

สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย (พ.ศ. 2546 – 2550)

นางสาว พรวิภา พงศ์ประศาสน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STATUS OF THAI TELEVISION DRAMA INDUSTRY (2003 – 2007)

MISS PORNWIPA PONGPRASART

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication
Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

521455

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย (พ.ศ. 2546-2550)

โดย

นางสาวพรวิภา พงศ์ประศาสน์

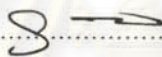
สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

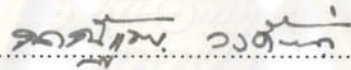
อาจารย์ที่ปรึกษา

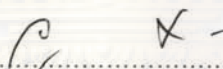
รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณาถนัญฐิณี วงศ์บ้านดู)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนัดดา ธนสถิตย์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พริภา พงศ์ปราสน์ : สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย (พ.ศ.2546-2550).
(THE STATUS OF THAI TELEVISION DRAMA INDUSTRY (2003-2007)) อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 171 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2546-2550 ตลอดจนแนวโน้มและอุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยในฟรีทีวีเฉพาะในส่วนของละคร ทีวีมีใหม่ระหว่างเวลา 18.30-22.20 น. โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพวิเคราะห์ถึงภาพรวมของ อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ ผู้เกี่ยวข้องหลักและหน่วยผลิตที่สำคัญ ลักษณะการดำเนินงาน กำลังผลิต และ ผลผลิต โดยผลการวิจัยพบว่าสถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2546 - 2550 เป็นดังนี้

อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ในระบบฟรีทีวีมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 50 ปี และเติบโตมากในช่วงสอง ทศวรรษที่ผ่านมาและปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ที่ออกรายการละครซึ่งได้รับความนิยมมากที่สุดได้แก่ สถานี โทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ช่วงเวลาที่ ออกอากาศละครมีการขยายจากเดิม 1 ชั่วโมง/ช่อง/วัน เป็น 3 ชม/ช่อง/วัน (ยกเว้นช่อง 5) แบ่งเป็นละครก่อนข่าว 1 ชั่วโมง ระหว่าง 18.30-19.30 น. และละครหลังข่าว 2 ชั่วโมง ระหว่าง 20.20-22.20 น. ช่วงเวลาดังกล่าวเป็น ช่วงที่มีอัตราค่าโฆษณาสูงสุดและนำรายได้หลักมาสู่สถานี

จากการศึกษาบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ 4 บริษัท พบว่า 1) บ.กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จก. เป็น บริษัทผลิตละครขนาดใหญ่ที่สุดในอุตสาหกรรม มีกำลังการผลิตเฉลี่ยสูงสุด คือ 167 ชม./ปี และมีรูปแบบการผลิต ครอบวงจร 2) บ.บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จก. มีกำลังผลิตเฉลี่ย 90 ชม./ปี 3) บ. เอ็กแซ็กท์ จก. มีกำลังผลิต เฉลี่ย 144 ชม./ปี และบริษัทผลิตละครในเครือ บ.อาร์ เอส จก.(มหาชน) มีกำลังผลิตเฉลี่ย 120 ชม./ปี โดยผลงาน ส่วนใหญ่ของทุกบริษัทเป็นละครแนวรักและชีวิต

ในด้านแนวโน้มของการส่งออกละครโทรทัศน์ เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตดำเนินการผลิตภายใต้เงื่อนไขจาก การจ้างผลิตจากสถานีโทรทัศน์ ดังนั้นลิขสิทธิ์ของผลงานโทรทัศน์จึงตกเป็นของสถานี ยกเว้นผลงานที่ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ได้แก่ บ.กันตนา และบ.เอ็กแซ็กท์ที่ผู้ผลิตสามารถส่งออกได้ โดยตรงด้วยตนเอง นอกจากนี้ บริษัทผู้ผลิตยังมีวิธีการส่งออกหลายรูปแบบ เช่นการขายเรื่องหรือบทประพันธ์ การร่วมผลิตหรือรับจ้างผลิต ตลอดจนการฝึกอบรมบุคลากรหรือเป็นที่ปรึกษาการผลิตให้กับสถานีโทรทัศน์ใน ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนแม้ว่าบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ในกลุ่มนี้จะมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก คือ มีกำลังผลิต บุคลากร และสามารถผลิตผลงานจำนวนมากออกสู่ตลาดได้ต่อเนื่องและประสบความสำเร็จในการ ทดลองตลาดสู่ต่างประเทศ แต่บริษัทเหล่านี้มิได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งออกมากนัก เนื่องจากมุ่งเน้นตลาด ประเทศเป็นหลัก และเมื่อพิจารณาการสนับสนุนพบว่า ไม่มีนโยบายและยังไม่มีมาตรการจูงใจจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยจากแต่ละหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และสิ่งสำคัญคือยังขาดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

##4985118428 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORDS: TELEVISION DRAMA INDUSTRY / THAI DRAMA INDUSTRY

PORNWIPA PONGPRASART : THE STATUS OF THAI TELEVISION DRAMA INDUSTRY (2003–2007). THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. UBONRAT SIRIYUVASAK, PH.D., 171 pp.

The purpose of this study is to understand the status of Thai drama industry during the year 2003-2007 and the opportunity and problems for exporting TV drama series, focuses on prime-time dramas shown during 6.30-10.20 pm. The research methods used are quantitative and qualitative methods. The study focuses on investigating key players in the drama industry.

Thai drama industry is 50 years old and is still growing. There are three television channels that broadcast dramas; Channel 7, Channel 3 and Channel 5. Prime-time drama is aired from 1hr./channel/day to 3 hrs./channel/day (except Channel 5). These dramas are on air in 2 separate slots; the first slot is on during 6.30-7.30 pm. And the second slot is on during 8.20-10.20 pm. The drama air-time is the highest value broadcasting time and it brings in the largest amount of advertisement revenue to each television station.

The study selected 4 leading drama production companies; 1) Kantana Group Co.,Ltd., the biggest company, produces 167 hrs./yr. and it has full production equipment 2) Broadcast Thai Television Co., Ltd. Produces 90 hrs./yr. 3) Exact Co., Ltd. produces 144 hrs./yr. and RS Public Company Limited produces 120 hrs./yr.

Regarding the trend in exporting Thai television drama to the international markets the study found that although the production companies have the production capacity they are not much concerned with exporting their products. On the other hand, the television stations, Channel 7 and Channel 3, are the sole right holder of these drama products. Hence, disable the companies from exporting Thai drama. However, there is an exception with Channel 5. Kantana Movie Town (2002) Co. Ltd. and Exact Co. Ltd. are able to export a variety of their dramas and related products abroad. Kantana Movie Town (2002), for instance, could export the drama plot and script, and co-produce with production companies in the ASEAN region as well as provide post-production services. Kantana Movie Town (2002) also invests in television station in Cambodia and manages stations in Vietnam and Indonesia. But lacking government policy on television drama export the trend to expand into international markets would depend largely on the effort of private production company in the industry.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department: ..Mass Communication... Student's Signature..... *Wipa Pongprasart*

Field of study: ..Mass Communication... Advisor's Signature..... *Assoc. Prof. Ubonrat Siriuyvasak*

Academic year: 2009

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาและอุเบกขาจากอาจารย์ผ่านการเรียนในห้องเรียนและการแก้ไขงานวิจัยขึ้นนี้จนสำเร็จ ขอขอบพระคุณมากค่ะ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฏฐ์ธัญ วงศ์บ้านคู้ ประธานกรรมการสอบและผู้ช่วยศาสตราจารย์ปนัดดา ธนสถิตย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้ให้ข้อคิดเห็นและแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการสื่อสารมวลชนทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ด้วยความเมตตาแก่นิสิตและผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบคุณพี่ปู ผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือผู้วิจัยในการดำเนินการต่างๆมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลผู้ใจดีทุกท่านทั้งจากสถานีโทรทัศน์และบริษัทละครต่างๆ รวมถึงคุณอนามิส พี่โต้ง-องอาจ สิงห์ลำพอง ที่ให้ความร่วมมือตอบคำถามผู้วิจัยอยู่เสมอ พี่เมสสิรินพี่สาวผู้ใจดีที่คอยเป็นธุระติดต่อและตอบข้อสงสัย และขอบคุณพี่ๆทีมงานเนคเทค

ขอกราบขอบพระคุณบุพการีและครอบครัวที่น่ารักที่อยู่เคียงข้างและคอยเป็นห่วงผู้วิจัยอยู่เสมอ (โดยเฉพาะเวลาหลับตึก) คุณพรสวรรค์ คุณสาคร คุณชาริน คุณพิบูลรัตน์ คุณพนัญฐา คุณชูชาติ และคุณช่อ คุณตาผู้ใจดีที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอแม้คุณตาจะไม่อยู่แล้ว

รายชื่อต่อไปนี้เป็นขุมกำลังใจที่น่ารักที่สุดเสมอของผู้วิจัย ได้แก่

เพื่อนร่วมภาคฯ: นิศรา ทศพร ณัฐนิชา พี่เมสสิริน อรณิชา เพ็ญสุภา ขอขอบคุณช่วงเวลาสนุกสนานในการเรียนปริญญาโทและกำลังใจในการทำวิจัยมาโดยตลอด, เพื่อนตายศิลปกรรมรุ่น 19: ภาคินี สุจารีย์ วณิษฐา ปิยพร อุมภาพร ธีรุตม์ นฤพล ณรงค์ชัย รักและคิดถึงเพื่อนมากเสมอ ตลอดจนครูธงสรวง (คิดถึงครูมากค่ะ), เพื่อน ชนิตา นิชนานัน พัทธดา ธมลวรรณ ลิสา ฝนทิพย์ พูนสันต์ ศิริพร กฤชพล มนต์สินี กวิตา สุทธิรุช ปิย์ ภูรี พงษ์พูน

ขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่น่ารักมากมายนอกจากเพื่อนๆและครอบครัวแล้ว ไม่น่าเชื่อว่าชีวิตในช่วงทำวิจัยมีชีวิตชีวาเพราะทุกท่านต่อไปนี้: เด็กหญิงของขวัญ นายเผ่าพัชร พี่ศิริลักษณ์ พี่ธัญญลักษณ์ ครูหนูย ครูปิ่น นางสาวทัชชา นางสาวมัดหมี่ เฮียเมือง เด็กหญิงพูโหม เด็กชายไท เด็กชายธรรม พี่แดงและนางสาวกุลทิพย์ นายปิยภูมิ พี่ศิริรัตน์รัตน์ ไผจิตร พนิตนันท์

สุดท้าย ขอขอบคุณตัวเองที่พยายามมาถึงอีกขั้นหนึ่งของชีวิตการเรียน และขอขอบคุณบทเพลงของ Sergei Rachmaninov ที่ทำให้ชีวิตในการทำวิจัยมีแรง !

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ต
สารบัญแผนภาพ.....	ถ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	6
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	6
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบสันนิษฐานการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.6 นิยามศัพท์.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	9
2.1.1 อุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทย.....	9
2.1.2 อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย.....	13
2.1.3 ประวัติอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2499-2545.....	23
2.1.3.1 ประวัติด้านสังคม/การเมือง.....	23
2.1.3.2 ประวัติด้านธุรกิจ.....	26
2.1.3.3 ประวัติด้านศิลปะ/เทคโนโลยี.....	28
2.1.4 แนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรม.....	28
2.1.5 แนวคิดเรื่องเศรษฐศาสตร์ของอุตสาหกรรมสื่อ.....	31

บทที่	หน้า
2.1.6	แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์..... 33
2.2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 34
3	ระเบียบวิธีวิจัย..... 39
3.1	ประชากร..... 39
3.1.1	สถานีโทรทัศน์..... 39
3.1.2	บริษัทผู้ผลิตละคร..... 39
3.2	กลุ่มตัวอย่าง..... 42
3.2.1	สถานีโทรทัศน์..... 42
3.2.2	บริษัทผู้ผลิตละคร..... 42
3.3	ประเภทข้อมูล..... 43
3.3.1	ข้อมูลปฐมภูมิ..... 43
3.3.1.1	การสัมภาษณ์ key informant..... 43
3.3.1.2	เอกสารชั้นต้นต่างๆของสถานีโทรทัศน์และ บริษัทผู้ผลิต..... 44
3.3.2	ข้อมูลทุติยภูมิ..... 44
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 45
3.5	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 45
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 45
4	สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2546-2550..... 46
4.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย..... 46
4.2	สถานีโทรทัศน์..... 50
4.2.1	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7..... 50
4.2.1.1	ประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป..... 50
4.2.1.2	ลักษณะผังรายการออกอากาศละครช่วงเวลา ไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550..... 51
4.2.1.3	บริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครต่อเนื่องทางสถานี..... 53
4.2.1.4	รายได้จากการโฆษณา ในช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550..... 55
4.2.2	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3..... 56

4.2.3.1	ประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป.....	56
4.2.3.2	ลักษณะผังรายการออกอากาศละครช่วงเวลา ไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550.....	58
4.2.3.3	บริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครต่อเนื่องทางสถานี.....	58
4.2.3.4	รายได้จากการโฆษณาในช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550.....	60
4.2.3	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5.....	62
4.2.3.1	ประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป.....	62
4.2.3.2	ลักษณะผังรายการออกอากาศละครช่วงเวลา ไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550.....	63
4.2.3.3	บริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครต่อเนื่องทางสถานี.....	65
4.2.3.4	รายได้จากการโฆษณาในช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550.....	65
4.2.4	สรุปสถานภาพผู้ผลิตละครโทรทัศน์จากผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง.....	66
4.2.4.1	สถานภาพจากประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์ โดยสังเขป.....	66
4.2.4.2	สถานภาพลักษณะผังรายการออกอากาศละคร ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550.....	67
4.2.4.3	สถานภาพบริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครต่อเนื่อง ทางสถานี.....	68
4.2.4.4	สถานภาพรายได้จากการโฆษณาในช่วงเวลาละคร ไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546 – 2550.....	70
4.3	ผู้ผลิตละครโทรทัศน์.....	71
4.3.1	บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์(2002) จำกัด.....	71
4.3.1.1	ประวัติโดยสังเขป.....	71
4.3.1.2	โครงสร้างการบริหาร.....	73
4.3.1.3	ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ.....	73
4.3.1.4	ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์.....	75
4.3.1.5	กำลังการผลิต.....	79

4.3.1.6	ลักษณะของผลผลิต.....	80
4.3.1.7	คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต.....	82
4.3.2	บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด.....	84
4.3.2.1	ประวัติโดยสังเขป.....	84
4.3.2.2	โครงสร้างการบริหาร.....	86
4.3.2.3	ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ.....	86
4.3.2.4	ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์.....	87
4.3.2.5	กำลังการผลิต.....	89
4.3.2.6	ลักษณะของผลผลิต.....	89
4.3.2.7	คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต.....	90
4.3.3	บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด.....	91
4.3.3.1	ประวัติโดยสังเขป.....	91
4.3.3.2	โครงสร้างการบริหาร.....	93
4.3.3.3	ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ.....	95
4.3.3.4	ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์.....	95
4.3.3.5	กำลังการผลิต.....	99
4.3.3.6	ลักษณะของผลผลิต.....	101
4.3.3.7	คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต.....	103
4.3.4	บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน).....	105
4.3.4.1	ประวัติโดยสังเขป.....	105
4.3.4.2	โครงสร้างการบริหาร.....	106
4.3.4.3	ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ.....	108
4.3.4.4	ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์.....	109
4.3.4.5	กำลังการผลิต.....	112
4.3.4.6	ลักษณะของผลผลิต.....	114
4.3.4.7	คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต.....	116
4.3.5	สรุปสถานภาพผู้ผลิตละครโทรทัศน์ของผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง.....	117
4.3.5.1	สถานภาพจากประวัติและโครงสร้างการบริหาร.....	117
4.3.5.2	สถานภาพปัจจัยการผลิตที่สำคัญ.....	118

บทที่	หน้า
4.3.5.3	สถานภาพลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีฯ..... 120
4.3.5.4	สถานภาพกำลังการผลิต..... 121
4.3.5.5	สถานภาพลักษณะของผลผลิต..... 121
4.3.5.6	สถานภาพคุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต..... 122
5	สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย..... 123
5.1	สถานภาพการส่งออกรายการละครโทรทัศน์ของไทย..... 123
5.1.1	สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด..... 123
5.1.2	สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด..... 126
5.1.3	สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด. 126
5.1.4	สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัทผลิตละครใน เครืออบ. อาร์เอส จำกัด (มหาชน)..... 131
5.1.5	สรุปสถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย..... 132
5.2	ศักยภาพและแนวโน้มในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย..... 134
5.2.1	ศักยภาพในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย..... 134
5.2.2	แนวโน้มการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย..... 135
5.3	ปัญหาหรืออุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย..... 140
5.3.1	ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในระบบอุตสาหกรรม..... 140
5.3.2	ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของรัฐ..... 141
6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 143
6.1	สรุปผลการวิจัย..... 143
6.1.1	สถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ในประเทศ..... 143
6.1.2	สถานภาพในการส่งออกต่างประเทศ..... 146
6.2	อภิปรายผล..... 147
6.3	ข้อจำกัดที่พบในการวิจัย..... 149
6.4	ข้อเสนอแนะ..... 149
	รายการอ้างอิง..... 150
	ประวัติผู้เขียน..... 153

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงปีการก่อตั้งและลักษณะการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ไทยระบบฟรีทีวี.....	10
2.2	แสดงมูลค่าการลงทุนโฆษณาในสื่อต่างๆเปรียบเทียบในทุกช่วง 2 ปี ระหว่างปีพ.ศ. 2542-2550.....	15
2.3	เปรียบเทียบคะแนนเรตติ้งหรือความนิยมของผู้ชมละครโทรทัศน์ช่วงเวลาหลังข่าวใน 3 อันดับแรก พ.ศ. 2543, 2546 และพ.ศ. 2550.....	17
2.4	แสดงตราสัญลักษณ์แนะนำประเภทรายการที่ได้จำแนกตามหลักเกณฑ์การจัดระดับ ความเหมาะสมของสื่อ.....	20
2.5	แสดงลำดับการเกิดสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย.....	23
3.1	แสดงประชากรสถานีโทรทัศน์ที่มีละครออกอากาศช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550.....	39
3.2	แสดงประชากรบริษัทผู้ผลิตละครออกอากาศทางช่อง 7, 3 และ 5 ในช่วงเวลา 18.30-22.20 น. พ.ศ. 2546-2550.....	40
3.3	แสดงรายชื่อสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง.....	42
3.4	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	43
4.1	แสดงระยะเวลาการออกอากาศละครช่วงไพรม์ไทม์หลังข่าวของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3.....	49
4.2	แสดงลักษณะการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550.....	52
4.3	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครก่อนข่าว พ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7.....	53
4.4	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครหลังข่าวพ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7.....	54
4.5	แสดงรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550.....	55
4.6	แสดงลักษณะการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550.....	57

ตารางที่	หน้า
4.7	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครก่อนข่าว พ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3..... 58
4.8	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครหลังข่าว พ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3..... 59
4.9	แสดงรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ ไทย ทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550..... 61
4.10	แสดงลักษณะการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550..... 64
4.11	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5..... 65
4.12	แสดงรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550..... 65
4.13	แสดงการเปรียบเทียบการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ของช่อง 7, ช่อง 3 และ ช่อง 5 67
4.14	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานี โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3..... 68
4.15	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตที่ผลิตละครออกอากาศมากกว่า 1 สถานี..... 69
4.16	แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตที่ผลิตละครไพรม์ไทม์เฉพาะช่วงเวลา..... 70
4.17	แสดงการเปรียบเทียบรายได้จากการให้เข้าเวลาโฆษณาของละครหลังข่าว ช่อง 7, ช่อง 3 และช่อง 5..... 70
4.18.	แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.กันตนาที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550..... 76
4.19	แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ.กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) พ.ศ. 2546-2550..... 79
4.20	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 7 ที่ผลิตโดยบ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) พ.ศ. 2546-2550..... 80
4.21	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 5 และช่องไอทีวีที่ผลิตโดย บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) พ.ศ. 2546-2550..... 82

ตารางที่	หน้า
4.22	แสดงรายการรางวัลต่างๆที่บ.กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จก. ได้รับจากการผลิตละครหลังข่าวออกอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550..... 83
4.23	แสดงรายชื่อละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของบริษัทบรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น ที่รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550..... 87
4.24	แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ.บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น พ.ศ. 2546-2550..... 89
4.25	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 3 ที่ผลิตโดยบ.บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น พ.ศ. 2546-2550..... 89
4.26	แสดงรายการรางวัลที่บ.บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จก. ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ พ.ศ. 2546-2550..... 91
4.27	แสดงรายชื่อบริษัทในเครือของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินงานในสายธุรกิจสื่อโทรทัศน์..... 94
4.28	แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ. เอ็กแซ็กท์ ที่เข้าเวลาผลิตออกอากาศทางช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550..... 96
4.29	แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.เอ็กแซ็กท์ที่รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550..... 98
4.30	แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.เอ็กแซ็กท์ที่รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550..... 99
4.31	แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ. เอ็กแซ็กท์ พ.ศ. 2546-2550..... 100
4.32	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 5 ที่ผลิตโดยบ.เอ็กแซ็กท์ พ.ศ. 2546-2550..... 101
4.33	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ที่ผลิตโดยบ.เอ็กแซ็กท์ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และช่อง 7..... 103
4.34	แสดงรายการรางวัลที่บ.เอ็กแซ็กท์ ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ พ.ศ. 2546-2550..... 103
4.35	แสดงรายชื่อบริษัทผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส จก. (มหาชน)..... 107
4.36	แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.ผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอสที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550..... 110

ตารางที่	หน้า
4.37	แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.ผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส ที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550..... 111
4.38	แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ.ผลิตละครในเครือบ. อาร์ เอส พ.ศ. 2546-2550..... 113
4.39	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 3 ที่ผลิตโดยบ.ผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส พ.ศ. 2546-2550..... 113
4.40	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 7 ที่ผลิตโดยบ.ผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส พ.ศ. 2546-2550..... 114
4.41	แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่องโมเดิร์นไนน์และช่อง 5 ที่ผลิตโดยบ.ผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส พ.ศ.2546-2550..... 115
4.42	แสดงรายการรางวัลที่บ.ผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550..... 116
4.43	แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพจากประวัติการก่อตั้งและโครงสร้างบริษัทของผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง..... 117
4.44	แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพของบุคลากรผลิตของบริษัทผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง..... 118
4.45	แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพของบประมาณการผลิตละครโทรทัศน์ของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง..... 119
4.46	แสดงการเปรียบเทียบจุดเด่นในการผลิตของผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง..... 119
4.47	แสดงการเปรียบเทียบการดำเนินงานกับสถานีโทรทัศน์ของบริษัทผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง..... 120
4.48	แสดงการเปรียบเทียบกำลังการผลิตเฉลี่ยต่อปีรวมจากละครไพรม์ไทม์ทุกช่องของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง..... 121
4.49	แสดงการเปรียบเทียบลักษณะของผลผลิตของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง..... 121
4.50	แสดงการเปรียบเทียบรางวัลที่ได้จากผลผลิตของผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง..... 122
5.1	แสดงรายการละครของบริษัท เอ็กแซ็กท์ที่ได้ทำการขายลิขสิทธิ์เพื่อการส่งไปออกอากาศ..... 128
5.2	แสดงรูปแบบการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยในรูปแบบต่างๆ ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง..... 132

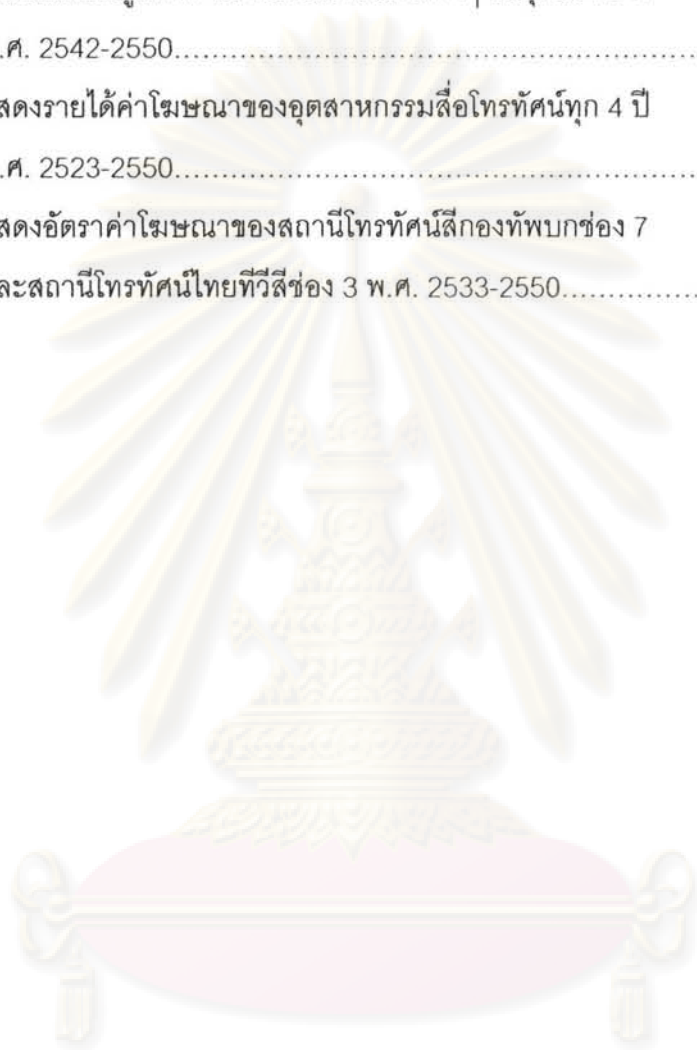
ตารางที่		หน้า
5.3	แสดงลักษณะเด่นของการผลิตในประเทศและรูปแบบในการส่งออกละครของ บริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....	135
6.1	แสดงสถานภาพของตลาดผู้ผลิตละครโทรทัศน์พรีเมียมใหม่ภายในสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7, ช่อง 3 และช่อง 5.....	144

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	เปรียบเทียบมูลค่าการลงโฆษณาในสื่อต่างๆ ในทุกช่วง 2 ปี พ.ศ. 2542-2550.....	16
4.1	แสดงรายได้ค่าโฆษณาของอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ทุก 4 ปี พ.ศ. 2523-2550.....	47
4.2	แสดงอัตราค่าโฆษณาของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2533-2550.....	48

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
4.1	แสดงการเปรียบเทียบสื่อโทรทัศน์และสื่อ Audiovisual อื่นๆที่มีรายได้ จากการโฆษณา พ.ศ. 2549.....	47
4.2	แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน).....	73
4.3	แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด.....	86
4.4	แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).....	93
4.5	แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน).....	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
4.1	ละครเรื่อง "กษัตริยา".....	78
4.2	ละครเรื่อง "มหाराชกู่แผ่นดิน"	78
4.3	ละครเรื่อง "หวานมันส์ฉันคือเธอ"	87
4.4	ละครเรื่อง "รักในรอยแค้น"	96
4.5	ละครเรื่อง "ชายไม่จริงหญิงแท้"	98
4.6	ละครเรื่อง "เพื่อนร้างบนทางรัก"	99
4.7	ละครเรื่อง "ดอกรักบานหลังฝน"	109
4.8	ละครเรื่อง "รักประกาศิตภูชิษฐ์-นริศรา"	111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบรรดาสื่อทั้งหมด สื่อโทรทัศน์ถือว่ายังคงสามารถเข้าถึงและมีบทบาทอย่างมากสำหรับคนในสังคมไทย โดยจากการสำรวจสื่อมวลชนเมื่อปีพ.ศ. 2546 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้นำเสนอข้อมูลการเติบโตทางเศรษฐกิจของสื่อในประเทศไทย พบว่า สื่อโทรทัศน์มีการเติบโตและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด คิดเป็น 93% ของการใช้สื่อต่างๆของคนไทยทั้งหมดและจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวนี้ยังพบว่าการเลือกรับชมรายการประเภทต่างๆแบ่งเป็นรายการประเภทข่าว รายการสารคดีและความรู้ทั่วไป รายการความคิดเห็นและวิเคราะห์ รายการบันเทิง รายการเพื่อการศึกษา และรายการประเภทธุรกิจโฆษณานั้น พบว่า 3 อันดับแรกที่มีการเลือกรับชมมากที่สุดจากประชาชนทั่วประเทศ คือ รายการประเภทข่าว รายการประเภทบันเทิง และรายการประเภทธุรกิจและโฆษณา ตามลำดับ (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2550)

เมื่อพิจารณาตามสัดส่วนที่เป็นข้อมูลตัวเลขดังกล่าวจะพบว่ารายการประเภทบันเทิงเป็นรายการที่ผู้ชมให้ความสนใจเกือบจะเทียบเท่ากับรายการประเภทข่าวซึ่งเป็นรายงานเหตุการณ์ประจำวันที่ทุกคนจะต้องรับรู้อยู่แล้วในเบื้องต้น และเมื่อพิจารณาถึงรายการประเภทบันเทิงต่างๆ พบว่าในการออกอากาศรายการโทรทัศน์ 1 วัน (24 ชม. x 60 นาที = 1,440 นาที) มีเวลาออกอากาศละครช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ของช่อง 7 ในสัดส่วนสูงสุด (คิดเป็น 38.2%) รองลงมาคือช่อง 3 (27.8%) ตามด้วยช่อง 5 (3.8%) และช่อง 9 (2%) (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2550)

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับอัตราค่าโฆษณา จากบริษัทสำรวจสื่อ AGB Nielsen พบว่าอัตราค่าโฆษณาจากข้อมูลผังรายการเมื่อเดือนธันวาคม 2551 มีอัตราสูงสุดต่อนาทีอยู่ที่ 450,000 บาท ซึ่งเป็นช่วงเวลารายการประเภทละครของช่อง 3 และ ช่อง 7 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงเวลา "prime time" หรือเป็นช่วงเวลาที่ผู้ชมรับชมมากที่สุด นอกจากนี้ จากการสำรวจผังรายการของทั้ง 2 สถานีพบว่าในรอบ 1 ปีนั้น (สำรวจจากผังปีพ.ศ. 2549) สามารถผลิตละครได้รวมกันกว่า 60 เรื่อง นั่นหมายความว่าธุรกิจรายการบันเทิงประเภทนี้ของไทยสามารถทำรายได้ถึง 10,410,480,000 ล้านบาทต่อปี¹ (ซึ่งคิดเป็นประมาณ 40% ของมูลค่าโฆษณาทั้งหมดของรายการ

¹ผู้วิจัยคำนวณจากข้อมูลอัตราค่าโฆษณารายการละครไทยเรื่องยาวช่วงกลางวัน (ฉายซ้ำ) และไพรม์ไทม์ ในผังรายการเดือน กค. 2550 ของช่อง 3 และช่อง 7 ตลอด 1 ปี

โทรทัศน์ของทั้งสองสถานี) จึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของไทยมีศักยภาพอย่างมาก และเพียงพอสำหรับในมิติการผลิตเพื่อผู้ชมในประเทศ

แต่ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคไร้พรมแดนหรือ Borderless ทำให้หลายประเทศเริ่มมีการแลกเปลี่ยนสินค้าบริการประเภทละครโทรทัศน์จนเกิดเป็นการส่งออกอย่างจริงจัง ดังเช่นสินค้าประเภทอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ประเทศเกาหลีที่กำลังจะกลายเป็นหนึ่งในผู้นำของประเทศที่ส่งออกสินค้าบริการประเภทรายการโทรทัศน์เกิดจากการที่รัฐบาลเกาหลีได้เล็งเห็นอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจและเริ่มจัดทำยุทธศาสตร์ในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในตอนปลายทศวรรษที่ 2530 โดยส่งเสริมและเร่งขยายอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม (cultural industry) ให้มีความแข็งแกร่งและประกาศนโยบายส่งเสริมสร้างวัฒนธรรมพื้นฐานเมื่อพ.ศ. 2544 ในสมัยของรัฐบาลนายคิม แด จุง จากนั้นในพ.ศ. 2545 ได้มีการกำหนดนโยบาย 5 ปีที่จะเริ่มให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมวงการโทรทัศน์ต่อไป เช่น การเปิดโรงเรียนสร้างผู้กำกับฯ เพื่อสร้างคนรองรับในอุตสาหกรรมบันเทิงโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือการทำภาพยนตร์สารคดี ซอฟต์แวร์ สิ่งพิมพ์ คนตรี และข้อมูลต่างๆ ของประเทศเกาหลีเพื่อเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ยังพบรายงานอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของเกาหลีในปีพ.ศ. 2546 ซึ่งตีพิมพ์โดยกระทรวงวัฒนธรรมโดยคาดการณ์ว่า อุตสาหกรรมวัฒนธรรมของเกาหลีจะมีจำนวนแรงงานมากถึง 200,000 คนในพ.ศ. 2551 และคาดว่าจะสามารถส่งออกสินค้าวัฒนธรรมไปยังต่างประเทศได้มากถึง 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งยังตั้งเป้าว่าเกาหลีจะเป็น 1 ใน 3 ของโลกในพ.ศ. 2550 ที่จะชิงส่วนแบ่งตลาดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของโลกที่มีมูลค่ากว่า 1.4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ (มดิซัน, 2553 : ออนไลน์)

จากมาตรการและยุทธศาสตร์ดังกล่าวทำให้การส่งออกรายการโทรทัศน์ของเกาหลีประสบความสำเร็จอย่างงดงามและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล โดยจากข้อมูลของการส่งออกสินค้าบริการทางวัฒนธรรมประเภทนี้ของประเทศเกาหลีนำโดยบริษัทผลิตสื่อรายใหญ่ KBS Media นั้นพบว่าในปี พ.ศ. 2547 สามารถทำรายได้ถึง 11.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการส่งออกสินค้าประเภทนี้สู่ภูมิภาคต่างๆทั่วโลก เช่น ประเทศในทวีปแอฟริกา ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศญี่ปุ่น ประเทศในทวีปยุโรปเช่น ฝรั่งเศส และประเทศสหรัฐอเมริกา จากเมื่อ 17 ปีก่อนคือในปีพ.ศ. 2520 ที่มีมูลค่ารวมเพียง 13,500 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ (kbs, 2007 : online)

ในส่วนของการส่งออกรายการโทรทัศน์ประเภทละครของประเทศเกาหลี พบว่ามูลค่าการส่งออกละครของเกาหลีในปีพ.ศ. 2547 อยู่ที่ประมาณ 71.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 ถึง 69.6% และในปีเดียวกัน ราคาขายลิขสิทธิ์ละครเกาหลีต่อ 1 ยูนิต (1 ยูนิต = ตอนละ 50

นาทิ) เพิ่มขึ้นจาก 2,198 เหรียญ ไปถึง 4,046 เหรียญสหรัฐ ซึ่งคิดเป็น 84% ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความต้องการที่เพิ่มขึ้นในตลาดโลก ด้วยภาพลักษณ์คุณภาพที่ดีของละครเกาหลีและกระแสนิยม ในตัวนักแสดงเกาหลี

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจาก Korea International Trade Association's Trade Research Institute รายงานว่า เมื่อปีพ.ศ. 2548 สินค้าทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ เกาหลีได้สูงถึง 1.87 พันล้านเหรียญสหรัฐ นั่นถือได้ว่านักร้องและนักแสดงเป็นทูตทางวัฒนธรรม คนสำคัญที่มีส่วนช่วยเปิดประตูทางการค้าในประเทศต่างๆแก่เกาหลีต่อไปดังเช่นกรณีศึกษาของ ผลิตภัณฑ์สินค้าแบรนด์ Samsung และ LG ที่สามารถเพิ่มยอดขายได้ถึง 40% ในประเทศจีน ด้วยกระแสของละครชื่อดัง Winter Sonata (นิตยสารโพสิชั่นนิ่ง, 2549 : ออนไลน์) นั้นหมายความว่า การส่งออกสื่อของเกาหลีสามารถสร้างมูลค่าทั้งจากตัวสื่อเองและสามารถสร้างมูลค่าให้กับ สินค้าและวัฒนธรรมต่างๆของเกาหลีได้อีกด้วยเพราะสินค้าประเภทสื่อโดยเฉพาะสื่อละคร โทรทัศน์สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่าเรื่องได้อย่างดีดังที่รัฐบาลเกาหลีกำลัง เล็งเห็นและให้ความสำคัญอยู่ในขณะนี้

อย่างไรก็ตามในการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการรอบโดฮา เมื่อปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยได้รับข้อเรียกร้องเบื้องต้นให้มีการลดหรือยกเลิกมาตรการต่างๆภายในประเทศสำหรับธุรกิจ การค้าบริการด้านโทรทัศน์² จากประเทศต่างๆ คือ อินเดีย เกาหลี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การลงทุนดำเนินธุรกิจประเภทนี้ร่วมกับประเทศไทย โดย ธุรกิจบริการด้านโทรทัศน์ได้รวมถึงธุรกิจบริการประเภทอุตสาหกรรมการผลิตรายการวิทยุและ โทรทัศน์ นอกจากนี้ ในการพิจารณาการเปิดเสรีทางการค้านั้นมีมิติใหญ่ที่สำคัญ คือเรื่องภาษีของ การนำเข้าและการส่งออก โดยสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาในการนำเข้าคือการเตรียมความพร้อมใน ส่วนของมาตรการต่างๆเพื่อรองรับข้อผูกพันให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ สูงสุด และในส่วน ของการส่งออกจะต้องพิจารณาและทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมของธุรกิจในประเทศ ต่างๆ เพื่อให้สินค้าบริการของไทยนั้นได้ทำประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ประกอบการและประเทศไทยต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทางปัญญา

² ธุรกิจบริการประเภทโทรทัศน์ หรือ Audio Visual แบ่งเป็น 6 ประเภทของสินค้าบริการตามที่ WTO กำหนดนั้น ได้แก่ อุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดีโอ, อุตสาหกรรมภาพยนตร์, อุตสาหกรรม การผลิตรายการในสื่อวิทยุโทรทัศน์, อุตสาหกรรม การส่งผ่านสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์กระจาย เสียง, อุตสาหกรรมเพลง และอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น เกมส์ออนไลน์, ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ

โดยในการเตรียมพร้อมในมิติต่างๆดังกล่าว ในปีพ.ศ. 2550 รัฐบาลไทยได้จัดให้มีการศึกษาวิจัยโดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้มอบหมายให้หน่วยงานวิจัยของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำการศึกษาและวิจัยภายใต้ชื่อ “โครงการศึกษาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การเปิดเสรีการค้าบริการไอทีและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง” เพื่อเป็นข้อมูลในการอ้างอิงที่จะนำไปพิจารณาการเจรจาทางการค้ากับแต่ละประเทศคู่ค้าต่อไป³

จากการศึกษาวิจัยในส่วนของธุรกิจภาพยนตร์และแอนิเมชัน พบว่ามีทิศทางที่พร้อมจะรุกและส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ ทั้งนี้มีผู้ผลิตบางรายประสบความสำเร็จในการส่งออกสินค้าดังกล่าวมาแล้ว แต่ในส่วนของธุรกิจรายการโทรทัศน์จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่าผู้ผลิตนั้นยังมีได้มีที่สนใจในการรุกตลาดต่างประเทศ แม้ว่าเมื่อวิเคราะห์แล้วจะพบว่ารายการประเภทบันเทิง โดยเฉพาะละครโทรทัศน์ของไทยนั้นมีศักยภาพสูงที่สุด โดยผู้ประกอบการให้เหตุผลว่ารายการละครโทรทัศน์ถือเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม แต่สำหรับประเทศไทยยังมีภาพของวัฒนธรรมไม่ชัดเจนที่จะนำเสนอให้น่าสนใจแก่ผู้ชมต่างชาติ และในส่วนของละครโทรทัศน์ที่ผลิตตลอดมาก็มีจุดประสงค์หลักเพียงเพื่อรองรับผู้ชมในประเทศเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมการผลิตแอนิเมชันและละครโทรทัศน์ พบว่าอุตสาหกรรมการผลิตแอนิเมชันของไทยมีประวัติยาวนานไล่เลี่ยกันกับอุตสาหกรรมผลิตละครโทรทัศน์มากกว่า 50 ปี⁴ แต่ในส่วนของความนิยมปรากฏว่าละครโทรทัศน์จะเป็นรายการที่ได้รับความนิยมมากกว่า โดยละครโทรทัศน์ได้ถือเป็นรายการสำคัญประจำผังของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ในขณะที่ภาพยนตร์แอนิเมชันมิได้รับการตอบรับจากผู้ชมมากนัก จึงมิได้มีการผลิตอย่างต่อเนื่องแต่จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการภาพยนตร์แอนิเมชันในโครงการศึกษาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การเปิดเสรีการค้าบริการไอทีและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง พบว่าภาพยนตร์แอนิเมชัน

³ ในการศึกษาวิจัยในโครงการนี้ ผู้วิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ โดยรับผิดชอบในหน้าที่ผู้ช่วยนักวิจัยของกลุ่มที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์และศักยภาพของสื่อโทรทัศน์ประเภทอุตสาหกรรมผลิตรายการในสื่อวิทยุโทรทัศน์และอุตสาหกรรมการส่งผ่านสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์กระจายเสียง

⁴ ละครโทรทัศน์ถือกำเนิดเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2499 (ปนัดดา ธนสถิตย์, 2531) ในขณะที่การผลิตแอนิเมชันนั้น ถือกำเนิดเมื่อประมาณพ.ศ. 2488 (เมทินี สิงหเวชสกุล, 2548)

นิเมชันของไทยได้รับการตอบรับอย่างดีและเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ จากการส่งออกทั้งในรูปแบบของการบุกตลาดและการติดต่อซื้อเพื่อนำไปแพร่ภาพจากประเทศต่างๆ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว จะพบว่าละครโทรทัศน์ที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาลภายในประเทศกลับมิได้เพิ่มมูลค่าเพื่อการส่งออกสู่ต่างประเทศ ซึ่งรายการละครโทรทัศน์และภาพยนตร์แอนิเมชันต่างก็เป็นรายการที่มีรูปแบบความเป็นสากลเช่นเดียวกัน โดยอนวัชวงศ์วาณิชชัญญ์ นักการตลาดแห่งบริษัทเมเจอร์ ซีเนิเพล็กซ์ ให้ทัศนะว่ากระแสของภาพยนตร์หรือละครซีรีส์เกาหลีที่กลายเป็นกระแสความนิยมในเมืองไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น จีน ญี่ปุ่น และอีกหลายประเทศในเอเชีย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกันเพราะเป็นเอเชียเช่นกัน ที่โดดเด่นมากที่สุดคือเนื้อหาหรือcontent ที่น่าสนใจและไม่ซ้ำซากและยังมีสิ่งใหม่ๆ เข้ามานำเสนอ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะเป็นแนวเดิม เช่น แนวรักโรแมนติก ตลก แต่ก็มักจะสอดแทรกมุมมองใหม่ๆ เสมอ นอกจากนี้ ด้วยเหตุที่ทั้งโลกได้มีความเป็นโลกาภิวัตน์หรือเป็น globalization เชื่อมโยงกันได้ง่ายจึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเชิงวัฒนธรรมและสินค้ากันมากขึ้น (นิตยสาร โพลีซันนิ่ง, 2550 : ออนไลน์) และจากแหล่งข้อมูลเดียวกันนี้ ไพบูลย์ ปิตะเสน ผู้เขียน "ประวัติศาสตร์เกาหลี" ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดเด่นละครชุดชื่อดัง "แดจังกึม" ซึ่งทำให้ประสบความสำเร็จในหมู่นักดูวงกว้างเพราะไม่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเพศเข้านำเสนอแต่ก็ไม่ขาดความโรแมนติก ทำให้ดูได้ทั้งครอบครัวทุกเพศทุกวัยซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในวงการละครที่มีละครชุดที่สามารถดูได้หลากหลายกลุ่มในเวลา

หากพิจารณาในเชิงปริมาณจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของไทยที่เปรียบเสมือนเจ้าแห่งรายการโทรทัศน์ในประเทศของอุตสาหกรรมรายการโทรทัศน์ไทย น่าจะมีความพร้อมเพียงพอที่จะเป็นทัพหน้าเพื่อมุ่งสู่การบุกตลาดต่างประเทศในการส่งออกสินค้ารายการโทรทัศน์ที่ได้บรรจุวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทยสู่สายตาชาวโลกเพียงแต่จะต้องทำการผลิตโดยคำนึงหรือควบคุมปัจจัยบางประการให้เหมาะสมและมีความเป็นสากลในการส่งออกสู่ต่างประเทศ

ดังนั้น ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาถึงสถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของไทยในมิติของ โครงสร้างธุรกิจ กำลังการผลิต มูลค่าการผลิต มูลค่าตลาด การจ้างงานของแต่ละบริษัทตลอดจนรูปแบบของละครโทรทัศน์ไทยที่เป็นลักษณะเฉพาะของช่องสถานีต่างๆ เพื่อสนับสนุนและเป็นข้อมูลทางวิชาการในการผลักดันละครโทรทัศน์ไทยให้มีการผลิตเพื่อการส่งออกต่างประเทศในอนาคตต่อไป

1.2 ปัญหานำวิจัย

- 1.2.1 สถานภาพของอุตสาหกรรมการผลิตละครโทรทัศน์ของไทยเป็นอย่างไร
- 1.2.2 แนวโน้มและอุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยมีอะไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาสถานภาพของอุตสาหกรรมการผลิตละครโทรทัศน์ของไทย
- 1.3.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและอุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

1.4 ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1.4.1 สถานภาพของอุตสาหกรรมละครไทยประกอบไปด้วยสองส่วนหน่วยผลิตสำคัญ คือ สถานีโทรทัศน์และผู้ผลิต โดยผู้ผลิตแต่ละรายจะผลิตแก่เพียงเฉพาะหนึ่งสถานีเท่านั้น ซึ่งสถานีที่มีผู้ผลิตมากที่สุดคือช่อง 3 , ช่อง 7 และช่อง 5 ตามลำดับ แต่ทว่า ผลผลิตเฉลี่ยต่อปีนั้นช่อง 7 จะมีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากมีช่วงเวลาการออกอากาศละครมากกว่าสถานีอื่น

1.4.2 การผลิตเพื่อการส่งออกสู่ต่างประเทศยังมีค่าใช้จ่ายหลักของการผลิตละครโทรทัศน์ที่ผู้ผลิตและสถานีโทรทัศน์ได้มองเห็น อย่างไรก็ตามการส่งออกละครโทรทัศน์อาจจะพบในลักษณะของการเป็นผลพลอยได้จากการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่สามารถนำไปซื้อขายต่อไปของบริษัทผู้ผลิตเนื่องจากผู้ผลิตละครโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์เกือบทั้งหมดจะเป็นผู้รับจ้างผลิตจากสถานี มีเพียงผู้ที่ทำการเช่าเวลาผลิตที่จะสามารถส่งออกละครได้ด้วยตัวเองหรืออีกช่องทางหนึ่งคือทางสถานีโทรทัศน์จะดำเนินการส่งออกเอง

1.4.3 อุปสรรคในการผลิตละครโทรทัศน์เพื่อการส่งออกน่าจะมีหลายปัจจัย อาทิเช่น ความเป็นท้องถิ่นของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันทั้งในส่วนที่เป็นรูปแบบการเล่าเรื่องในละครและรูปแบบระบบการออกอากาศหรือการรับชม และมาตรการหรือกฎข้อกีดกันต่างๆของแต่ละประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม หากรัฐให้การสนับสนุนและช่วยกำหนดกลยุทธ์ในการส่งออกอุตสาหกรรมนี้จะช่วยลดอุปสรรคดังกล่าว โดยอาจเป็นการวางแผนทั้งในระยะสั้นสำหรับการบุกตลาดและการวางแผนในระยะยาวสำหรับการพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรเพื่อรองรับการผลิตต่อไป

1.5 ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพครอบคลุมเกี่ยวกับสถานภาพของอุตสาหกรรมการผลิตละครไทย ในส่วนของโครงสร้างของธุรกิจ กำลังการผลิต มูลค่าการผลิต มูลค่าตลาด และการจ้างงาน ตลอดจนรูปแบบของละครโทรทัศน์ไทย ที่เป็นลักษณะเฉพาะของ

ผู้จัดละครแต่ละคณะและนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ถึงความมีศักยภาพตลอดจนความเป็นไปได้ และอุปสรรคในด้านต่างๆสำหรับการส่งออกต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

ละครโทรทัศน์ไทย	หมายถึง	รายการโทรทัศน์ประเภทละคร ที่นำเสนอแพรวภาพทาง สถานีโทรทัศน์ มีลักษณะเป็นเรื่องยาวหลายตอนจบ (Serial Drama) ให้ผู้แสดงนำเป็นคนไทยชุดเดียวกัน ตลอด มีความยาวตั้งแต่ 10 ตอนขึ้นไปจนถึง 30 ตอน และผลิตโดยบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทย ดำเนินการบริหารควบคุมโดยคนไทย ออกอากาศเป็นประจำทางสถานีโทรทัศน์ระบบฟรีทีวีซึ่งได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี ในปีพ.ศ. 2546-2550 โดยเป็นละครที่ออกอากาศในช่วงเวลาที่มีผู้ชมสูงสุด หรือช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (prime time) ตั้งแต่วันจันทร์ถึง อาทิตย์
สถานีโทรทัศน์	หมายถึง	สถานีโทรทัศน์ในระบบฟรีทีวีของไทยที่มีการออกอากาศ ละคร ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5, สถานีโทรทัศน์ไอทีวีและสถานีโทรทัศน์โมเดิร์น-ไนน์ทีวี
ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (Prime Time)	หมายถึง	ช่วงเวลาทองหรือช่วงเวลาที่ได้รับการสำรวจว่าเป็น ช่วงเวลาที่มีผู้ชมโทรทัศน์มากที่สุดของวัน โดยช่วงเวลา ทองของผู้ชมโทรทัศน์ไทยคือเวลาประมาณ 18.00- 22.30 น. (รวม 4.30 ชม./วัน)
ละครไพรม์ไทม์ (Prime Time Drama)	หมายถึง	ละครเรื่องยาวที่ออกอากาศในช่วงเวลาทอง ทาง สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี มี 2 ช่วง คือช่วงเวลาก่อนข่าวภาค ค่ำ ประมาณ 18.30-19.30 น. และหลังข่าวภาคค่ำ ออกอากาศประมาณ 20.20-22.20 น. มิได้รวมถึงละคร สำหรับเยาวชนที่ออกอากาศประมาณ 17.00-18.30 น.

ละครชุด (Series Drama)	หมายถึง	ละครจบในตอน มีหลายตอน มีผู้แสดงชุดเดียวกัน เนื้อเรื่องโดยรวมเป็นแบบเดียวกัน
ละครเรื่องยาว (Serial Drama)	หมายถึง	ละครเรื่องยาวที่มีการแบ่งการออกอากาศเป็นตอน ติดต่อกันจนจบ ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอด โดยส่วนใหญ่จะมีความยาวตั้งแต่ 12-30 ตอน
การส่งออกละครโทรทัศน์	หมายถึง	การติดต่อเจรจาเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือดำเนินการเชิงพาณิชย์ที่สร้างรายได้และผลกำไรกับต่างชาติจากสินค้าบริการประเภทละครโทรทัศน์ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การซื้อขายทั้งตัวเรื่อง การร่วมทุนผลิต การขายบทประพันธ์ การรับจ้างผลิต การเป็นที่ปรึกษาการผลิตละครโทรทัศน์
สถานภาพอุตสาหกรรม ละครโทรทัศน์	หมายถึง	ภาพรวมในอุตสาหกรรมการผลิตรายการประเภทละครโทรทัศน์ที่มุ่งศึกษาเฉพาะละครโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ระบบฟรีทีวี โดยครอบคลุมในส่วนของประวัติความเป็นมา มูลค่าตลาด ลักษณะการออกอากาศ หน่วยผลิต ปัจจัยการผลิต ระบบการดำเนินงาน ลักษณะของผลผลิต และคุณภาพของผลผลิต ตลอดจนช่องทางหรือโอกาสในการส่งออก

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 สามารถอธิบายสถานภาพของอุตสาหกรรมการผลิตละครโทรทัศน์ของไทย
- 1.7.2 สามารถวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยได้
- 1.7.3 สามารถเข้าใจและอธิบายถึงอุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยได้
- 1.7.4 สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาเพื่อการผลิตที่เป็นมาตรฐานมุ่งสู่การส่งออกต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

เมื่อประมวลจากผลงานวิจัยและแนวคิดต่างๆที่จะนำมาช่วยในการพิจารณาและวิเคราะห์สถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยในช่วง 5 ปี คือตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 นี้ พบว่าแนวคิดที่เกี่ยวข้องนั้น ประกอบไปด้วย

- 2.1.1 อุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทย
- 2.1.2 อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย
- 2.1.3 ประวัติอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยพ.ศ. 2499-2545
- 2.1.4 แนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
- 2.1.5 แนวคิดเรื่องเศรษฐศาสตร์ของอุตสาหกรรมสื่อ
- 2.1.6 แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.1.1 อุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทย

แนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมโทรทัศน์นี้ จะมุ่งเน้นไปในส่วนของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทยในระบบ Terrestrial Television ที่สถานีมิได้มีการเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าสมาชิกหรือแบบที่เรียกว่าฟรีทีวี (free-TV)

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2544) กล่าวถึงความเป็นมาของอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์ของไทยเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2498 ตามแนวคิดของจอมพลป.พิบูลสงคราม ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีสื่อโทรทัศน์ทัดเทียมกับอารยประเทศ โดยให้มีการจัดตั้งบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ดำเนินงานในรูปแบบนิติบุคคล ถึอหุ้นโดยส่วนราชการต่างๆ มีพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ เป็นประธานกรรมการบริหาร และนอกจากนี้ยังมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 เข้าสู่สภาเพื่อเปิดช่องทางให้บริษัทไทยโทรทัศน์สามารถดำเนินกิจการด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ได้ ซึ่งสถานีโทรทัศน์ช่องแรกของไทยนั้น คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม หรือสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีในปัจจุบัน ดำเนินการออกอากาศครั้งแรก เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498

ต่อมาจึงเกิดสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ มีทั้งสิ้น 6 สถานีโดยมีองค์กรของรัฐเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ได้แก่ กองทัพบก (สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7), กรมประชาสัมพันธ์ (สถานีโทรทัศน์ช่อง NBT และ TPBS),

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ที่ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นรูปแบบบริษัทมหาชนจำกัด อสมท. (สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ โมเดิร์นไนน์ทีวี)

ในส่วนของลักษณะการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ต่างๆในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือ ตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะการดำเนินงานของ สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยสรุปรวมได้ว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. รัฐเป็นเจ้าของและดำเนินกิจการเอง ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 หรือ NBT, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

2. รัฐเป็นเจ้าของแต่ให้เอกชนดำเนินการ ได้แก่

2.1 สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. โดยบริษัท บางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด มหาชน (ได้รับสัมปทานจาก อสมท.)

2.2 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (ได้รับสัมปทานจาก กองทัพบก) โดยบริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด

2.3 สถานีวิทยุโทรทัศน์ TITV (ได้รับสัมปทานจากสำนักนายกรัฐมนตรี) ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงมาเป็น "ทีวีไทย" หรือ ThaiPBS ในสังกัดองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพ สาธารณะแห่งประเทศไทย สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อพ.ศ. 2551 โดยได้ดำเนินกิจการเอง

ทั้งนี้ สามารถสรุปเป็นรายละเอียดการก่อตั้งและลักษณะการดำเนินการของ สถานีโทรทัศน์ไทยระบบฟรีทีวี ได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงปีการก่อตั้งและลักษณะการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ไทยระบบฟรีทีวี

ที่	ชื่อสถานีเดิม	ชื่อบริษัทปัจจุบัน	ปีก่อตั้ง	เจ้าของคลื่น ความถี่	ผู้ดำเนินการ
1	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 4	สถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์ทีวี	พ.ศ. 2498	บริษัทมหาชน จำกัด อสมท.	เจ้าของความถี่ ดำเนินการเอง
2	สถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 7	สถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 5	พ.ศ. 2501	กองทัพบก	เจ้าของความถี่ ดำเนินการเอง
3	สถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 7 สี	สถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7	พ.ศ. 2510	กองทัพบก	บ. กรุงเทพ โทรทัศน์และวิทยุ จก.
4	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3	สถานีโทรทัศน์ไทย ทีวีสีช่อง 3	พ.ศ. 2513	บริษัทมหาชน จำกัด อสมท.	บ. บางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จก. (มหาชน)

ตารางที่ 2.1(ต่อ) แสดงปีการก่อตั้งและลักษณะการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ไทยระบบฟรีทีวี

5	สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11	สถานีโทรทัศน์ NBT	พ.ศ. 2529	กรมประชาสัมพันธ์	เจ้าของความถี่ดำเนินการเอง
6	สถานีโทรทัศน์ไอทีวี	สถานีโทรทัศน์ ThaiPBS	พ.ศ. 2539	กรมประชาสัมพันธ์	-บ. สยามอินโฟเทคนเมนท์ จก. (ก่อนพ.ศ. 2541) - บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จก. (มหาชน) (ก่อนพ.ศ. 2550) -เจ้าของความถี่ดำเนินการเอง

2.4 โทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก True Vision โดย บริษัท ทูวทัศน์ส์ จำกัด มหาชน (ได้รับสัมปทานจาก อสมท.)

อย่างไรก็ตาม ลักษณะการดำเนินการส่วนใหญ่ของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย (ยกเว้นช่อง 11 ก่อนพ.ศ. 2548) จะเป็นการดำเนินงานในเชิงพาณิชย์ มีการแบ่งเวลาให้เอกชนเช่าเวลาและหารายได้จากการโฆษณาเป็นหลัก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีจะพบว่ามี 2 สถานีที่ดำเนินการโดยเอกชนอยู่ 2 สถานี ได้แก่

- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ภายใต้การดำเนินงานของบ.บางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนท์ ซึ่งถือหุ้นโดยมีตระกูลมาสินนท์เป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ถือหุ้นผ่านบ. บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน) จะมีรูปแบบการดำเนินกิจการที่เป็นเครือข่ายธุรกิจสื่อแบบครบวงจร

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งดำเนินงานโดย บ.กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด มีรูปแบบการดำเนินงานทางสถานีเป็นผู้ผลิตและขายเวลาเอง มีกลุ่มผู้ถือหุ้นสำคัญได้แก่ กลุ่มบ. ซีเคเอส โฮลดิ้ง จำกัด (ตระกูลรัตนรักษ์) และ คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ตามลำดับ

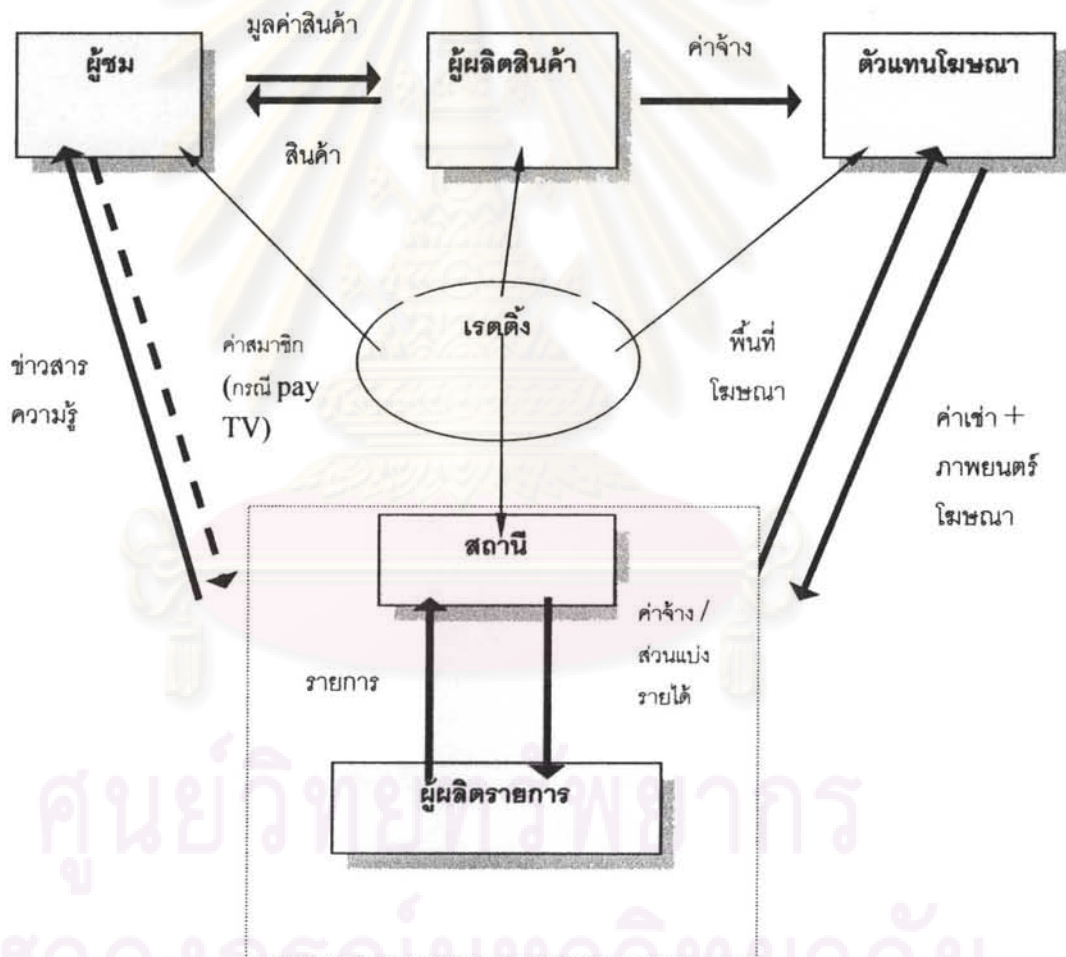
ในส่วนของสถานีอื่นๆนั้น ได้แก่

- สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ได้จัดตั้งเป็นบริษัท ททบ.5 และบริษัทย่อย เพื่อดำเนินกิจการเฉพาะด้าน ได้แก่ บริษัท ททบ.5 มาร์เก็ตติ้ง จำกัด, บริษัท ททบ.5 โปรดักชั่นแอนด์เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด

- สถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์ ทีวี ได้เปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานและดำเนินการเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์เมื่อพ.ศ. 2547 โดยปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์และการบริหารจัดการองค์กร จากเดิมเป็นการดำเนินงานในรูปแบบองค์กรของรัฐภายใต้ชื่อ "สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท." เป็น "สถานีโทรทัศน์แห่งความทันสมัย" หรือ "โมเดิร์นไนน์ทีวี" (Modern Nine TV) โดยเป็นการปรับเปลี่ยนการนำเสนอเน้นไปที่รายการข่าวและรายการบันเทิงที่มีสาระ

- สถานีโทรทัศน์ ThaiPBS หรือ TITV เดิม ปัจจุบันดำเนินการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานกฤษฎีกา จากเดิมที่เคยถือหุ้นโดยเอกชนรวมถึงกลุ่มบริษัทชินวัตรของอดีตนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (2548) ได้แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยธุรกิจกลุ่มต่างๆ ในอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ไทย ดังนี้

ที่มา : ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (2548). สื่อมวลชนบนเส้นทางทุนนิยม.

ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทยส่วนนี้ จะช่วยในการวิเคราะห์ถึงเหตุผลหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ในแต่ละสถานีที่มีได้กำหนดหรือวางนโยบายในการสร้างสรรค์เพียงแต่บริษัทผู้ผลิตเท่านั้น หากแต่มีการวางนโยบายหรือระบบการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป จนเกิดเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญของการออกอากาศละครตลอดจนรูปแบบละครในแต่ละเรื่อง

2.1.2 อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย

อาทิตย์ โกวิทวรางกูร (2547) ได้ระบุถึงผู้เกี่ยวข้องหลัก หรือ key player ใน อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยว่าจะประกอบไปด้วยผู้เกี่ยวข้องหลักต่างๆ ดังนี้

1. เจ้าของคลื่นความถี่
2. สถานีโทรทัศน์
3. ผู้ผลิตรายการ

ทั้งนี้ ในส่วนของผู้ผลิตละครโทรทัศน์อาจจะเป็นสถานีโทรทัศน์หรือเป็นผู้ผลิตรายการอิสระ สามารถดำเนินธุรกิจได้ในหลายรูปแบบตั้งแต่รับจ้างผลิตรายการโทรทัศน์ (รับค่าจ้าง) หรือเช่าเวลา (จ่ายค่าเวลาให้ทางสถานี และบริหารการขายโฆษณาเพื่อแสวงกำไร) โดย วีระ สุภะ (2537) ได้ศึกษาถึง ลักษณะการดำเนินงานของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานีโทรทัศน์ว่าแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 สถานีโทรทัศน์เป็นผู้ดำเนินการเองโดยจ้างบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตละคร ได้แก่ ผู้กำกับ ผู้เขียนบท ฯลฯ โดยสถานีจะเป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนทั้งหมดตามค่าจ้างที่ได้ตกลงกันได้ โดยผู้จัดยังสามารถบริหารงานให้มีกำไรเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากค่าตอบแทนที่พึงจะได้อีกด้วย

3.2 บริษัทผู้ผลิต หรือ ทีมผู้จัดละคร ดำเนินงานร่วมกันกับสถานีฝ่ายผลิตรายการ หรือดำเนินงานเองทั้งหมด โดยเป็นการรับค่าจ้างผลิตละครไปบริหารเองเป็นตอนๆ หลังจากได้เสนอบรรยากาศต่อทางสถานีแล้ว ดังนั้นรายได้ของทีมผู้จัดจึงมาจากการบริหารของผู้จัดเอง แต่อาจจะมีความเสี่ยงเกี่ยวกับรายได้ที่ไม่แน่นอนในแต่ละตอนทำให้บริหารและจัดสรรยากกว่าเมื่อเทียบกับแบบแรก เช่น ช่อง 3 ที่มีผู้จัดรายย่อยจำนวนมาก และช่อง 7 ได้แก่ บ. กันตนา และบ. ดาราวิดีโอ

3.3 บริษัทผู้ผลิตเช่าเวลาจากสถานีโทรทัศน์ แล้วมาดำเนินการผลิตละคร แต่จะต้องมีหน้าที่ในการหาโฆษณาหรือผู้สนับสนุนเอง รายได้จึงเกิดจากการขายโฆษณา แต่ผู้ผลิตจะมีอำนาจในการตัดสินใจค่อนข้างมาก ซึ่งได้แก่ ช่อง 5 และ ช่อง 9 อสมท.

4. ผู้ชม

ในการวัดความนิยมของรายการโทรทัศน์ของไทยจากผู้ชมนั้น จะเป็นการวัดโดยบริษัทตัวแทนสำรวจหรือ Rating Agency ทั้งนี้ในปัจจุบันผู้ชมสามารถรับชมผ่านได้ทั้งเครื่องรับโทรทัศน์และทางอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเว็บไซต์ต่างๆที่ให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และนอกจากนี้ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ผู้ชมสามารถรับชมโทรทัศน์ระบบ Free-TV ผ่านโทรศัพท์มือถือรุ่นที่รองรับการใช้งานดังกล่าวได้อีกด้วยโดยมิได้เสียค่าใช้จ่ายในการรับชมเช่นกันทำให้การเข้าถึงข้อมูลการรับชมของผู้ชมในรายการโทรทัศน์ต่างๆนั้นเป็นไปได้ยากขึ้น

5. ผู้สนับสนุนรายการ

ในระบบ Free-TV ผู้สนับสนุนรายการถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งก็ว่าได้ เพราะเป็นแหล่งทุนของอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ โดยผู้สนับสนุนรายการผู้เป็นเจ้าของสินค้าบริการต่างๆจะจ้างตัวแทนโฆษณา หรือ Advertising Agency ที่มีหน้าที่ผลิตงานโฆษณาและเป็นตัวกลางในการติดต่อซื้อสื่อกับเจ้าของสื่อต่างๆ โดยสำหรับสื่อโทรทัศน์ถือได้ว่ามีค่าโฆษณาที่สูงมากเนื่องจากสามารถส่งสารได้เป็นเวลานานกว่า สามารถให้ผู้ชมเข้าใจตลอดจนเห็นภาพได้มากกว่าและทั่วถึงกว่า อย่างไรก็ตาม สำหรับรายการละครโทรทัศน์ แผนกจัดซื้อสื่อหรือ Media Buyer ของตัวแทนโฆษณาจะพยายามจัดประเภทและลงซื้อโฆษณาจากละครที่ออกอากาศในช่องสถานีที่มีผู้ชมที่น่าจะอยู่ในกลุ่มเป้าหมายของสินค้านั้นๆ ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มผู้หญิง แม่บ้านและผลิตภัณฑ์หรือบริการสำหรับครอบครัว ฯลฯ

ในการลงโฆษณาแบบสปอตโฆษณาความยาว 30-60 วินาที พบว่าเมื่อพ.ศ. 2550 มีอัตราค่าโฆษณาของช่วงเวลาละครหลังข่าวที่ผู้สนับสนุนจะต้องจ่ายในการลงโฆษณาแก่สถานี (ในระบบการผลิตที่สถานีจ้างผลิตละคร ซึ่งได้แก่ ช่อง 3 และ ช่อง 7) หรือผู้ผลิตละคร (ที่ทำการเช่าเวลามาจากสถานี ได้แก่ ช่อง 5) ในอัตราที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงเวลาอื่นๆ โดยอยู่ที่ 450,000 บาทต่อนาทีสำหรับอัตราโฆษณาของละครหลังข่าวทางช่อง 7 และ 420,000 บาทต่อนาทีสำหรับอัตราโฆษณาของละครหลังข่าวทางช่อง 3 ในส่วนของการขายเวลาโฆษณาของละครหลังข่าวช่อง 5 ที่ปัจจุบันมีเพียงบ. เอ็กแซ็กท์เท่านั้น โดยอัตราค่าโฆษณาจะขึ้นอยู่กับการตกลงกันกับผู้ลงโฆษณาและการวางกลยุทธ์ที่หลากหลายในการลงโฆษณาของทางบริษัท นอกจากนี้ อัตราค่าโฆษณาในช่วงเวลาละครก่อนข่าวภาคค่ำจะมีอัตราสูงรองลงมา คือ 330,000 บาทต่อนาทีสำหรับอัตราโฆษณาของละครก่อนข่าวทางช่อง 7 และ 290,000 บาทต่อนาทีสำหรับอัตราโฆษณาของละครก่อนข่าวทางช่อง 3

อนึ่ง ในการตกลงเพื่อทำการลงโฆษณาของบริษัทเจ้าของสินค้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์รายการละครในอดีต จะทำการลงโฆษณาโดยประกาศแนะนำหรือชี้ชวน หรือสไลด์ข้อความ

โฆษณาต้นเวลาละคร แต่ในปัจจุบันได้มีการลงโฆษณาในรูปแบบใหม่ๆเกิดขึ้น จากเดิมคือสปอตโฆษณาแบบเดิมมาเป็นการลงตราสัญลักษณ์ (Logo) ของสินค้าบริการในช่วงไตเติ้ลตอนเริ่มและจบรายการ การปรากฏของตัวสินค้าหรือบริการในละคร การกล่าวถึงหรือใช้สินค้าบริการของตัวละครและจงใจให้เห็นตัวสินค้าในเรื่อง (Product Placement) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการตกลงกันของสถานีหรือผู้ผลิตที่ขายเวลาโฆษณากับฝ่ายลงโฆษณาของสินค้านั้น

อย่างไรก็ตาม ในการให้การสนับสนุนแบบเช่าเวลาลงสปอตหรือภาพยนตร์โฆษณา พบว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีเม็ดเงินในการลงโฆษณาสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆ (จากการสำรวจโดย บ. AGB Nielsen Media Research) คือ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อกลางแจ้ง (Outdoor Media) สื่อเคลื่อนที่ และสื่อภายในร้านค้า (In store Media) โดยสามารถเปรียบเทียบให้เห็นถึงความนิยมและมูลค่าในการลงโฆษณาในสื่อต่างๆของสินค้าในช่วงปีพ.ศ. 2542-2550 ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงมูลค่าการลงโฆษณาในสื่อต่างๆเปรียบเทียบในทุกช่วง 2 ปี พ.ศ. 2542-2550 (หน่วย : ล้านบาท)

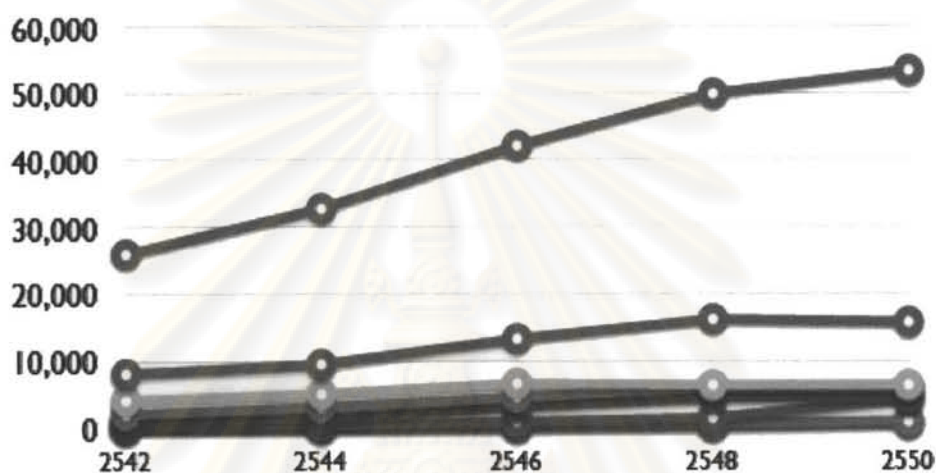
ลำดับ ที่	สื่อ ปี	2542	2544	2546	2548	2550
1	โทรทัศน์	26,040	32,878	42,288	50,020	53,484
2	หนังสือพิมพ์	8,116	9,557	13,342	16,248	15,826
3	วิทยุ	4,111	5,090	6,662	6,392	6,401
4	นิตยสาร	2,015	3,110	4,550	6,148	6,064
5	สื่อกลางแจ้ง	1,043	1,442	3,169	4,529	4,482
6	ภาพยนตร์	262	369	896	1,443	4,391
7	สื่อเคลื่อนที่	-	554	558	708	956
8	สื่อภายใน ร้านค้า	-	-	-	114	570
	รวม	41,558	53,000	71,465	85,602	92,174

(ที่มา: The Advertising Book; 2000, 2001, 2004, 2006; Thailand Marketing and Media Guide)

จากข้อมูลในตารางข้างต้น สามารถแสดงเปรียบเทียบเป็นแผนภูมิเพื่อให้เห็นอัตราความนิยมลงโฆษณาในสื่อต่างๆได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 เปรียบเทียบมูลค่าการลงโฆษณาในสื่อต่างๆในทุกช่วง 2 ปี ระหว่างปีพ.ศ. 2542-2550 (หน่วย: ล้านบาท)

○ โทรทัศน์ ○ หนังสือพิมพ์ ○ วิทยุ ○ นิตยสาร ○ สื่อกลางแจ้ง
 ○ ภาพยนตร์ ○ สื่อเคลื่อนที่ ○ สื่อภายในร้าน

6. เรตติ้ง เอเจนท์

เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่วัดความนิยมหรือ Rating ของรายการที่ออกอากาศ มีความสำคัญในการตัดสินใจของทั้งสถานีโทรทัศน์ในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่างๆ เช่น ผังรายการ และทั้งผู้สนับสนุนรายการในการเลือกลงโฆษณา ซึ่งแน่นอนว่าผู้ลงโฆษณาพึงต้องการให้สินค้าของตนนั้นได้รับทราบสารที่ต้องการส่งสู่สื่อช่องทางที่มีผู้รับชมมากที่สุด โดยในประเทศไทยนั้น บริษัท AGB Nielsen เป็นเสมือนบริษัทสำรวจเรตติ้งที่ผูกขาดการสำรวจ เนื่องจากได้รับความน่าเชื่อถือจากตัวแทนโฆษณาชั้นนำของโลกและมีความเป็นกลางมากกว่าที่มิวิจัยจากของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องเอง (อาทิตย์ โกวิทวรานุกร, 2547)

ในวิธีการได้มาของข้อมูลของบริษัท AGB Nielsen ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ คุณสัมฤทธิ์ พุทธิธรรมรงค์ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วางแผนการตลาดและสื่อ บริษัท Inittive จำกัด (บริษัทตัวแทนโฆษณา) ซึ่งเป็นผู้ติดต่อรับข้อมูลจากทางบริษัท AGB Nielsen ไปประกอบการดำเนินงานของบริษัทในการผลิตผลงานโฆษณา พบว่า ในการทำการวิจัยของ AGB Nielsen จะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างบ้านที่จะประกอบไปด้วยสมาชิกที่จะเป็นตัวแทนของผู้ชมทั้งประเทศ โดยในการเลือกบ้านตัวอย่างจะต้องอยู่ในพื้นที่ที่ต้องการและมีรายละเอียดพื้นฐานที่ตรงความต้องการ เช่น จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์, รายได้ครอบครัว, จำนวนสมาชิกในบ้าน ฯลฯ และสมาชิก

ในบ้านซึ่งเป็นผู้ชมกลุ่มตัวอย่างนั้น จะต้องสามารถจัดอยู่ในกลุ่มลักษณะที่ต้องการ อันได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ ทั้งนี้ บ้านตัวอย่างจะต้องมีการกระจายพื้นที่ตามที่กำหนด ซึ่งจากการได้มาของข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้เป็นที่สงสัยเกี่ยวกับผู้ชมกลุ่มตัวอย่างว่าสามารถเป็นตัวแทนของผู้ชมทั่วประเทศได้อย่างถูกต้องและแม่นยำเพียงใด

จากนั้น เมื่อได้บ้านตัวอย่างที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นตัวแทนของผู้ชมทั้งประเทศแล้ว จะทำการติดตั้งเครื่องตรวจวัดที่จะทำการเก็บข้อมูลนับตั้งแต่ทำการเปิดเครื่องรับโทรทัศน์ ทำการเปลี่ยนช่อง มีสมาชิกรับชมเพิ่มหรือลดลง และปิดโทรทัศน์ ซึ่งเครื่องตรวจวัดนี้จะทำการประมวลผลและส่งไปยังบริษัทเพื่อทำการประมวลผลในภาพรวมต่อไป ทั้งนี้ ในประเทศไทย ในการสำรวจปีพ.ศ. 2549 นั้น ได้มีบ้านตัวอย่างจำนวน 1,200 บ้าน

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลความนิยมหรือเรตติ้ง (Rating) ของละครโทรทัศน์ ช่วงเวลาหลังข่าวที่บริษัท AGB Nielsen ได้ทำการสำรวจพบว่าละครที่ได้รับความนิยมส่วนมากจะเป็นละครที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ดังตาราง

ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบคะแนนเรตติ้งหรือความนิยมของผู้ชมละครโทรทัศน์ช่วงเวลาหลังข่าวใน 3 อันดับแรก พ.ศ. 2543, 2546 และพ.ศ. 2550

ปี ลำดับที่	1	2	3
2543	อังกอร์; ช่อง 7 (คะแนน: 23)	สาวน้อยคาเฟ่; ช่อง 3 (คะแนน: 19)	เขาวานให้หนูเป็น สายลับ; ช่อง 3 (คะแนน: 18)
2546	หมอลำซัมเมอร์; ช่อง 7 (คะแนน: 17)	โซ่เส้นหา; ช่อง 7 (คะแนน: 16)	แม่คุณเอ๊ย; ช่อง 7 (คะแนน: 15)
2550	ชุมแพ; ช่อง 7 (คะแนน: 16)	คมคน และ รหัสริษยา ; ช่อง 7 (คะแนน 13)	เหลี่ยมเพชรกระรัต; ช่อง 7 (คะแนน 12)

ที่มา: AGB Nielsen Media Research

จากข้อมูลคะแนนเรตติ้งจากตารางข้างต้น สามารถประมวลเป็นจำนวนผู้ชมทั้งประเทศ โดยเทียบเป็นร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในช่วงปีนั้นๆ ดังเช่น ในปีพ.ศ. 2543

มีจำนวนประชากรในประเทศทั้งสิ้นจำนวน 60 ล้านคน เมื่อนำมาประมวลผลกับข้อมูลคะแนนเรตติ้งของละครเรื่อง "อังกฤษ" ทางช่อง 7 ที่มีคะแนนเรตติ้งมากที่สุดของปีอยู่ที่ 23 จึงหมายความว่า ได้มีผู้ชมจากทั้งประเทศรับชมเป็นจำนวนประมาณ 13.8 ล้านคน

7. หน่วยงานที่กำกับดูแล

ในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์นั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ในหมวดย่อยคืออุตสาหกรรมรายการโทรทัศน์ ดังนั้นในส่วนของหน่วยงานกำกับดูแลจึงเป็นหน่วยงานที่ทำการกำกับดูแลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์

ในอดีตนั้น การกำหนดควบคุมรายการโทรทัศน์ต่างๆจะรับผิดชอบโดยกบว. หรือคณะกรรมการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รัฐบาลได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อมีส่วนในการจัดระเบียบกิจการวิทยุโทรทัศน์ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีหน้าที่ในการดูแลควบคุมเนื้อหารายการซึ่งรวมถึงละครโทรทัศน์ โดยมีหลักการในการควบคุม เช่น ไม่เป็นการแสดงซึ่งอาจกระทบกระเทือนหรือดูหมิ่นต่อสถาบันกษัตริย์รวมถึงประมุขของประเทศอื่นๆ ไม่เป็นการแสดงออกโดยจงใจก่อให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามประเทศชาติ รัฐบาลเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือกลุ่มชนใด ฯลฯ

ต่อมา กบว. ได้ถูกยกเลิกไปในช่วงวิกฤติการเมืองพ.ศ. 2535 และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กทช.) โดยประกอบไปด้วย รัฐบาล ข้าราชการระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยบทบาทของกทช. เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์นั้น คือ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการดำเนินการด้านรายการ การดำเนินการโฆษณา การดูแลสัดส่วนรายการ

อนึ่ง กทช. ได้ยกเลิกการตรวจพิจารณาเนื้อหารายการ โดยให้คณะกรรมการของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ตรวจพิจารณาตนเอง และมีการกำหนดเวลาสำหรับโฆษณาทางโทรทัศน์ไม่เกินชั่วโมงละ 10 นาที (ปัจจุบันสามารถโฆษณาทางรายการโทรทัศน์ได้ไม่เกินชั่วโมงละ 12 นาที 30 วินาที หรือเฉลี่ยทั้งวันไม่เกินชั่วโมงละ 12 นาที และห้ามมีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีดีกรีสูงกว่า 15 ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ระหว่างเวลา 05.00-22.00 น. ตามประกาศกรมประชาสัมพันธ์เรื่องหลักเกณฑ์การโฆษณาและบริการทางธุรกิจทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีพ.ศ. 2540 ได้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองอีกครั้งและมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในปีเดียวกัน และมีการเรียกร้องให้ปฏิรูปสื่อโดยได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ขึ้น เพื่อกำกับดูแลและส่งเสริมในกิจการต่างๆดังกล่าว โดยมีเนื้อหา

สำคัญที่เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ทั้งนี้ ในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดตั้งกสท. ได้ ดังนั้นการปฏิรูปสื่อ และจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่จึงยังมีอาจเกิดขึ้น

ในปัจจุบัน ในส่วนของการกำหนดควบคุมรายการโทรทัศน์ซึ่งรวมถึงรายการละครสั้น กกช. ได้ร่วมมือกับทั้ง 6 สถานีโทรทัศน์ (สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์, สถานีโทรทัศน์ NBT และสถานีโทรทัศน์ TPBS) ดำเนินการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ให้แก่ผู้ชม โดยทำการแนะนำผ่านสัญลักษณ์ที่ขึ้นในรายการต่างๆ ให้แก่ผู้ชมว่ามีความเหมาะสมแก่ผู้ชมวัยใด โดยมีมติเห็นชอบจากรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นการตรวจสอบตนเองในสื่อ (Self-Regulation) และคุ้มครองผู้บริโภคอันได้แก่ เด็ก เยาวชนและครอบครัว

ในส่วนของเกณฑ์ในการพิจารณาจำกัดเนื้อหาของรายการประกอบไปด้วย 3 เกณฑ์ คือ พฤติกรรมความรุนแรง เช่น ก่อให้ผู้ชมเกิดภาวะเครียด หดหู่ สะเทือนใจ สยดสยอง มีการใช้อาวุธ ยาเสพติด หรือสร้างทัศนคติที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือศักดิ์ศรีจนก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม ฯลฯ เรื่องเพศ ได้แก่ การแต่งกาย การสนทนา หรือการแสดงกิริยาที่มาเหมาะสม ฯลฯ และเรื่องการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ไวยากรณ์ทางภาษา การใช้วาจาก้าวร้าว ดูหมิ่น ฯลฯ

นอกจากการจำกัดเนื้อหาสำหรับรายการที่ไม่เหมาะสมใน 3 ส่วนข้างต้น ยังมีการส่งเสริมรายการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาของเยาวชน โดยพิจารณาจาก 6 เกณฑ์ คือ การส่งเสริมในสวนวิธีคิด, ส่งเสริมวิชาการ, ส่งเสริมคุณธรรม, ทักษะชีวิต, การอยู่ร่วมในสังคมและความสัมพันธ์ในครอบครัว (www.tv5.co.th, accessed เมษายน 2550)

จากหลักเกณฑ์ต่างๆข้างต้น จะมีการจำแนกรายการประเภทต่างๆและแนะนำการรับชมแก่ผู้ชมเป็นตราสัญลักษณ์ต่างๆ ดังตาราง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.4 แสดงตราสัญลักษณ์แนะนำประเภทรายการที่ได้จำแนกตามหลักเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
 รายการสำหรับเด็ก อายุ 3 - 5 ปี	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 3-5 ปี
 รายการสำหรับเด็ก อายุ 6 - 12 ปี	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 6 - 12 ปี
 รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย	รายการต่อไปนี้เป็นรายการทั่วไป สามารถรับชมได้ทุกวัย
 รายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ชมอายุ 13 ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ควรได้รับคำแนะนำ	รายการต่อไปนี้เป็นเหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี ควรได้รับคำแนะนำ
 รายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ชมอายุ 14 ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ควรได้รับคำแนะนำ	รายการต่อไปนี้เป็นเหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 14 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 14 ปี ควรได้รับคำแนะนำ
 รายการที่เหมาะสม สำหรับผู้ชมที่มีอายุ 17 ปีขึ้นไป	รายการต่อไปนี้อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรมความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา เด็กและเยาวชนไม่ควรรับชม

ที่มา : www.tv5.co.th, accessed เมษายน 2550

ทั้งนี้ รายการละครโทรทัศน์ช่วงหลังข่าวภาคค่ำส่วนใหญ่ จะอยู่ในสัญลักษณ์ "น. ๑๓" ถึง "น. ๑๔" เนื่องจากมีการตรวจพบเนื้อหาด้านความรุนแรง, เพศ และการใช้ภาษา ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบถึงลำดับความสำคัญของผู้เกี่ยวข้องหลักต่างๆ ในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย ตามแนวคิดของ Samuel Johnson (อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2536) ที่กล่าวว่า

... “ผู้ประกอบการละครเป็นผู้ออกกฎละคร เพราะเรา (ผู้สร้างละคร) ผู้ซึ่งอยู่เพื่อเอาใจ จะต้องเอาใจเพื่อจะอยู่ได้”...

แม้ว่าคำกล่าวข้างต้นอาจตีความหมายแท้จริงของผู้ประกอบการคือผู้ชมละครในสมัยนั้น แต่เมื่อนำมาตีความกับละครโทรทัศน์ จะพบว่าผู้ประกอบการที่สามารถออกกฎแก่ละครดังกล่าว ก็คือ ผู้อุปถัมภ์หรือผู้สนับสนุนรายการที่เป็นแหล่งของเงินทุนในการผลิตละคร จากแนวคิดนี้ได้สอดคล้องกันกับการศึกษาวิจัยในปัจจุบันที่สำคัญต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ไทยของ วีระสุภะ(2537) ที่พบว่าผู้อุปถัมภ์รายการนั้นอาจมีเงื่อนไขกำหนดแนวทางของละครเสนอต่อผู้ผลิตหรือทางสถานีโทรทัศน์ได้ และปัจจัยสำคัญอื่น ๆ นั้น ประกอบไปด้วย

1. บุคลากร แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 บุคลากรผู้ผลิต ได้แก่ ทีมงานผู้ผลิต ผู้จัด ผู้เขียนบท ผู้กำกับ การแสดง ผู้กำกับรายการ ผู้กำกับศิลป์ ผู้ควบคุมแสง-เสียง ช่างแต่งหน้า-ทำผม ฝ่ายเสื้อผ้า และทีมงานในการผลิตด้านอื่นๆ

1.2 บุคลากรในเนื้อสาร ได้แก่ นักแสดง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมาก ทั้งด้านของการดำเนินเรื่อง และด้านการตลาด

2. นโยบาย เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ผลิตจะคำนึงถึงเป็นลำดับแรก แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1. นโยบายของสถานี เป็นข้อกำหนดที่สร้างความแตกต่างให้กับผู้ผลิตขอแต่ละสถานีตามลักษณะการดำเนินงานต่างๆ

2.2 นโยบายของบริษัทผู้ผลิต ในการกำหนดแนวทางให้เหมาะสมกับสถานะแข่งขันในตลาด เช่น มักหลีกเลี่ยงเรื่องราวที่แตกต่างจากความต้องการของตลาด โดยอาจเลือกเรื่องราวที่เป็นแนวชีวิตหนักๆ หรือสร้างสรรค์สังคม หรือแนวตลก หรือชีวิตรักวัยรุ่น และนโยบายในส่วนของการคัดเลือกบุคลากร แต่ละบริษัทอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน เช่น การเลือกจากการมีประสบการณ์มาก่อน หรือ การเลือกเฉพาะผู้ที่จบโดยตรงเฉพาะด้าน เป็นต้น

2.3 นโยบายของผู้ควบคุมสื่อมวลชน เป็นผู้ควบคุมทิศทางของการผลิตละครโทรทัศน์ เช่น การพิจารณาของกรรมการบริหารงานวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ที่ควบคุมขอบเขตของละครให้อยู่ในความเหมาะสม

3. งบประมาณ หรือ ทุน เป็นปัจจัยในการนำมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆในการผลิต โดยแหล่งที่มาของทุนนั้นจะขึ้นกับลักษณะการทำงานของแต่ละผู้ผลิต โดยอาจจะเป็นสถานี หรือผู้สนับสนุนต่าง ๆ

4. ผู้ชม เป็นปัจจัยและเป้าหมายหลักของผู้ผลิตละคร และสถานีโทรทัศน์ เป็นตัวแปรในผลทางธุรกิจ ถือเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนจบกระบวนการผลิต

5. เวลา ทั้งเวลาในการผลิต และ เวลาในการออกอากาศ จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตลุล่วงไปด้วยดี

6. สถานที่ เป็นปัจจัยที่สร้างความสมจริงให้กับเรื่อง เป็นส่วนที่ทำให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้ผลิตได้อีกทางหนึ่ง

7. เทคโนโลยี การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ในระยะยาว แต่อาจเริ่มต้นด้วยการลงทุนสูง แต่สามารถประหยัดทั้งเวลา และแรงงาน แต่บางครั้งอาจทำให้เกิดอุปสรรคในกรณีที่ขัดข้อง

8. สภาพสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทำให้ผู้ชมนั้นเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้น เรื่องที่น่าสมัยจะดึงดูดผู้ชมในการมีความสมจริงต่อสภาพชีวิตทางสังคม ยกเว้นละครประเภทประวัติศาสตร์ ย้อนยุค

9. สภาพการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันภายในสถานี และระหว่างสถานี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ผลิตควรคำนึงถึงเพื่อหาแนวทางและวิธีการให้ประสบความสำเร็จต่อไป

ในส่วนของการศึกษาถึงอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยนี้ ได้ช่วยในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับตลาดของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ว่ามีผู้เกี่ยวข้องใดบ้าง และผู้เกี่ยวข้องในส่วนใดที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด ซึ่งพบในเบื้องต้นคือ สถานีโทรทัศน์ที่มีการวางนโยบายมาจากผู้อุปถัมภ์หรือผู้สนับสนุนรายการอีกต่อหนึ่ง

2.1.3 ประวัติอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยพ.ศ. 2499-2545

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอประวัติของอุตสาหกรรมการผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทย โดยสังเขปในช่วงเริ่มต้นถึงก่อนช่วงที่การศึกษา คือประมาณพ.ศ. 2499-2545 โดยจะนำเสนอเป็นด้านต่างๆ อันได้แก่ ด้านสังคม/การเมือง ด้านธุรกิจ และด้านศิลปะ/เทคโนโลยี เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น โดยรวบรวมจาก "ละครโทรทัศน์ไทย" (ปนัดดา ธนสถิต, 2531), "ละครโทรทัศน์กับสังคมไทย" (เพาวิภา ภมรสถิตยย์, 2528), "โครงสร้างอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย" (อาทิตย์โกวิทวางกูร, 2547), "ตำนานโทรทัศน์ไทยกับจ่านง รังสิกุล" และนิตยสารผู้จัดการ

2.1.3.1 ประวัติด้านสังคม/การเมือง

ละครโทรทัศน์ไทยถือกำเนิดขึ้นในปี.ศ. 2499 หรือ 1 ปีภายหลังจากมีการก่อตั้งและออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 ของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย ช่อง

4 หรือสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ในปัจจุบัน ตามนโยบายการผลักดันจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ของ จอมพลป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาประเทศไทยเข้าสู่สภาวะ สงครามแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ได้เริ่มมีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง มีการพูดและให้ สัมภาษณ์ผู้สภาราณะของทางรัฐบาล ตลอดจนให้ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและ รับข่าวสาร และจากนั้นต่อมาจึงได้มีสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆเกิดขึ้น โดยลำดับของการก่อตั้งแต่ละ สถานีโทรทัศน์เป็นดังตารางที่ 2.5 ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงลำดับการเกิดสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย

ลำดับ ที่	ช่วงเวลา เริ่มทำการ ออกอากาศ	ชื่อสถานีเดิม	ชื่อสถานีปัจจุบัน	ปีที่เริ่ม ออกอากาศ รายการ ละคร
1	มิ.ย. 2498	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง4	สถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์ทีวี	พ.ศ. 2499
2	ม.ค. 2501	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	พ.ศ. 2501
3	พ.ย. 2510	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สี	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7	พ.ศ. 2511
4	มี.ค. 2513	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	สถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3	พ.ศ. 2513
5	มค. 2529	สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11	สถานีโทรทัศน์ NBT	-
6	กค. 2539	สถานีโทรทัศน์ไอทีวี	สถานีโทรทัศน์ ThaiPBS	พ.ศ. 2543

จากตาราง ได้สอดคล้องกับปนัดดา ธนสถิตย์ (2531) ซึ่งกล่าวว่าละครโทรทัศน์ เรื่องแรกของไทยคือเรื่อง “สุริยานีไม่ยอมแต่งงาน” ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2499 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 เป็นละครที่มีบทพูดและถูกตั้งขึ้นมาใหม่สำหรับการแสดง ออกอากาศทางโทรทัศน์โดยเฉพาะ ที่มีความแตกต่างจากในช่วงก่อนหน้าที่เป็นการถ่ายทอดการ แสดงละครเวที ละครเวที หรือเป็นละครร้อง ฯลฯ แต่งโดย นายจำเริญ (ประยัด ศ. นาคนานา) มีลักษณะเป็นละครสั้น ความยาวประมาณ 30 นาที แต่ใช้เวลาแสดงจริงเพียง 10 นาที นำแสดง โดยนวลละออ ทองเนื้อดี, สุดา จัตุรัส, ร้อยตรีโชติ สโมสร และหม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์

กำกับแสดงโดย พิชัย วาสนาส่ง ทั้งนี้ บุคลากรสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ในช่วงแรกนี้จะเป็นเจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์ (ช่อง 4) จนกระทั่งภายหลังที่มีการเปิดสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ และทำการผลิตรายการละครโทรทัศน์ออกอากาศเป็นประจำเช่นกัน ทำให้เริ่มมีการจัดตั้งเป็นคณะละคร และมีนักแสดงจากละครเวทีที่เข้ามาแสดงละครโทรทัศน์

นอกจากนี้ เพาวิภา ภมรสถิตย์ (2528) ได้กล่าวถึงละครโทรทัศน์ในช่วงแรกเริ่มทำการผลิตคือระหว่างปีพ.ศ. 2498-2516 หรือประมาณ 20 ปีแรกของละครโทรทัศน์ไทย ว่าเป็นรายการบันเทิงที่มีความสำคัญและถือเป็นรายการสำคัญประจำฝั่ง มีการออกอากาศอย่างต่อเนื่องของแต่ละสถานี โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 (สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ในปัจจุบัน) นั้นมีการออกอากาศละครโทรทัศน์มากที่สุดถึงเกือบ 3,000 ครั้งนับจากทำการออกอากาศ คิดเป็นเฉลี่ย 13-14 ครั้งต่อเดือน รองลงมาตามลำดับ คือสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สี (สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ปัจจุบัน) มีการออกอากาศละครกว่า 2,500 ครั้งนับจากทำการออกอากาศ หรือคิดเป็น 14-15 ครั้งต่อเดือน, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 (สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ในปัจจุบัน) มีการออกอากาศละคร 455 ครั้งหรือ 7-8 ครั้งต่อเดือน และสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 (สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในปัจจุบัน) มีการออกอากาศละคร 158 ครั้ง หรือ 4 ครั้งต่อเดือน อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกของละครโทรทัศน์นั้น ยังคงเป็นไปในแนวทางที่รัฐบาลได้กำหนดและวางนโยบายต่างๆไว้ กล่าวโดยรวมคือ จะต้องเป็นรายการที่มีความสร้างสรรค์สังคม, ถูกต้องตามศีลธรรมจรรยา ฯลฯ นอกจากนี้ หน่วยงานต่างๆทางราชการได้จัดให้มีการแสดงละครเนื่องในวันพิเศษต่างๆด้วย เช่น วันกองทัพ, วันตำรวจ ฯลฯ

ต่อมาในปีพ.ศ. 2523 กิจการละครโทรทัศน์ถึงคราหยุดชะงัก เนื่องจากคณะกรรมการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ได้มีคำสั่งให้งดออกอากาศในช่วงเวลาระหว่าง 18.30-20.00 น. เพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน แต่ต่อมา เนื่องด้วยการขาดหายไปของละครโทรทัศน์ไทยในช่วงหัวค่ำ ทำให้ช่วงเวลาอื่นที่มีการนำเสนอภาพยนตร์ต่างประเทศโดยเฉพาะภาพยนตร์จีนนั้นได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ดังนั้นในปีพ.ศ. 2524 ทางกบว.ได้ขอความร่วมมือให้แต่ละสถานีมีรายการที่ผลิตในประเทศ และกำหนดให้สถานีโทรทัศน์ลดการนำเสนอรายการจากต่างประเทศ โดยให้จัดรายการโทรทัศน์บางช่วงใหม่ คือ ช่วงเวลา 18.00-18.30 น. เป็นช่วงเวลารายการเด็ก, 20.45-21.45 น. เป็นรายการในประเทศ และ 21.45-23.00น.

นับรวม ละครเสภา, ละครเพลง, ละครนอกละครพันทาง, ละครประวัติศาสตร์และอิงประวัติศาสตร์, ละครพันดาบ, ละครตีกดาบรพี, ละครชีวิต, ละครรำ, ละครตำนาน, ละครศาสนา, ละครพุทธศาสนา, ละครชีวิต, ละครวรรณคดี, ละครร้อง, ละครชีวิตเยาวชน, ละครไขปัญหา และละครพิเศษเนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น วันตำรวจ ฯลฯ

เป็นรายการต่างประเทศจากประเทศใดก็ได้เพียง 1 รายการ มีความยาวไม่เกิน 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ แม้ทางกบว. จะระบุว่า เป็นรายการประเภทใดก็ได้ แต่ทุกช่องนั้นได้มุ่งผลิตรายการละครโทรทัศน์ หลังข่าว โดยเป็นละครแบบ Soap Operas เช่นเดิมที่เคยงคออกอากาศไปก่อนหน้านี และนับเป็น การเริ่มต้นของละครโทรทัศน์หลังข่าว ตั้งแต่บัดนั้นมาของทุกสถานี (ทั้งนี้ปัจจุบัน บางช่องอาจมี การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ไปตามความเหมาะสม)

ต่อมา ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวงการละครโทรทัศน์ที่ส่งผลสำคัญในด้าน ต่างๆของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย โดยเริ่มจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม (เปลี่ยนเป็นสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ขณะนั้น) ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ คือ การพ้น จากตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายผลิตรายการของคุณจ่านง รั้งสิกุล (เมื่อพ.ศ. 2511) ที่ส่งผลให้การผลิต ละครของช่องขบเขากว่าแต่ก่อนจากที่มีคณะละครมากที่สุด ผู้จัดหลายรายที่มีความผูกพันกับ คุณจ่านงได้ทำการลาออกจากการเป็นผู้จัดของสถานี และได้ย้ายมาเช่าเวลาผลิตเองที่ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จึงทำให้ในขณะนั้นช่อง 5 มีจำนวนผู้จัดมากที่สุด เช่น คณะชั้น ขุนนวมศิลป์ คณะสุพรรณ บุรณพิมพ์ คณะรัศมีดาวการละคร คณะส่งเสริมศิลป์ คณะศรีไทย การละคร ฯลฯ ก่อนจะมีความไม่แน่นอนทางการเมืองและมีผลต่อสถานีอยู่เสมอและได้เลิก ออกอากาศละครไปในที่สุด

ในส่วนของช่อง 5 ที่มีผู้จัดจากช่อง 4 เดิมย้ายมาผลิตละครนั้น ในภายหลังได้ เหลือผู้เช่าเวลาผลิตละครออกอากาศช่วงเวลาหลังข่าวจำนวน 3 ราย ได้แก่ บริษัท กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จำกัด, บริษัท อัครมีเดีย (โดยคุณกิตติ อัครเศรณี และ มีเดีย ออฟ มีเดียส์) และบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด(บริษัทในเครือค่ายเพลงบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ในขณะนั้น) และในยุคปัจจุบันมีบริษัทเพียง 2 รายที่ทำการผลิตผูกขาดแต่ละช่วงเวลา คือ บ.กันตนา ผลิตละคร และรายการในช่วงเวลา ก่อนข่าว และบ.เอ็กแซ็กท์ ผลิตละครช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำ

ในส่วนของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 หรือช่อง 7 สี มีผู้บริหารที่เข้ามาดูแล ด้านฝ่ายผลิตรายการและด้านการตลาดคือคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ที่ได้ทำให้ละครโทรทัศน์ของช่อง 7 สีแห่งนี้ได้รับความนิยมอย่างสูงและส่งผลให้วงการละครโทรทัศน์ไทยมีการแข่งขันกันอย่าง คึกคักมากขึ้นต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยความได้เปรียบของช่อง 7 คือการมีพันธมิตรที่ พร้อมสรรพในด้านต่างๆของงานละคร เริ่มจากการชักชวนเพื่อนสมัยเรียนคือ หม่อมเจ้าชาติตรีเฉลิม ยุคล มาร่วมหุ้นเปิดบริษัท พร้อมมิตรภาพยนตร์ จำกัด (ผลิตภาพยนตร์โทรทัศน์) การร่วมงานกับ คณะละครกันตนา (ผลิตละครโทรทัศน์) ที่มีคลังบทละครของตัวเองมารับจ้างผลิตละครโทรทัศน์ แก่ทางสถานี โดยกำหนดให้มีละครที่ผลิตโดยบริษัท ดาราวิดีโอ (โดยคุณไพรัช สังวริบุตร) ออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำ วันจันทร์-อังคาร และศุกร์-อาทิตย์ และในส่วนวันพุธ-

พฤษภี เป็นละครที่ผลิตโดยบริษัท กันตนา (โดยคุณประดิษฐ์-คุณสมสุข ภัลย์จาก) ภายหลังจาก พ.ศ. 2541 ได้เปิดโอกาสให้ผู้จัดรายอื่นเข้ามารับจ้างผลิตละครแก่ทางช่อง และได้ผลิตละคร ออกอากาศเป็นสองช่วงเวลาคือก่อนข่าวและหลังข่าวภาคค่ำเพื่อชิงส่วนแบ่งผู้ชมละครจากช่อง 5

ในส่วนของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จะเป็นการผลิตโดยทีมผลิตของสถานี และขยายงานเป็นบริษัทย่อยต่างๆ ที่มาจากบุคลากรของสถานี ในช่วงแรกถึงพ.ศ. 2538 ได้มีการ ออกอากาศละครไพรม์ไทม์สองเรื่องต่อวัน โดยช่วงแรกเป็นละครครึ่งชั่วโมงออกอากาศเวลา ประมาณ 20.30 – 21.00 น. (แบ่งเป็นสองเรื่องต่อสัปดาห์ คือ จันทร์-พฤษภี และ ศุกร์-อาทิตย์) โดยในพ.ศ. 2538 มีการนำละครต่างประเทศเรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มาออกอากาศแทนและได้รับความนิยมอย่างสูง และต่อด้วยละครช่วงที่สองที่ออกอากาศหนึ่งชั่วโมงเวลา 21.00 – 22.00 น. (แบ่งเป็นสามเรื่องต่อสัปดาห์ คือ จันทร์-อังคาร, พุธ-พฤษภี และศุกร์-เสาร์) และในวันอาทิตย์ จะเป็นละครสั้นจบในตอนในชื่อชุดว่า “ร้อยรสบทละคร” ออกอากาศเวลาเดียวกับละครช่วงที่สอง เป็นเช่นนี้เรื่อยมาจนถึงพ.ศ. 2541 จึงมีละครไพรม์ไทม์หลังข่าวเพียง 1 เรื่อง ออกอากาศเวลา ประมาณ 20.15 – 22.00 น. และมีการปรับเพิ่มเวลาการออกอากาศเรื่อยมาเพื่อตอบรับต่อผู้ชม จนเป็นการออกอากาศเวลา 20.20-22.20 น. ดังเช่นในยุคปัจจุบัน

ในส่วนของละครก่อนข่าวของช่อง 3 ได้เริ่มมาจากการปรับแผนช่วงชิงผู้ชมจาก ช่อง 5 ที่ได้ย้ายช่วงเวลาละครมาเป็นช่วงเวลาก่อนข่าวภาคค่ำเมื่อพ.ศ. 2539 เริ่มด้วยเรื่อง “อก เสือดำ ถล่มหินแตก” โดยในปีเดียวกันช่อง 3 ได้ปรับให้มีการออกอากาศละครในช่วงเวลานี้เริ่ม ด้วยเรื่อง “มหายารักมี” และในภายหลังทางช่อง 7 ได้ปรับให้มีละครในช่วงเวลาก่อนข่าวภาคค่ำ เช่นเดียวกัน เริ่มด้วยเรื่อง “พันหนึ่งราตรี”

2.1.3.2 ประวัติด้านธุรกิจ

แรกเริ่มในการดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์นั้น บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องใน แผนงานผลิตละครเรื่องหนึ่งก็คือ ผู้ผลิต, สถานี และผู้อุปถัมภ์

จุดเริ่มต้นในแผนงานผลิตของละครโทรทัศน์ไทยในอดีตคือ คณะละคร ดำเนินการโดย “หัวหน้าคณะ” ซึ่งคือผู้ที่ริเริ่มว่าจะทำละครประเภทไหน กำหนดแนวทางในการ ทำงานอย่างไร เช่น จะผลิตเรื่องอะไร, บทประพันธ์ของใคร, ใครกำกับ ฯลฯ โดยอาจมีผู้ช่วยทำการ ประสานงานเพื่อติดต่อบุคคลผู้เกี่ยวข้องในหน้าที่ต่างๆต่อไป จากนั้นทำการนำเสนอต่อผู้อุปถัมภ์ รายการ เมื่อตกลงกันได้แล้วในส่วนของการลงโฆษณาจึงนำไปเสนอทางสถานีพิจารณา และเมื่อ สถานีอนุมัติก็จะทำการกำหนดเวลาการแสดง ผู้กำกับการแสดงทำการส่งบทละครให้สถานีทำการ ตรวจสอบและพิจารณาเพื่อแก้ไขก่อนแสดง 15 วัน หลังจากนั้นจึงดำเนินการซ้อมและแสดงสด ต่อไป

ในส่วนของผู้ผลิตหรือคณะละครต่างๆ ในยุคแรกเริ่มพบว่าจะเป็นบุคลากรจากทางสถานี จึงมักเรียกกันว่า “ผู้จัดภายในสถานี” โดยเฉพาะช่อง 4 จะพบผู้จัดภายในสถานีมากกว่าช่องอื่นๆ อันเนื่องมาจากนโยบายของคุณจำนง รังสิกุล หัวหน้าฝ่ายจัดรายการของช่อง 4 ที่ผลักดันให้เจ้าหน้าที่สถานีทำการสร้างสรรค์ละครเอง โดยในช่องอื่น ๆ จะมีทั้งผู้จัดภายในและภายนอก ซึ่งผู้ผลิตรายหนึ่งๆสามารถผลิตให้แก่ช่องใดก็ได้ นอกจากนี้ ในส่วนของช่อง 7 (ช่อง 5 ปัจจุบัน) ได้มีความสนใจที่จะทำการผลิตละครแข่งขันกับช่อง 4 เช่นกัน หากแต่เจ้าหน้าที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการผลิตละคร ดังนั้นจึงมีผู้จัดละครจากภายนอกสถานีเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้พบว่าเป็นผู้จัดที่มาจากวงการของละครเวทีด้วย อย่างไรก็ตาม ในส่วนของช่อง 7 สี (ช่อง 7) และช่อง 3 ยังเริ่มทำการผลิตละครได้ไม่นานนักเนื่องจากเริ่มทำการเปิดสถานีภายหลังจาก 2 ช่องแรก

ทางด้านของผู้อุปถัมภ์รายการและการลงโฆษณาของละครโทรทัศน์ในอดีตนั้น มีทั้งที่เป็นผู้อุปถัมภ์ที่เป็นองค์กรของรัฐ บริษัทระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนภาพยนตร์ไทยเรื่องต่างๆ โดยในการหาผู้อุปถัมภ์รายการในยุคนี้จะมีตัวกลางในการหาให้กับคณะละครต่างๆ โดยคิดค่าจัดหาดังกล่าวร้อยละ 10 ของจำนวนเงินที่ลงโฆษณาหรือเป็นเงินตามที่ตั้งกลงกันได้ ทั้งนี้บางคนอาจทำการหาผู้อุปถัมภ์รายการเอง หรือผู้อุปถัมภ์อาจเล็งเห็นถึงความนิยมของละครคณะนั้นๆจึงทำการติดต่อลงโฆษณาด้วยตัวเอง นอกจากนี้ ในการโฆษณา เนื่องด้วยรายการละครในยุคแรกเริ่มเป็นรายการสด จึงทำให้การโฆษณาเป็นรายการสดเช่นกัน โดยอาจเป็นการประกาศโฆษณาสินค้าแบบสด หรือเป็นการแชสไลด์ภาพหรือข้อความโฆษณา มีระยะเวลาในการโฆษณาตามสมควร (ยังมีได้มีการกำหนดระยะเวลา)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเทคโนโลยีการผลิตระบบวิดีโอเทปนับตั้งแต่พ.ศ. 2519 ได้พัฒนาขึ้นเรื่อยมา การโฆษณาทางโทรทัศน์ก็ได้มีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยเฉพาะการโฆษณาในละครโทรทัศน์ที่มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง โดยอาทิตย์ โกวีทรวงูร (2547) ได้ให้ตัวอย่างของการก้าวกระโดดของอัตราค่าโฆษณารายการละครโทรทัศน์ช่วงเวลาดังกล่าว (20.30-22.00 น.) ตั้งแต่พ.ศ. 2531-2535 ว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 300 ในระยะเวลาเพียง 4 ปี

นอกจากนี้ ระบบการประชาสัมพันธ์ “รายการบันเทิง” ได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วงพ.ศ. 2530 โดยมีการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือขึ้นสำคัญของสถานีโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการตลาดรายการต่างๆรวมถึงรายการละคร นอกจากนี้ ตัวรายการข่าวบันเทิงยังสามารถหารายได้จากโฆษณาได้ในอัตราที่สูงเนื่องจากได้รับความนิยมอย่างสูงเช่นกันจากผู้ชมอีกด้วย

นอกเหนือจากการโฆษณาในรูปแบบเดิมที่เป็นภาพยนตร์โฆษณาหรือสปอตโฆษณาขายค้นเวลาละคร ยังได้เกิดการโฆษณารูปแบบใหม่ๆขึ้นในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัว

ภายหลังจากช่วงวิกฤติเศรษฐกิจพ.ศ. 2540 ที่ผู้ประกอบการที่จะได้ความคุ้มค่าจากการลงทุนโฆษณา เช่น การขึ้นรายชื่อผู้สนับสนุนก่อนเข้ารายการหรือช่วงจบตอน หรืออาจเป็นการวางผลิตภัณฑ์ในเนื้อเรื่อง "Product Placement" อันมีต้นกำเนิดมาจากภาพยนตร์ฮอลลีวูด โดยอาจเป็นการวางสินค้าในภาพ หรือตัวละครถือใช้สินค้า หรือมีการสาธิตการใช้สินค้า

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของละครโทรทัศน์ ได้มีการพัฒนาสู่ความเป็นตัวสินค้ามากขึ้นเช่นกัน กล่าวคือ มีการจัดจำหน่ายเพลงประกอบละคร วิธีดีทีอาร์ไอเกะเพลงประกอบละคร เรื่องย่อละคร วิธีดีทีละคร หรือเนื้อหารูปแบบต่างๆผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ อันมีสินค้าหลักมาจากละครที่ออกอากาศครั้งแรก นอกจากนี้ ยังได้มีละครที่มีการวางแผนอย่างรัดกุมเพื่อเน้นการขายในรูปแบบดังกล่าว โดยมีการวางเรื่องในลักษณะคล้ายละครเพลง เช่น ละครเรื่อง "สะใภ้ไร่ผักดินา" นำแสดงโดย พรชิตา ณ สงขลา ออกอากาศทางช่อง 3

นอกจากนี้ ละครโทรทัศน์ยังสามารถสร้างรายได้จากการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ได้อยู่เสมอ เช่น การดาวน์โหลดรูปนักแสดงนำ การดาวน์โหลดเพลงประกอบละครเป็นเสียงเรียกเข้าหรือเสียงระหว่างรอสายของโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือการเล่นเกมสตอบคำถามเกี่ยวกับละครผ่านการส่งข้อความทางโทรศัพท์เพื่อชิงรางวัล

2.1.3.3 ประวัติด้านศิลปะ/เทคโนโลยี

ละครโทรทัศน์ในยุคแรกเริ่มจะเป็นการแสดงสดในสถานี โดยมีการซักซ้อมก่อนแสดงจริง 1-2 ครั้ง จึงทำให้มีข้อจำกัดค่อนข้างมาก เช่น ข้อจำกัดในบทละคร ที่จะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการแสดงแต่จะต้องมีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือในส่วนต่างๆ หรือข้อจำกัดในส่วนของการที่สามารถมีได้ไม่เกิน 3-4 ฉาก เนื่องจากเป็นการถ่ายทำในห้องส่งเล็กๆ และยังคงต้องเผื่อพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้สำหรับการลงโฆษณาสดอีกด้วย ละครในยุคนี้จึงมักถูกเรียกว่า "ละครเล็ก"

จากลักษณะดังกล่าว ในการสร้างสรรค์ฉากในละครยุค จึงได้กำหนดให้มีฉากสำคัญหรือฉากใหญ่เพียง 1 ฉาก ที่สามารถดึงดูดเหตุการณ์มารวมกันในฉากเดียวนี้ได้ให้มากที่สุดเพื่อประหยัดเวลาและพื้นที่ และในการเปลี่ยนเหตุการณ์ในการดำเนินเรื่อง จำเป็นที่จะต้องมีความแม่นยำในบทและเวลาในการปรับเปลี่ยน ซึ่งมักจะใช้วิธีดึงเวลาโดยการโฆษณาที่ในยุคนั้นยังมีได้มีการจำกัดเวลาโฆษณา เช่นเดียวกันกับในส่วนของเครื่องแต่งกายของนักแสดงก็เป็นอีกหนึ่งข้อจำกัดที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันเวลา

ในส่วนของรูปแบบละครโทรทัศน์ในยุคนี้ ที่ได้ทำการออกอากาศ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงหัวค่ำ และช่วงเวลาสุดท้ายของสถานี โดยช่วงหัวค่ำมักจะเป็นละครสั้นความยาว 2-4 ตอน และมาจากนวนิยายเรื่องต่างๆ และสำหรับละครในช่วงที่สอง จะเป็นละครเรื่องยาว มีความยาว 6-24 ตอนซึ่งมักจะเป็นละครแนวอิงประวัติศาสตร์

ในปีพ.ศ. 2519 ได้มีเทคโนโลยีการบันทึกเทป ทำให้ละครโทรทัศน์เปลี่ยนจากการแสดงสดมาเป็นการบันทึกเทป และสามารถผลิตเป็นละครยาวต่อกันหลายตอนจบได้อย่างสะดวกมากขึ้น ละครโทรทัศน์จึงกลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้งหลังจากที่เขาไประยะหนึ่งจากการที่ผู้ชมได้หันไปนิยมภาพยนตร์โทรทัศน์ในช่วงก่อนหน้า ทั้งนี้ ในการบันทึกเทปนั้น ยังคงเป็นการเตรียมการในลักษณะเดิมที่เป็นการแสดงสด คือ เป็นการบันทึกที่เรียงลำดับตามบทและคิว ต่อมา ได้มีการสร้างสรรค์ละครที่มีความแปลกใหม่และมีคุณภาพมากขึ้น ดังเช่น ภัทราวดี ศรีไตรรัตน์ ผู้ผลิตละครในนามบริษัท พี.เค. โปรดัคชั่น ผลิตละครให้แก่ทางช่อง 3 ได้เป็นผู้ริเริ่มการแสดงแบบไม่มีการบอกรบ นักแสดงต้องใช้การท่องจำบทละครเองและนอกจากนี้ ยังริเริ่มเป็นผู้นำเสนอการแสดงของนักแสดงให้แก่ผู้ชมให้ได้เห็นถึงความสามารถของนักแสดงมากกว่ารูปลักษณ์ที่สวยงามอีกด้วย

จากการทำความเข้าใจในส่วนของประวัติด้านต่างๆของละครโทรทัศน์ไทย ได้ช่วยให้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ไทย โดยในประวัติด้านสังคมได้ทำให้ทราบถึงการมีบทบาทสำคัญของหน่วยงานในระดับบนโดยลำดับมาตั้งแต่รัฐบาลในการกำหนดผังการออกอากาศละครหรือรายการโทรทัศน์ต่างๆ จนทำให้เกิดเป็นการมีละครโทรทัศน์ประจำผังรายการในแต่ละช่องที่เริ่มมาจากการผลิตในสถานีด้วยบุคลากรภายในจนแยกออกเป็นธุรกิจการผลิตละครโทรทัศน์อย่างชัดเจนในเวลาต่อมา และในประวัติด้านธุรกิจได้ทำให้ทราบและเข้าใจถึงผู้เกี่ยวข้องหลักในยุคอดีตตลอดจนระบบการโฆษณาในละครโทรทัศน์ นอกจากนี้การทำความเข้าใจถึงประวัติในด้านศิลปะ/เทคโนโลยี ได้ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการการผลิตละครโทรทัศน์ที่เกิดขึ้น

2.1.4 แนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

David Hesmondhalgh (2007) กล่าวว่า เมื่อพูดถึงอุตสาหกรรมสื่อจะต้องนึกถึงสินค้าและสินค้าในสื่อ่นั้นเป็นสินค้าที่ถูกเรียกว่าเป็น "สินค้าวัฒนธรรม" (Cultural Commodity) ซึ่งสิ่งสำคัญในความเป็นสินค้าวัฒนธรรมก็คือเนื้อหาหรือ texts ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจสิ่งต่างๆในโลก ซึ่งโดยปกติแล้ว สื่อต่างๆจัดว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตมนุษย์อยู่แล้ว และสำหรับเนื้อหาในสื่อก็มีได้มีบทบาทน้อยไปกว่ากัน โดยเนื้อหานั้นอาจเป็นในลักษณะของข่าวสารที่ผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์, รายการข่าว หรือหนังสือ และลักษณะที่เป็นแบบความบันเทิงต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ การ์ตูน เกมส์ นำเสนอแก่ผู้ชมให้เข้าใจสิ่งต่างๆ และสื่อดังกล่าวเหล่านี้เป็นเสมือนตัวแทนผู้ชมในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและอัตลักษณ์เฉพาะบุคคลหรือเฉพาะกลุ่ม หรืออาจกล่าวได้ว่าสื่อต่างๆได้ช่วยเน้นย้ำความเป็นตัวตนต่างๆ ดังเช่น ภาพของความเป็น

ชายหรือความเป็นหญิง ความเป็นชนชาติอาหรับหรืออัฟริกัน ชาวแคนาดาหรือชาวนิวยอร์ก ชาว
รักร่วมเพศหรือรักต่างเพศ ซึ่งถึงแม้ว่าความจริงแล้วนั้น สิ่งแรกและผู้ผลิตนำเสนออาจเป็นเพียง
การคำนึงถึงรายได้และกำไรก็ตาม

นอกจากการเป็นสินค้าที่คำนึงผลทางธุรกิจแล้ว อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมยังเกี่ยวข้องกับ
กับความเป็นศิลปะ โดยนักสังคมศาสตร์ และลัทธิมาร์กซิสต์ ได้กล่าวว่าศิลปินหรือผู้ผลิตผลงาน
ศิลปะมีความแตกต่างจากแรงงานทั่วไป เนื่องจากพวกเขาได้ผลิตชิ้นงานที่มาจากประสบการณ์
หรือความคิดโดยผ่านระบบสัญญาณต่างๆ ที่มีจุดประสงค์จะสร้างความบันเทิงหรือข่าวสาร
อย่างไรก็ตาม แต่ละองค์กรที่ผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมก็ยังคงจะต้องพบกับความ
ยากลำบากที่จะต้องผลิตเพื่อให้เกิดที่ยอมรับของผู้ชมให้ได้มากที่สุด โดยในสังคมประกอบไปด้วย
คนกลุ่มต่างๆที่มีรสนิยมต่างกัน ฉะนั้น งานหลักของผู้ผลิตก็คือการส่งสารหรือเนื้อหาในสื่อให้ถูก
กับกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ เขายังกล่าวถึงลักษณะต่างๆของความเป็นอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมว่าจะมี
ลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. มีการผลิตสินค้าที่เป็นสินค้านำราคาสูง แต่มีการผลิตซ้ำในราคาที่ต่ำ (High Production
Costs and Low Re-Production Costs) เช่น การมีต้นทุนที่สูงในการผลิตแผ่นเสียง เนื่องจาก
จะต้องใช้ทั้งแรงงานบุคคลฝ่ายต่างๆ ในการสร้างสรรค์ แต่เมื่อได้ผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าเป็นต้นฉบับ
แล้ว ในการผลิตซ้ำเพื่อจัดจำหน่ายนั้นจะใช้ต้นทุนในการผลิตซ้ำที่ต่ำ เปรียบเช่นเดียวกับละคร
โทรทัศน์ของไทย ในส่วนของการมีอัตราค่าโฆษณาที่สูงมากหรือสูงที่สุดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ที่
เป็นลักษณะของการผลิตใหม่ ในขณะที่จะมีอัตราค่าโฆษณาที่ต่ำลงเมื่อมีการนำมาออกอากาศ
ซ้ำอีกครั้ง

2. การมีลักษณะเป็นสินค้าแบบกึ่งสาธารณะ หรือใช้ร่วมกันได้ (Semi-Public Goods)
เช่น ในการรับบริโภคนั้น ผู้บริโภคสามารถแบ่งปันแก่ผู้อื่นได้

3. การที่ต้องพยายามเป็นสินค้าที่ประสบความสำเร็จ (Misses are Against Hits by
Building a Repertoire) ตามที่ Nicholas Garnham เคยเสนอแนวคิดที่ว่าในทุกๆ 9 ผลงานที่
บริษัทได้สร้างสรรค์ออกมานั้น จะมีเพียง 1 ผลงานเท่านั้นที่ได้รับความนิยมและถูกใจผู้บริโภค
ดังนั้น แต่ละบริษัทผู้ผลิตจึงพยายามหาช่องทางเพื่อที่จะสามารถผลิตผลงานออกมาให้มากขึ้น
เพื่อเพิ่มปริมาณสินค้าให้ตลาดมากขึ้นตามไปด้วย จากแนวคิดดังกล่าว

จากแนวคิดข้างต้น ได้สอดคล้องกับการพยายามสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ของแต่ละผู้จัด
และสถานีโทรทัศน์ โดยผู้จัดจะต้องผลิตเพื่อให้เกิดชื่อเสียงที่เป็นการรับประกันคุณภาพของ
ผลผลิตจากบริษัท ที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้งานต่อไปต่อสถานีโทรทัศน์ในระบบการว่าจ้างผลิต ซึ่ง

ได้แก่ช่อง 7 และช่อง 3 หรือที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนสนับสนุนของผู้อุปถัมภ์โดยตรงในส่วนของ การผลิตละครแบบเช่าเวลาผลิต ตลอดจนการพยายามสร้างชื่อเสียงหรือเรียกความนิยมจากผู้ชมของสถานีเพื่อให้มีผลต่อสถิติผู้ชมเพื่อได้รับความไว้วางใจในการโฆษณาเพื่อสร้างรายได้ต่อไป

4. การที่เป็นธุรกิจที่มีลักษณะของความเสี่ยง (Risky Business) เนื่องจากผู้ผลิตไม่สามารถคาดการณ์รูปแบบการบริโภคของผู้บริโภคได้อย่างแม่นยำ เช่นเดียวกับกับละครโทรทัศน์ที่บ่อยครั้งพบว่าจะต้องมีการวางกลยุทธ์ในการวางผังการออกอากาศละครแนวเรื่องต่างๆให้รับกับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเป็นที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมอย่างกะทันหันอยู่เสมอ

5. เป็นการใช้รูปแบบดารา รูปแบบรายการ การผลิตต่อเนื่อง (Formatting: Stars, Genres, Serials) ในอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมนั้น อาจจะใช้รูปแบบเหล่านี้เพื่อรับประกันความสำเร็จ เช่น การเลือกใช้ความมีชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ (ดารา, ผู้กำกับ ฯลฯ) ในส่วนของ การผลิตโดยการคำนึงถึงรูปแบบรายการจะเปรียบเสมือนการผลิตสินค้าที่คำนึงถึงตราสัญลักษณ์ และการผลิตเป็นสินค้าต่อเนื่อง ได้แก่ การ์ตูน หรือ ละคร ฯลฯ

ในส่วนของแนวคิดเรื่องความมีชื่อเสียงนี้ ได้สอดคล้องอย่างเห็นได้ชัดกับการผลิตของผู้ผลิตที่มีลักษณะมาจากบริษัทเพลง คือ มีการรับประกันผู้ชมส่วนหนึ่งจากกลุ่มของผู้ชื่นชอบในศิลปินเพลงนั้นที่มาแสดงนำในละคร ตลอดจนความถนัดของผู้ผลิตละครที่แม้จะพยายามผลิตให้เกิดความหลากหลายในผลงาน แต่ด้วยรางวัลหรือกระแสที่เกิดขึ้นทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของละครแต่ละผู้ผลิต

2.1.5 แนวคิดเรื่องเศรษฐศาสตร์ของอุตสาหกรรมสื่อ

Robert Picart (1989) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับตลาดของอุตสาหกรรมสื่อไว้ว่า อุตสาหกรรมสื่อเป็นอุตสาหกรรมที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นๆ เนื่องจากประกอบไปด้วยตลาดของสินค้าที่มี 2 ลักษณะ (dual product market) ซึ่งคือ สินค้าที่เป็นตัวสินค้า (goods market) และ สินค้าบริการ (service market)

ในส่วนที่เป็นตัวสินค้าหรือเนื้อหา (content product) คือส่วนที่เป็นข้อมูลข่าวสาร หรือ สิ่งบันเทิงต่างๆที่สินค้าสื่อเหล่านั้นบรรจุอยู่ และในการชีวิตความสำเร็จของตัวสินค้าสื่อจะสามารถชีวิตด้วยรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน เช่น สินค้าประเภทนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ จะใช้วิธีการสำรวจจากยอดบอกรับของสมาชิกและยอดพิมพ์จำหน่าย สินค้าประเภทภาพยนตร์จะใช้การสำรวจจากยอดขายบัตรเข้าชม และในส่วนของอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์กระจายเสียง จะใช้วิธีสำรวจยอดของผู้เปิดรับ (rating) เป็นต้น

นอกจากนี้ ในการบริโภคสินค้าสื่อ ผู้บริโภคมิได้ซื้อขายแลกเปลี่ยนด้วยเงินเพียงเท่านั้น หากแต่ยังต้องใช้เวลาในการบริโภคอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีสินค้าสื่อบางประเภทที่ผู้บริโภค มิต้องเสียเงินซื้อ โดยสินค้าสื่อที่ผู้บริโภคต้องเสียเงินซื้อได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือ วิทยุทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก ภาพยนตร์ และสำหรับสินค้าที่มิต้องเสียเงินซื้อได้แก่ สื่อ ประเภทวิทยุและโทรทัศน์กระจายเสียงที่มีได้เป็นการเก็บค่าบริการสมาชิก

อย่างไรก็ตาม ยังมีลักษณะอีกหนึ่งประการที่ทำให้สินค้าสื่อที่แตกต่างจากสินค้าประเภท อื่นๆคือ สินค้าสื่อที่มีลักษณะเป็นทั้งสินค้าดำเนินการแบบธุรกิจเชิงพาณิชย์และสินค้าเชิง สาธารณะ (private and public good) โดยขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งานของแต่ละผู้บริโภคและ หน้าที่ของสินค้านั้นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ (สินค้าเชิงพาณิชย์) หรือ รายการโทรทัศน์ (สินค้า สาธารณะ)

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ลักษณะที่สำคัญของความเป็น dual product market อีกลักษณะ หนึ่งของสินค้าสื่อในตลาดอุตสาหกรรมสื่อ คือ การเป็นสินค้าบริการ หรือ service market โดยใน ความหมายของสินค้าสื่อประการนี้ จะเกี่ยวข้องกับตลาดของการสนับสนุนของผู้โฆษณา เนื่องจากการโฆษณาสินค้าจำเป็นที่จะต้องอาศัยสื่อในการเข้าถึงผู้บริโภค ดังนั้น ขนาดของ ผู้บริโภคสื่อและลักษณะที่แตกต่างกันของผู้บริโภคในแต่ละสื่อจะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการลง โฆษณา แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่สื่อทุกประเภทที่เป็นไปในลักษณะนี้ ตัวอย่างเช่น สื่อที่เป็นการ กระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์เพื่อประชาชนขององค์กรส่วนรวม หรือรัฐ มักจะมีได้มีจุดประสงค์ ในการผลิตสินค้าเพื่อการขายโฆษณา

นอกจากนี้ สิ่งที่จะต้องพิจารณาเพื่อให้เข้าใจในเศรษฐศาสตร์ของอุตสาหกรรมสื่อ จะต้องพิจารณาถึงธรรมชาติของสินค้าแต่ละสื่อ (geographic market) ซึ่งบางสื่อมีลักษณะที่เป็น สินค้าของตลาดที่มีการแข่งขันระหว่างกันในระดับสากล เช่น เครือข่ายเคเบิลทีวี, เครือข่ายการ กระจายเสียงวิทยุ, เครือข่ายการกระจายเสียงโทรทัศน์ ฯลฯ และในส่วนที่เป็นตลาดที่มีการแข่งขัน ในระดับที่เล็กลงมาได้แก่ สถานีวิทยุ หรือ สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารท้องถิ่น

ในการแข่งขันของสินค้าสื่อยังจะเป็นไปในลักษณะทั้งแบบ ระหว่างสื่อ (intermedia competition) และภายในสื่อเดียวกัน (intramedia competition) โดยประเภทของตลาด อุตสาหกรรมสื่อที่มีรูปแบบคล้ายกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ คือ ประกอบไปด้วยตลาดที่มี การแข่งขันใน 4 ลักษณะ คือ ตลาดแบบผูกขาด (Monopoly), ตลาดกึ่งผูกขาด (Oligopoly), ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition) และตลาดแบบแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition) โดยในอุตสาหกรรมสื่อ Picart ได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบตลาดของสื่อต่างๆได้ ดังนี้

ที่มา: Picart, Robert G. Media Economics : Concepts and Issues (1989)

ในส่วนของแนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมสื่อนี้ ได้ช่วยให้ทราบถึงตลาดของการผลิตละครไทย ทั้งในระบบรวมและในแต่ละสถานี กล่าวคือ ในระบบรวมพบว่าเป็นตลาดระบบกึ่งผูกขาดที่มีผู้นำเป็นสองสถานีที่เปรียบเสมือนคู่แข่งคือ ช่อง 7 และช่อง 3 และในส่วนของการผลิตในแต่ละสถานีพบว่าในการผลิตแบบผูกขาดจะเกิดขึ้นในช่อง 5 ที่มีเพียง 2 บริษัททำการผลิตคือ บ.เอ็กแซ็กท์ และ บ.กันตนา และช่อง 7 ในช่วงก่อนพ.ศ. 2541 ที่มีผู้ผลิตเพียงสองรายคือ บ.ดาราวีดิโอ และ บ.กันตนา และในส่วนของตลาดผู้ผลิตในช่อง 3 จะมีลักษณะเป็นระบบกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดโดยแม้ว่าจะมีผู้จัดมากมาย แต่เมื่อพิจารณาจะพบว่าผู้จัดส่วนใหญ่เป็นเสมือนที่มผลิตย่อยของสถานีที่มาจากบุคคลากรภายใน มิได้เป็นบริษัทที่มีสถานะอิสระทั้งหมด

2.1.6 แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552) ได้เล็งเห็นถึงพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไปของเศรษฐกิจโลก อันเริ่มด้วยยุคกสิกรรม ยุคอุตสาหกรรม ยุคข้อมูลข่าวสาร และปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) นี้ คือการเข้าสู่ยุคแห่งความคิดสร้างสรรค์

เศรษฐกิจและบริการสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นลักษณะของการเชื่อมโยงสินค้าหรือบริการที่อาจเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยกับรากฐานทางวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาของสังคม เกิดเป็น “กระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์” ซึ่งจะเพิ่มคุณค่าทางสินค้าหรือบริการนั้นๆ ตลอดจนเพิ่มคุณค่าให้กับสังคมอีกด้วย

ทั้งนี้ ประเทศไทย ได้แบ่งกลุ่มของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ออกเป็น 15 กลุ่ม อันประกอบไปด้วย

1. งานออกแบบ	2. งานแฟชั่น
3. ธุรกิจโฆษณา	4. ภาพยนตร์วีดิทัศน์
5. การกระจายเสียง	6. ธุรกิจการพิมพ์
7. สถาปัตยกรรม	8. ศิลปะการแสดง
9. ทัศนศิลป์	10. งานฝีมือและหัตถกรรม
11. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	12. การแพทย์แผนไทย
13. อาหารไทย	14. ดนตรี
15. ซอฟต์แวร์	

โดยในเบื้องต้น พบว่าประเทศไทยมีมูลค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นสัดส่วนร้อยละ 10-11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าบริการสร้างสรรค์เป็นลำดับที่ 17 ของโลก โดยมีส่วนแบ่งในตลาดประมาณร้อยละ 1.3 และมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5 เมื่อพ.ศ. 2548 โดยสามลำดับแรก ได้แก่ ประเทศจีน ประเทศอิตาลี และประเทศฮ่องกง ตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังมีสถิติการส่งออกสินค้าบริการสร้างสรรค์ของไทย โดยพบว่าสินค้าสร้างสรรค์ของไทยในกลุ่มวิทยุโทรทัศน์อยู่ในลำดับที่ 12 (ลำดับที่ 1-3 ได้แก่ งานออกแบบ, หัตถกรรม และงานทัศนศิลป์ ตามลำดับ) โดยมีมูลค่าประมาณ 8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือมีส่วนแบ่งในตลาดโลกอยู่ที่ร้อยละ 1.13 จากสถิติเมื่อพ.ศ. 2548 ลำดับต่อมาคือสินค้าบริการในกลุ่มภาพยนตร์ ในลำดับที่ 13 และสินค้าในกลุ่มดนตรีดิจิทัล ในลำดับที่ 14

อย่างไรก็ตาม ด้วยอัตราการเติบโตที่น่าสนใจของสินค้าในกลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์นี้ ประเทศไทยได้ริเริ่มวางกลยุทธ์ให้เป็นไปตามหลักการการเพิ่มมูลค่าสินค้าบริการในรูปแบบการคิดอย่างสร้างสรรค์ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของไทย จะเป็นการศึกษาทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (การวิเคราะห์สถานภาพอุตสาหกรรม) และในเชิงของการผลิตผลงานของสื่อสารมวลชนของไทย (สินค้าละครโทรทัศน์) ซึ่งพบว่าม้งานวิจัยเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ของไทยอยู่หลายชิ้นที่สามารถนำมาช่วยในการวิเคราะห์ และจะช่วยให้ผลการศึกษา

ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเป็นงานที่ศึกษาถึงลักษณะของผู้ผลิตหรือการผลิต และงานที่ศึกษาถึงผลผลิต ซึ่งได้แก่

งานวิจัยของ จอห์น ธิวริตต์ ศรีสุขา (2530) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยความล้มเหลวของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรณีศึกษาในบริษัทขนาดเล็กที่ปิดตัวไปจำนวน 4 บริษัท และผู้วิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของ key informant หรือบุคคลสำคัญที่ให้ข้อมูล เนื่องจากเป็นหนึ่งในหุ้นส่วนบริษัทขนาดเล็กที่ปิดตัวไป ซึ่งพบว่าในการผลิตรายการโทรทัศน์ ปัจจัยสำคัญของการดำเนินการผลิตภายในตัวองค์กรก็คือ การบริหารจัดการของผู้บริหาร ที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญในการผลิตต่างๆ เช่น ทุนในการดำเนินงาน, บุคลากร, อุปกรณ์ และชื่อเสียงของบริษัทในการยอมรับของสถานีและผู้ลงโฆษณา

งานวิจัยเรื่อง "ลักษณะของบทละครโทรทัศน์ไทยที่ได้รับความนิยมช่วงหลังข่าวจากปีพ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2544" ของ สีนียา ไกรวิมล (2545) ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกเรื่องที่ได้รับ ความนิยมจาก ผลสำรวจความนิยมทางการตลาด ของบริษัท AGB Nielsen Thailand จากนั้นทำการวิเคราะห์ในมิติต่างๆคือ ลักษณะการเล่าเรื่อง, ลักษณะความเปลี่ยนแปลงของการเล่าเรื่อง, ปัจจัยกำหนดการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ไทย พบว่า การเล่าเรื่อง (Narrative) ที่ประกอบไปด้วย โครงเรื่อง(plot), แกนเรื่อง(theme), ความขัดแย้ง(conflict), ตัวละคร(character), บทสนทนา (dialogue), ฉาก(setting), ตอนจบ(ending) และมุมมองในการเล่าเรื่อง(point of view) ของละครโทรทัศน์หลังข่าวที่ได้รับความนิยมจะมีลักษณะไม่หลากหลาย ละครทุกเรื่องจัดอยู่ในประเภท straight ที่แสดงถึงภาวะจิตใจ อารมณ์ของตัวละครไปตามภาวะเหตุการณ์ต่างๆ และมีการผสมผสานกับละครประเภทอื่นๆ เช่น แนวตลกขบขัน, เรื่องเหนือธรรมชาติ และเรื่องราวที่คล้าย โศกนาฏกรรม ส่วนโครงเรื่อง โดยมากเป็นเรื่องราวความรักของชายหญิง และมีแก่นเรื่องเป็น love theme หรือเป็น love theme กับ morality theme, career theme และ idealism theme มีความขัดแย้งจะเป็นระหว่างคนกับคน ที่มีคู่ตรงข้ามมักเป็นชนชั้น และความดี ในส่วนของลักษณะตัวละคร เป็นลักษณะที่เรียกว่าตายตัว (typed character) มีวาทกรรมในบทสนทนาเป็นเรื่องความรัก โดยฉากมักจะเป็นบ้านซึ่งแสดงถึงเรื่องราวที่เกิดในครอบครัว ส่วนของตอนจบ มักจะจบแบบ สุขนาฏกรรม หรือ happy ending นอกจากนี้วิธีการเล่าเรื่องมักเปิดด้วยภาวะวิกฤติ ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงตามภาวะต่างๆของประเทศ (ได้แก่ ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2535-2540, ช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2541-2543 และช่วงวิกฤติเศรษฐกิจเริ่มคลี่คลาย พ.ศ. 2544) ไม่พบการเปลี่ยนแปลงในการเล่าเรื่อง อาจเพียงปรับให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น แต่โครงเรื่องหลักคงเดิม และสุดท้าย ปัจจัยกำหนดการเล่าเรื่องในบทละครโทรทัศน์ไทยนั้น พบว่า ปัจจัยด้านการผลิต และการตลาดมีผลในการเขียนบทเป็นวงจร กล่าวคือ ผู้บริหารสถานีกำหนดบริษัทผู้จัด และมัก

กำหนดแก่นเรื่อง จากนั้นผู้จัดทำและผู้เขียนบทและองค์ประกอบการเล่าเรื่องผ่านเรื่องที่สถานี อนุมัติ มีฝ่ายการตลาดของสถานีเป็นผู้กำหนดแนวทางของละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับการตลาด และบริษัทตัวแทนโฆษณาเป็นผู้กำหนดทางอ้อมของสถานี

งานวิจัยของคันธริยา วงศ์จันทา(2541) ที่ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ คุณภาพรายการละครโทรทัศน์" ซึ่งในการศึกษาถึงคุณภาพของละครโทรทัศน์ (เป็นละครโทรทัศน์ ในช่วง prime time ของช่อง 3, 5 และช่อง 7) มีขอบเขตถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละคร โทรทัศน์ที่มีคุณภาพ, ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ของผู้ชมและเกณฑ์ หรือตัวบ่งชี้คุณภาพของละครโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา (ประกอบไปด้วย ความเป็นมืออาชีพขององค์กรสื่อ, ความเห็นของผู้ชมและนักวิจารณ์, มาตรฐานความเป็นต้นแบบ, คุณค่าใน การผลิตและคุณภาพทางวิชาชีพ, ความสำเร็จเชิงพาณิชย์หรือธุรกิจ, ความประณีตและคุณภาพ ของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์, บทละครโทรทัศน์ และเกณฑ์ตัดสินการให้รางวัลจากสถาบัน ต่างๆ) โดยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ คือสถานีโทรทัศน์ ผู้จัด และผู้อุปถัมภ์รายการ โดยในช่อง 3 สถานีจะเป็นผู้กำหนดหรืออนุมัติการผลิตของแต่ละผู้จัด และจัดการหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศและมีนโยบายผลิตละครให้สมบูรณ์ก่อนนำ ออกอากาศ ส่วนละครของช่อง 7 จะมีผู้จัดขณะนั้นเพียง 2 ราย มีลักษณะการทำงานแบบถ่ายทำ ไปออกอากาศไป จึงทำให้บางครั้งที่ผลิตไม่ทันส่งผลต่อคุณภาพละครโทรทัศน์ แต่อย่างไรก็ตาม ทางสถานีได้ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในส่วนของขั้นตอนก่อนการผลิต เช่น การคัดเลือกเรื่อง หรือ การวางตัวนักแสดง ส่วนช่อง 5 นั้นเป็นระบบการเช่าเวลาจากผู้ผลิต ทางสถานีจึงมิได้มีบทบาท กำหนดการผลิตแต่อย่างใด และส่วนของผู้อุปถัมภ์รายการ พบว่ามีบทบาทอย่างมาก เนื่องจาก รายได้หลักของสถานีคือละครโทรทัศน์ ดังนั้นเอเจนซี่จะให้ความสำคัญกับรายการละคร โดยจะ พิจารณาการลงโฆษณาจากแนวเรื่อง ผู้แสดงและกลุ่มเป้าหมายของละคร รวมทั้งเรตติ้ง ในส่วน ของคุณภาพจากเกณฑ์ของผู้วิจัยพบว่า เกณฑ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นมืออาชีพและความประณีต และคุณภาพของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ เพราะทั้งสองเกณฑ์นี้จะปรากฏแก่สายตาผู้ชม ในส่วนของคุณภาพเห็นและความต้องการของผู้ชม(ศึกษา 4 กลุ่มคือ นักเรียนอาชีวศึกษา, แม่ค้าใน ตลาด, ลูกจ้างโรงงาน, แม่บ้านและพนักงานระดับเสมียน) พบว่า ผู้ชมต้องการความหลากหลาย มากขึ้น และจะเพลิดเพลินเมื่อได้ชมละครที่มีผู้แสดงที่ดูใจ และฉากสวยงาม เช่น ละครที่เรียด

งานวิจัยของ ชัยพร ตั้งพูลสินธนา (2545) เป็นงานวิจัยในระดับดุษฎีบัณฑิตที่มี จุดประสงค์เพื่อพัฒนาการสร้างมาตรฐานรายการโทรทัศน์ โดยแบ่งเป็นรายการข่าว, รายการละคร และรายการเกมส์โชว์ ซึ่งจะพิจารณาในแต่ละอุตสาหกรรมการผลิตรายการนั้นโดยการอิงทฤษฎี ระบบ (system theory) ที่แบ่งเป็นปัจจัยการนำเข้า (inputs): บุคคล การจัดการ เงิน พัสดุ,

กระบวนการ, ผลผลิต (output) และผลสัมฤทธิ์ (outcome) ซึ่งในส่วนของรายการละครโทรทัศน์ ทำให้ทราบถึงรายละเอียดในส่วนของการผลิตอย่างละเอียดจากการเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้วิจัย กับบุคคลต่างๆที่เป็น input ของอุตสาหกรรมว่าจะประกอบไปด้วย 24 หน้าที่ และมีเกณฑ์ที่จะใช้วัดมาตรฐาน 3 ส่วนคือ วุฒิการศึกษา, ประสบการณ์การทำงาน และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง โดยค่าคะแนนสูงที่สุดจะเป็นกลุ่มหน้าที่ที่สำคัญที่สุด คือ ผู้กำกับการแสดง, ผู้เขียนบท และนักแสดง ในส่วนของมาตรฐานการจัดการ ผู้วิจัยพัฒนาจาก การกำหนดตารางการทำงาน, ความเป็นระเบียบในการปฏิบัติงานและการคัดเลือกพนักงานและการจัดสรรแบ่งงาน ในส่วนของเงินทุน เกณฑ์คือ การหาเงินทุนและการจัดสรรเงินทุน ในส่วนของพัสดุ จะใช้เกณฑ์ในการจัดหาและการมีครบถ้วน นอกจากนี้สิ่งสำคัญในปัจจุบันการนำเข้าของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ก็คือ บทละคร ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่กำหนดผังการทำงานในแต่ละส่วน ในส่วนของปัจจัยกระบวนการ จะแบ่งเป็นการสร้างมาตรฐานทั้งในกระบวนการหลักของการผลิต และกระบวนการสนับสนุน คือ กระบวนการด้านการเงิน และกระบวนการตรวจสอบทางการเงิน ในส่วนของการสร้างมาตรฐานสำหรับปัจจัยผลผลิตและผลสัมฤทธิ์นั้น คือ ความนิยมของผู้ชม และผลกำไรของทีวีผลผลิต

งานวิจัยของประเทศออสเตรเลีย โดย Australian Film Commission ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐบาล ได้รายงานผลการวิจัยสถานภาพของอุตสาหกรรมรายการประเภทละครโทรทัศน์ของออสเตรเลียตั้งแต่ปี ค.ศ.1990-2007 ว่ามีรายการประเภทละครทั้งสิ้น 808 เรื่อง (เป็นละครประเภท telemovies, mini-series, series และ serial) และพบว่าช่วงทศวรรษ 90 มีละครที่ผลิตในออสเตรเลียเฉลี่ย 50 เรื่องต่อปี คิดเป็นละครของผู้ผลิตออสเตรเลีย 41 เรื่อง ใช้งบประมาณเฉลี่ย 273 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียต่อปี โดยในส่วนของละครของผู้ผลิตออสเตรเลียคิดเป็น 180 ล้านดอลลาร์ และในช่วงปี 2000-2007 มีละครที่ผลิตในออสเตรเลียเฉลี่ย 48 เรื่องต่อปี คิดเป็นละครของผู้ผลิตในประเทศ 37 เรื่อง โดยงบประมาณที่ใช้เฉลี่ยอยู่ที่ 322 ล้านดอลลาร์ต่อปี คิดเป็นงบประมาณละครของผู้ผลิตในประเทศ 215 ล้านดอลลาร์ นอกจากนี้ยังพบว่า มีละครที่เป็นการร่วมทุนหรือ co-production เฉลี่ย 4 เรื่องต่อปี และใช้งบประมาณเฉลี่ย 25 ล้านดอลลาร์ต่อปี ซึ่งหลังจากนั้น ได้เพิ่มขึ้นเป็น 7 เรื่องต่อปีและงบประมาณเฉลี่ยถึง 142 ล้านดอลลาร์ต่อปีในช่วงปี 1988-1999 แต่หลังจากนั้นได้ลดลงมาเป็น 6 เรื่องและงบประมาณอยู่ที่ 139 ล้านดอลลาร์ ในช่วงปี 1999-2000 และลดลงมาเป็น 100 ล้านดอลลาร์ ในปี 2002-2003 และลดลงถึง 27 ล้านดอลลาร์ ในปีต่อมา และเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 20-40 ล้านดอลลาร์จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในส่วนของละครที่เป็นของผู้ผลิตต่างประเทศที่เข้ามาถ่ายทำในออสเตรเลีย การวิจัยพบว่า มีจำนวนเฉลี่ย 6 เรื่องต่อปี คิดเป็นงบประมาณ 46 ล้านดอลลาร์ต่อปี โดยในช่วงทศวรรษที่ 90 มีจำนวน

ทั้งสิ้น 64 เรื่อง คิดเป็นละครของผู้ผลิตจากสหรัฐอเมริกาถึง 80% รองลงมาคือ ญี่ปุ่น, สหราชอาณาจักร, เยอรมนี และเกาหลี และในช่วงตั้งแต่ปี 2000-2007 มีละครของผู้ผลิตต่างประเทศที่ถ่ายทำในออสเตรเลียทั้งสิ้น 47 เรื่อง คิดเป็นผู้ผลิตจากสหรัฐอเมริกา 66% นอกจากนั้นคือ สหราชอาณาจักร, เยอรมนี, จีน, กรีซ, ญี่ปุ่น, เกาหลี และฟิลิปปินส์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยเพื่อมุ่งสู่การส่งออก” เป็นการวิจัยองค์การการผลิตสื่อหรือสินค้าวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยการศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณในระบบการผลิตละครโทรทัศน์ ทั้งนี้ จะแบ่งประเด็นการศึกษาคือเป็น 2 ส่วนที่อยู่ในหน่วยการผลิตที่สำคัญที่สุดในกระบวนการผลิตทั้งหมด และจะศึกษาถึงข้อมูลการเคยส่งละครสู่ต่างประเทศจากผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ต่อไปถึงโอกาสหรือความเป็นไปได้ ตลอดจนอุปสรรคการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยต่อไปในอนาคต

3.1 ประชากร

3.3.1 สถานีโทรทัศน์ หมายถึง สถานีโทรทัศน์ในระบบฟรีทีวีของไทยที่มีการออกอากาศละครในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ 18.00-22.30 น. ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์ไอทีวีและสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรสถานีโทรทัศน์ที่มีละครออกอากาศช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550 (เรียงลำดับตามการมีช่วงเวลาละครจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด)

ที่	สถานีโทรทัศน์
1	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
2	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
3	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
4	สถานีโทรทัศน์ไอทีวี
5	สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์

3.3.2 บริษัทผู้ผลิตละคร หมายถึง บริษัทผู้ผลิตละครที่ทำการผลิตละครทั้งในรูปแบบรับจ้างผลิตและเช่าเวลาผลิตในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ 18.00-22.30 น. ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์ไอทีวีและสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี ตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550

ตารางที่ 3.2 แสดงประชากรบริษัทผู้ผลิตละครออกอากาศทางช่อง 7, 3 และ 5 ในช่วงเวลา 18.00-22.30 น. ตั้งแต่ พ.ศ. 2546-2550

ที่	บริษัท	จำนวน (เรื่อง)	สถานีโทรทัศน์ ที่ผลิตละคร ออกอากาศ
1	กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	42	7, 5, ไอทีวี
2	เอ็กแซ็กท์	38	5, 3, 7
3	ดาราวิดีโอ	37	7
4	ดีด้า วิดีโอ โปรดักชั่น	31	7
5	บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส (เรด ดราม่า + อาร์ เอส เทเลวิชั่น + ฟิล์มเชิร์ฟ)	28	7, 5, 3, โมเดิร์นไนน์
6	บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	21	3
7	ทีวีซีน	17	3
8	เป่า จีน จง	13	7
9	ละครไท	11	3
10	หนูกหนาน	9	7, 3
11	เลนิตส์	8	7
12	ยูม่า 99	8	3
13	สเด็ปออนเวิร์ด	8	3
14	559 ออนแอร์	8	7
15	ทูอินวัน	8	7, 3
16	ซูแอนด์ซู	7	3
17	บ้านละคอน	7	7, 3
18	บางกอก ออดิโอวิชั่น	6	7
19	อั้งมโนแก้ว	6	7
20	เมคเกอร์กรุ๊ป	6	3
21	คลิค เทเลวิชั่น	5	7
22	ชลลัมพี	5	3

ตารางที่ 3.2 (ต่อ) แสดงประชากรบริษัทผู้ผลิตละครออกอากาศทางช่อง 7, 3 และ 5 ในช่วงเวลา 18.00-22.30 น. ตั้งแต่ พ.ศ. 2546-2550

23	คิซแอนด์เควซ	5	3
24	มาสเตอร์วัน	5	3
25	โพลีพลัส	5	3
26	ทริปเปิ้ลทู	4	7
27	โซอิง	4	7
28	แอดฮาร์ท เจเนอเรชั่น	4	3
29	โนพริอบเบลม	4	3
30	เมคเกอร์เจ	4	3
31	บางกอกดราม่า	3	3
32	โคลีเซียม	2	7
33	มาสเตอร์เรท	2	7
34	แพลเน็ตซิกซ์	2	3
35	ไฟฟ์ฟิงเกอร์ส	2	3
36	อละดิน ณ บางกอก	2	3
37	มหากาพย์	2	3
38	มายโชว์	2	3
39	ไอแอม	2	3
40	บีอีซี	2	3
41	คำพอดี	1	7
42	พีดี วีดีโอ	1	7
43	เจ เอส แอล	1	7
44	เค เอ เอ็น	1	3
45	อัครพล โปรดักชั่น	1	3
46	จีเอ็มเอ็ม ทวี	1	3
47	ทีวี ธันเดอร์	1	3
48	มานา โปรดักชั่น	1	3
49	เมตตามหานิยม	1	3
	รวม	403	-

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. สถานีโทรทัศน์ คือ สถานีโทรทัศน์ที่ทำการผลิตละครออกอากาศในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (18.00-22.30 น.) ต่อเนื่องในช่วงเวลา 5 ปีที่ทำการศึกษาคือ พ.ศ. 2546-2550 ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 โดยจะศึกษาครอบคลุมเกี่ยวกับประวัติของสถานีและประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป จำนวนผู้จัดหรือบริษัทที่ทำการผลิตอย่างต่อเนื่องแก่ทางสถานี ลักษณะของผังรายการในการออกอากาศละครเวลาไพรม์ไทม์ของปีพ.ศ. 2546-2550 ตลอดจนรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณาช่วงเวลากการออกอากาศละครไพรม์ไทม์

ตารางที่ 3.3 แสดงรายชื่อสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง

ที่	สถานีโทรทัศน์	ชั่วโมงในการออกอากาศละครไพรม์ไทม์พ.ศ. 2546-2550 (ชั่วโมง)
1	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	5,460
2	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	4,524
3	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	992

2. บริษัทผู้ผลิต ประกอบไปด้วยผู้ผลิตละครโทรทัศน์รายใหญ่ (ซึ่งวัดจากกำลังการผลิตและทุนจดทะเบียนบริษัท) ที่ผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง ออกอากาศในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (18.00-22.30 น.) ต่อเนื่องในช่วงเวลา 5 ปีที่ทำการศึกษาคือ พ.ศ. 2546-2550 อันได้แก่ บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002), บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด, บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด และบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) โดยในส่วนนี้จะศึกษาครอบคลุมถึงประวัติการก่อตั้งและประวัติการผลิตละครโทรทัศน์โดยสังเขป โครงสร้างบริษัท ปัจจัยการผลิตที่สำคัญของบริษัทในการผลิตละคร อันได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีหรือจุดเด่นในการผลิต ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์ จำนวนละครและชั่วโมงการผลิตตลอดช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษา ตลอดจนรางวัลที่ได้รับจากละครที่ผลิตออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าว

นอกจากนี้ จะทำการศึกษาดังข้อมูลการเคยส่งละครสู่ต่างประเทศจากผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ต่อไปถึงโอกาสหรือความเป็นไปได้ ตลอดจนอุปสรรคการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 3.4 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	บริษัท	ปีที่เริ่มผลิตละครโทรทัศน์	จำนวนเรื่องที่ผลิตทางสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง	ทุนจดทะเบียน (บาท)	สถานีโทรทัศน์ที่ทำการผลิตละครโทรทัศน์ใหม่ ออกอากาศ
1	กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	พ.ศ. 2501	42	300,000,000	ช่อง 7 เป็นหลัก และ ช่อง 5, ITV
2	บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	พ.ศ. 2536	21	90,000,000	ช่อง 3 เท่านั้น
3	เอ็กแซ็กท์	พ.ศ. 2534	38	60,000,000	ช่อง 5, 7 และ 3
4	บริษัทผลิตละคร เคียบ. อาร์ เอส - บ. ซาโต้ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ - บ. อวอง - บ. อาร์ เอส เทเลวิชั่น - บ. เรด ดราม่า - บ. ฟิล์มเชิร์ฟ - บ. เมจิค แอด เวอร์เทนเมนท์	พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2541 พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2539	28 - - 6 19 1 -	(ทุนรวมประมาณ 15,000,000) 4,000,000 2,312,500 4,000,000 2,500,000 2,500,000 2,000,000	ช่อง 3, 7 ช่อง 7 ช่อง 3, 5, โมเดิร์นไนน์ ช่อง 3, 7 ช่อง 3 ช่อง 3

3.3 ประเภทข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่

3.3.1.1 การสัมภาษณ์ key informant ได้แก่

- คุณจิตรลดา ดิษยนันท์; กรรมการผู้จัดการบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละคร บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด

- คุณศศิกร ฉันทเศรษฐ์; กรรมการบริหารบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

- คุณวรวิมล ทัดบรรทม; ผู้จัดการฝ่ายผลิต บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด

- คุณสมศรี ยามามูระ; ผู้จัดการทั่วไปบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด

- คุณอรุโณชา ภาณุพันธ์; กรรมการผู้จัดการ บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด
- คุณองอาจ สิงห์ลำพอง; ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละคร บริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)
- คุณปัทมาวรัทย์ ภัทรภูผาพงษ์; ผู้เขียนบทละครอิสระ, อดีตทีมเขียนบทของบริษัท เอ็กแซ็กท์
- คุณปิยะฉัตร อรรถวรรณ; ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป บริษัท ทีวีบีที เน็ตเวิร์ค จำกัด

3.3.1.2 เอกสารขั้นต้นต่างๆของสถานีโทรทัศน์และบริษัทผู้ผลิตละคร ได้แก่

- รายชื่อละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศช่วงเวลา 18.00-20.30 น. และ 20.20-22.20 น. จากฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
- รายชื่อละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศช่วงเวลา 18.30-20.20 น. และ 20.20 - 22.20 น. จากฝ่ายประชาสัมพันธ์และข้อมูล สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
- รายชื่อละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศช่วงเวลา 18.30-20.20 น. และ 20.20 - 22.20 น. จากสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
- หนังสือครบรอบ หรือรายงานประจำปี 2547-2549 บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
- รายงานประจำปี 2547-2550 บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)
- รายงานประจำปี 2548-2550 บริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)
- หนังสือครบรอบ 27 ปี สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และหนังสือครบรอบ 30 ปี สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
- บริการฐานข้อมูลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า www.dbd.go.th
- ข้อมูลรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณาช่วงไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550 จากบริษัท AGB Nielsen (ประเทศไทย) จำกัด

3.3.2 ข้อมูลitudyภูมิ ได้แก่

- ผังรายการโทรทัศน์ประจำวัน พ.ศ. 2540-2550 จาก หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
- ผังรายการโทรทัศน์ประจำปี พ.ศ. 2540-2550 จาก นิตยสารทีวีพูล
- รายชื่อผู้ผลิตละครและประข่าวประชาสัมพันธ์ละคร พ.ศ. 2546-2550 จากนิตยสารทีวีพูล
- ข้อมูลพื้นฐานบริษัทผลิตละครโทรทัศน์ จากเว็บไซต์นิตยสารผู้จัดการ

- ชาวและบทสัมภาษณ์ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ จากเว็บไซต์นิตยสารโพสิชั่นนิ่ง
- ชาวเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ จากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่

ประวัติบริษัท, โครงสร้างการบริหาร, ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณการผลิต เทคโนโลยี และจุดเด่นในการผลิต, ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับ สถานีโทรทัศน์, กำลังการผลิต, ลักษณะของผลผลิต และคุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต

3.4.2 เครื่องบันทึกที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3.5 ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาข้อมูลในหลายระดับ ได้แก่

- ข้อมูลมหภาค ระยะเวลารวบรวมตั้งแต่เดือนมกราคม 2550 - กุมภาพันธ์ 2552
(13 เดือน)

- ข้อมูลบริษัท ระยะเวลารวบรวมตั้งแต่เดือนมกราคม 2551- ตุลาคม 2552
(18 เดือน)

- ข้อมูลละคร ระยะเวลารวบรวมตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2551- มกราคม 2553
(14 เดือน)

- ข้อมูลสัมภาษณ์ ระยะเวลารวบรวมตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2551- ตุลาคม 2552
(17 เดือน)

รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 36 เดือน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในการวิจัยนั้น จะนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical descriptive research) โดยนำเสนอในบทต่างๆ ดังนี้

บทที่ 4 นำเสนอผลข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องหลักที่สำคัญในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยใน กระบวนการการผลิต คือ สถานีโทรทัศน์ และบริษัทผู้ผลิต

บทที่ 5 นำเสนอข้อมูลในมิติของสถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

บทที่ 6 วิเคราะห์และอภิปรายผลสถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย มุ่งเน้นสู่การ ส่งออก

สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย
ตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องหลักในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยในภาคการผลิตซึ่งประกอบไปด้วย สถานีโทรทัศน์ และผู้ผลิต โดยในส่วนแรกจะนำเสนอเรียงตามลำดับจากสถานีที่เป็นผู้นำด้านการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ โดยดูจากระยะเวลาการออกอากาศ จำนวนเรื่องของละครที่ออกอากาศ และรายได้จากช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ซึ่งได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

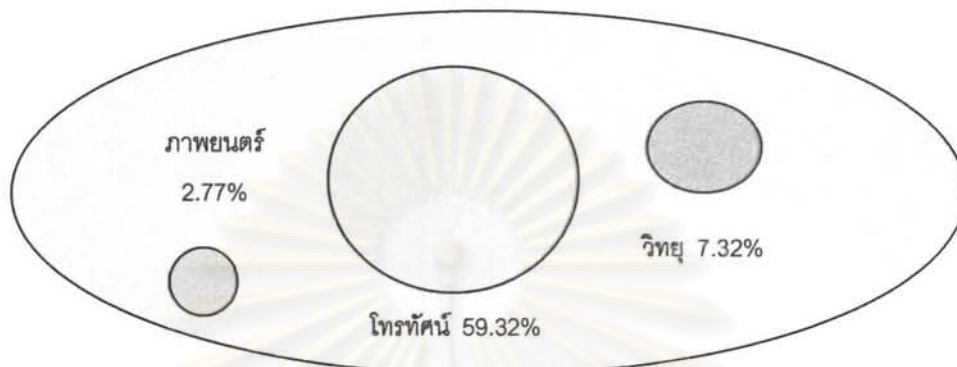
ในส่วนของผู้ผลิตจะนำเสนอโดยเรียงตามลักษณะของการเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของแต่ละสถานีที่ดำเนินงานแบบรับจ้างผลิตอย่างต่อเนื่องแก่ทางสถานีโทรทัศน์ในช่วงตลอด 5 ปีที่ศึกษาคือ พ.ศ. 2546-2550 ได้แก่ บริษัทรายใหญ่ผู้ผลิตละครทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7; บริษัทกันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด และบริษัทรายใหญ่ผู้ผลิตละครทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3; บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด และนำเสนอต่อไปถึงบริษัทรายใหญ่ที่เป็นบริษัทผลิตละครในเครือบริษัทธุรกิจบันเทิงขนาดใหญ่ ได้แก่ บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด; บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) และบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

ทั้งนี้ จะเริ่มนำเสนอจากภาพรวมของอุตสาหกรรมเพื่อให้มีความเข้าใจในส่วนของผู้ผลิตทั้งสองภาคส่วนชัดเจนยิ่งขึ้น

4.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย

อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ได้ดำเนินการอยู่ภายใต้อุตสาหกรรมโทรทัศน์มาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์และสื่อวิทยุที่เป็นอุตสาหกรรมในหมวด Audiovisual และมีรายได้จากการขายโฆษณาเช่นเดียวกันจะพบว่าอุตสาหกรรมโทรทัศน์เป็นอุตสาหกรรมที่มีรายได้สูงที่สุด (ร้อยละ 59.32) รองลงมาคือ อุตสาหกรรมสื่อวิทยุ (ร้อยละ 7.32) และอุตสาหกรรมภาพยนตร์ (ร้อยละ 2.77) ตามลำดับ จากข้อมูลรายได้จากการโฆษณาในปีพ.ศ. 2549 โดยสื่ออื่นๆ ที่มีรายได้จากการโฆษณา ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 17.12) สื่อนิตยสาร (ร้อยละ 6.85) สื่อกลางแจ้ง (ร้อยละ 5.18) สื่อเคลื่อนที่ (ร้อยละ 1.10) และสื่อภายใน (ร้อยละ 0.34)

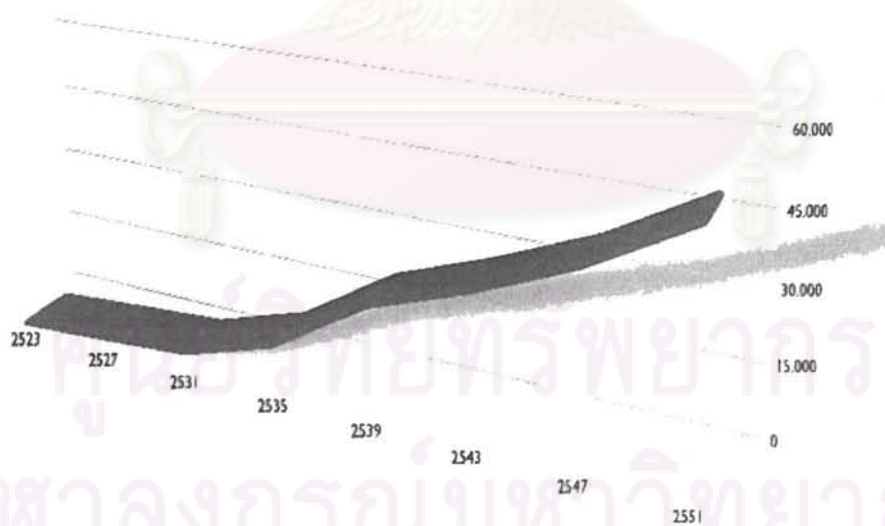
แผนภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบสื่อโทรทัศน์และสื่อ Audiovisual อื่นๆ ที่มีรายได้จากการโฆษณา พ.ศ. 2549

ที่มา: The Advertising Book 2006

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณาของอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์จะพบว่าตลอดช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ของไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นอันดับหนึ่งมาจนกระทั่งปัจจุบัน ดังแผนภูมิที่ 4.1

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงรายได้ค่าโฆษณาของอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ทุก 4 ปี พ.ศ. 2523-2550 (หน่วย: ล้านบาท)

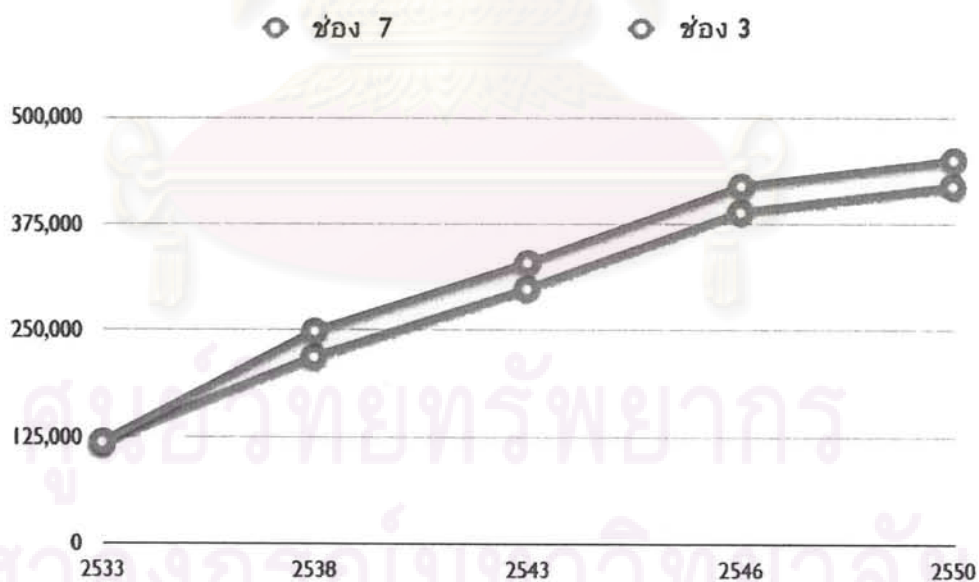

ที่มา: The Advertising Book 1999, 2000, 2007

เมื่อพิจารณาต่อไปในอุตสาหกรรมโทรทัศน์ พบว่าอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ประกอบไปด้วย 6 สถานีโทรทัศน์ระบบฟรีทีวีที่มีรายได้จากการโฆษณา โดยพบว่าสถานีที่มีรายได้สูงสุดในสองลำดับแรก ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ที่ดำเนินการโดยเอกชนและมีการออกอากาศรายการละครโทรทัศน์มากที่สุด 2 ลำดับแรกเช่นเดียวกัน ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อทำการศึกษาต่อไปถึงการออกอากาศละครโทรทัศน์เฉพาะช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของทั้งสองสถานีจะพบว่าทั้งสองสถานีได้ทำการปรับและเพิ่มช่วงเวลาการออกอากาศละครไพรม์ไทม์จนกระทั่งปัจจุบันได้มีการออกอากาศละครแต่ละช่วงคือละครก่อนข่าวความยาว 45-60 นาที และละครหลังข่าว 120 นาที จากเดิมในปีพ.ศ. 2530 ที่ออกอากาศเพียง 40-60 นาทีในพ.ศ. 2530 และมีเพียงช่วงเวลาหลังข่าวเพียงหนึ่งช่วงเท่านั้น (สำหรับทางช่อง 7 มีละครสำหรับเยาวชนออกอากาศช่วง 17.00-18.00 น.)

จากข้อมูลข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าละครโทรทัศน์ถือเป็นช่วงเวลาที่สามารถสร้างรายได้หลักแก่สถานี โดยเฉพาะช่อง 7 และช่อง 3 มาโดยตลอดจากอัตราค่าเช่าเวลาที่มีมูลค่าสูงที่สุดของวัน ดังแผนภูมิที่ 4.2

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงอัตราค่าโฆษณาของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2533-2550 (หน่วย: บาท/นาที)

ที่มา: www.kelive.kimeng.co.th, accessed 4 เมษายน 2553

จากข้อมูลรายได้ของการให้เข้าเวลาโฆษณาในช่วงเวลาละครที่เพิ่มขึ้นของทั้งสองสถานี ทำให้แต่ละสถานีได้มีการเพิ่มเวลาการออกอากาศละครช่วงไพรม์ไทม์จนมาเป็นการออกอากาศ 2 ชั่วโมงในปัจจุบัน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงระยะเวลาการออกอากาศละครช่วงไพรม์ไทม์หลังข่าวของสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ระยะเวลาออกอากาศ (ชม.)	ช่อง 7	ช่อง 3
1.00	ก่อนพ.ศ. 2534	ก่อนพ.ศ. 2538 (มี 2 เรื่องออกอากาศต่อกัน เรื่องแรกเป็นเวลาครึ่งชั่วโมง และเรื่อง ที่สองเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง)
1.30	พ.ศ. 2536	พ.ศ. 2539 (ปรับเหลือเรื่องเดียว 1.30 ชม.)
1.45	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2543
2.00	พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2544

ที่มา: "คู่บันเทิง", หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มกราคม และมีถุนายน ระหว่างพ.ศ. 2533-2550

นอกจากนี้ สำหรับละครไพรม์ไทม์ช่วงเวลาก่อนข่าวได้เริ่มมีการออกอากาศให้ผู้ชมเลือกรับชมพร้อมกันทั้งสามสถานี (ช่อง 7, ช่อง 3 และช่อง 5) ในพ.ศ. 2539 เนื่องมาจากการสลับช่วงเวลาข่าวภาคค่ำและละครของช่อง 5 ทำให้อีกสองสถานีได้มาผลิตละครในช่วงเวลานี้เพื่อชิงส่วนแบ่งผู้ชม โดยเริ่มที่ช่อง 3 และช่อง 7 ตามลำดับ

จากข้อมูลทั้งหมดในส่วนนี้ จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยนั้นเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ ที่สามารถสร้างรายได้ในอันดับสูงสุดของแต่ละสถานีจนมีการเพิ่มเวลาออกอากาศตลอดจนเพิ่มช่วงเวลาในการออกอากาศ

ในส่วนต่อไป จะเป็นการศึกษาวิจัยถึงผู้ผลิตหน่วยสำคัญของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของไทย โดยเป็นข้อมูลและสถานภาพในช่วงพ.ศ. 2546-2550

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 สถานีโทรทัศน์

ในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของไทย ผู้จัดละคร หรือบริษัทผู้ผลิตละคร มิได้เป็นผู้เกี่ยวข้องหลักที่สำคัญเพียงรายเดียวในกระบวนการผลิตเท่านั้น หากแต่ยังมีในส่วนของสถานีโทรทัศน์ที่เป็นอีกหนึ่งผู้เกี่ยวข้องในส่วนนี้ด้วย โดยในระบบการดำเนินการผลิตละครนั้น สถานีโทรทัศน์มิได้เป็นเพียงแค่ช่องทางทางการออกอากาศสู่ผู้ชม หากแต่ยังเป็นผู้กำหนดช่วงเวลา การออกอากาศตลอดจนทิศทางของการผลิตละครโทรทัศน์แต่ละเรื่อง และเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษแล้วที่ละครโทรทัศน์ไทยได้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เกือบทุกสถานีในระบบฟรีทีวี จนอาจเรียกได้ว่าละครโทรทัศน์เป็นรายการประจำฝั่งของแต่ละสถานีก็ว่าได้ ทั้งนี้ สถานีโทรทัศน์ในระบบฟรีทีวีที่มีการออกอากาศละครโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ศึกษาคือตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

4.2.1 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

4.2.1.1 ประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ได้เริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกเมื่อพ.ศ. 2510 และเริ่มออกอากาศละครโทรทัศน์ในปีพ.ศ. 2511 (เพาวิภา ภมรสติธย์; 2528) เป็นต้นมา โดยเป็นระบบการว่าจ้างบริษัทผลิตละครให้แก่ทางสถานี ซึ่งดำเนินการโดย บริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด ภายใต้สัญญาสัมปทานกับกองทัพบก มีผู้ถือหุ้นใหญ่คือตระกูลจารุเสถียร ตระกูลเทียนประภาสและตระกูลกรรณสูต แต่ต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงในคณะผู้บริหาร โดยตระกูลรัตนรักษ์ได้เป็นผู้ถือหุ้นหลักของบริษัท ทั้งนี้ ปัจจุบันมีผู้บริหารคือคุณกฤตย์ รัตนรักษ์ (ประธานกรรมการบริษัท) และมีผู้บริหารและดูแลในส่วนของการผลิตละครโทรทัศน์ คือ คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ (กรรมการผู้จัดการบริษัท) และคุณพลากร สมสุวรรณ (ผู้จัดการฝ่ายรายการ)

ในการบริหารงานของคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ได้สร้างข้อได้เปรียบสำคัญของช่อง 7 สีที่สำคัญคือการมีแหล่งบทละครจำนวนมาก โดยมีที่มาจากที่เคยเป็นผู้บริหารนิตยสาร "สตรีสาร" ที่มีการตีพิมพ์นวนิยายของนักประพันธ์ชื่อดัง จึงทำให้สถานีสามารถเลือกซื้อเพื่อมาผลิตละครโทรทัศน์ได้ก่อนผู้จัดรายอื่น

อย่างไรก็ตาม ในการออกอากาศละครของช่อง 7 นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2531 ได้มีการกำหนดช่วงวันเวลาออกอากาศละครหลังข่าวภาคค่ำให้มีความยาววันละหนึ่งชั่วโมง และกำหนดให้ละครของบ.ดาราวิดีโอ ซึ่งเคยออกอากาศทุกวันพุธ-พฤหัสบดี มาเป็นวันจันทร์-อังคาร เริ่มด้วยละครเรื่อง "ปราสาทมิด" ส่วนวันศุกร์-อาทิตย์ และละครที่ผลิตโดยบ. กันตนา ซึ่งเคย

ออกอากาศทุกวันจันทร์-อังคาร ในช่วงก่อนหน้าได้กำหนดให้เป็นทุกวันพุธ-พฤหัสบดี เริ่มด้วยละครเรื่อง "มายา" (ไอเคนซัน, 2552 : ออนไลน์)

ต่อมาในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540-2541 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้มีการวางกลยุทธ์เพื่อสร้างผู้จัดรายใหม่ให้เกิดความหลากหลายจนทำให้ได้รับความนิยมอย่างมากในขณะทีละครของช่อง 7 ที่แม้เช่นเรื่อง "นิรมิต" ซึ่งไปถ่ายทำถึงประเทศสวีเดนและมียอดผู้ชมที่ติดคือ ธงไชย แมคอินไตย์ แสดงนำ ทั้งยังเป็นบทประพันธ์ของ"แก้วแก้ว" ที่ได้รับความนิยมกลับไม่ได้รับความนิยมไปตามที่คาดไว้ จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างในการบริหารภายในสถานี โดยทางธนาคารกรุงศรีอยุธยาผู้ถือหุ้นรายใหญ่อีกรายหนึ่งของสถานี ได้แต่งตั้งคุณชลอ นาคอ่อน มาบริหารดำเนินงานและนับเป็นครั้งแรกที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ได้มีคณะกรรมการบริหารในบริษัทอันประกอบไปด้วยคุณชาติเชื้อ กรรณสูต, คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์, คุณชลอ นาคอ่อน, คุณรังสรรค์ อนันตกุล, คุณพร อุดมพงศ์ และคุณสุรินทร์ สงวนดิษฐ์ ซึ่งสองบุคคลหลังนั้นเป็นอดีตผู้บริหารระดับสูงของกรมประชาสัมพันธ์ที่ได้รับการทาบทามให้มาเป็นที่ปรึกษาให้กับช่อง 7 และในส่วนของคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ได้รักษาการผู้จัดการฝ่ายข่าวช่อง 7

จากนโยบายในการวางกลยุทธ์ใหม่นี้ทำให้การบริหารงานหรือการกำหนดรูปแบบรายการจะต้องผ่านคณะกรรมการบริหารที่จะร่วมกันตัดสินใจ มีการผ่านการกลั่นกรองจากหลายคนและในการดำเนินการบริหารขณะนั้น คณะผู้บริหารพบว่าทางสถานีมีจุดแข็งในรายการสำหรับผู้ชมที่เป็นตลาดล่าง แต่สิ่งที่ยังขาดอยู่ก็คือรายการสำหรับกลุ่มลูกค้าระดับกลางและบน และกลุ่มคนรุ่นใหม่ ศูนย์ส่งเสริมการผลิตรายการถูกจัดตั้งขึ้นเสมือนกับเป็นหน่วยตรวจสอบคุณภาพทางด้านรายการที่จะดูแลในเรื่องรายการของช่อง 7 ทั้งการปรับปรุงคุณภาพและการคัดเลือกรายการใหม่

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นครั้งแรกอีกเช่นกันที่ช่อง 7 เปิดกว้างสำหรับผู้ผลิตรายการรายอื่นเข้ามาร่วมผลิตละครออกอากาศแก่ทางสถานี เช่น คุณนพพล โกมารชุน (บ. เป้าเงินจง), คุณฉลอง ภักดีวิจิตร (บ. บางกอก ออดิโอวิชั่น) และคุณกิตติ อัครเศรณี (บ. อัคร เอ็นเตอร์เทนเมนท์) (นิตยสารโพสิชั่นนิ่ง, 2549 : ออนไลน์)

4.2.1.2 ลักษณะผังรายการละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550

ในการวางผังการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของทั้งสามสถานีโทรทัศน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าช่อง 7 ได้มีการกำหนดผังการออกอากาศละครทั้งสองช่วง (ก่อนข่าวภาคค่ำและหลังข่าวภาคค่ำ) อย่างชัดเจนและคงที่มาโดยตลอดช่วง 5 ปีที่ศึกษาและเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยกำหนดให้ละครช่วงก่อนข่าวภาคค่ำออกอากาศทุกวัน ครั้งละ 1 ชั่วโมง เวลา 18.30-19.30 น. จำนวน 1 เรื่องต่อสัปดาห์ (ออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์) และละครช่วงเวลาหลังข่าว

ออกอากาศทุกวัน ครั้งละ 2 ชั่วโมง เวลา 20.20-22.20 น. จำนวน 3 เรื่องต่อสัปดาห์ คือวันจันทร์-อังคาร, วันพุธ-พฤหัสบดี และ วันศุกร์- อาทิตย์

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550

ปี	จำนวนช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์	รวมเวลา ออกอากาศ (ชม./สัปดาห์)	รวมเวลา ออกอากาศ (ชม./ปี)
2546	2	18.30-19.30 น. ; จ - อา	7
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	14
2547	2	18.30-19.30 น. ; จ - อา	7
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	14
2548	2	18.30-19.30 น. ; จ - อา	7
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	14
2549	2	18.30-19.30 น. ; จ - อา	7
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	14
2550	2	18.30-19.30 น. ; จ - อา	7
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	14

ที่มา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

จากตารางข้างต้น เป็นการคำนวณจากผังการออกอากาศของสถานีโดยผู้วิจัย โดยพบความน่าสนใจในการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษาว่าทางสถานีมีช่วงเวลาการออกอากาศละครทั้งสองช่วงที่สม่ำเสมอหากไม่นับรวมการออกอากาศรายการรวมการเฉพาะกิจหรือการถ่ายทอดสดรายการพิเศษต่างๆ ดังนั้นเมื่อคำนวณจากการมีช่วงเวลาออกอากาศละครดังกล่าวพบว่าช่อง 7 มีการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550 รวม 5,460 ชั่วโมง แบ่งเป็นละครก่อนข่าว 1,820 ชั่วโมง และละครหลังข่าว 3,640 ชั่วโมง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.1.3 บริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.3 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครก่อนข่าว พ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7

ที่	บริษัท	ผู้บริหาร	จำนวน (เรื่อง)
1	ดีต้า วิดีโอ โปรดักชั่น	สยาม สังวริบุตร	18
2	กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	จิตรลดา ดิษยนันท์	11
3	ดาราวิดีโอ	สยาม สังวริบุตร	6
4	โซอิง	ประยูร วงษ์ชื่น	4
5	บางกอก ออดิโอวิชั่น	ฉลอง ภัคดีวิจิตร	3
	เรด ครามา	นพดล มงคลพันธ์ (เดิม-เสียชีวิต) องอาจ สิงห์ลำพอง (บริหารต่อ)	3
	ทริปเปิ้ล ทู	เกียรติ กิจเจริญ, ชาญณรงค์ ชั้นที่ห้า	3
	เป่าเงินจง	นพพล โกมารชุน	3
6	559 ออนแอร์	กาญจนาพร ปลอดภัย	2
	มาสเคอเรท	มารุต สาโรวาท	2
	โคลิ่เชื่อม	คมน์ อรรถเดช	2
7	พีดี วิดีโอ	มนฤดี ยมาภัย	1
	เจ เอส แอล	ลาวัลย์ กัณชาติ, จันรรค์ ศิริตัน	1
	อาร์เอส จก. (มหาชน)	สุรัชย์ เชนฐุโชติศักดิ์	1
	คลิก เทเลวิชั่น	ศรัณยู วงศ์กระจ่าง	1
		รวม	67

ที่มา: สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ตารางที่ 4.4 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครหลังข่าวพ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์สี
กองทัพบกช่อง 7

ที่	บริษัท	ผู้บริหาร	จำนวน (เรื่อง)
1	ดาราวิดีโอ	สยาม สังวริบุตร	31
2	กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	จิตรลดา ดิษยนันท์	21
3	ดีด้า	สยาม สังวริบุตร	13
4	เป้าจินจง	นพพล โกมารชุน	10
5	เลนดีส์	มารุต สาโรวาด	8
6	559 ออนไลน์	กาญจนาพร ปลอดภัย	6
	ยิ้มในแก้ว	นพพล โกมารชุน	6
7	หนูก-หนาน	อรพรรณ วัชรพล, พีรพล เขียวเจริญ	5
	บ้านละคอน	อรพรรณ วัชรพล, กมล ภู่วัฒนวิเศษ	5
8	ทูอินวัน	อรพรรณ วัชรพล, สมจวิง ศรีสุภาพ	4
	คลิค เทเลวิชั่น	ศรัณยู วงศ์กระจ่าง	4
9	บางกอก ออดิโอวิชั่น	ฉลอง ภัคดีวิจิตร	3
10	เรด ทรายมา	นพดล มงคลพันธ์ (เดิม-เสียชีวิต) องอาจ สิงห์ลำพอง (บริหารต่อ)	2
	อาร์เอส จก.(มหาชน)	สุรชัย เศรษฐโชติศักดิ์	2
	เอ็กแซ็กท์	ไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม, ถกลเกียรติ วีรวรรณ	2
11	ทริปเปิ้ล ทู	เกียรติ กิจเจริญ, ชาญณรงค์ ชันท์ท้าว	1
	คำพอสี	ปัญญา นรินทร์กุล, ธงชัย ประสงค์สันติ	1
รวม			124

ที่มา: สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

จากข้อมูลข้างต้น สามารถคำนวณสัดส่วนการออกอากาศละครที่แต่ละบริษัท
กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการว่าจ้างจากทางสถานีเฉลี่ยเป็นชั่วโมงการออกอากาศต่อปี คือ

- ละครก่อนข่าว

เมื่อคำนวณเฉพาะบริษัทกลุ่มตัวอย่าง จะพบถึงสัดส่วนการออกอากาศ ดังนี้คือ บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) ร้อยละ 18, บริษัทผลิตละครในเครือบ. อาร์ เอส ร้อยละ 6.6

- ละครหลังข่าว

เมื่อคำนวณเฉพาะบริษัทกลุ่มตัวอย่าง ได้พบถึงสัดส่วนการออกอากาศ ดังนี้ คือ บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) ร้อยละ 17.3, บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ร้อยละ 3.3 และบ.เอ็กแซ็กท์ ร้อยละ 1.6 และบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ร้อยละ 3.3

4.2.1.4 รายได้จากการโฆษณาในช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550

เนื่องด้วยเหตุผลส่วนหนึ่งคือการวางผังรายการที่ชัดเจนตลอดมาของละครไพรม์ไทม์ของช่อง 7 ทำให้ผู้ชมสามารถรับชมได้เป็นกิจวัตรต่อเนื่องและด้วยเวลาการออกอากาศที่มากกว่าช่อง 5 และช่อง 3 (ในช่วงแรก) ทำให้เปิดโอกาสให้มีการเช่าเวลาโฆษณาได้นานกว่า จึงอาจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการลงเวลาโฆษณาของผู้ผลิตสินค้ารายต่างๆ

ตารางที่ 4.5 แสดงรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550

ปี	จำนวนช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์		รายได้จากค่าโฆษณา (หน่วย: บาท)	รวม (หน่วย: บาท)
2546	2	18.30-19.30 น. ; จ - ศ	954,518,876	3,836,561,033
		20.15-22.00 น. ; จ - อา	2,882,042,157	
2547	2	18.30-19.30 น. ; จ - ศ	1,153,157,282	4,509,852,712
		20.15-22.15 น. ; จ - อา	3,356,695,430	
2548	2	18.30-19.30 น. ; จ - ศ	1,038,084,434	4,488,871,477
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	3,450,787,043	
2549	2	18.30-19.30 น. ; จ - ศ	1,325,430,263	4,798,965,702
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	3,473,535,439	
2550	2	18.30-19.30 น. ; จ - ศ	1,456,940,086	4,778,696,517
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	3,321,756,431	
รวม				22,412,947,441

ที่มา : บริษัท AGB Nielsen (ประเทศไทย) ปี 2003-2007

จากภาพรวมของการออกอากาศละครโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของช่อง 7 จะพบว่าผู้บริหารของทางสถานีมีส่วนสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ละคร ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลหลักคือระบบการดำเนินงานแบบจ้างผลิตจากทางสถานี โดยผู้บริหารของช่อง 7 คือคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ มีบทบาทสำคัญมาโดยตลอดในส่วนของรายการละครโทรทัศน์ เปรียบเสมือนผู้วางกลยุทธ์ต่างๆ ในช่วงเวลาทองของสถานี ซึ่งส่งผลสำเร็จอย่างสูงจากการเป็นอันดับหนึ่งแห่งสถานีโทรทัศน์ที่มีรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณา

4.2.2 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

4.2.2.1 ประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้เริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกเมื่อพ.ศ. 2513 และเริ่มออกอากาศละครโทรทัศน์ในปีพ.ศ. 2513 (เพาวิภา ภมรสถิตย์, 2528) เป็นต้นมา โดยเป็นระบบการว่าจ้างบริษัทผลิตละครให้แก่ทางสถานี ซึ่งดำเนินการโดย บริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ภายใต้สัญญาสัมปทานกับ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) มีตระกูลมาสินนท์เป็นผู้ถือหุ้นหลักและดำเนินการบริหาร บุกเบิกโดยรุ่นแรกคือ คุณวิชัย มาสินนท์ ผู้เป็นบิดา โดยในส่วนของสื่อโทรทัศน์และละครโทรทัศน์อยู่ภายใต้การดูแลของบุตรชายคนที่ 3 คือ คุณประวิทย์ มาสินนท์ และในส่วนของ การดูแลผังการออกอากาศรายการรวมถึงละครโทรทัศน์ คือ คุณสมรภัษ ณรงค์วิชัย ผู้จัดการฝ่ายรายการ

นอกจากนี้ช่อง 3 ยังเป็นสถานีโทรทัศน์ระบบฟรีทีวี รายแรกในประเทศที่ดำเนินการเข้าสู่ตลาดหุ้นภายใต้ชื่อ บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งครอบคลุมธุรกิจสื่อทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และธุรกิจสื่อใหม่ ได้แก่ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ กลุ่มธุรกิจดำเนินการจัดหา-ผลิตรายการ และจัดจำหน่ายรายการ ธุรกิจจัดจำหน่ายและให้เช่าวีดีโอเทป และธุรกิจต่อเนื่องและสนับสนุน นอกจากนี้ยังมีการร่วมทุนกับบริษัทต่างๆ เช่น บจก. โซนี่ มิวสิค บีอีซี เทโร เอ็นเทอร์เทนเมนต์ในธุรกิจผลิต ซีดี ขายแผ่นเสียง สิ่งบันทึกภาพและสิ่งบันทึกเสียง, บจก.เวอร์จิ้น บีอีซี-เทโร เรดิโอ เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย) สำหรับการขายเวลาโฆษณาทางสื่อวิทยุ และบริษัท ทีวี่บี เน็ตเวิร์ค จากประเทศฮ่องกงในลิขสิทธิ์การออกอากาศรายการต่างๆ และการร่วมทุนผลิต (รายงานประจำปีพ.ศ. 2550 กลุ่มบริษัท บีอีซี เวิลด์, 2551)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจะพบว่าช่อง 3 มีผู้จัดรายย่อยจำนวนมากและส่วนใหญ่คือดารานักแสดงที่ผันหน้าที่มาเป็นผู้จัด โดยได้รับโอกาสจากช่อง 3 ให้เงินทุนจัดตั้งบริษัท เช่น คุณมยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช, คุณวราวุธ มลิณทจินดา และบ. บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น

จำกัด ของคุณอรุณชา ภาณุพันธ์ โดยคุณฉัตรชัย เทียมทอง ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินของ สถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสี ช่อง 3 ให้สัมภาษณ์ในเว็บไซต์ผู้จัดการว่า

"...เราสร้างพันธมิตรมาตลอด เราให้ออกอากาศ เราสร้างคน อันนี้เป็นจุดแข็งที่สำคัญ ที่ทุกคนยอมรับ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้จัดที่มีไอเดียดีแต่ไม่มีเงินทุน วิธีนี้จะไม่เห็นผลในระยะสั้น เพราะช่อง 3 จะไม่มีรายได้จากค่าเช่าที่เป็นรายได้ตายตัว แต่วิธีนี้จะส่งผลในระยะยาว เพราะนี่คืออาวุธสำคัญที่ทำให้ช่อง 3 มีซอฟต์แวร์รายการดีๆ และหลากหลายเอาไปต่อกับช่องอื่นๆ..."
(ผู้จัดการ, 2551: ออนไลน์)

4.2.2.2 ลักษณะผังรายการละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550

ในการกำหนดเวลาการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ของช่อง 3 นั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง เพื่อร่วมได้รับส่วนแบ่งผู้ชมในช่วงเวลานี้ โดยช่วงเวลาออกอากาศละครก่อนข่าว ได้กำหนดให้ออกอากาศต่อจากละครพงศาวดารจีนในวันจันทร์-ศุกร์ เป็นเวลา 45 นาที โดยในวันเสาร์-อาทิตย์ได้ออกอากาศเป็นละครพงศาวดารหรือเชิงประวัติศาสตร์จากประเทศจีน หรือได้วัน และช่วงหลังจนกระทั่งปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะเป็นละครที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากประเทศเกาหลี และในส่วนของละครหลังข่าว ปัจจุบันได้ออกอากาศช่วงเวลาเดียวกันกับช่อง 7 และมีระยะเวลาออกอากาศ 2 ชั่วโมงเช่นกัน จากเดิมในปีพ.ศ. 2547 ที่ได้ออกอากาศเป็นเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

ตารางที่ 4.6 แสดงลักษณะการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550

ปี	จำนวนช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์	รวมเวลาออกอากาศ (ชม./สัปดาห์)	รวมเวลา ออกอากาศ (ชม./ปี)
2546	2 18.30-19.15 น. ; จ - ศ	3.45	195.00
	20.15-22.00 น. ; จ - อา	12.15	637.00
2547	2 18.30-19.15 น. ; จ - ศ	3.45	195.00
	20.15-22.15 น. ; จ - อา	14.00	728.00
2548	2 18.30-19.15 น. ; จ - ศ	3.45	195.00
	20.20-22.20 น. ; จ - อา	14.00	728.00
2549	2 19.15-20.00 น. ; จ - ศ	3.45	195.00
	20.20-22.20 น. ; จ - อา	14.00	728.00
2550	2 19.00-19.45 น. ; จ - ศ	3.45	195.00
	20.20-22.20 น. ; จ - อา	14.00	728.00

ที่มา : ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

จากการคำนวณโดยอ้างอิงจากผังรายการของสถานีโดยผู้วิจัย พบว่าลักษณะการออกอากาศละครของช่อง 3 ตลอด 5 ปีที่ศึกษาทางสถานีได้มีการปรับเปลี่ยนเวลาละครหลังข่าวจาก 1.45 ชั่วโมงเป็น 2 ชั่วโมงต่อครั้งในปีพ.ศ. 2546 และหากคำนวณโดยไม่นับการถ่ายทอดรายการเฉพาะกิจและรายการพิเศษต่างๆ พบว่าช่อง 3 มีการออกอากาศละครก่อนข่าวรวม 975 ชั่วโมง และละครหลังข่าว 3,549 ชั่วโมง หรือรวมทั้งสิ้น 4,524 ชั่วโมง

4.2.2.3 บริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของรายชื่อผู้ผลิตละครไพรม์ไทม์ช่อง 3 จะนำเสนอในตารางที่ 4.7 และ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครก่อนข่าวพ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ที่	บริษัท	ผู้บริหาร	จำนวน (เรื่อง)
1	เรด ดราม่า	นพดล มงคลพันธ์ (เดิม-เสี่ยชีวิต) องอาจ สิงห์ลำพอง (บริหารต่อ)	7
2	สตีปอออนเวิร์ด	กอบสุข จารุจินดา	6
3	ทีวีซีน	ณัฐนันท์ จิววงษ์	4
	บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น	อรุณธนา ภาณุพันธ์	4
	ชลลัมพี	สรวงศดา ชลลัมพี	4
4	ควิซแอนด์ควิซ	วัชรระ คุปตะวาทีน	3
5	มาสเตอร์วัน	ทวาริกา ธิดาทิตย์	2
	อมตะการละคร	ยิ่งยศ บัญญา	2
	หนูกหนาน	อรพรรณ วัชรพล, พีรพล เขียวเจริญ	2
	ยูม่า99	ยุวดี ไทยนิริฎ	2
	แพลเน็ตซิกซ์	ปรารภณา บรรจงสร้าง, กฤษณ์ ศุภระมงคล, จินตหรา สุขพัฒน์	2
6	เค เอ เอ็น เอ็นเตอร์เทนเมนท์	ปภัตรา เศรษฐไพบูลย์	1
	ฟิล์มเชิร์ฟ	สุรัชย์ เศรษฐโชติศักดิ์, คมสันต์ ศรีสวัสดิ์	1
	อัครพล โปรดักชั่น	พิศาล อัครเศรษฐ์	1
	ยูแอนดียู	วรายุทธ มลิณฑจินดา	1
	อาร์ เอส	สุรัชย์ เศรษฐโชติศักดิ์	1
	ไฟว์ฟิงเกอร์ส	วัชรระ คุปตะวาทีน	1
	เมคเกอร์กรุ๊ป	มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิ์เวช	1
		รวม	45

ที่มา: ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ตารางที่ 4.8 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครหลังข่าวพ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี
ช่อง 3

ที่	บริษัท	ผู้บริหาร	จำนวน (เรื่อง)
1	บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น	อรุณชา ภาณุพันธ์	17
2	ทีวีซีน	ณัฐนันท์ ฉวีวงษ์	13
3	ละครไท	หทัยรัตน์ อมตวณิชย์	11
4	เรด คราม่า	นภดล มงคลพันธ์ (เดิม-เสี่ยซีวิด) องอาจ สิงห์ลำพอง (บริหารต่อ)	7
5	ยูม่า99	ยุวดี ไทยนิรัญ	6
	ซูแอนด์ยู	วรายุทธ มลิณฑจินดา	6
6	เมคเกอร์กรุ๊ป	มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช	5
	โพลีพลัส	อรพรรณ วังรพล	5
7	แอดค์อาร์ท	ธัญญา วชิรบรรจง	4
	เมคเกอร์เจ	จริยา แอนโฟเน่	4
	ทูอินวัน	อรพรรณ วังรพล, สมจริง ศรีสุภาพ	4
	โนพร็อบเบลิ้ม	วรายุทธ มลิณฑจินดา, ธิติมา สังขพิทักษ์	4
8	เอ็กแซ็กท์	ไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม, ถกลเกียรติ วีรวรรณ	3
	บางกอกคราม่า	สุพล วิเชียรฉาย, วิชัย มาสินนท์	3
	มาสเตอร์วัน	ทวริกา ธิดาพิศย์	3
9	บ้านละครคอน	อรพรรณ วังรพล, กมล ภู่วัฒนวิชย์	2
	ฮาละดิน ณ บางกอก	พิเชษฐ ตงศิริ	2
	มหากาพย์	นพพร วาทิน	2
	มายโชว์	มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช	2
	ไอแอม	วรายุทธ มลิณฑจินดา	2
	สตั๊ปป็อนเวิร์ด	กอบสุข จาตุจินดา	2
	ควิสแอนด์ควอส	วัชระ คุปตะวาทิน	2

ตารางที่ 4.8 (ต่อ) แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครหลังข่าวพ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

	หนูหนาน	อรพรรณ วัชรพล, พีรพล เขียวเจริญ	2
	บีอีซี เทโร	ไบรอัน มาร์คาร์, ประสาน มาลินนท์, สุพล วิเชียรฉาย	2
	อาร์ เอส เทเลวิชั่น	สุรัชย์ เศรษฐโชติศักดิ์	2
10	ชลลัมพี	สรวงสุดา ชลลัมพี	1
	จีเอ็มเอ็ม เทเลวิชั่น	สายทิพย์ มนตรีกุลฯ	1
	ทีวี ธันเดอร์	ภูษิต ไล้ทอง, สมพงษ์ วรรณภิญโญ	1
	ไฟว์ฟิงเกอร์ส	วัชระ คุปตะวาทีน	1
	เมตตามหานิยม	ฉัตรชัย เปล่งพานิช	1
	มานา โปรดักชั่น	แอนดริว เกร็กสัน	1

ที่มา: ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจะพบว่าในช่วง 5 ปีที่ศึกษา บริษัทผู้ผลิตละครทางช่อง 3 ส่วนใหญ่จะผลิตละครออกอากาศทั้งช่วงก่อนและหลังข่าว และหากนับรวมผู้ผลิตละครทั้งสิ้นจะมีจำนวน 36 บริษัท

จากข้อมูลข้างต้น สามารถคำนวณสัดส่วนการออกอากาศละครที่แต่ละบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการว่าจ้างจากทางสถานีเฉลี่ยเป็นชั่วโมงการออกอากาศต่อปี คือ

- ละครก่อนข่าว

เมื่อคำนวณเฉพาะบริษัทกลุ่มตัวอย่าง จะพบถึงสัดส่วนการออกอากาศดังนี้ คือ บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ร้อยละ 20.8 , บ. บรอดคาซท์ ร้อยละ 9.2

- ละครหลังข่าว

เมื่อคำนวณเฉพาะบริษัทกลุ่มตัวอย่าง จะพบถึงสัดส่วนการออกอากาศดังนี้ คือ บ. บรอดคาซท์ ร้อยละ 14.4 , บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ร้อยละ 7.6 และบ. เอ็กแซ็กท์ ร้อยละ 2.5

4.2.2.4 รายได้จากการโฆษณาในช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550

เมื่อพิจารณาในส่วนของรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครของช่อง 3 จะพบถึงความผันผวนที่ไม่แน่นอนกว่าช่อง 5 และช่อง 7 ในช่วงพ.ศ. 2546-2548 แต่อย่างไรก็ตาม ในปี

พ.ศ. 2549 ช่อง 3 สามารถสร้างรายได้จากการโฆษณาได้สูงขึ้นเกือบหนึ่งพันล้านบาท ทั้งนี้ เหตุผลส่วนหนึ่งอาจมาจากการปรับเวลาการออกอากาศละครช่วงเวลาก่อนข่าวให้ใกล้เคียงมากขึ้นกับช่อง 7 โดยปรับให้ช่วงละครก่อนข่าวภาคค่ำติดกับช่วงเวลาข่าวภาคค่ำ 20.00 น. ซึ่งเป็นรายงานข่าวในพระราชสำนักและช่วงของข่าว "เก็บตก" ที่มีระยะเวลาการออกอากาศประมาณ 20 นาที ก่อนจะเป็นช่วงละครหลังข่าวต่อไปเพื่อเป็นทางเลือกของผู้ชมที่สามารถรับชมละครช่อง 3 ในขณะที่เป็นช่วงเวลาข่าวของช่อง 5 และช่อง 7

ตารางที่ 4.9 แสดงรายได้จากการโฆษณาช่วงละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550

ปี	จำนวนช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์	รายได้จากค่าโฆษณา (หน่วย: บาท)	รวม (หน่วย: บาท)	
2546	2	18.30-19.15 น. ; จ - ศ	759,348,136	3,641,115,870
		20.15-22.00 น. ; จ - อา	2,881,767,734	
2547	2	18.30-19.15 น. ; จ - ศ	657,167,559	3,323,830,945
		20.15-22.15 น. ; จ - อา	2,666,663,386	
2548	2	18.30-19.15 น. ; จ - ศ	551,659,901	2,642,201,140
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	2,090,541,239	
2549	2	19.15-20.00 น. ; จ - ศ	805,593,082	3,400,068,909
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	2,594,475,827	
2550	2	19.00-19.45 น. ; จ - ศ	969,935,535	3,660,027,137
		20.20-22.20 น. ; จ - อา	2,690,091,602	
รวม				16,667,244,001

ที่มา: บริษัท AGB Nielsen (ประเทศไทย) ปี 2003-2007

จากภาพรวมการออกอากาศละครของช่อง 3 จะพบว่าทางช่อง 3 ได้ให้ความสำคัญในช่วงเวลาละครและเปิดโอกาสให้มีผู้จัดละครที่มาจากบุคลากรได้เข้ามาสร้างสรรค์ละครมากขึ้น โดยมักจะเป็นดารานักแสดงหรือผู้กำกับการแสดง จึงพบว่าตลอดระยะเวลาที่ศึกษาคือ พ.ศ. 2546-2550 นี้ ช่อง 3 เป็นช่องที่มีละครจากผู้จัดที่หลากหลายที่สุดเมื่อเทียบกับช่อง 7 และ

ช่อง 5 ตามลำดับ เกิดเป็นอีกหนึ่งจุดแข็งที่ทำให้ผู้จัดละครของช่อง 3 ต้องพยายามสร้างสรรค
ละครให้โดดเด่นเพื่อให้ได้รับการออกอากาศจากผู้จัดที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังได้
พยายามทำการตลาดในการแนะนำละคร ในช่วงเวลาของข่าวบันเทิงที่กลายเป็นจุดแข็งของสถานี
จนสามารถเพิ่มรายได้ช่วงเวลาละครก่อนข่าว ให้ใกล้เคียงกับผู้นำซึ่งคือช่อง 7 ได้ในที่สุด

4.2.3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

4.2.3.1 ประวัติการออกอากาศละครโทรทัศน์โดยสังเขป

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (หรือชื่อเดิมคือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7)
ได้เปิดสถานีเมื่อพ.ศ. 2501 และเริ่มออกอากาศละครโทรทัศน์ในปีเดียวกัน โดยเป็นระบบการเปิด
ให้ผู้ผลิตรายการเช่าเวลาออกอากาศ ทั้งนี้ ช่อง 5 ถือได้ว่าเคยเป็นช่องที่มีค่ายผู้จัดละครจำนวน
มากในอดีต มีผู้ผลิตละครรายใหญ่ที่ผลิตละครออกอากาศ จำนวน 3 บริษัท คือ บ. กันตนา ผลิต
ละครออกอากาศทุกวันจันทร์-อังคาร , บ. อัครมีเดีย (คุณกิตติ อัครเศรณี และ มีเดีย ออฟ มีเดียส์)
ผลิตละครออกอากาศ ทุกวันพุธ-พฤหัสบดี และบ. เอ็กแซ็กท์ ออกอากาศทุกวันศุกร์ - อาทิตย์

อย่างไรก็ตาม ประมาณปี 2539 ละครหลังข่าวได้รับนโยบายจากทางสถานีโดย
ผู้อำนวยการสถานีในขณะนั้นคือ พลเอกเป้ง มาลากุล ณ อยุธยา กำหนดให้อยู่ในช่วงเย็นถึง
หัวค่ำเนื่องจากผู้บริหารสถานีต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการแข่งขันละครในช่วงเวลาหลังข่าวที่เรียกว่า
ช่วงเวลาทองหรือไพรม์ไทม์ กับ 2 ช่องคู่แข่งสำคัญคือช่อง 3 และช่อง 7 เริ่มตั้งแต่ละครเรื่อง "จก.
เสียดำ ถล่มหินแตก" (บ. กันตนา) แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2541 ละครช่อง 5 ได้กลับไปอยู่หลัง
ข่าวอีกครั้ง โดยเริ่มที่เรื่อง "มารยาธิษา" (เอ็กแซ็กท์)

ในปีพ.ศ. 2540 บริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด ประสบปัญหาขาดทุนส่งผลให้
รายการของบริษัทมีเดียฯ ทั้งหมดได้ถอนออกไปจากช่อง 5 ในส่วนของผู้จัด คุณกิตติ อัครเศรณี
จึงย้ายไปผลิตละครทางช่อง 7 แทน ภายใต้ชื่อ บ.อัคร เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด นอกจากนี้ ในปี
เดียวกัน ทางช่อง 5 ได้มีโครงการภายใต้ชื่อ "เทเลไฟว์" ซึ่งเป็นการดำเนินการภายใต้การบริหาร
ของผู้บริหารสถานีในขณะนั้นคือพลเอกเป้ง มาลากุลฯ ด้วยเหตุผลที่ว่า ช่อง 5 มีจุดอ่อนในเรื่อง
ของการผลิตรายการ จึงต้องพึ่งพาผู้ผลิตรายการจากภายนอกที่มีประสบการณ์ จึงเป็นที่มาของ
การรวมตัวระหว่างผู้ผลิตรายการจนมาเป็นเทเลไฟว์ ประกอบไปด้วย บ. กันตนา, บ. เวิร์คพอยท์,
บ. ทริปปี้ลทู (โดย คุณเกียรติ กิจเจริญ หรือซูโมก๊ก และคุณชัยณรงค์ ชันที่ท้าว หรือติก กลิ่นสี),
บ.สปอร์ต-ทิป (โดยคุณพิษณุ นิลกลัด)

ในการดำเนินการของเทเลไฟว์นั้น จะเข้าไปผลิตรายการ ตั้งแต่ช่วงเวลา 17.00-
24.00 น. ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมถึง วันที่ 30 กันยายน 2542 รูปแบบรายการจะเป็นรายการละคร

วาไรตี้ กีฬา เพลง รายการเด็ก ยกเว้นบางรายการ ที่คงไว้ เช่น รายการข่าว รายการเจาะใจ นิทาน นิทรา ศิลปะมวยไทยนายขนมต้ม รายการสนทนา 45 นาที และมีข้อแม้ว่า เทเลไฟฟ์จะต้องจ่ายผลตอบแทนให้ ช่อง 5 ในช่วง 1 ปี 372 ล้านบาท ซึ่งถ้าหากทำได้ เทเลไฟฟ์จะมีสิทธิได้ต่อสัญญา และมีสิทธิถือหุ้น ในบริษัท ททบ.5 โปรดักชั่น 25% แต่ทว่าเทเลไฟฟ์นั้น แม้รายการละครจะผลิตออกมาได้ดีแต่ก็ไม่ได้รับความนิยมมากนักเมื่อพิจารณาในแง่รายได้ และสุดท้ายเมื่อเทเลไฟฟ์มีปัญหาด้านการเงิน รายการของเทเลไฟฟ์จึงหายไปจากสถานีคงเหลือเพียงบางรายการ เช่น รายการแฟนพันธุ์แท้

ภายหลังยุคเทเลไฟฟ์ ละครช่อง 5 เริ่มมีผู้จัดละครรายใหม่เข้ามาผลิตละครในวันพุธ-พฤหัสบดี เช่น บ.ร.ศ. 219 พิคเจอร์ (บริษัทในกลุ่ม เอ็มเอ็มซี สิทธิผล โดยดร.วัชร พระพนเชษฐ) เข้ามาผลิตละคร "ลูกทาส" (แสดงนำโดย สิริยากร พุกกะเวส และเกริกพล มัสยวานิช), "ทองประกายแสด" (แสดงนำโดยธัญญาเรศ รามณรงค์) แต่ต้องหยุดไปเพราะไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมาได้มี บ.ยูรการ เน็ทเวิร์ค ของนักแสดงคุณยุรพันธ์ ภมรมนตรี เข้ามาผลิตละคร "คนใจเมื่อง" (แสดงนำโดยใหม่ เจริญปุระ) ก็ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังมีบ.เนชั่น ได้ผลิตละครชุด "เจ้าสัว" บ.ทูแอนด์ ผลิตเรื่อง "อยู่กับก๋ง" ต่างก็ไม่ประสบความสำเร็จอีกเช่นกันก่อนที่ต่อมา บ.กันตนาได้มีนโยบายที่จะทุ่มเทผลิตรายการส่วนใหญ่แก่สถานีโทรทัศน์ช่องไอทีวีจึงคงเหลือผู้จัดละครช่วงหลังข่าวเพียงรายเดียวนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบันคือบ. เอ็กแซ็กท์ จก. (นิตยสารโพสิชั่นนิ่ง, 2550 : ออนไลน์)

โดยในส่วนของละครก่อนข่าวภาคค่ำ ได้มีละครที่ผลิตโดยบ. กันตนา ในช่วงเวลาประมาณ 19.30-20.00 น.

4.2.3.2 ลักษณะผังรายการละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550

ในการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของช่อง 5 นั้น จะมีการออกอากาศแบ่งเป็นสองช่วง คือก่อนข่าวภาคค่ำ และหลังข่าวภาคค่ำ อยู่เพียงปีพ.ศ. 2546 ซึ่งคือละครเทิดพระเกียรติของบ. กันตนา เรื่อง กษัตริยา และ มหาราชกู้แผ่นดิน (ก่อนที่บ. กันตนา จะกลับมาผลิตละครช่วงเวลาก่อนข่าวหรือ 18.30-19.30 น. อีกครั้งประมาณพ.ศ. 2551) โดยออกอากาศทุกวัน ครั้งละ 30 นาที และในส่วนของช่วงเวลาก่อนข่าว จะเป็นการเช่าเวลาของบ.เอ็กแซ็กท์ตลอดช่วงเวลา 5 ปีที่ศึกษา โดยออกอากาศครั้งละ 1 ชั่วโมง ซึ่งในปีพ.ศ. 2546-2547 ได้เช่าเวลาเพียง 2 วัน (เสาร์-อาทิตย์) และจากนั้นได้ย้ายการเช่าเวลาผลิตละครออกอากาศเป็นทุกวันจันทร์-ศุกร์ โดยในช่วงแรกจะแบ่งการออกอากาศเป็น 2 เรื่องต่อสัปดาห์ คือวันจันทร์-อังคาร และวันพุธ-พฤหัสบดี และในวันศุกร์จะเช่าเวลาผลิตรายการวาไรตี้ แต่ต่อมาได้ปรับมาเป็นละคร 1 เรื่องต่อสัปดาห์

ออกอากาศวันจันทร์-พฤหัสบดี และในส่วนของวันศุกร์ก็ได้ปรับเป็นละครจบในตอน จนกระทั่งปัจจุบัน

ตารางที่ 4.10 แสดงลักษณะการออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550

ปี	จำนวนช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์	รวมเวลาออกอากาศ (ชม./สัปดาห์)	รวมเวลา ออกอากาศ (ชม./ปี)
2546	2	19.30-20.00 น. ; จ - ศ	2.30
		20.20-21.20 น. ; ส-อา	2.00
2547	2	18.00-19.00 น. ; ส-อา	2.00*
		20.20-21.20 น. ; ส-อา	2.00
2548	1	20.20-21.20 น. ; จ - พฤ	4.00
2549	1	20.20-21.20 น. ; จ - พฤ	4.00
2550	1	20.20-21.20 น. ; จ - พฤ	4.00

ที่มา : สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

* มิได้มีการออกอากาศทั้งปี มีการออกอากาศ 2 เรื่อง

จากการคำนวณโดยอ้างอิงจากผังรายการของสถานีโดยผู้วิจัย พบว่าการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ของช่อง 5 พบว่าทางสถานีมีความปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการออกอากาศละครอยู่เสมอในช่วงพ.ศ. 2546-2547 และได้ปรับเป็น 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตั้งแต่พ.ศ.2548 จนกระทั่งปัจจุบัน ทั้งนี้ เมื่อกำหนดโดยไม่นับการถ่ายทอดรายการเฉพาะกิจและรายการพิเศษต่างๆ พบว่าช่อง 5 มีการออกอากาศละครก่อนข่าวรวม 160 ชั่วโมง และละครหลังข่าว 832 ชั่วโมง หรือรวมทั้งสิ้น 992 ชั่วโมง

จากการคำนวณข้างต้นคิดเป็นสัดส่วนการออกอากาศละครของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่เช่าเวลาผลิตเฉลี่ยต่อปี ดังนี้

- ละครก่อนข่าว

เมื่อกำหนดเฉพาะบริษัทกลุ่มตัวอย่างจะพบถึงสัดส่วนการออกอากาศ ดังนี้ คือ

บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) ร้อยละ 81.25, บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ร้อยละ 18.75

- ละครหลังข่าว

สัดส่วนการออกอากาศละครหลังข่าวทางช่อง 5 พบว่ามีเพียงบริษัทเดียว คือ บ.เอ็กแซ็กท์ ร้อยละ 100

4.2.3.3 บริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตละครอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.11 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550 ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

ที่	บริษัท	ผู้บริหาร
1	กันตนา มิวทิทาว์น (2002)	จิตรลดา ดิษยนันท์
2	เอ็กแซ็กท์	ไพบุลย์ คำรงค์ธรรม, ถกลเกียรติ วีรวรรณ
3	อาร์ เอส เทเลวิชั่น	สุรชัย เศรษฐโชติศักดิ์

ที่มา: สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

4.2.3.4 รายได้จากการโฆษณาในช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550

หากพิจารณาในส่วนของรายได้จากการให้เข้าเวลาโฆษณาละครไพรม์ไทม์หลังข่าวภาคค่ำที่ออกอากาศระยะเวลา 1 ชั่วโมงของช่อง 5 จะพบว่ามีรายได้ไม่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับช่อง 7 และ 3 ตามลำดับที่ออกอากาศเป็นเวลา 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550

ปี	จำนวนช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์		รายได้จากค่าโฆษณา (หน่วย: บาท)
2546	2	19.30-20.00 น. ; จ-ศ	(ไม่พบข้อมูล)
		20.20-21.20 น. ; ส-อา	630,523,887
2547	2	19.30-20.00 น. ; จ-ศ	(ไม่พบข้อมูล)
		20.20-21.20 น. ; ส-อา	697,481,622
2548	1	20.20-21.20 น. ; จ-พฤ	835,126,260
2549	1	20.20-21.20 น. ; จ-พฤ	891,904,443
2550	1	20.20-21.20 น. ; จ-พฤ	1,022,164,538
รวม			4,077,200,750

ที่มา: บริษัท AGB Nielsen (ประเทศไทย) ปี 2003-2007

จากภาพรวมของการออกอากาศละครช่วงไพรม์ไทม์ของช่อง 5 จะพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานีตามระบบราชการ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในดำเนินการบริหารจัดการ แต่อย่างไรก็ตาม ในการผลิตละครออกอากาศทางช่อง 5 ได้พบถึงความแตกต่างที่เป็นจุดแข็ง คือ ผู้ผลิตมีความอิสระในการดำเนินการผลิต มีอำนาจในการตัดสินใจสร้างสรรค์รายการ หากแต่จะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดีในส่วนของงบประมาณ เนื่องจากต้องจัดหาผู้สนับสนุนรายการเอง และหากลองพิจารณาในส่วนของรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณาช่วงเวลาละครหลังข่าวภาคค่ำ เปรียบเทียบโดยเพิ่มมูลค่าเป็น 2 เท่าให้เป็นการออกอากาศ 2 ชั่วโมงเช่นเดียวกันกับช่อง 7, 3 ก็ยังพบว่าอยู่ในลำดับที่สามเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความเชื่อมั่นของผู้สนับสนุนรายการที่มีความไม่มั่นใจในผังที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งของช่อง 5 ตามเหตุผลข้างต้น ที่ส่งผลต่อการรับชมของผู้ชมที่อาจมีความไม่แน่นอนตามมา

4.2.4 สรุปสถานภาพการออกอากาศละครโทรทัศน์ในส่วนของสถานีโทรทัศน์

4.2.4.1 สถานภาพจากประวัติในการออกอากาศละครโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่างโดยสังเขป

จากข้อมูลในส่วนของประวัติความเป็นมาของแต่ละสถานีโทรทัศน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีเพียงสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เท่านั้นที่เป็นหน่วยงานเจ้าของคลื่นความถี่ดำเนินการเอง ทั้งนี้ได้มีผลต่อเนื่องในการดำเนินการออกอากาศรายการต่างๆเป็นระบบการให้เช่าเวลาผลิตออกอากาศจากบริษัทเอกชนที่จะต้องบริหารจัดการงบประมาณเองต่อไป ซึ่งรวมถึงรายการละครโทรทัศน์ที่อาจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้ในยุคหลังจนถึงปัจจุบันมีเพียงบริษัทขนาดใหญ่หรือบริษัทมหาชนเท่านั้นที่ยังคงดำเนินการเช่าเวลาผลิตละครโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ทางช่อง 5 ได้แก่ บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด (บริษัทในเครือ บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)) และบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด(บริษัทในเครือบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน))

ในส่วนของอีกสองสถานี คือ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้ดำเนินการในลักษณะเดียวกันคือเป็นบริษัทเอกชนรับสัมปทานจากเจ้าของคลื่นความถี่ ทำให้มีการจัดสรรระบบการออกอากาศรายการช่วงเวลาต่างๆเพื่อให้เกิดรายได้และกำไรสู่สถานีมากที่สุด โดยเฉพาะช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ที่เป็นช่วงเวลาที่มีจำนวนผู้ชมมากที่สุด ได้จัดเป็นเวลาของทางสถานีบริหารดำเนินการเองและว่าจ้างผู้ผลิตสร้างสรรค์ละครต่อไป โดยในการว่าจ้างผลิตทางสถานีจะเป็นผู้วางนโยบายหลักของละครแต่ละเรื่องตามกลยุทธ์การชิงส่วน

แบ่งผู้ชมที่สถานีได้ตั้งไว้ในแต่ละสถานการณณ์ ส่งผลให้ทั้งสองสถานีนี้เป็นผู้นำในการออกอากาศละครและผู้นำด้านรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณา

4.2.4.2 สถานภาพลักษณะผังรายการละครโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 พบว่าสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ถือเป็นผู้นำในด้านละครไพรม์ไทม์ กล่าวคือมีระยะเวลาการออกอากาศมากที่สุด ทั้งละครช่วงก่อนข่าวและหลังข่าวภาคค่ำตลอด 5 ปีที่ศึกษาและส่งผลอีกประการหนึ่งให้สถานีมีรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณาในช่วงเวลาละครสูงสุดจาก 3 สถานี ดังตารางเปรียบเทียบที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ของช่อง 7, ช่อง 3 และช่อง 5 โดยเปรียบเทียบเป็นจำนวนเรื่องและชั่วโมงการออกอากาศ พ.ศ. 2546-2550

ช่อง	ช่วงเวลา	จำนวนทั้งหมด (เรื่อง)	เฉลี่ยต่อปี (เรื่อง/ปี)	ชั่วโมงออกอากาศทั้งหมด (ชั่วโมง)	เฉลี่ยชั่วโมงออกอากาศต่อปี (ชั่วโมง/ปี)
7	ก่อนข่าว	67	13	1,820	364
	หลังข่าว	124	25	3,640	728
	รวม	191	38	5,460	1,192
3	ก่อนข่าว	45	9	975	195
	หลังข่าว	121	24	3,549	710
	รวม	166	33	4,524	905
5	ก่อนข่าว	3	0.6	160	32
	หลังข่าว	37	7	832	166
	รวม	40	7.6	992	198

4.2.4.3 สถานภาพบริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตอย่างต่อเนื่องทางสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาในส่วนนี้ พบว่ามีทั้งผู้ผลิตที่ผลิตละครไพรม์ไทม์ทางสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่างเพียงสถานีเดียว และผลิตมากกว่า 1 สถานี

ตารางที่ 4.14 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

สถานีโทรทัศน์	ที่	บริษัท
ช่อง 7	1	คาราวีดีโอ
	2	ดีต้า
	3	เป่าจินจง (ปัจจุบันผลิตทางช่อง 3 เท่านั้น)
	4	เลนส์ส
	5	559 ออนแอร์
	6	บางกอกออกดิโอวิชั่น
	7	ยังมีโนก้า
	8	คลิก เทเลวิชั่น
	9	ทริปเปิ้ลทู
	10	โซอิง
	11	มาสเคอเรท
	12	โคลีเซียม
	13	พีดี วีดีโอ
	14	เจ เอส แอล
	15	คำพอดี
ช่อง 3	1	บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น
	2	ทีวีซีน
	3	ละครไท
	4	ยูม่า (ปัจจุบันรับจ้างผลิตละครอิสระ)
	5	สตีปออนเวิร์ด
	6	ชลลัมพี
	7	ยูแอนด์ยู
	8	เมคเกอร์กรุ๊ป
	9	โพลีพลัส
	10	ควิชแอนด์ควาช
	11	มาสเตอร์วัน

ตารางที่ 4.14 (ต่อ) แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตละครทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ช่อง 3	12	เมคเกอร์เจ
	13	โนพริอบเบลิ้ม
	14	แอคคาร์ท เจเนอเรชั่น
	15	บางกอกดราม่า
	16	ไฟว์ฟิงเกอร์ส
	17	แพลเน็ตซิกซ์
	18	มายโชว์
	19	บีบีซี เทโร
	20	ไอแอม
	21	อมตะการละคร
	22	ฮาละดิน ณ บางกอก
	23	เมตามหานิยม
	24	มานาโปรดักชั่น
	25	ทีวีธันเดอร์ (เฉพาะละครไพรม์ไทม์)
	26	อัครพล โปรดักชั่น
	27	เค เอ เอ็น เอ็นเตอร์เทนเมนท์
	28	ฟิล์มเชิร์ฟ
	29	จีเอ็มเอ็ม เทเลวิชั่น
ช่อง 5	-	-

ตารางที่ 4.15 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตที่ผลิตละครออกอากาศมากกว่า 1 สถานี

ผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์	หมายเหตุ
สองสถานี	- ช่อง 7 และช่อง 3
	ช่อง 7,3 (ตามลำดับ)
	ช่อง 7,3 (ตามลำดับ)
สามสถานี	-ช่อง 7, ช่อง 5 และไอทีวี
	ช่อง 7, 5 และ ITV
	-ช่อง 3, ช่อง 5 และช่อง 7
	ช่อง 5, 3, 7 (ตามลำดับ)
สี่สถานี	-ช่อง 3, ช่อง 5 และช่อง 7 และโมเดิร์นไนน์
	ช่อง 3, 7, โมเดิร์นไนน์, ช่อง 5 (ตามลำดับ)

นอกจากนี้ ยังมีความน่าสนใจในส่วนของผู้ผลิตละครที่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ผลิตละครไพรม์ไทม์ที่ผลิตทั้งช่วงเวลาก่อนข่าวและหลังข่าว อย่างไรก็ตาม พบว่ามีผู้ผลิตบางรายที่ผลิตออกอากาศเฉพาะละครเพียงช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงรายชื่อบริษัทผู้ผลิตที่ผลิตละครไพรม์ไทม์เฉพาะช่วงเวลา

ผลิตออกอากาศใน ช่วงเวลา	บริษัท	หมายเหตุ
ก่อนข่าวภาคค่ำ 18.30-19.30 น.	โซอิจ	ช่อง 7 เท่านั้น
	โคสึเซียม	ช่อง 7 เท่านั้น
	เจ เอส แอล	ช่อง 7 เท่านั้น
หลังข่าวภาคค่ำ 20.20-22.20 น.	เอ็กแซ็กท์	ช่อง 5, 3, 7

4.2.4.4 สถานภาพของรายได้จากการโฆษณาช่วงเวลาละครไพรม์ไทม์ของสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนนี้จะนำเสนอเปรียบเทียบรายได้เพียงในส่วนในช่วงเวลาละครหลังข่าว 20.20-22.20 น. เนื่องจากไม่มีข้อมูลในส่วนของรายได้จากการให้เข้าเวลาโฆษณาช่วงเวลาก่อนข่าว อย่างไรก็ตาม พบว่าช่อง 7 ยังคงเป็นสถานีที่มีรายได้ในส่วนนี้สูงที่สุดอีกเช่นกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบรายได้จากการให้เข้าเวลาโฆษณาของละครหลังข่าวช่อง 7, ช่อง 3 และช่อง 5

ช่อง	รายได้*รวมพ.ศ. 2546-2550 (บาท)	ส่วนแบ่ง (ร้อยละ)
7	16,484,816,500	49.23
3	12,923,539,788	38.59
5	4,077,200,750	12.18
รวม	33,485,557,038	100.00

* อ้างอิงจากตารางที่ 4.5, 4.9 และ 4.12 เฉพาะรายได้โฆษณาช่วงเวลาก่อนข่าว

จากตารางข้างต้น พบว่าในช่วงพ.ศ. 2546-2550 รายได้ในการเช่าเวลาโฆษณาช่วงเวลาละครกว่าครึ่งจะเป็นรายได้ของช่อง 7 และเมื่อพิจารณาต่อไปจะพบว่าเกือบร้อยละ 90 เป็นรายได้ของสถานีที่จ้างผลิต โดยในส่วนของที่เหลือเกือบร้อยละ 10 จะเป็นรายได้จากการให้เช่าเวลาโฆษณาที่ตกเป็นของบริษัทผู้ผลิต

4.3 บริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่างของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่คัดเลือกเพื่อศึกษาในงานวิจัยนี้ถือเป็นผู้ผลิตละครรายใหญ่ที่มีความแตกต่างกันในหลายด้าน แต่อย่างไรก็ตาม ทั้ง 4 บริษัทกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด, บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด, บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) และบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด เป็นผู้จัดที่ได้ผลิตละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ออกอากาศอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ศึกษา คือ พ.ศ. 2546-2550 ทั้งนี้ จะนำเสนอตามลักษณะของการดำเนินงานในสถานีโทรทัศน์ ดังนี้

- บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด (ผู้ผลิตรายใหญ่ทางช่อง 7)
- บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด (ผู้ผลิตรายใหญ่ทางช่อง 3)
- บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด (ผู้ผลิตรายใหญ่ที่เป็นบริษัทย่อยจากบริษัทเพลง ผลิตละครสู่หลายช่อง)
- บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) (ผู้ผลิตรายใหญ่ที่เป็นบริษัทย่อยจากบริษัทเพลง ผลิตละครสู่หลายช่อง)

4.3.1 บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด

4.3.1.1 ประวัติโดยสังเขป

- ประวัติการก่อตั้ง

บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด เป็นบริษัทในเครือของบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจบันเทิงครบวงจร แบ่งเป็น 3 สายธุรกิจ คือ ธุรกิจด้านโทรทัศน์ ธุรกิจด้านภาพยนตร์ ธุรกิจด้านการศึกษาและราชการสัมพันธ์

บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งเมื่อพ.ศ. 2494 ในนามคณะละครวิทยุ "คณะกันตนา" โดยผู้ก่อตั้งคือคุณประดิษฐ์ ภัลย์จากฤกษ์ ผู้มีบทบาทในการดำเนินการผลิตเป็นหลักและคุณสมสุข ภัลย์จากฤกษ์ เป็นผู้ดำเนินการผลิตบทละครเป็นหลัก ภายใต้นามปากกา "กุสุมา สินธุ" มีแนวเรื่องยอดนิยมคือแนวผี ลึกลับ โดยคณะกันตนาผลิตละครวิทยุจนกระทั่งพ.ศ. 2531 รวมทั้งสิ้นกว่า 800 เรื่อง ก่อนจะหันมาให้ความสนใจในงานบันเทิงแขนงอื่น เนื่องจากสื่อ

วิทยุได้รับความนิยมน้อยลง เช่น มอบบทละครวิทยุไปผลิตเป็นบทภาพยนตร์นำไปสร้างหรือร่วมสร้าง และการผลิตละครโทรทัศน์ โดยได้ก้าวเข้าสู่การผลิตละครโทรทัศน์อย่างเต็มตัวในพ.ศ. 2519 และต่อมาพ.ศ. 2523 ได้ก่อตั้งบริษัทผลิตละครและรายการโทรทัศน์ในนาม "บริษัท กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จำกัด" และภายหลังได้ปรับองค์กร โดยบ. กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น เปลี่ยนเป็น บ. กันตนา เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด และในส่วนของงานผลิตละครโทรทัศน์ได้ดำเนินงานภายใต้บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด มีทุนจดทะเบียน 300,000,000 บาท (กรมทะเบียนการค้า, 2550 : ออนไลน์)

บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด ได้ถูกก่อตั้งขึ้นในช่วงพ.ศ. 2538 ภายหลังจากบริษัท ได้ขยายงานสู่หลายด้านในธุรกิจบันเทิง เช่น เริ่มทำภาพยนตร์ไทย เรื่อง "แม่เบี้ย" เป็นเรื่องแรก ในชื่อของบริษัท กันตนา โมชั่น พิคเจอร์ จก., ร่วมกับบริษัท โตเอะ จำกัด ตั้งบริษัทกันตนา แอนิเมชัน จก. ผลิตงานแอนิเมชันระดับสากล, ร่วมมือกับบริษัท ล็อกซเลย์ วิดีโอสท์ ตั้งบริษัท โอเรียลทัล โฟสต์ จก. เป็นบริษัทรับจ้างบริการ post-production ที่มีเทคโนโลยีระดับมาตรฐานสากล ที่ครบวงจรที่สุดในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และโครงการใหญ่ "มูฟวี่ทาวน์" ในอำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม ในพื้นที่ 800 กว่าไร่ มูลค่ากว่า 2,000 ล้านบาท และในพ.ศ. 2546 บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด ได้แปรสภาพเป็นบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

- ประวัติการผลิตละครโทรทัศน์

บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ก้าวเข้าสู่แวดวงละครโทรทัศน์เมื่อ พ.ศ. 2501 ด้วยเรื่อง "หญิงก็มีหัวใจ" ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 (สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ปัจจุบัน) จากนั้นในปีพ.ศ. 2519 ได้ก่อตั้งคณะส่งเสริมศิลป์ซึ่งผู้ร่วมงานมาจากคณะอาจารย์และนิสิตของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลิตละครทางเลือกลงสร้างสรรค์สังคมทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ในระบบเช่าเวลาผลิต โดยเรื่องแรกคือละครจบในตอนเรื่อง "ทางที่ไม่ได้เลือก" และเรื่องอื่นๆ จากนั้นได้ผลิตละครชุดหรือ Series ทั้งนี้ ในปีพ.ศ. 2523-2536 ละครชุดสร้างสรรค์สังคมเรื่อง "บาปบริสุทธิ์" ประสบความสำเร็จและสร้างชื่อเสียงอย่างมากให้กับบริษัทและได้รับรางวัลจากหลายสถาบัน และจากนั้นบ. กันตนา ได้รับการทาบทามให้ร่วมงานผลิตละครช่วงเย็นจากทางสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 ในระบบการแบ่งค่าโฆษณากับทางสถานี และรับจ้างผลิตในช่วงละครหลังข่าว

ในยุคนี้อุปกรณ์บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) ในเครือของบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ผลิตละครโทรทัศน์ทั้งในรูปแบบการเช่าเวลาผลิตในสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 5 และรับจ้างผลิตแก่สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ทั้งนี้ ในช่วงที่ศึกษาคือ ตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 บ. กันตนาได้ผลิตละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สี

กองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (รวมรวมจากจิตรลดา ดิษยนันท์; 2538 และ “50 ปีกันตนา”)

4.3.1.2 โครงสร้างการบริหาร

นับตั้งแต่พ.ศ. 2546 บริษัท กันตนา จำกัดได้ดำเนินการเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์เป็นบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) มีบริษัทย่อยที่ดำเนินการธุรกิจสาขาบันเทิงต่างๆ ซึ่งฝ่ายผลิตละครโทรทัศน์มีผู้อำนวยการผลิตหลักคือคุณจิตรลดา ดิษยนันท์ โดยฝ่ายผลิตละครนี้เป็นส่วนหนึ่งภายใต้ธุรกิจโทรทัศน์ที่ดำเนินงานโดยบริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด ซึ่งมีผู้บริหารงานคือคุณศศิกร ฉันทเศรษฐ์ ดังแผนภาพที่ 4.2

แผนภาพที่ 4.2 แสดงโครงสร้างธุรกิจของบ. กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)*

ที่มา: www.kantana.com, accessed 2551

* สายงานละครโทรทัศน์จะอยู่ในสายธุรกิจที่ 1 ภายใต้บริษัทย่อย คือ บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จก.

4.3.1.3 ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

- บุคลากร

ปัจจุบัน บุคลากรซึ่งเป็นทีมผลิตของบ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) ประกอบไปด้วยทีมผลิต 4-5 ทีมที่สามารถรองรับการผลิตได้ประมาณครั้งละ 2 เรื่องในช่วงเวลาเดียวกัน

โดยลักษณะเด่นของบุคลากรของบริษัทคือจะเป็นบุคคลในพื้นที่โรงถ่ายทำ (บางใหญ่หรือศาลายา) และมากด้วยประสบการณ์ด้วยการทำงานมายาวนานร่วมกับบริษัท

ในส่วนของหัวใจหลักของการสร้างสรรค์งานละคร คือ ทีมบทละคร ทางบริษัทมีข้อได้เปรียบในการมีคลังบทประพันธ์จากละครวิทยุที่เคยสร้างสรรค์กว่า 800 เรื่อง โดยทีมบทละครนั้นจะเป็นบุคลากรรับจ้างอิสระ (freelance) ที่มีการร่วมงานกันมาต่อเนื่องและยาวนาน นอกจากนี้ บุคลากรในตำแหน่งสำคัญที่สุดคือผู้กำกับการแสดงทางบริษัทมีบุคลากรในส่วนนี้ที่เป็นลักษณะพนักงานประจำ

- งบประมาณ

จากการสัมภาษณ์คุณวรวิมล ทัดบรรทม ผู้จัดการฝ่ายผลิต บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด พบว่างบประมาณในการผลิตละครหลังข่าวต่อหนึ่งเรื่องนั้นอยู่ที่ ประมาณไม่เกิน 800,000 บาทต่อตอน โดยในส่วนของละครก่อนข่าวจะมีมูลค่าน้อยกว่าไม่มากนักหรือประมาณไม่เกิน 700,000-750,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเสริมในแต่ละเรื่อง

- เทคโนโลยีหรือจุดเด่นในการผลิต

จุดเด่นหรือข้อได้เปรียบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการผลิตละครของบ. กันตนา คือการมีเทคโนโลยีที่ครบครันและทันสมัย ด้วยเหตุผลในการดำเนินการของบ. กันตนาสองประการสำคัญ คือ การสามารถปรับธุรกิจบ้านเชิงของตนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเป็นอย่างดี และความเป็นผู้นำในการหารูปแบบความบันเทิงใหม่มาสนองความพึงพอใจของผู้ชมได้เป็นรายแรกๆ (ผู้จัดการ, 2550 : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของคุณวรวิมล ทัดบรรทม ในประเด็นของงบประมาณว่าทางบริษัทสามารถควบคุมงบประมาณได้มีประสิทธิภาพเนื่องจากการไม่ต้องเช่าอุปกรณ์ใดๆ ในการถ่ายทำ

นอกจากนี้ คุณวรวิมลยังได้กล่าวถึงจุดแข็งของปัจจัยการผลิตในส่วนอื่นๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- การเป็นเจ้าของบทประพันธ์ ผลงานของคุณประติษฐ์และคุณสมสุข กัลย์จาฤก
- การมีชื่อเสียงสั่งสมยาวนานเสมือนเป็นตราสินค้าหรือ brand ของบริษัทที่

รับประกันคุณภาพผลงานมากเกือบ 60 ปี

- การมีบุคลากรมืออาชีพที่มีประสบการณ์สูงในหลากหลายตำแหน่งหน้าที่
- การมีความสัมพันธ์ที่ดีตลอดมากับทางสถานีโทรทัศน์
- การมีโรงเรียนสอนการแสดง (โรงเรียนกันตนา ดราม่า สตูด) ทำให้สามารถลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในงานที่ส่งผลต่อไปยังต้นทุนการผลิต และนอกจากนี้เหตุผลในการก่อตั้ง

โรงเรียนดังกล่าวคือ เพื่อการรองรับงานอย่างจริงจังที่มีใช้เพียงละครของบ. กันตนา เท่านั้น แต่เพื่อสร้างงานและรองรับการเติบโตของวงการละครและภาพยนตร์ของไทย

- การมีดารานักแสดงในสังกัด

4.3.1.4 ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์

จุดเริ่มต้นในการผลิตละครโทรทัศน์ของบ. กันตนา คือการผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และขยายสู่การผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ศึกษา (พ.ศ. 2546-2550) พบว่าบ. กันตนาผลิตละครช่วงเวลาหลังข่าวออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

บ. กันตนา ได้เริ่มผลิตละครออกอากาศทางช่อง 7 อย่างเต็มตัวใน พ.ศ. 2525 โดยผลิตละครออกอากาศสลับกับบริษัท ดาราฟิล์ม (บริษัท ดาราวิดีโอ ในปัจจุบัน) ในช่วงเวลาหลังข่าวซึ่งขณะนั้นช่อง 7 ได้จัดการประกวดละครโทรทัศน์ภายใต้ชื่อรางวัล "ดาวเทียมทองคำ" ขึ้น เพื่อสรรหาและคัดเลือกผู้จัดละครโทรทัศน์รายใหม่ผลิตละครหลังข่าวจากเดิมที่มีเพียงบริษัท ดาราฟิล์ม และในการประกวดครั้งนี้ทางบ. กันตนาได้รับรางวัลชนะเลิศจากละครโทรทัศน์เรื่อง "ผู้หญิงคนหนึ่ง" จึงทำให้บ. กันตนา มีโอกาสร่วมงานกับช่อง 7 ในช่วงเวลาหลังข่าวนับแต่นั้นมา ในลักษณะการรับจ้างผลิตจากทางสถานี (จิตรลดา ดิษยนันท์; 2538)

ในช่วงแรกนั้น ช่อง 7 ได้มีละครหลังข่าวออกอากาศตลอด 7 วันในช่วงเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที คือประมาณ 20.30 - 22.00 น. โดยเป็นละครที่ผลิตโดยบ. กันตนาในวันพุธ-พฤหัสบดี สัปดาห์ละ 1 เรื่อง และละครที่ผลิตโดยบ.ดาราฟิล์ม (บ.ดาราวิดีโอ) ในวันศุกร์-อาทิตย์ และวันจันทร์-อังคาร รวม 2 เรื่อง/สัปดาห์ จนกระทั่งประมาณพ.ศ. 2541 ช่อง 7 ได้มีนโยบายเปิดรับผู้จัดรายอื่นเข้ามาผลิตละคร เพื่อสร้างความหลากหลายในช่วงเวลาละครหลังข่าวของช่อง จึงทำให้ระบบการออกอากาศของละครช่อง 7 จะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานีว่าจะนำละครจากผู้ผลิตรายใดออกอากาศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.18 แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ. กันตนาที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550 (รวมทั้งสิ้น 32 เรื่อง)

ปี	ช่วงเวลา	ที่	ชื่อเรื่อง
2546 (5 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	1	ทับทเวา
		2	บุษบาสามช่า
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	3	เกล็ดมรกต
		4	คุณแจ๋วกระเพราะไต่กับคุณชายไขดาว
		5	แดนซ์ไม่เชื่อเลยเจอร์ก
2547 (9 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	1	เก็บใจให้กันเพื่อวันของเรา
		2	หน้ากาก
		3	ชุมทางรัก
		4	ชายตรงส่งรัก
		5	เจ้าสาวสาละวัน
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	6	เจ้าบ่าวโค้งสุดท้าย
		7	คู่แกร่งแข่งกันแกร่ง
		8	นางฟ้าเดินดิน
		9	เด็กใหญ่ไม่เกี่ยวขอเชิญด้วยคน
2548 (5 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	1	นกออก
		2	รหัสหัวใจ
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	3	โมงแดง
		4	หนึ่งตะวันพันดาว
		5	แม่คุณทูนหัว

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.18 (ต่อ) แสดงรายชื่อละครโทรทัศน์ของบ. กันตนาที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์สี
กองทัพบกช่อง 7 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546-2550

2549 (8 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	1	ตะวันชิงพลบ
		2	ดอกเบี๋ยเคลียร์รัก
		3	แก่นกะลา
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	4	ทะเลใจ
		5	เพื่อนรักเพื่อนร้าย
		6	แรงฤทธิ์พิศวาส
		7	ธิดาชาตาน
		8	รักติดลบ
2550 (5 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	1	หนุ่มผมยาวสาวโปงลาง
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	2	เขาหาว่าหนูเป็นเจ้าหญิง
		3	ฟ้ามีตะวันหัวใจฉันมีเธอ
		4	บุษบาแ่รัก
		5	ภูตสาวพราวเสน่ห์

ที่มา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

- สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

บ. กันตนาได้เริ่มต้นผลิตละครโทรทัศน์ในช่วงภาคเด็ก ออกอากาศทางช่อง 5 ตั้งแต่เรื่องแรกที่ผลิตคือ "หญิงก็มีหัวใจ" ในลักษณะเป็นเรื่องยาวหลายตอนจบ (Serial Drama) และผลิตออกอากาศทางช่อง 5 เรื่อยมาในรูปแบบการเป็นเจ้าของเวลาดำเนินการเช่าเวลาจากทาง สถานีและเนื่องด้วยการบริหารและปฏิบัติการของทางสถานีเป็นระบบราชการ ที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและนโยบายอยู่เสมอจึงทำให้เวลาในการออกอากาศละครหลังข่าวของบ. กันตนาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยก่อนพ.ศ. 2543 บ. กันตนาได้ผลิตละครหลังข่าวภาคค่ำออกอากาศ ต่อเนื่องในวันพุธ-พฤหัสบดี ประมาณ 20.15-21.15 น.

นอกจากนี้ก่อนที่บ. กันตนาจะเว้นการทำละครออกอากาศทางช่อง 5 ได้มีละคร ที่ออกอากาศในช่วงหัวค่ำช่วงเวลาก่อนข่าว ประมาณ 19.30 – 20.00 น.ทุกวันจันทร์-ศุกร์ คือเรื่อง "มหाराษฎูแผ่นดิน" ซึ่งต่อจากละครแห่งประวัติศาสตร์วังการละครโทรทัศน์ไทย คือละครอิง ประวัติศาสตร์เรื่อง "กษัตริยา" (จากบทประพันธ์ของทมยันตี) ที่นอกจากจะเป็นละครที่ทาง บ. กันตนา ร่วมกับททบ.5 สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

เนื่องในวโรกาสมหามงคลที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 72 พรรษาในปี 2547 แล้ว ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากทูลกระหม่อมอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี มาเป็นองค์นำแสดงในบทพระวิสุทธิกษัตริย์ โดยละครทั้งสองเรื่องนี้ออกอากาศนั้นมีความยาวถึง 130 ชั่วโมงออกอากาศ (นิตยสารบิสิเนสไทย, 15 พฤษภาคม 2551)

ภาพที่ 4.1 ละครเรื่อง

“กษัตริยา”

ภาพที่ 4.2 ละครเรื่อง “มหाराษฎ์แผ่นดิน”

(ภาคต่อของ “กษัตริยา”)

- สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

บ. กันตนา ได้ผลิตละครและรายการหลายประเภทออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ทั้งนี้ ในส่วนของละครช่วงเวลาไพร์ใหม่ประเภท Serial Drama หรือละครเรื่องยาวนั้น บ. กันตนา ได้ผลิตจำนวน 3 เรื่องออกอากาศในลักษณะการทำงานแบบรับจ้างผลิตจากทางสถานี ในช่วงพ.ศ. 2549-2550 เวลาประมาณ 20.40-21.10 น. ตั้งแต่วันจันทร์-อาทิตย์ จำนวน 3 เรื่อง คือ เรื่อง “เงินปากผี” “อนันตาลัย” และ “รักไร้พรมแดน” ออกอากาศเวลา 18.00-18.30 น.

4.3.1.5 กำลังการผลิต

จากข้อมูลในการผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ พบว่า. กันตนา ได้ผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศทั้งหมด 3 สถานี โดยรับจ้างผลิตทางช่อง 7 มากที่สุด รองลงมาคือ ช่อง 5 และไอทีวี ตามลำดับ

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

จากการสัมภาษณ์คุณวรวิมล ทัดบรรทม ผู้จัดการฝ่ายผลิต พบว่าในระบบการผลิตออกอากาศทางช่อง 7 จะคิดเฉลี่ยเป็น 30 ตอน (ตอนละ 2 ชั่วโมง) ต่อเรื่องสำหรับละครก่อนข่าว และในส่วนละครหลังข่าวจะเฉลี่ย 15 ตอน (ตอนละ 1 ชั่วโมง) ต่อเรื่อง ทั้งนี้เมื่อนับเพียงเฉพาะเนื้อละครจะคิดเป็นประมาณ 44-45 นาทีต่อชั่วโมง

- สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

ในส่วนของละครก่อนข่าวช่อง 5 บ. กันตนาได้ผลิตออกอากาศตลอดทั้งปี จำนวน 260 ตอน (ตอนละ 30 นาที)

- สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

กันตนา ได้ผลิตละครทั้งสองช่วงเวลาทางช่องไอทีวีคือ 18.00-18.30 น. และ 20.40-21.10 น. เฉลี่ยประมาณเรื่องละ 15 ตอน (ตอนละ 30 นาที)

จากข้อมูลการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศทั้งสามสถานีโทรทัศน์ของบ.

กันตนา สามารถคำนวณเป็นกำลังผลิตต่อปีได้ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) พ.ศ. 2546-2550

สถานีโทรทัศน์	การคำนวณ		กำลังการผลิตรวม (ชม.)	กำลังการผลิตเฉลี่ย (ชม./ปี)
ช่อง 7	ก่อนข่าว (11 เรื่อง)	11 เรื่อง x 30 ตอน = 330 ตอน (1 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 45 นาที/ตอน = 330 ตอน x 45 นาที	248	50
	หลังข่าว (21 เรื่อง)	21 เรื่อง x 15 ตอน = 315 ตอน (2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 90 นาที/ตอน = 473 ตอน x 90 นาที	473	95
ช่อง 5	ก่อนข่าว (1เรื่อง)	1 เรื่อง x 260 ตอน = 260 ตอน (1/2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 22 นาที/ตอน = 260 ตอน x 22 นาที	95	19
ไอทีวี	ทั้งสองช่วง (3 เรื่อง)	3 เรื่อง x 15 ตอน = 45 ตอน (1/2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 22 นาที/ตอน = 45 ตอน x 22 นาที	17	3
รวม			833	167

จากตารางข้างต้น พบว่าในช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษานี้. กันตนาได้รับจ้างผลิตละคร และเช่าเวลาผลิตรวม 833 ชั่วโมง โดยเป็นการรับจ้างผลิตจากช่อง 7 และช่องไอทีวีมากถึง 738 ชั่วโมง (คิดเป็นร้อยละ 89) และเป็นการเช่าเวลาผลิต 17 ชั่วโมงทางช่อง 5 จึงอาจจะสรุปได้ว่า ตลอดช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษานี้. กันตนา รับจ้างผลิตละครเป็นหลัก ทั้งนี้ จากข้อมูลพบว่ามีกำลังการผลิตต่อปีจากทุกสถานีรวม 167 ชั่วโมงต่อปี

4.3.1.6 ลักษณะของผลผลิต

จากข้อมูลรายชื่อละครไพรม์ไทม์ที่ผลิตโดยบ. กันตนา ตลอดช่วงเวลา 5 ปีที่ทำการศึกษา จะพบว่า ลักษณะหรือแนวเรื่องนั้นมีความหลากหลาย นำเสนอดังตารางที่ 4.20, 4.21

ตารางที่ 4.20 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 7 ที่ผลิตโดยบ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ 2002) พ.ศ. 2546-2550

ปี	ช่วงเวลา	ชื่อเรื่อง	แนวเรื่อง
2546	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	ทับทเวา	รัก
		หลังข่าว 20.20-22.20 น.	บุษบาสามช่า
	เกล็ดมรกต	ผี-แฟนตาซี	
	คุณแจ๋วกระเพราะไต่กับคุณชายไขดาว	รัก-ตลก	
	แดนซีไม่เชื่อเลยเจอรัก	รัก-ตลก	
2547	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	เก็บใจให้กันเพื่อวันของเรา	ชีวิต-รัก
		หน้ากาก	รัก
		ทุมทางรัก	รัก
		ชายตรงส่งรัก	รัก-ตลก
		เจ้าสาวสาละวัน	รัก-ตลก
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	เจ้าบ่าวโค้งสุดท้าย	รัก-ตลก
		คู่แกร่งแข่งกันเก่ง	รัก-บู๊-ตลก
		นางฟ้าเดินดิน	รัก-บู๊
		เล็กใหญ่ไม่เกี่ยวขอเกี่ยวด้วยคน	บู๊

ตารางที่ 4.20 (ต่อ) แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 7 ที่ผลิตโดยบ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) พ.ศ. 2546-2550

2548	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	นกออก	รัก
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	รหัสหัวใจ	รัก-ตลก-บู๊
		โมงแดง	ผี-แฟนตาซี
		หนึ่งตะวันพันดาว	รัก-ตลก
		แม่คุณหนูหัว	รัก-ตลก
2549	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	ตะวันชิงพลบ	รัก-ชีวิต
		ดอกเบญจเกสรียรัก	รัก-ตลก
		แก่นกะลา	รัก-ตลก
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	ทะเลใจ	รัก
		เพื่อนรักเพื่อนร้าย	รัก-ชีวิต
		แรงฤทธิ์พิศวาส	รัก-แฟนตาซี
		ธิดาชาตาน	แฟนตาซี
		รักติดลบ	รัก-ตลก
2550	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	หนุ่มผมยาวสาวโปงลาง	รัก-ตลก
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	เขาคาว่าหนูเป็นเจ้าหญิง	รัก-ตลก
		ฟ้ามีตะวันหัวใจฉันมีเธอ	รัก
		บุษบาเร่รัก	รัก
		ภูตสาวพราวเสน่ห์	รัก-ตลก (ผี)

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.21 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 5 และช่องไอทีวีที่ผลิตโดย บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) พ.ศ. 2546-2550

สถานี	ช่วงเวลา	ชื่อเรื่อง	แนวเรื่อง
ไอทีวี	ก่อนข่าว 18.30-19.30 น.	รักไร้พรมแดน	รัก
		อนันตาลัย	ชีวิต
	หลังข่าว 20.40-21.10 น.	เงินปากผี	ผี-ชีวิต
ช่อง 5	ก่อนข่าว 19.30-20.00 น.	กษัตริยา (ภาคแรก) มหาราชกู่แผ่นดิน (ภาคต่อ)	อิงประวัติศาสตร์

จากตารางที่ 4.20 และ 4.21 พบว่าแนวเรื่องเกือบทั้งหมดที่ผลิตโดย บ. กันตนา เป็นแนวเรื่องแบบรักเป็นหลัก โดยมีแนวอื่นๆ ที่ได้ผลิตด้วยคือแนวเรื่องผี แฟนตาซี และแนวมู โดยน่าสนใจว่าละครหลังข่าวช่อง 7 ที่ทางบริษัทได้รับจ้างผลิตเป็นหลักมีแนวเรื่องส่วนใหญ่เป็นแนวเรื่องแบบรัก รัก-ตลก หรือแนวรักผสมชีวิต ทั้งนี้ จะมีเนื้อหาและการดำเนินเรื่องที่เข้มข้นกว่าแนวเรื่องแบบรัก หรือรัก-ตลก ในช่วงก่อนข่าว และในส่วนของช่องไอทีวีจะมีความหลากหลาย ทั้งแนวรัก-ชีวิต และแนวผี และละครทางช่อง 5 ในช่วงที่ทำการศึกษานั้น จะเป็นละครเฉพาะกิจมีแนวเรื่องแบบอิงประวัติศาสตร์ตามจุดประสงค์การผลิต

4.3.1.7 คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต

หากรางวัลจากสถาบันต่างๆ นั้นเป็นเสมือนตัวแทนชี้วัดคุณภาพของผลงาน จะพบว่าตลอดมานับตั้งแต่ก่อตั้งคณะละครวิทยุเพื่อผลิตละครวิทยุ คณะกันตนาหรือบริษัท กันตนา นั้นผลิตผลงานที่สามารถคว้ารางวัลมาแล้วมากมาย โดยรางวัลแรกที่ได้รับคือรางวัล "ถ้วยทองคำ" ซึ่งเป็นรางวัลชนะเลิศจากการประกวดละครวิทยุ เนื่องในโอกาสเปิดสถานีวิทยุ ป.ต.อ. เมื่อพ.ศ. 2501 จากเรื่อง "สิ่งที่ได้จากสมรภูมิ"

นอกจากความภาคภูมิใจจากสถาบันระดับประเทศที่มอบรางวัลแก่ผลงานคุณภาพของ บ. กันตนา ยังมีสถาบันระดับนานาชาติอีกด้วยที่ผลงานของบริษัทสามารถคว้ารางวัลมาได้ รางวัลแรกคือ รางวัลด้านการประพันธ์ละครวิทยุเรื่อง "แม่น้ำ" ของกุสุมา สิ้นสุข (คุณสมสุข

กัลย์จาฤก) โดยได้รับรางวัลยอดเยี่ยมด้านศิลปะจากประเทศญี่ปุ่น โดยบริษัท บ้านคา โฮโฮ จำกัด และกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่น ในปีพ.ศ. 2522

นอกจากนี้ อีกหนึ่งรางวัลระดับนานาชาติที่ถือว่าสูงสุดโดยเป็นรางวัลในสาขาละครโทรทัศน์ คือการได้รับรางวัลจากพระหัตถ์ของสมเด็จพระสันตะปาปา จอห์น ปอล ที่ 2 ในฐานะผู้ผลิตรายการสร้างสรรค์ดีเด่นและทรงคุณค่าต่อสังคม จากละครเรื่อง "บาปบริสุทธิ์" ซึ่งเป็นละครสั้นจบในตอนหลากหลายเรื่องภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ การสะท้อนสังคมปัญหาเยาวชน อนึ่ง ละครเรื่องนี้สามารถคว้ารางวัลระดับประเทศตลอดช่วงปีพ.ศ. 2524-2526 มากกว่า 15 รางวัล ทั้งจากการประกวดผลงานรายการโทรทัศน์ จากองค์กรทางสังคม และองค์กรของรัฐ (50 ปีกันตนา : Kantana 50th Anniversary : The Leader of entertainment. พ.ศ. 2544)

อย่างไรก็ตามรางวัลต่างๆ ของละครที่ผลิตโดยบ. กันตนาตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 ได้แก่

ตารางที่ 4.22 แสดงรายการรางวัลที่บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จก. ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ พ.ศ. 2546-2550

พ.ศ.	สถาบันชื่อรางวัล	สาขาที่ได้รับรางวัล	รายการที่ได้รับ	ช่อง
2546	โล่รางวัลจากสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7	รางวัลเรตติ้งละครสูงสุด	เรื่อง "คุณแจ๋วเพราะเพราไก่ คุณชายไขดาว"	7
2547	รางวัลเมขลา ครั้งที่ 23	รางวัลเทคนิคพิเศษ ยอดเยี่ยม	เรื่อง "วัยชนคนมหัศจรรย์"	ITV
	รวมดวงใจศิลปินเพื่อ พระพุทธศาสนา	ละครโทรทัศน์คุณธรรม ส่งเสริมพระพุทธศาสนา	เรื่อง "วัยชนคนมหัศจรรย์"	ITV
	สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศ ไทย	รางวัลสื่อมวลชนดีเด่น ประเภทละครโทรทัศน์	เรื่อง "วัยชนคนมหัศจรรย์"	ITV
	สำนักงานคณะกรรมการ โครงการห้องสมุด เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ร่วมกับสโมสร โรตารีแห่งประเทศไทย	รางวัลศิลปินส่งเสริม การเรียนรู้ของชาติ ประจำปี 2548	รพีภัทร เอกพันธุ์กุล มาติกา อรรถกรศิริโพธิ์	7
2548	โล่รางวัลจากสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7	รางวัลเทคนิคพิเศษ ยอดเยี่ยม	เรื่อง "นกออก"	7

ที่มา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด

จากข้อมูลของ บ.กันตนา พบว่ามีประวัติการผลิตละครโทรทัศน์มายาวนานถึง 52 ปี โดยธุรกิจแรกเริ่มของบริษัทคือละครวิทยุ มีแนวเรื่องที่ได้รับคามนิยมคือแนวผี ก่อนจะก้าวเข้าสู่การผลิตละครโทรทัศน์และธุรกิจบันเทิงแขนงอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อเนื่องในการผลิตละครให้มีปัจจัยการผลิตครบวงจรไม่ต้องเช่าจากบริษัทอื่น โดยบ. กันตนา ได้เริ่มผลิตละครแบบเช่าเวลาผลิตทางช่อง 5 เป็นลำดับแรก ต่อมาจึงผลิตทางช่อง 7 ในระบบรับจ้างผลิตเป็นหลักและรับจ้างผลิตทางช่องไอทีวี ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าในช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษา บ. กันตนามีกำลังการผลิตเฉลี่ยต่อปี เฉพาะในส่วนละครไพรม์ไทม์ถึง 167 ชั่วโมง นอกจากนี้ ในด้านผลผลิตแม้ว่าบ. กันตนาจะมีชื่อเสียงจากละครแนวผีจากละครวิทยุและยังคงได้รับความนิยมในช่วงแรกสำหรับการผลิตเป็นละครโทรทัศน์ แต่ในยุคปัจจุบันพบว่าบริษัทได้ผลิตแนวเรื่องดังกล่าวน้อยลงโดยส่วนใหญ่จะเป็นแนวรัก-ตลกในช่วงเวลาก่อนข่าว และแนวรัก หรือรัก-ชีวิต หรือรัก-บู๊ ในช่วงเวลาหลังข่าว และในส่วนของนักแสดงนำจะเป็นดาราในสังกัดของบริษัทและของสถานีละครกัน

4.3.2 บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด

4.3.2.1 ประวัติโดยสังเขป

- ประวัติการก่อตั้ง

บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด หรือที่รู้จักกันดีในนาม "บรอดคาซท์" เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ก่อตั้งโดยคุณอรุณชา ภาณุพันธ์ ศิษย์เก่าคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสาขาวิทยุ-โทรทัศน์ซึ่งมีประวัติการทำงานด้านโทรทัศน์ในตำแหน่งผู้กำกับรายการ และผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายผลิตรายการแห่งสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เริ่มผลิตรายการโทรทัศน์รายการแรกในปีพ.ศ. 2533 ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 คือรายการเกี่ยวกับสุขภาพ "ก้าวทันโรค" อันมาจากแนวคิดและความตั้งใจที่ต้องการสร้างสรรค์รายการที่มีสาระแก่ผู้ชมโดยเฉพาะเรื่องสุขภาพเพื่อให้คนไทยรู้จักการป้องกัน โดยพยายามผลิตให้เป็นรายการที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิง จนได้รับรางวัลเมขลาประเภท "รายการส่งเสริมสุขภาพดีเด่น" จากการออกอากาศในเพียงปีแรก

นอกจากนี้ ได้ผลิตรายการประเภทอื่นๆอีกหลายแนว เช่น รายการสำหรับตอบรับกลุ่มผู้หญิง ได้แก่ รายการ "ผู้หญิงอยากรู้" ซึ่งเป็นลักษณะแปลกใหม่ในขณะนั้นคือเป็นรายการแบบ two-way communication ที่เปิดเวทีให้ผู้ชมในห้องส่งมีการโต้ตอบ รายการสำหรับกลุ่มแม่บ้าน ได้แก่ รายการ "แม่บ้านเหรียญทอง" และรายการสำหรับกลุ่มวัยรุ่น ได้แก่ รายการ "ฟรีสไตล์วัยรุ่น" ที่เป็นรูปแบบละครวัยรุ่นที่มีการแต่งเพลงประกอบขึ้นใหม่ทุกตอน และมีอาจารย์สุนีย์ สินธุเดชะ สรปและให้คติในตอนท้ายและปรับปรุงต่อเนื่องจนเป็นละครจบในตอนเรื่อง "6/16 ร้าย

บริสุทธิ์” และ “น้องใหม่ร้ายบริสุทธิ์” ตามลำดับ ซึ่งจุดเด่นของการให้ข้อคิดแก่เยาวชนในละครเรื่องนี้ ทำให้ได้รับรางวัลจากหลากหลายสถาบัน

อย่างไรก็ตาม อีกหนึ่งผลงานที่เป็นที่ภาคภูมิใจของบริษัทคือผลงานด้านการ์ตูนแอนิเมชันที่สามารถสร้างประวัติศาสตร์การ์ตูนพื้นบ้านไทยทางโทรทัศน์ จากการ์ตูนเรื่อง “ปลาบู่ทอง” เป็นต้นมาและนอกจากในส่วนของการผลิตรายการโทรทัศน์ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มาโดยตลอดแล้วทางบริษัทยังได้ผลิตสไปดโฆษณา ตลอดจนงานประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยมีทุนจดทะเบียนบริษัท 90,000,000 บาท (กรมทะเบียนการค้า, 2550 : ออนไลน์, อรุณชา ภาณุพันธุ์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2552 และ “ครบรอบ 30 ปีช่อง 3”)

- ประวัติการผลิตละครโทรทัศน์

แม้ว่าบริษัทบรอดคาซท์จะเริ่มต้นผลิตผลงานต่างๆ ในช่วงแรกเป็นรายการสารบันเทิงก่อนรายการประเภทละครโทรทัศน์ แต่แท้จริงแล้วจากการสัมภาษณ์คุณอรุณา ภาณุพันธุ์ พบว่าได้เริ่มการทำงานที่ช่อง 3 ในตำแหน่งผู้กำกับรายการและเคยได้รับรางวัลเมขลาประจำปีพ.ศ. 2530 ในสาขาผู้กำกับรายการยอดเยี่ยมจากผลงานละครเรื่อง “แต่ปางก่อน” นำแสดงโดยฉัตรชัย เปล่งพานิช และจวิฬา แอนโพนี และเรื่อง “สุดแต่ใจจะไขว่คว้า” ที่สามารถคว้ารางวัลในด้านต่างๆ ได้มากถึง 11 รางวัล จากทั้งเวทีโทรทัศน์ทองคำ และเมขลาในปีพ.ศ. 2533

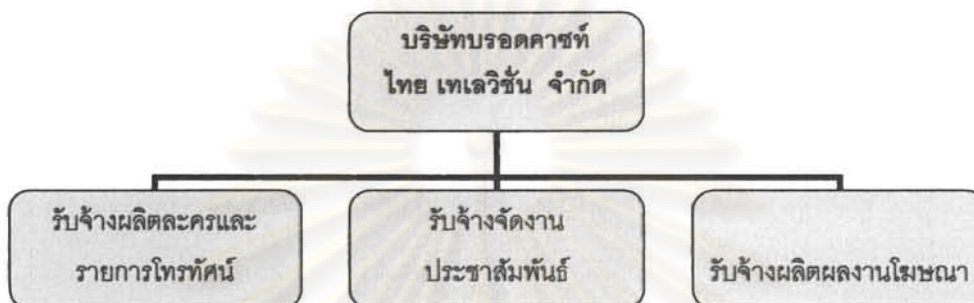
ในส่วนของการ์ตูนผลิตละครโทรทัศน์ภายใต้ชื่อบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด นั้น คุณอรุณาได้ให้สัมภาษณ์ถึงแนวทางในการผลิตละครของบริษัทว่าต้องการจะฉีกแนวเนื่องจากมองเห็นช่องว่างของละครสำหรับวัยรุ่น จึงเริ่มผลิตละครที่มาจากภาพยนตร์ โดยเริ่มด้วยเรื่อง “หวานมันส์ฉันคือเธอ” นำแสดงโดยเคิร์ก โรลิ่ง และสายธาร นิยมการณ์ เป็นละครเรื่องยาวเรื่องแรกของบรอดคาซท์ที่ได้รับความนิยมอย่างดี ต่อมาจึงได้สร้างสรรค์ละครวัยรุ่นที่มาจากภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ได้แก่ เรื่อง “ซึมน้อยหน้อยกะล่อนมากน้อย” “ปลื้ม” “จลย” ซึ่งได้แจ้งเกิดดาราวัยรุ่นหน้าใหม่เป็นจำนวนมาก และละครที่สร้างจากภาพยนตร์เรื่องที่ได้รับนิยมนมากที่สุดของบรอดคาซท์คือเรื่อง “พริกขี้หนูกับหมูแฮม” นำแสดงโดย สหรัถ สังคปรีชา และลลิตา ปัญโญภาส อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันบ. บรอดคาซท์ได้สร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ในแนวเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เพียงเฉพาะแต่ละครวัยรุ่นเท่านั้น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.2.2 โครงสร้างการบริหาร

ภายใต้การบริหารดำเนินงานโดยคุณอรุณชา ภาณุพันธุ์ บริษัท บรอดคาซท์ได้แบ่งออกเป็น 3 สายงาน คือ

แผนภาพที่ 4.3 แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด

4.3.2.3 ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

- บุคลากร

บุคลากรในทีมผลิตละครของบริษัท บรอดคาซท์จะมีทั้งพนักงานประจำและรับจ้างอิสระ (freelance) ดังเช่น ทีมผลิตจะเป็นทีมรับจ้างอิสระและทีมพนักงานประจำที่เป็นทีมของส่วนกลางของช่อง 3 จะมารองรับประมาณ 3 ทีม

ในส่วนของบุคลากรที่เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของละคร อันได้แก่ บทละครหรือบทโทรทัศน์และผู้กำกับการแสดง คุณปัทมาวรัทย์ ภัทรภูผาพงษ์ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์อิสระที่เป็นหนึ่งในทีมรับจ้างอิสระเขียนบทโทรทัศน์ให้แก่บ. บรอดคาซท์ได้ให้ข้อมูลว่าทางบริษัทจะมีลักษณะการทำงานที่คล้ายกับผู้จัดอื่นๆ ของช่อง 3 คือ จะดำเนินงานกับผู้เขียนบทและผู้กำกับการแสดงในรูปแบบจ้างอิสระ (freelance) ทั้งนี้ ในส่วนของผู้เขียนบทอาจจะเป็นผู้รับจ้างอิสระที่เป็นการรับจ้างติดต่อกันเป็นประจำคล้ายพนักงานของบริษัท และผู้กำกับการแสดงนั้นมักจะเป็นการได้รับความไว้วางใจกันมายาวนานจากผู้จัด (ปัทมาวรัทย์ ภัทรภูผาพงษ์, สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2552)

- งบประมาณ

จากการสัมภาษณ์คุณอรุณชา พบว่าละครประเภทละครเรื่องยาวของบริษัท บรอดคาซท์นั้น งบประมาณเฉลี่ยจะอยู่ในอัตราค่อนข้างสูง โดยงบประมาณต่อเรื่องจะอยู่ที่ประมาณ 20 ล้านบาทขึ้นไปสำหรับละครหลังข่าว ส่วนละครก่อนข่าวแทบไม่แตกต่างกัน เนื่องจากบางครั้งทางสถานีเป็นผู้จัดผังรายการละครว่าเรื่องใดจะออกอากาศช่วงก่อนหรือหลังข่าว แต่ทั้งนี้ จะพบว่าละครหลังข่าวของบริษัทจะเป็นฟอร์มใหญ่ที่มักใช้ทุนสูงในบางองค์ประกอบ

เช่น การถ่ายทำต่างประเทศ หรือต่างจังหวัด ในส่วนของละครก่อนข่าวจะเป็นละครที่ผลิตด้วยงบประมาณปกติเพียงแต่ไม่ค่อยมีความพิเศษในเรื่องดังกล่าวหรือมีน้อยกว่า (ปัทมาวรัทย์ ภัทรภูผาพงษ์, สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2552)

- เทคโนโลยี/จุดเด่นในการผลิต

ในส่วนนี้ คุณอรุโณชาให้ความเห็นว่า น่าจะเป็นระบบการทำงานที่ส่งผลมาจากทางสถานีที่ทำให้ละครของบรรดาศาสด์และผู้จัดรายอื่นได้มีเวลามากพอในการผลิตเป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ นักแสดงที่มีความสามารถในสังกัดของบริษัทก็เป็นอีกปัจจัยผลิตที่สำคัญอันโดดเด่นเช่นกัน โดยนักแสดงในสังกัดส่วนใหญ่จะเป็นนักแสดงนำหญิงแถวหน้าของสถานี เช่น ศรีริต้า เจนเซ่น, ศิรพันธ์ วัฒนจินดา, ณัฐริกา ธรรมปรีดานันท์

4.3.2.4 ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์

ตลอดระยะเวลาเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมา บริษัท บรรดาศาสด์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด ได้ผลิตละครและรายการโทรทัศน์เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เท่านั้น ซึ่งลักษณะการทำงานร่วมกันกับสถานีในส่วนของละครก่อนข่าวและหลังข่าวจะเป็นลักษณะเดียวกันกับผู้จัดรายอื่นๆ นั่นคือ การที่ทางสถานีเป็นเจ้าของเวลาและว่าจ้างผู้จัดต่างๆ เพื่อผลิตละคร โดยละครหลังข่าวเรื่องแรกของบรรดาศาสด์ฯ คือ “หวานมันส์ฉั่นคือเธอ”

ภาพที่ 4.3 ละครเรื่อง เรื่อง

“หวานมันส์ฉั่นคือเธอ”

ตารางที่ 4.23 แสดงรายชื่อละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของบริษัทบรรดาศาสด์ ไทย เทเลวิชั่น ที่รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550 (รวมทั้งสิ้น 21 เรื่อง)

ปี พ.ศ.	ช่วงเวลา	ที่	ชื่อเรื่อง
2546 (5 เรื่อง)	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	1	เล่ห์ลับสลับร่าง
		2	พระจันทร์แสนกล
		3	ที่เด็ดครุฑันธุ์ใหม่ จิตพิตสยเดือด
		4	ใยเสนหา
		5	ก็ว่าจะไม่รัก

ตารางที่ 4.23 (ต่อ) แสดงรายชื่อละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของบริษัทบรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น ที่
รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550 (รวมทั้งสิ้น 21 เรื่อง)

2547 (3 เรื่อง)	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	1	เขี้ยวหวาน 2001
		2	แฝดที่ฝาดน้อง
		3	ฝากดินกลิ่นดาว
2548 (5 เรื่อง)	หลังข่าว 20.20- 22.20 น.	1	ข้ามฟ้าเจือนคม
		2	เจ้าบ่าวกันครัว
		3	แผ่นดินหัวใจ
		4	เลดี้เยาวราช
		5	ระเบียบรัก
2549 (4 เรื่อง)	ก่อนข่าว 19.15-20.00 น.	1	เขยใหญ่สะใภ้เล็ก
		2	สาวเป็นเจ้าเสน่ห์
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	3	เธอคือดวงใจ
		4	จันทร์เอยจันทร์เจ้า
2550 (4 เรื่อง)	ก่อนข่าว 19.15-20.00 น.	1	เหตุเกิดในครอบครัว
		2	กลิ่นแก้วกลางใจ
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	3	ลิขิตกามเทพ
		4	คุณยายสายเดี่ยว

ที่มา : ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

จากข้อมูลการออกอากาศข้างต้น พบว่าในการออกอากาศละครรวมทั้งสองช่วง
ทางช่อง 3 ของบ. บรอดคาซท์ ตลอดช่วง 5 ปีที่ศึกษาคิดเป็นประมาณ 421 ชั่วโมงโดยแบ่งเป็น
ละครช่วงก่อนข่าวรวม 64 ชั่วโมง และละครหลังข่าวรวม 357 ชั่วโมง หรือคิดรวมเป็น 84 ชั่วโมง
ผลิตต่อปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.2.5 กำลังการผลิต

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า บ. บรอดคาซท์ เป็นบริษัทที่ผลิตละครและรายการโทรทัศน์ทางช่อง 3 เท่านั้น โดยในส่วนของละครโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ จะแบ่งเป็นละครก่อนข่าวจำนวน 4 เรื่อง และ ละครหลังข่าวจำนวน 17 เรื่อง ในช่วงตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ทำการศึกษา และสามารถคำนวณเป็นกำลังการผลิตได้ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น พ.ศ. 2546-2550

สถานีโทรทัศน์	การคำนวณ		กำลังการผลิตรวม (ชม.)	กำลังการผลิตเฉลี่ย (ชม./ปี)
	ก่อนข่าว (4 เรื่อง)	หลังข่าว (17 เรื่อง)		
ช่อง 3	ก่อนข่าว (4 เรื่อง)	4 เรื่อง x 30 ตอน = 120 ตอน คิดเป็นการผลิตจริง (33 นาที/ตอน) = 120 ตอน x 33 นาที	66	13
	หลังข่าว (17 เรื่อง)	17 เรื่อง x 15 ตอน = 255 ตอน (2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 90 นาที/ตอน = 255 ตอน x 90 นาที	383	77
รวม			449	90

จากตารางข้างต้น พบว่าในช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษาบ. บรอดคาซท์ได้รับจ้างผลิตละครทางช่อง 3 ทั้งหมด 449 ชั่วโมง คิดเป็นกำลังการผลิต 90 ชั่วโมงต่อปี ทั้งนี้จากตารางข้างต้น พบว่ากว่าร้อยละ 86 เป็นละครช่วงเวลาหลังข่าว

4.3.2.6 ลักษณะของผลผลิต

ตารางที่ 4.25 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 3 ที่ผลิตโดยบ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น พ.ศ. 2546-2550

พ.ศ.	ช่วงเวลา	ชื่อเรื่อง	แนวเรื่อง
2546	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	เล่ห์ลับสลับร่าง	รัก-ตลก
		พระจันทร์แสนกล	รัก-ตลก
		ที่เด็ดครุพันธุ์ใหม่ จิตพิศสัยเดือด	ตลก
		โยเสน่าหา	รัก
		ก็ว่าจะไม่รัก	รัก
2547	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	เขี้ยวหวาน 2001	รัก-ตลก
		แฝดพี่แฝดน้อง	ชีวิต-รัก
		ฝากดินกลิ่นดาว	ชีวิต-รัก

ตารางที่ 4.25 (ต่อ) แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 3 ที่ผลิตโดยบ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น พ.ศ. 2546-2550

2548	หลังข่าว	ข้ามฟ้าเดือนคม	บู๊
	20.20-22.20 น.	เจ้าป่าวันครว	รัก-ตลก
		แผ่นดินหัวใจ	ชีวิต
		เลดี้เยาวราช	ชีวิต-รัก
		ระเบียบรัก	รัก
2549	ก่อนข่าว	เขยใหญ่สะใภ้เล็ก	รัก-ตลก
	19.15-20.00 น.	สาวเป็นเจ้าเสน่ห์	รัก-ตลก
		หลังข่าว	เธอคือดวงใจ
	20.20-22.20 น.	จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า	รัก
2550	ก่อนข่าว	เหตุเกิดในครอบครัว	ชีวิต
	19.15-20.00 น.	กลืนแก้วกลางใจ	รัก
		หลังข่าว	ลิขิตกามเทพ
	20.20-22.20 น.	คุณยายสายเดี่ยว	ตลก

จากตาราง พบว่าแนวเรื่องส่วนใหญ่ของบ. บรอดคาซท์ จะเป็นแนวเรื่องแบบรัก หรือรัก-ตลก มีลักษณะเด่นคือเป็นแนวเรื่องเน้นรักโรแมนติก หรือรักผสมตลกแบบเบาสมอง

4.3.2.7 คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต

ด้วยแนวทางการทำงานที่ตั้งใจ และพิถีพิถัน ทำให้ละครของ บ. บรอดคาซท์ ได้รับความนิยมอยู่เสมอ โดยมีละครออกอากาศต่อเนื่องเฉลี่ยกว่าสองเรื่องต่อปี และยังได้รับผลตอบแทนจากการสร้างสรรค์งานเป็นรางวัล ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.26 แสดงรายการรางวัลที่บ. บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น จก. ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ พ.ศ. 2546-2550

ปี พ.ศ.	สถาบันชื่อรางวัล	สาขาที่ได้รับรางวัล	รายการที่ได้รับ
2549	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องในวันสตรีสากล	สื่อสารมวลชนดีเด่นด้านการส่งเสริมศักยภาพสตรีและความเสมอภาคหญิงชาย สาขาละครโทรทัศน์	เรื่อง "แผ่นดินหัวใจ"
	โทรทัศน์ทองคำ	ละครวาเรทีพิเศษเทิดพระเกียรติเนื่องในวโรกาส 60 ปีครองราชย์	เรื่อง "แผ่นดินหัวใจ"
2550	นิตยสาร In Magazine	ละครรักแห่งปี	เรื่อง "ลิขิตกามเทพ"

ที่มา: บริษัท บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด

จากข้อมูลของบ. บรอดคาสท์ พบว่ามีอายุกว่า 20 ปีในการผลิตละครโทรทัศน์ มีจุดเริ่มต้นจากการเป็นบุคลากรหัวหน้าทีมผลิตละครของสถานีและต่อมาได้จัดตั้งเป็นบริษัทรับจ้างผลิตละคร รวมถึงรายการโทรทัศน์จากทางสถานี ดังนั้นในระบบการผลิตของบริษัทจะเป็นทีมและปัจจัยการผลิตส่วนหนึ่งมาจากสถานี ในส่วนของกำลังการผลิตพบว่าบ. บรอดคาสท์เป็นทีมผลิตที่ใหญ่ที่สุดของช่อง 3 จากทุนจดทะเบียนสูงถึง 90 ล้านบาทและจำนวนเรื่องที่ได้รับจ้างผลิตตลอดช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษามีสัดส่วนสูงสุด และจากข้อมูลพบว่าพ.ศ. 2546-2550 บ. บรอดคาสท์มีกำลังผลิตละครไพรม์ไทม์เฉลี่ย 90 ชั่วโมง/ปี นอกจากนี้ แนวเรื่องที่ผลิตจะเป็นแนวรักโรแมนติกหรือรัก-ตลกจนเป็นเสมือนตราสัญลักษณ์ของบริษัทที่ผู้ชมจดจำได้ โดยนักแสดงในสังกัดที่เป็นเสมือนตราสัญลักษณ์ของละครแนวรักโรแมนติกคือศรिता เจนเช่น โดยจะแสดงนำร่วมกับนักแสดงนำชายสังกัดของสถานี

4.3.3 บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด

4.3.3.1 ประวัติโดยสังเขป

- ประวัติการก่อตั้ง

บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มต้น 10 ล้านบาท โดยคุณถกลเกียรติ วีรวรรณ บุตรชายคนเล็กของ ดร.อานวย วีรวรรณ (อดีตข้าราชการระดับสูง, นักการเมือง และนักธุรกิจ) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีใน

สาขาเกี่ยวกับโทรทัศน์ วิทยุ และละครเวที และปริญญาโทในสาขา Broadcasting Production จากมหาวิทยาลัย Boston University ประเทศสหรัฐอเมริกา มีจุดเริ่มต้นในการทำงานจากการเป็นฝ่ายละครในบริษัทแกรมมี่ จำกัด ผลิตละครลักษณะจบในตอนเรื่องแรกคือ "นางฟ้าสีรุ้ง" และจากนั้นจึงแยกออกมาเป็นบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด โดยรับตำแหน่งเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด บริษัทผลิตละครโทรทัศน์ในเครือบริษัทค่ายเพลงยักษ์ใหญ่ แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ในขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม ในปีพ.ศ. 2547 บริษัท ซีเนริโอ จำกัด ได้ก่อตั้งขึ้น โดยคุณถกลเกียรติ ให้สัมภาษณ์ในนิตยสารบิสิเนสไทยว่าบริษัทน้องใหม่ชื่อว่า บริษัท ซีเนริโอ จำกัด ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นผู้ผลิตรายการเกมโชว์ ละคร สารคดี และละครเวที ด้วยทุนจดทะเบียน 140,000,000 บาท การเปิดบริษัทดังกล่าวที่แยกจากการเป็นบริษัทในเครือจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานและสร้างสรรค์งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ตนยังดำรงฐานะเป็นผู้บริหารอยู่ที่บ. เอ็กแซ็กท์เหมือนเดิม แต่ในการผลิตนั้นมีกำหนดชัดเจนกว่าเดิม ขณะที่การตลาดและประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินการด้วยกันเพื่อประสิทธิภาพและควบคุมต้นทุนทางธุรกิจ (นิตยสารบิสิเนสไทย, 2551 : ออนไลน์) ทั้งนี้ ในการนำเสนอข้อมูลของบ. เอ็กแซ็กท์ จึงจะนำเสนอภายใต้ชื่อ บ. เอ็กแซ็กท์ จำกัด

ปัจจุบันบ. เอ็กแซ็กท์ ซึ่งเป็นเสมือนบริษัทรุ่นพี่ที่เปิดมาก่อน ก่อตั้งมาเป็นเวลากว่า 17 ปีนั้นได้ดำเนินงานสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ แก่สถานีโทรทัศน์ทั้งช่อง 3, 5, 7, Modern 9 และ ITV (ขณะนั้น) คิดเป็นกว่า 100 รายการ (เอ็กแซ็กท์, 4 พฤศจิกายน 2551) และมีทุนจดทะเบียน 60,000,000 ล้านบาท (กรมทะเบียนการค้า, 2550 : ออนไลน์)

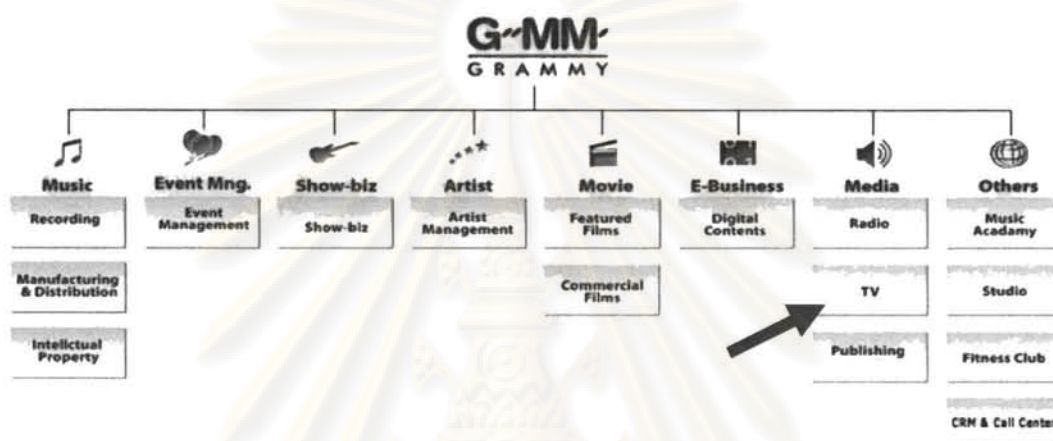
- ประวัติการผลิตละคร

ละครที่เป็นเรื่องแรกของบ. เอ็กแซ็กท์ คือละครประเภทซิตคอม เรื่อง "สามหนุ่มสามมุม" ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากโดยออกอากาศต่อเนื่องนานถึง 7 ปี 8 เดือน และในส่วนของละครเรื่องยาว (Serial Drama) เรื่องแรกคือ "รักในรอยแคน" ออกอากาศในปีพ.ศ. 2535 ในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 นำแสดงโดยนักแสดงหน้าใหม่ในขณะนั้นคือ ศักดิ์สิทธิ์ แท่งทอง และนุสบา วานิชอังกูร และได้ผลิตละครเรื่องยาวหลังข่าวออกอากาศทางช่อง 5 ต่อเนื่องมาตลอดจนปัจจุบัน นับแต่นั้นมา นอกจากนี้ยังได้สร้างสรรค์รายการอื่นๆ เช่น วาไรตี้ ละครซิตคอม เกมโชว์ ฯลฯ ออกอากาศสู่สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เรื่อยมา รวมถึงละครเวทีอีกด้วย

4.3.3.2 โครงสร้างการบริหาร

เมื่อปีพ.ศ. 2547 บริษัท แกรมมี่ จำกัด ได้ดำเนินการสู่การเป็นบริษัทมหาชน และได้แบ่งโครงสร้างการบริหารไปตามสายงานต่างๆ ซึ่งบริษัทเอ็กแซ็กท์ ได้ดำเนินการอยู่ในส่วนของบริษัทสื่อในเครือ GMM Grammy หรือ GMM Media Plc. ดังแผนภาพที่ 4.4

แผนภาพที่ 4.4 แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท GMM Grammy จำกัด (มหาชน) *

ที่มา: www.gmmgrammy.com, accessed พฤษภาคม 2550

*ธุรกิจสื่อ GMM Media เป็นสายธุรกิจแขนงรายการโทรทัศน์ สายธุรกิจทีบ. เอ็กแซ็กท์ดำเนินการอยู่

ทั้งนี้ ในส่วนของธุรกิจสื่อโทรทัศน์ บ.จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด ประกอบไปด้วย บริษัทที่ผลิตรายการต่างๆ ดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.27 แสดงรายชื่อบริษัทในเครือของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินงานในสายธุรกิจสื่อโทรทัศน์

ที่	ชื่อบริษัท	ลักษณะการดำเนินงาน	ทุนจดทะเบียน (บาท)
1	บริษัท จีเอ็มเอ็มทีวี จำกัด 	บริหารการตลาดหาช่องทางจัดจำหน่าย และผลิตรายการเพลง เกมโชว์ และสารบันเทิงเพื่อออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์	20,000,000
2	บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด 	ผลิตรายการประเภทละคร เกมโชว์ วาไรตี้ และรับจ้างผลิตละครและรายการประกวดร้องเพลง	60,000,000
3	บริษัท ทินทอล์ก จำกัด 	ผลิตรายการประเภทวาไรตี้วัยรุ่น และรับจ้างผลิตรายการ	20,000,000
4	บริษัท ดีทอล์ก จำกัด 	ผลิตรายการประเภทวาไรตี้ สารบันเทิง	1,000,000
5	บริษัท ซิเนริโอ จำกัด 	ผลิตรายการประเภทละคร เกมโชว์ วาไรตี้ และรับจ้างผลิตละครและผลิตละครเวที	140,000,000
6	บริษัท แชนแนล (วี) มิวสิค (ประเทศไทย) จำกัด 	ผลิต ส่งเสริมการขายและจัดจำหน่ายมิวสิควีดีโอเกี่ยวกับดนตรี เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ "แชนแนล วี ไทยแลนด์"	65,000,000
7	บริษัท แมส มอนิเตอร์ จำกัด	ปัจจุบันได้หยุดการดำเนินงานชั่วคราวและอยู่ระหว่างการศึกษาด้านงานใหม่ เพื่อการดำเนินงานในอนาคต	20,000,000

ที่มา: www.gmmgrammy.com, accessed พฤษภาคม 2550

4.3.3.3 ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

- บุคลากร

ในการผลิตละครของบ. เอ็กแซ็กท์ จะมีทีมผลิตละคร จำนวน 3 ทีม ทั้งนี้จะมีการสับเปลี่ยนกันกับการผลิตละครประเภทซิตคอม โดยมีผู้กำกับการแสดงที่เป็นลักษณะพนักงานประจำของบริษัทจำนวน 6 คน (รวมผู้กำกับการแสดงละครประเภทซิตคอมที่มีการออกอากาศประจำทุกสัปดาห์) และในส่วนของทีมเขียนบทละครจะเป็นลักษณะพนักงานประจำเช่นกัน (ปัทมาวรัthy ภัทรภูผาพงษ์, สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2552)

- งบประมาณ

ละครประเภทละครเรื่องยาวซึ่งเป็นผลผลิตของบริษัทนั้น งบประมาณเฉลี่ยจะขึ้นอยู่กับแต่ละปัจจัยในเรื่อง เช่น สถานที่ถ่ายทำ (ใน/นอกประเทศ) หรือ เทคนิคพิเศษในฉาก (Effects) ซึ่งเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ประมาณตอนละไม่เกิน 900,000บาท (สมศรี ยามามูระ, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551) ทั้งนี้ เป็นงบประมาณสำหรับละครช่วงเวลาหลังข่าวเท่านั้นที่บริษัทผลิต

- เทคโนโลยี/จุดเด่นในการผลิต

จากการสัมภาษณ์ คุณสมศรี ยามามูระ ผู้จัดการทั่วไป. เอ็กแซ็กท์ ได้ให้ทัศนะในส่วนของคุณแข็งแกร่งในการผลิตละครของบ. เอ็กแซ็กท์ จะแบ่งเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ บทละคร, การมีดารานักแสดง และการคัดเลือกนักแสดงให้ตรงตามบทบาท

ทั้งนี้ คุณปัทมาวรัthy ภัทรภูผาพงษ์ ผู้เขียนบทละครอิสระและอดีตทีมเขียนบทของบ. เอ็กแซ็กท์ ได้เพิ่มเติมในส่วนของการสร้างสรรค์บทละครของบ. เอ็กแซ็กท์ว่า ในส่วนของงานเขียนบทโทรทัศน์นั้น อาจเรียกได้ว่าเป็นจุดแข็งของบริษัท เนื่องจากเป็นบริษัทที่สร้างสรรค์บทละครขึ้นเองแทบทั้งสิ้น สืบเนื่องมาจากการเป็นบริษัทเปิดใหม่เมื่อเทียบกับตลาดของผู้จัดละครที่มีการซื้อบทประพันธ์ของผู้เขียนชื่อดัง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างสรรค์บทละครใหม่ขึ้นเองอยู่เสมอ

4.3.3.4 ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์

หากนับจนถึงปัจจุบันจะพบว่าบ. เอ็กแซ็กท์ ได้ดำเนินการผลิตละครออกอากาศอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เป็นเวลาเกือบ 20 ปี และนอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เช่นกัน โดยมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างกันในแต่ละช่อง ดังนี้

- สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

เป็นการเช่าช่วงเวลาผลิต ซึ่งเป็นเพียงสถานีเดียวในจำนวน 3 สถานี (เมื่อเปรียบเทียบกับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3) และถือเป็น

บริษัทผลิตละครรายเดียวในตอนนี้อย่างที่ดำเนินงานผลิตละครในลักษณะเช้าเวลา โดยในช่วงที่ศึกษาคือ ตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 นั้นบริษัทได้ใช้เวลาออกอากาศละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์หลังข่าวช่อง 5 ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เป็นเวลา 1 ชม. คือ 20.20-21.20 น. แบ่งเป็นละครเรื่องยาว (Serial Drama) ในวันจันทร์ – พฤหัสบดี และรายการบันเทิงและภายหลังได้เปลี่ยนมาเป็นละครชุด (Series) ในวันศุกร์ เวลาเดียวกัน

ละครยาวหลังข่าวภาคค่ำเรื่องแรกของบ.เอ็กแซ็กท์ ที่ได้ออกอากาศทางช่อง 5 นั้นก็คือเรื่องแรกของบริษัทที่เริ่มผลิตละครยาวหรือ Serial Drama อีกด้วย นั่นคือเรื่อง "รักในรอยแค้น" นำแสดงโดย ศักดิ์สิทธิ์ แท่งทอง และนุสบา วานิชชังกูร ออกอากาศในปีพ.ศ. 2535

ภาพที่ 4.4 ละครเรื่อง "รักในรอยแค้น"

ตารางที่ 4.28 แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ข่าวของบ. เอ็กแซ็กท์ ที่ใช้เวลาผลิตออกอากาศทางช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550 (มีเฉพาะหลังข่าว รวมทั้งสิ้น 33 เรื่อง)

ปี	ที่	ชื่อเรื่อง
2546 (2 เรื่อง)	1	เมืองมายา The Series
		ตอน มายาพิศวาส
		ตอน เล่ห์มายา
		ตอน สงครามมายา
		ตอน สุภาพบุรุษมายา
		ตอน มายาลวง
	2	เลือดขัตติยา
2547 (5 เรื่อง)	1	สายใยรัก
	2	เล่ห์รตี
	3	เสน่ห์จันทร์
	4	มังกรเดี๋ยวตาย
	5	ตารีนุหงา

ตารางที่ 4.28 (ต่อ) แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ข่าวของบ. เอ็กแซ็กท์ ที่เข้าเวลาผลิตออกอากาศทางช่อง 5 พ.ศ. 2546-2550

2548 (11 เรื่อง)	1	พุ่มนี้ไม่สายที่จะรักกัน
	2	หัวใจช็อกโกแลต
	3	แก้วลึมหอน
	4	คลื่นรักสี่คราม
	5	เล่ห์ภูมเวศ
	6	เมื่อวันที่ฟ้าเปลี่ยนสี
	7	ฝันเฟื่อง
	8	คุณชายจำแลง
	9	วิมานทราย
	10	บ่วงรัก
	11	รักหลอกๆอย่าบอกใคร
2549 (7 เรื่อง)	1	อนิลริตา
	2	คุณนายสายลับ
	3	ผู้พิทักษ์รักเธอ
	4	รอยอดีตแห่งรัก
	5	ลวดลายมังกร
	6	เจ้าสาวกะทันหัน
	7	ลิขิตรักลิขิตเลือด
2550 (8 เรื่อง)	1	ทาสรักทรง
	2	แสงสุริย์
	3	มายาพิศวาส
	4	ทะเลริษยา
	5	ละอองดาว
	6	อุบัติเหตุหัวใจ
	7	เปลือกเส่นหา
	8	หัวใจศิลา

ที่มา: สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ในการดำเนินงานกับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 นี้ จะเป็นการรับจ้างผลิตแก่ทางสถานี ซึ่งโดยปกติแล้วละครที่ทางบริษัทสามารถรับจ้างผลิตได้นั้นจะต้องเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมและว่างเว้นจากการผลิตจากช่องหลัก คือ ช่อง 5 ที่เปรียบเสมือนทำเลหลักที่บริษัทได้จับจองเช่าเวลาผลิตละครออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวไพรม์ไทม์นับตั้งแต่ก่อตั้งบริษัทมาเป็นเวลาเกือบ 20 ปี ดังนั้น ในการรับจ้างผลิตให้แก่ช่อง 7 และช่อง 3 นั้น จึงมิได้เป็นงานหลักด้วยเหตุผลดังกล่าว

ในส่วนของละครเรื่องยาวช่วงเวลากลางข่าวภาคค่ำ ที่รับจ้างผลิตให้แก่ช่อง 3 บ.เอ็กแซ็กท์ได้เริ่มรับจ้างผลิตในปีพ.ศ. 2541 เป็นต้นมา เรื่องแรกคือเรื่อง "ชายไม่จริงหญิงแท้" นำแสดงโดย สันติญา คุณากร และ ศัทธิตยา แมคอินทอช

ภาพที่ 4.5 ละครเรื่อง "ชายไม่จริงหญิงแท้"

ตารางที่ 4.29 แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.เอ็กแซ็กท์ที่รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550 (มีเฉพาะหลังข่าว รวมทั้งสิ้น 3 เรื่อง)

ปีพ.ศ.	ที่	ชื่อเรื่อง
2546	1	เสื่อ
(2 เรื่อง)	2	หน้าต่างสีชมพูประตูดีฟ้า
2547	1	ชุมทรัพย์อมตะนคร
(1 เรื่อง)		

ที่มา: ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

เป็นการผลิตในลักษณะรับจ้างผลิตเช่นเดียวกับทางช่อง 3 โดยรับนโยบายจากทางสถานี โดยสำหรับช่อง 7 นั้นจะมีระบบตารางในสังกัดของช่อง ซึ่งเช่นเดียวกันกับทางบ.เอ็กแซ็กท์ที่มีตารางในสังกัดเช่นกัน ดังนั้นจะพบว่าในละครที่ทางบริษัทได้รับจ้างผลิตให้ช่อง 7 นั้น มักจะเป็นนักแสดงนำที่มาจากต้นสังกัดช่อง 7 และต้นสังกัดบ.เอ็กแซ็กท์หรือบ.แกรมมี่ ฯ โดยละครเรื่องแรกที่บ.เอ็กแซ็กท์ได้รับจ้างผลิตออกอากาศทางช่อง 7 เรื่องแรกคือ "เพื่อนร้างบนทางรัก" ออกอากาศเมื่อปีพ.ศ. 2543

ภาพที่ 4.6 ละครเรื่อง "เพื่อนร้างบนทางรัก"

ตารางที่ 4.30 แสดงรายชื่อละครไพรม์ไทม์ของบ.เอ็กแซ็กท์ที่รับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550 (รวมทั้งสิ้น 2 เรื่อง)

ปีพ.ศ.	ชื่อเรื่อง
2546	ลิเก...ลิเก
2549	สัญญาแค้นแสนรัก

ที่มา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

4.3.3.5 กำลังการผลิต

ในปีพ.ศ. 2546-2550 บ.เอ็กแซ็กท์ ได้ผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศทั้งหมด 3 สถานี โดยเป็นละครช่วงเวลาหลังข่าวทั้งหมด และพบว่าบริษัทได้ผลิตละครออกอากาศทางช่อง 5 มากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ช่อง 3 และช่อง 7

-สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าบ.เอ็กแซ็กท์ ได้เช่าเวลาผลิตละครหลังข่าวทางช่อง 5 เป็นหลักและต่อเนื่องกว่าการรับจ้างผลิตทางช่อง 3 และช่อง 7 ตามลำดับ ทั้งนี้ จากข้อมูลการ

สัมภาษณ์คุณปัทมาวรัทย์ ภัทรภูผาพงษ์ อดีตทีมเขียนบทโทรทัศน์ของบ.เอ็กแซ็กท์ พบว่าจำนวนตอนเฉลี่ยของละครเอ็กแซ็กท์ทางช่อง 5 คือประมาณ 24 ตอน (ตอนละ 1 ชั่วโมง)

ทั้งนี้ เมื่อปีพ.ศ. 2546 ได้มีละครเรื่อง "เมืองมายา เดอะซีรีส์" ที่ออกอากาศกว่า 10 เดือน จำนวน 5 เนื้อเรื่อง (เนื้อเรื่องละ 8 ตอน; ตอนละ 1 ชม.) และเป็นการออกอากาศในวันเสาร์-อาทิตย์ (2 ชม./สัปดาห์) ที่แตกต่างจากพ.ศ. 2547-2550 ที่เป็นการออกอากาศ 4 วันต่อสัปดาห์ (4 ชม./สัปดาห์)

- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

บ.เอ็กแซ็กท์ได้รับจ้างผลิตละครหลังข่าวทางช่อง 3 ด้วยจำนวนตอนเฉลี่ยโดยประมาณใกล้เคียงกับช่อง 7 คือ 15 ตอน (ตอนละ 2 ชม.)

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ในส่วนของละครที่รับจ้างผลิตทางช่อง 7 นั้น บ.เอ็กแซ็กท์ได้ผลิตด้วยจำนวนตอนที่ระบบเดียวกับละครหลังข่าวช่อง 7 คือ 15 ตอน (ตอนละ 2 ชม.)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถคำนวณเป็นกำลังผลิตได้ ดังตาราง

ตารางที่ 4.31 แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบ. เอ็กแซ็กท์ พ.ศ. 2546-2550

สถานีโทรทัศน์	การคำนวณ		กำลังการผลิตรวม (ชม.)	กำลังการผลิตเฉลี่ย (ชม./ปี)
ช่อง 5	พ.ศ. 2546 (มี 1 เรื่อง* ; 40 ตอน)	40 ตอน (1 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 45 นาที/ตอน = 40 ตอน x 45 นาที	30	6
	เรื่องอื่น (32 เรื่อง)	32 เรื่อง x 24 ตอน = 768 ตอน (1 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 45 นาที/ตอน = 768 ตอน x 45 นาที	576	115
ช่อง 3	หลังข่าว (3 เรื่อง)	3 เรื่อง x 15 ตอน = 45 ตอน (2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 90 นาที/ตอน = 45 ตอน x 90 นาที	68	14
ช่อง 7	หลังข่าว (2 เรื่อง)	2 เรื่อง x 15 ตอน = 30 ตอน (2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 90 นาที/ตอน = 30 ตอน x 90 นาที	45	9
รวม			719	144

* คือเรื่อง "เมืองมายา เดอะซีรีส์" ที่ประกอบไปด้วย 5 เนื้อเรื่อง

จากตารางข้างต้น พบว่าในช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษานี้.เอ็กแซ็กท์ ได้ใช้เวลาผลิตละครและรับจ้างผลิตละครไพรม์ไทม์รวม 719 ชั่วโมง โดยเป็นการใช้เวลาผลิตทางช่อง 5 มากที่สุด คือ 606 ชั่วโมง (ร้อยละ 85) และรับจ้างผลิตเป็นส่วนน้อยทางช่อง 3 (ร้อยละ 9) และช่อง 7 (ร้อยละ 6) จึงอาจจะสรุปได้ว่าตลอดช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษานี้.เอ็กแซ็กท์ใช้เวลาผลิตละครเป็นหลัก ทั้งนี้ จากข้อมูลพบว่ามีกำลังการผลิตต่อปีจากทุกสถานีรวม 144 ชั่วโมงต่อปี นอกจากนี้ยังพบความน่าสนใจว่า.เอ็กแซ็กท์มีการผลิตละครไพรม์ไทม์เพียงเฉพาะช่วงเวลาหลังข่าวเท่านั้น

4.3.3.6 ลักษณะของผลผลิต

ตารางที่ 4.32 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 5 ที่ผลิตโดย.เอ็กแซ็กท์ พ.ศ. 2546-2550

ปี	ชื่อเรื่อง	แนวเรื่อง
2546	เมืองมายา The Series	รัก
	ตอน มายาพิศวาส	
	ตอน เล่ห์มายา	
	ตอน สงครามมายา	
	ตอน สุภาพบุรุษมายา	
	ตอน มายาลวง	
	เลือดชัตติยา	รัก
2547	สายใยรัก	รัก
	เล่ห์รตี	รัก
	เสน่ห์จันทร์	รัก-สืบสวน
	มังกรเดี่ยวตาย	ชีวิต
	ตารีนุหงา	ผี-รัก
2548	พุ่มนี้ไม่สายที่จะรักกัน	รัก
	หัวใจซ็อกโกแลต	รัก
	แก้วลิมคอน	ชีวิต-รัก
	คลื่นรักสี่คราม	รัก-ตลก
	เล่ห์ภูมเรศ	รัก

ตารางที่ 4.32 (ต่อ) แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 5 ที่ผลิตโดยบ.เอ็กแซ็กท์ พ.ศ. 2546-2550

	เมื่อวันที่ฟ้าเปลี่ยนสี	รัก-ชีวิต
	ฝันเฟื่อง	รัก-ตลก
	คุณชายจำแลง	รัก-ตลก
	วิมานทราย	รัก-ชีวิต
	บ่วงรัก	รัก
	รักหลอกๆอย่าบอกใคร	รัก-ตลก
2549	อนิลธิดา	ผี-รัก
	คุณนายสายลับ	รัก-ตลก-บู๊
	ผู้พิทักษ์รักเธอ	รัก-ตลก-บู๊
	รอยอดีตแห่งรัก	รัก
	ลอคลายมังกร	ชีวิต
	เจ้าสาวกะทันหัน	รัก-ตลก
	ลิขิตรักลิขิตเลือด	บู๊-รัก
2550	ทาสรักพระนาง	รัก-ตลก
	แสงสุรย์	รัก-ชีวิต
	มายาพิศवास	ผี-แฟนตาซี
	ทะเลริษยา	ชีวิต
	ละอองดาว	รัก
	อุบัติเหตุหัวใจ	รัก
	เปลือกเส่นหา	รัก
	หัวใจศิลา	รัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.33 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ที่ผลิตโดยบ.เอ็กแซ็กท์ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และช่อง 7

สถานี	ชื่อเรื่อง	แนวเรื่อง
ช่อง 3	เลื้อ	ผจญภัย-แฟนตาซี
	หน้าต่างสี่ชมพูประตูฟ้า	รัก-ชีวิต
	ชุมทรัพย์อมตะนคร	ผจญภัย-แฟนตาซี
ช่อง 7	ลิเก...ลิเก	รัก-ตลก
	สัญญาแค้นแสนรัก	รัก-ตลก

จากตารางจำแนกแนวเรื่องทั้งสองตารางข้างต้น พบว่าละครที่ผลิตโดยบ.เอ็กแซ็กท์ในช่วงที่ทำการศึกษามีแนวเรื่องแบบรักเกือบทั้งหมดเช่นเดียวกันกับบ. กันตนา และบ. บรอดคาซท์ ทั้งนี้ จะมีลักษณะเฉพาะในการดำเนินเรื่องที่เร้าอารมณ์ผู้ชมในลักษณะ melodrama

4.3.3.7 คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต

ตลอดระยะเวลาที่บ. เอ็กแซ็กท์ได้ผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ นั้นได้รับรางวัลมากมายจากหลากหลายสถาบันและเป็นที่น่าสนใจไม่น้อยสำหรับการเคยได้รับรางวัลจากเวทีต่างประเทศในระดับทวีปเอเชียคือ Asian Television Awards

ตารางที่ 4.34 แสดงรายการรางวัลที่บ.เอ็กแซ็กท์ ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546-2550

ปี พ.ศ.	สถาบันชื่อรางวัล	สาขาที่ได้รับรางวัล	รายการที่ได้รับ	ช่อง
2546	สมาคม นักข่าวบันเทิง	ผู้แสดงนำชายดีเด่น	เจษฎาภรณ์ ผลดี/ เรื่อง "เลือดขัตติยา"	5
	ชมรมคாதอลิค	ส่งเสริมเยาวชน	เรื่อง "หน้าต่างชมพูประตูฟ้า"	3
2550	คมชัดลึก Awards	ดาราสมทบหญิง ยอดเยี่ยม	น้ำทิพย์ จงรัชตวิบูลย์/ เรื่อง "ทะเลริษยา"	5

ที่มา: บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด

อย่างไรก็ตาม นอกจากความสำเร็จบนเวทีในประเทศแล้ว ละครของ บ. เอ็กแซ็กท์ยังสามารถคว้ารางวัลในเวทีต่างประเทศคือ Asian Television Awards และได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงในอีกหลายรางวัลร่วมกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย (เป็นระบบการเสนอชื่อเพื่อเข้าชิงจากผู้ผลิตสู่คณะกรรมการการประกวด) ได้แก่

-รางวัลที่ได้รับ

1. พยิดา อัครเศรณี จากเรื่อง "หัวใจช็อกโกแลต" รางวัลดารานำหญิงยอดเยี่ยม (Best Drama Performance by an Actress) ประจำปี 2007

2. หัวใจช็อกโกแลต (Heart of Chocolate) ได้รับประเภท Best Drama Series แบบ Highly Commended ประจำปี 2007

-การเสนอชื่อเข้าชิง

1. น้ำทิพย์ จงรัชตวิบูลย์ จากเรื่อง "แสงสุรย์" ในรางวัล Best Drama Performance by an Actress ประจำปี 2007

2. ชاکริต แย้มนาม จากเรื่อง "แสงสุรย์" ในรางวัล Best Drama Performance by an Actor ประจำปี 2007

3. ศักดิ์สิทธิ์ แท่งทอง เข้าชิงรางวัล Best Drama Performance by an Actor จากเรื่อง ตะวันตัดบูรพา ปี 2002

จากข้อมูลของบ.เอ็กแซ็กท์ พบว่าบ.เอ็กแซ็กท์ เป็นบริษัทในเครือของบริษัทค่ายเพลงแกรมมี่ได้ทำการผลิตละครโทรทัศน์มาเป็นเวลากว่า 17 ปี เริ่มผลิตละครไพรม์ไทม์ในระบบเช้าเวลาผลิตทางช่อง 5 และยังคงผลิตเป็นหลักมาจนกระทั่งปัจจุบัน และได้รับจ้างผลิตทางช่อง 3 และช่อง 7 ในส่วนน้อยและผลิตเฉพาะละครไพรม์ไทม์ช่วงเวลาหลังข่าวเท่านั้น ในส่วนของกำลังการผลิตในช่วง 5 ปีที่ศึกษาพบว่ามีกำลังผลิตเฉลี่ย 144 ชม.ต่อปีจากการผลิตออกอากาศทั้ง 3 สถานี มีแนวเรื่องที่เป็นเหมือนตราสัญลักษณ์คือแนว melodrama ซึ่งเสนอเรื่องความรักแบบเข้มข้นเร้าอารมณ์ ทั้งนี้ จุดเด่นในส่วนของนักแสดงคือการมีนักแสดงนำส่วนหนึ่งมาจากศิลปินเพลงในค่ายและการปั้นดารานำใหม่ โดยนักแสดงที่เป็นตราสัญลักษณ์คือ สินจัย เปล่งพานิช, น้ำทิพย์ จงรัชตวิบูลย์, พยิดา อัครเศรณี , ภูวนศ หงส์มานพและณวัฒน์ กุลรัตนรักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.4 บริษัทผลิตละครในเครือบริษัทอาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

4.3.4.1 ประวัติโดยสังเขป

- ประวัติการก่อตั้ง

ธุรกิจของกลุ่มบริษัท อาร์ เอส นั้น เริ่มต้นในกิจการบันเทิงในลักษณะค่ายเพลง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2519 ภายใต้การนำของคุณเกรียงไกร เศรษฐโชติศักดิ์ โดยเป็นที่รู้จักกันในนามห้างโรสซาวด์ (Rose Sound) ต่อมาในปีพ.ศ. 2535 ได้จดทะเบียนบริษัทอาร์ เอส โปรโมชัน (1992) จำกัด อย่างเป็นทางการในปีพ.ศ. 2535 พร้อมกับเปิดอาคารเซซุโชติศักดิ์ สำนักงานในซอยลาดพร้าว 15 และจัดตั้งบริษัท เค.มาสเตอร์ จำกัด เพื่อดำเนินกิจการโรงงานผลิตเทป และดูแลการจัดจำหน่ายสินค้า โดยบริษัท อาร์ เอส หรือ ค่ายเพลงอาร์ เอส เริ่มจับตลาดที่กลุ่มวัยรุ่นอย่างชัดเจน ตัวอย่างศิลปินที่ได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จในเชิงยอดขายต่อชุด ได้แก่ ทักษ ณะ ตะกั่วทุ่ง, เต่าสมชาย เข้มกลัด, ลิฟท์กับออย, แร็ปเตอร์ ฯลฯ และได้เริ่มผลิตภาพยนตร์เรื่องแรก "รองโต๊ะแล็บแปลับ" ซึ่งสร้างความสำเร็จอย่างสูง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้ขยายสู่ธุรกิจสื่อโทรทัศน์เพื่อใช้เป็นฐานการประชาสัมพันธ์ผลงานเพลงของสังกัดอาร์ เอส ด้วยการจัดตั้งใหม่ คือ บริษัท ซาโต้เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด และบริษัทเมจิก แอ็ดเวอร์เทนเมนท์ จำกัด และจากนั้นในปี พ.ศ. 2541 ได้แยกฝ่ายผลิตภาพยนตร์ออกจากบริษัทฯ และจัดตั้งเป็นบริษัทใหม่รวม 2 บริษัท ได้แก่ บริษัท อวอง จำกัด และบริษัทอาร์ เอส ฟิล์ม แอนด์ ดิสทริบิวชั่น จำกัด นอกจากนี้ ในสื่อวิทยุ ในปี พ.ศ. 2544 อาร์ เอส ได้ขยายการผลิตในธุรกิจสื่อมากยิ่งขึ้น โดยผลิตภาพยนตร์ ละคร และรายการโทรทัศน์เพิ่มขึ้น ด้วยการจัดตั้งบริษัทใหม่เพิ่มทีมงาน อีก 5 บริษัท ได้แก่ บริษัท เรด ดราม่า จำกัด, บริษัท พี.ไอ.วี (พอยท์ ออฟ วิว) จำกัด, บริษัท อาร์ เอส เทเลวิชั่น จำกัด, บริษัท อะลาติน เอ้าส์ จำกัด และบริษัท ฟิล์ม เซิร์ฟ จำกัด นอกจากนี้ได้แยกกิจการสนับสนุนออกเป็นบริษัทโดยชัดเจน ได้แก่ อาร์ เอส สตูดิโอ จำกัด, บริษัท สครีน เฮด จำกัด และบริษัท บางกอก ออร์กาไนเซอร์ จำกัด เพื่อดำเนินงานด้านสตูดิโอออกแบบงานศิลป์และการจัดงานแสดงคอนเสิร์ต ตามลำดับ และนอกจากนี้ยังได้จดทะเบียนดำเนินการสุตลาตหลักทรัพย์เมื่อพ.ศ. 2546 (รายงานประจำปี พ.ศ. 2548 บริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) และผู้จัดการ, 2551 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ตามบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) ได้มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างๆ ขององค์กรเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2548 โดยปรับเปลี่ยนภายในองค์กรครั้งใหญ่ภายใต้แนวคิดของคุณสุรชัยในรูปแบบ "เอ็นเตอร์เทนเมนท์เน็ตเวิร์ค" (Entertainment Network) ที่เน้นสองด้านหลักๆ คือ ด้านบันเทิง และด้านกีฬา มีธุรกิจที่แตกสาขาออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ธุรกิจเพลง ธุรกิจดิจิตอล ธุรกิจภาพยนตร์ ธุรกิจทีวี ธุรกิจสิ่งพิมพ์ ธุรกิจกีฬา ธุรกิจโชว์บิส (show biz) และธุรกิจ

วิทยุ ดังนั้นจึงรวมบริษัทผลิตละครเดิมที่มีอยู่ทั้งหมดอยู่ในฝ่ายผลิตละครโทรทัศน์ของบ. อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

- ประวัติการผลิตละคร

บริษัท อาร์ เอส เริ่มผลิตละครเรื่องยาวช่วงเวลาดังกล่าวภาคค่ำเรื่องแรกคือ เรื่อง “ดอกกรักบานหลังฝน” โดยเป็นการรับจ้างผลิตออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3 ในนามบริษัท อาร์ เอส เทเลวิชั่น จำกัด เมื่อปีพ.ศ. 2542 นำแสดงโดยจอห์นนี่ แอนโฟเน่ และกุลสตรี ศิริพงษ์ปรีดา นางเอกนักแสดงสังกัดของบริษัท

ทั้งนี้ ละครของบริษัท อาร์ เอส นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการนำศิลปินนักร้องในสังกัดบริษัทมาแสดงนำเพื่อเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ศิลปินของบริษัทอีกช่องทางหนึ่ง และในการรับจ้างผลิตละครออกอากาศทางช่อง 7 และช่อง 3 มักจะเป็นละครที่นำแสดงโดยศิลปินนักร้องของบริษัทและดาราในสังกัดของช่อง (องอาจ สิงห์ลำพอง, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2551)

4.3.4.2 โครงสร้างการบริหาร

ในสายงานผลิตละครของบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) ในช่วงเวลาที่ศึกษาคือ ตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 พบว่า อยู่ในสายงานธุรกิจสื่อโทรทัศน์ (ได้แก่ บ.เมจิก แอ็ดเวอร์เทนเมนท์, บ. ซาโต้วี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ และบริษัท อาร์ เอส สปอร์ตมาสเตอร์) และธุรกิจผลิตภาพยนตร์ และรับจ้างผลิต (ได้แก่ บ.อาร์.เอส. फिल्म แอนด์ ดิสทริบิวชัน, บ. อวอง, บ.ฟิล์มเสิร์ฟ, บ.อาร์.เอส. เทเลวิชั่น, บ.เรด ครามา, บ.พี.โอ.วี., บ.อาละดิน แฮ้าส์, บ.นาคาเซีย, บ.ถ่ายสะดอก และบ.บลูแพร์)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4.5 แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

ที่มา: www.rs.co.th, accessed กรกฎาคม 2550

จากการศึกษาพบว่า บ. อาร์ เอส ได้ผลิตละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พ.ศ. 2546-2550 ภายใต้ชื่อบริษัทย่อยที่มีผู้บริหารดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.35 แสดงรายชื่อบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

ที่	ชื่อบริษัท	ผู้บริหาร	ลักษณะการดำเนินงานกับสถานีโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่าง	ทุนจดทะเบียน (บาท)
1	อาร์ เอส เทเลวิชั่น	สุรัชชัย เศรษฐโชติศักดิ์	รับจ้างผลิตละครหลังข่าวทางช่อง 3, 7	4,000,000
2	อวอง	ราเชนทร์ ลิ้มตระกูล	รับจ้างผลิตละครหลังข่าวช่อง 7	4,000,000
3	เรต ดราม่า	นพดล มงคลพันธ์ (เดิม) องอาจ สิงห์ลำพอง (บริหารต่อ)	รับจ้างผลิตละครหลังข่าวทางช่อง 3, 7	2,500,000
4	ซาได้วี เอ็นเตอร์-เทนเมนท์	บุญชนิก บุญยสิน	รับจ้างผลิตละครหลังข่าวทางช่อง 3	2,312,500

ตารางที่ 4.35 (ต่อ) แสดงรายชื่อบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

5	ฟิล์มเชิร์ฟ	คมสันต์ ศรีสวัสดิ์	รับจ้างผลิตละคร ทางช่อง 3	2,500,000
6	เมจิค แอดเวอร์เทนเมนท์	สุวัฒน์ เชนฐโชติศักดิ์	เช่าเวลาผลิต รายการและละคร ทางช่อง 3	2,000,000

ที่มา: รายงานประจำปีพ.ศ. 2547 บริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) และ กรมทะเบียนการค้า

4.3.4.3 ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

- บุคลากร

ในส่วนของบุคลากรของบริษัท อาร์ เอส นั้นจะใช้ทีมผลิตทั้งของทางบริษัทเอง และพนักงานอิสระ โดยบริษัท อาร์ เอส เคยผลิตละครเรื่องยาวในเวลาเดียวกันจำนวน 5 เรื่อง ทั้งนี้ เนื่องด้วยทีมผลิตของบริษัท อาร์ เอส จะเป็นการผลิตหมุนเวียนกันระหว่างบริษัท หรือกล่าวโดยสรุปว่าทางอาร์ เอสจะมีทีมผลิตประมาณ 4 ทีม

นอกจากนี้ ในส่วนของผู้กำกับการแสดงของแต่ละบริษัทย่อยจะมีพนักงานประจำอย่างน้อย 1 คนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารของบริษัทนั้น และจะมีการจ้างผู้กำกับอิสระเช่นกัน และในส่วนของทีมบทละครโทรทัศน์นั้นจะเป็นทีมหลัก 1 ทีมที่มีหน้าที่ตรวจทานบทละครเป็นหลัก โดยในการสร้างสรรค์บทละครส่วนใหญ่จะเป็นการจ้างพนักงานอิสระ (องอาจ สิงห์ลำพอง, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2551)

- งบประมาณ

ในส่วนของงบประมาณในการผลิตละครของอาร์ เอสนั้น เมื่อพิจารณาจะพบว่า งบประมาณในการผลิตจะอยู่ที่ไม่เกิน 1,000,000 บาทต่อตอน โดยละครก่อนข่าวจะใช้บ่น้อยกว่าละครหลังข่าว โดยอยู่ที่ประมาณ 700,000-800,000 บาท ต่อตอน ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะการดำเนินเรื่อง หรือการใช้เทคนิคพิเศษ (องอาจ สิงห์ลำพอง, สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2552)

- เทคโนโลยี/จุดเด่นในการผลิต

จากการสัมภาษณ์ คุณองอาจยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ในส่วนของบุคลากรนักแสดงของทีมผลิตละครของบริษัท อาร์ เอส นั้นถือเป็นจุดแข็งของละครอาร์ เอส ที่ทำให้ประสบความสำเร็จทั้งในแง่ของการดำเนินธุรกิจกับผู้สนับสนุนและการได้โอกาสในการออกอากาศจากทางสถานี

4.3.4.4 ลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์

ในช่วงที่ทำการศึกษาคือพ.ศ. 2546-2550 พบว่า บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ได้ผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศทั้งหมด 4 สถานี โดยในการนำเสนอจะเรียงตามจำนวนละครที่บริษัทได้ผลิตออกอากาศมากที่สุด ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ตามลำดับ

- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ในระบบการทำงานผลิตละครร่วมกันของบริษัท อาร์ เอสกับช่อง 3 นั้นจะเป็นทั้งการรับจ้างผลิตและเช่าช่วงเวลา โดยละครช่วงไพรม์ไทม์ช่วงก่อนและหลังข่าว จะเป็นช่วงเวลาของทางสถานีซึ่งจะนำเสนอรายการต่างๆ รวมทั้งรายการประเภทละคร โดยในระบบการทำงานกับผู้ผลิตจะเป็นการว่าจ้างผลิต และสำหรับช่วงเวลาอื่นที่มีชั่วโมงเวลาของทางสถานี จะเป็นระบบการทำงานกับผู้ผลิตแบบให้เช่าช่วงเวลาจากทางสถานี ซึ่งทางบริษัท อาร์ เอส (และบริษัทผู้เช่าเวลาอื่นๆ) จะต้องบริหารและจัดหาค่าโฆษณาเอง ซึ่งได้แก่ละครของบริษัท อาร์ เอส ที่ออกอากาศในวันเสาร์และอาทิตย์ช่วงเวลาประมาณ 10.00-11.00 น. และสำหรับเรื่องแรกที่ผลิตออกอากาศสู่ช่อง 3 นั้น บริษัท อาร์ เอสได้ผลิตภายใต้การดำเนินการของบริษัทอาร์ เอส เทเลวิชั่น จก. เรื่อง "ดอกกรักบานหลังฝน" เมื่อปีพ.ศ. 2542 ออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำ นำแสดงโดย จอห์นนี่ แอนโฟเน่ และกุลสตี ศิริพงษ์ปรีดา

ภาพที่ 4.7 ละครเรื่อง "ดอกกรักบานหลังฝน"

ตารางที่ 4.36 แสดงรายชื่อละครโทรทัศน์ของบ. ผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอสที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พ.ศ. 2546-2550 (รวมทั้งสิ้น 18 เรื่อง)

ปีพ.ศ.	ช่วงเวลา	ที่	เรื่อง	บริษัท
2546 (3 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	1	ไอ้หยาดฟ้า	เรด ดราม่า
		2	กาเหว่าที่บางเพลง	ฟิล์มเชิรฟ์
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	3	พฤษภานภาพ	เรด ดราม่า
2547 (5 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	1	ไม้กำเพ็ญ	เรด ดราม่า
		2	คุณนายจอมยุ่ง	เรด ดราม่า
		3	ลูกทุ่งหารสอง	เรด ดราม่า
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	4	คู่กรรม	เรด ดราม่า
		5	คู่กรรม 2	เรด ดราม่า
2548 (4 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	1	คนละวัยหัวใจเดียวกัน	เรด ดราม่า
		2	สุภาพบุรุษตีนควาย	เรด ดราม่า
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	3	ฮอยอันฉันรักเธอ	เรด ดราม่า
		4	รักของนายดอกไม้	อาร์ เอส เทเลวิชั่น
2549 (4 เรื่อง)	ก่อนข่าว 19.15-20.00 น.	1	มนต์รักลือตเตอร์	เรด ดราม่า
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	1	หิมะใต้พระจันทร์	เรด ดราม่า
		2	คุณชายร้ายเล่มเกวียน	เรด ดราม่า
		3	มังกรซ่อนพยัคฆ์	อาร์ เอส เทเลวิชั่น
2550 (2 เรื่อง)	ก่อนข่าว 19.15-20.00 น.	1	กิงกาหลง	อาร์ เอส เทเลวิชั่น
	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	2	ปี่แก้วนางหงส์	เรด ดราม่า

ที่มา : ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ในส่วนของการผลิตละครหลังข่าวออกอากาศทางช่อง 7 นั้น จะเป็นลักษณะของการดำเนินงานในระบบการรับจ้างผลิตจากสถานี โดยบริษัท อาร์ เอสเริ่มผลิตละครช่วงเวลาไฟ

โหม้หลังข่าวภาคค่ำออกอากาศเมื่อปีพ.ศ. 2543 เรื่องแรกคือ "รักประกาศิตภูษิขย์ - นริศรา" นำแสดงโดยศรธรรม เทพพิทักษ์ และกุลสตรี ศิริพงษ์ปรีดา

ภาพที่ 4.8 ละครเรื่อง "รักประกาศิตภูษิขย์-นริศรา"

ตารางที่ 4.37 แสดงรายชื่อละครโหม้ใหม่ของบริษัท อาร์ เอสที่รับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 พ.ศ. 2546-2550 (รวมทั้งสิ้น 8 เรื่อง)

ปีพ.ศ.	ช่วงเวลา	ที่	เรื่อง	บริษัท
2546 (2 เรื่อง)	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	1	ใจปลิ้นใจ	เรด ดราม่า
		2	ฝันกลางตะวัน	อาร์ เอส เทเลวิชั่น
2547 (2 เรื่อง)	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	1	คุณพ่อรับจ้าง	เรด ดราม่า
		2	ดวงใจปาฏิหาริย์	อาร์ เอส เทเลวิชั่น
2548 (1 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	1	หักเหลี่ยมรัก	เรด ดราม่า
2549 (1 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	1	ยัยไบบ้า	เรด ดราม่า
2550 (2 เรื่อง)	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	1	ภูตรักนะโม	อาร์ เอส เทเลวิชั่น
		2	คู่บันคู่วน	เรด ดราม่า

ที่มา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

- สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี

ในการผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี หรือช่อง 9 นั้น จะเป็นการผลิตในนามบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) โดยเป็นลักษณะการแบ่งปันรายได้จาก

การโฆษณาแก่ทั้งทางสถานีและผู้ผลิต (Time Sharing) โดยบริษัทในบริษัท อาร์ เอส นั้น ได้ผลิตละครหลังข่าวออกอากาศในช่วงเวลาประมาณ 21.00-22.00 น. ตลอดช่วงปีพ.ศ. 2548 จำนวน 3 เรื่อง โดยผลิตในนามบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) อันได้แก่ เรื่อง "เทพธิดาโรงงาน", "พี่น้องสองเลือด" และ "2+1 แกร่งเกินพิกัด"

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5

ในส่วนของละครช่วงเวลากลางข่าวทางช่อง 5 นั้นทางบริษัทอาร์ เอส มิได้ผลิตละครออกอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยจะเป็นการเช่าเวลาผลิตในส่วนของรายการประเภทอื่นๆ เช่น รายการเพลง, รายการวาไรตี้ เป็นหลัก ทั้งนี้ ในช่วงปีที่ศึกษา คือตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546-2550 พบว่า มีละครในช่วงไพรม์ไทม์ออกอากาศประมาณ 18.00-19.00น. หรือช่วงเวลาก่อนข่าวภาคค่ำทางช่อง 5 ที่ผลิตโดยบริษัทในเครืออาร์ เอส 2 เรื่องคือ เรื่อง "ตัดดาว บุษยา" และ เรื่อง "เพื่อน"

4.3.4.5 กำลังผลิต

จากข้อมูลในการผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ พบเป็นกำลังการผลิตรวมตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาได้ ดังนี้

- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

บริษัทผลิตละครในเครือบ.อาร์เอส ได้รับจ้างผลิตละครทั้งก่อนข่าวและหลังข่าว คิดเป็นละครก่อนข่าวจำนวน 9 เรื่อง และหลังข่าว 9 เรื่อง โดยในการคำนวณกำลังการผลิต จะใช้ระบบการคำนวณเดียวกับการละครที่ทำการผลิตทางช่อง 3 และช่อง 7 ที่มีความใกล้เคียงกันในส่วนของจำนวนตอน คือ ละครก่อนข่าวเฉลี่ย 30 ตอนต่อเรื่อง, ละครหลังข่าวเฉลี่ย 15 ตอนต่อเรื่อง และระยะเวลาของเนื้อละครโดยประมาณ คือ 45 นาที ในการออกอากาศ 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ ในส่วนของละครก่อนข่าวทางช่อง 3 จะเป็นการออกอากาศ 45 นาที จึงคิดเป็นเนื้อละครประมาณ 33 นาที

- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ตลอด 5 ปีที่ทำการศึกษานั้น บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอสรับจ้างผลิตละครก่อนข่าวทางช่อง 7 เป็นจำนวน 4 เรื่อง และหลังข่าวจำนวน 4 เรื่อง

- สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์

บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ถือเป็นบริษัทเดียวที่ได้มีละครออกอากาศทางโมเดิร์นไนน์ทีวีในช่วงที่ทำการศึกษา ทั้งนี้ มีละครที่ออกอากาศทั้งสิ้นจำนวน 3 เรื่อง ออกอากาศวันเสาร์-อาทิตย์ เวลาประมาณ 21.30-22.30 น. โดยเฉลี่ยเรื่องละ 20 ตอน จากการสัมภาษณ์คุณองอาจ สิงห์ลำพอง ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละครบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

- สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ได้ใช้เวลาผลิตละครช่วงเย็นออกอากาศ วันเสาร์-อาทิตย์ เวลาประมาณ 18.00-19.00 น. จำนวน 2 เรื่อง เฉลี่ยเรื่องละ 15 ตอน

จากข้อมูลข้างต้น สามารถคำนวณเป็นกำลังการผลิตได้ ดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 แสดงการคำนวณกำลังผลิตรวมทุกสถานีของบริษัทผลิตละครในเครือบ. อาร์ เอส พ.ศ. 2546-2550

สถานีโทรทัศน์	การคำนวณ		กำลังการผลิตรวม (ชม.)	กำลังการผลิตเฉลี่ย (ชม./ปี)
ช่อง 3	ก่อนข่าว (9 เรื่อง)	9 เรื่อง x 30 ตอน = 270 ตอน (45 นาที) คิดเป็นการผลิตจริง 33 นาที/ตอน = 270 ตอน x 33 นาที	149	30
	หลังข่าว (9 เรื่อง)	9 เรื่อง x 15 ตอน = 135 ตอน (2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 90 นาที/ตอน = 135 ตอน x 90 นาที	203	41
ช่อง 7	ก่อนข่าว (4 เรื่อง)	4 เรื่อง x 30 ตอน = 120 ตอน (1 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 45 นาที/ตอน = 120 ตอน x 45 นาที	90	18
	หลังข่าว (4 เรื่อง)	4 เรื่อง x 15 ตอน = 60 ตอน (2 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 90 นาที/ตอน = 60 ตอน x 90 นาที	90	18
โมเดิร์นไนน์ทีวี	หลังข่าว (3เรื่อง)	3 เรื่อง x 20 ตอน = 60 ตอน (1 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 45 นาที/ตอน = 60 ตอน x 45 นาที	45	9
ช่อง 5	ก่อนข่าว (2เรื่อง)	2 เรื่อง x 15 ตอน = 30 ตอน (1 ชม.) คิดเป็นการผลิตจริง 45 นาที/ตอน = 30 ตอน x 45 นาที	23	5
รวม			600	120

จากตารางข้างต้น พบว่าในช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษารายบริษัทผลิตละครในเครือบ. อาร์ เอส ได้รับจ้างผลิตละครและใช้เวลาผลิตรวม 600 ชั่วโมง โดยเป็นการรับจ้างผลิตจากสองสถานีคือ ช่อง 3 มากที่สุด (ร้อยละ 58) รองลงมาคือช่อง 7 (ร้อยละ 30) และเป็นการใช้เวลาผลิตจากสองสถานี รวม 68 ชั่วโมงคือโมเดิร์นไนน์ทีวี (ร้อยละ 7.6) และช่อง 5 (ร้อยละ 3.8) ทั้งนี้ พบว่ามีกำลังการผลิตต่อปีจากทุกสถานีรวม 120 ชั่วโมงต่อปี

4.3.4.6 ลักษณะของผลผลิต

ตารางที่ 4.39 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่อง 3 ที่ผลิตโดยบริษัทผลิตรายละครในเครือบริษัท อาร์ เอส

ปีพ.ศ.	ช่วงเวลา	เรื่อง	แนวเรื่อง
2546	ก่อนข่าว	ไฉ่หยงอาตือ	รัก-ตลก
	18.30-19.15 น.	กาเหว่าที่บางเพลง	แฟนตาซี
	หลังข่าว	พุทธานุภาพ	ชีวิต
2547	ก่อนข่าว	ไผ่กำเพลิง	บู๊
	18.30-19.15 น.	คุณนายจอมยุ่ง	รัก-ตลก
		ลูกทุ่งหารสอง	รัก-ตลก
	หลังข่าว	คู่กรรม	รัก
20.20-22.20 น.		คู่กรรม 2	รัก
2548	ก่อนข่าว	คนละวัยหัวใจเดียวกัน	ตลก
	18.30-19.15 น.	สุภาพบุรุษตีน	รัก-ตลก
	หลังข่าว	ฮอยอันฉันรักเธอ	รัก
		20.20-22.20 น.	รักของนายดอกไม้
2549	ก่อนข่าว	มนต์รักลือตเตอร์	รัก-ตลก
	18.30-19.15 น.		
	หลังข่าว	หิมะใต้พระจันทร์	รัก
		20.20-22.20 น.	คุณชายร้ายเล่มเกวียน
มังกรซ่อนพยัคฆ์			ชีวิต
2550	หลังข่าว	กิงกาหลง	ชีวิต-รัก
	20.20-22.20 น.	ปีแค้นนางหงส์	ผี

ตารางที่ 4.40 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ที่ผลิตโดยบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีช่องที่พบช่องทาง 7

ปีพ.ศ.	ช่วงเวลา	เรื่อง	แนวเรื่อง
2546	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	โจรปล้นใจ	รัก
		ฝันกลางตะวัน	รัก
2547	หลังข่าว 20.20-22.20 น.	คุณพ่อรับจ้าง	รัก-ตลก
		ดวงใจปาฏิหาริย์	รัก
2548	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	หักเหลี่ยมรัก	ชีวิต-รัก
2549	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	ยัยไบบ้า	ชีวิต-ตลก
2550	ก่อนข่าว 18.30-19.15 น.	ภูตรักนะโม	รัก-ตลก
		คู่บ้านคู่บ้าน	ตลก

ตารางที่ 4.41 แสดงการจำแนกแนวเรื่องของละครไพรม์ไทม์ช่องโมเดิร์นไนน์และช่อง 5 ที่ผลิตโดยบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส พ.ศ. 2546-2550

สถานี	เรื่อง	แนวเรื่อง
โมเดิร์นไนน์ทีวี	เทพธิดาโรงงาน	รัก
	2+1 แกร่งเกินพิกัด	รัก-ตลก
	พี่น้องสองเลือด	ชีวิต
ช่อง 5	ทัดดาวบุษยา	รัก
	เพื่อน	รัก

จากตารางจำแนกแนวเรื่อง พบว่าละครที่ผลิตโดยบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จะเป็นแนวเรื่องแบบรักเช่นเดียวกับทุกบริษัทกลุ่มตัวอย่าง โดยในช่วงที่ทำการศึกษาคือ

พ.ศ. 2546-2550 จะเป็นแนวเรื่องรัก-ตลก หรือตลกเบาสมอง โดยลักษณะเฉพาะของแนวเรื่องจะยังไม่เด่นชัดเมื่อเปรียบเทียบกับนักแสดงนำที่เป็นศิลปินของค่ายเพลง

4.3.4.7 คุณภาพหรือความสำเร็จของผลผลิต

ตารางที่ 4.42 แสดงรายการรางวัลที่บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส ได้รับจากการผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546-2550

ปี พ.ศ.	สถาบันที่รางวัล	สาขาที่ได้รับรางวัล	รายการที่ได้รับ	ช่อง
2546	โทรทัศน์ทองคำ	บทละครโทรทัศน์ยอดเยี่ยม	นพวัชร / เรื่อง "พฤษานาภาพ"	3
	โทรทัศน์ทองคำ	ละครโทรทัศน์ ส่งเสริมพระพุทธศาสนา	เรื่อง "พฤษานาภาพ"	3
	Star Entertainment Awards	ดาวรุ่งฝ่ายหญิงยอดเยี่ยม	มนัสนันท์ พันเลิศวงศ์สกุล / เรื่อง "โจรปล้นใจ"	7
	TOP AWARDS	นักแสดงดาวรุ่งฝ่ายหญิงยอดเยี่ยม	มนัสนันท์ พันเลิศวงศ์สกุล / เรื่อง "โจรปล้นใจ"	7

ที่มา: บริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

จากข้อมูลของบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส พบว่ามีลักษณะการดำเนินธุรกิจคล้ายกับ บ. เอ็กแซ็กท์ คือเป็นบริษัทผลิตละครย่อยจากบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) มีอายุงานการผลิตละครโทรทัศน์นับจากบริษัทแรกก่อตั้ง คือ บริษัท ซาได้วี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด กว่า 13 ปี ทั้งนี้ มีลักษณะโดดเด่นในระบบโครงสร้างการบริหารที่มีการแบ่งเป็นบริษัทผลิตละครย่อยหลายบริษัทเพื่อความอิสระในการบริหารดำเนินงาน จากข้อมูลโดยรวมพบว่าบริษัทผลิตละครในเครือ บ. อาร์ เอส จะรับจ้างผลิตละครส่วนใหญ่ออกอากาศทางช่อง 3 และน่าสนใจว่ามีการผลิตออกอากาศทางช่อง 5 ในช่วงเวลาก่อนข่าวภาคค่ำของวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มิได้เป็นการวางผังให้เป็นช่วงเวลาระดมมาก่อนของทางสถานี เช่นเดียวกับการผลิตละครช่วงหลังข่าวภาคค่ำทางโมเดิร์นไนน์ทีวี โดยภายหลังการผลิตออกอากาศประมาณหนึ่งปีก็ได้เว้นไปจากช่วงเวลาดังกล่าวของสองสถานีนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองสถานีมิได้เป็นช่องที่ออกอากาศละครประจำจึงไม่ได้รับความสนใจจากผู้ชมมากนัก อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่ากำลังผลิตตลอด 5 ปีของบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส คือ 120 ชม./ปีเฉพาะละครไพรม์ไทม์ ในส่วนของแนวเรื่องไม่มีความชัดเจนมากนักเมื่อเทียบกับอีกสามบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ในช่วงเริ่มแรกนั้นแนวเรื่องโดยรวมจะเป็นแนวรัก หรือแนวรัก-ชีวิต นำแสดงโดยนักแสดงในสังกัดและศิลปินเพลงคือ กุล

สตรี ศิริพงษ์ปริดา และทัช ณ ตะกั่วทุ่ง แต่ในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบันการนำศิลปินนักร้องวัยรุ่นในสังกัดอาร์เอสมาเป็นนักแสดงนำ ทำให้แนวละครของบริษัทเปลี่ยนเป็นแนวรักวัยรุ่น หรือรัก-ตลก เป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงบริษัทผู้ผลิตทั้งสี่บริษัท สามารถประมวลผลเปรียบเทียบถึงสถานภาพในการผลิตในส่วนต่างๆ เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในข้อ 4.3.5

4.3.5 สรุปสถานภาพผู้ผลิตละครโทรทัศน์ของผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง

4.3.5.1 สถานภาพของประวัติและโครงสร้างการบริหาร

จากผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 บริษัท พบว่าผู้ผลิตส่วนใหญ่มีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ทิศทางการดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์มีความแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.43 แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพจากประวัติการก่อตั้งและโครงสร้างบริษัทของผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	ทุนจดทะเบียน (บาท)	สถานะ	หมายเหตุ
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	300,000,000	- เป็นบริษัทในเครือของบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) ที่ดำเนินการในธุรกิจสื่อบันเทิงครบวงจร - เป็นธุรกิจแรกเริ่มของบริษัท - ยังมีธุรกิจให้เช่าสถานที่ถ่ายทำ, ให้เช่าอุปกรณ์การถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์	-
เอ็กแซ็กท์	60,000,000	- เป็นบริษัทในเครือบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินการผลิตสินค้าบริการเพลงเป็นหลัก - เป็นธุรกิจต่อเนื่องจากธุรกิจเพลง - มีการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทอื่น รวมถึงละครโทรทัศน์ประเภท sitcom แต่ผลิตรายการละครเป็นหลัก โดยเฉพาะช่วงหลังข่าวช่อง 5	พ.ศ. 2547 มีบริษัทในเครือคือบ.ซินริโอ จก. ทุนจดทะเบียน 140,000,000 บาท ร่วมดำเนินการผลิตละครและรายการโทรทัศน์ แต่เน้นการผลิตละครเวที ลักษณะเป็นองค์กรเดิมแต่ขยายขอบเขตการทำงาน

ตารางที่ 4.44 (ต่อ) แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพจากประวัติการก่อตั้งและโครงสร้างบริษัทของผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง

บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)	ทุนรวม ประมาณ 17,000,000	- เป็นกลุ่มบริษัทในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินการผลิตสินค้าบริการเพลงเป็นหลัก - เป็นธุรกิจต่อเนื่องจากธุรกิจเพลง - มีการผลิตรายการโทรทัศน์ แต่เน้นการผลิตละครเป็นหลัก	มีการปรับองค์กรให้เหมาะสมตามสถานการณ์ภาวะมูลค่าตลาดเพลงลดลง โดยเน้นการเก็บลิขสิทธิ์เพลง และรับสัมปทานถ่ายทอดรายการกีฬาเป็นหลัก กลุ่มบริษัทผลิตละครได้ปรับเป็นฝ่ายผลิตละครโทรทัศน์
บรอดคาสท์ไทย เทเลวิชั่น	90,000,000	- เป็นบริษัทที่ก่อตั้งจากการให้ความร่วมมือจากทางช่อง 3 - ผลิตละครเป็นงานหลัก - มีการผลิตรายการโทรทัศน์ สปอตโฆษณา และงานประชาสัมพันธ์	-

4.3.5.2 สถานภาพปัจจัยการผลิต

- สถานภาพของบุคลากร

ตารางที่ 4.44 แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพของบุคลากรผลิตของบริษัทผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	จำนวนทีมผลิต โดยประมาณ(ทีม)
กันตนา มิวส์ทาวน์ (2002)	5
เอ็กแซ็กท์	3
บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)	4
บรอดคาสท์ไทย เทเลวิชั่น	3

ทั้งนี้ในแต่ละทีมผลิตของแต่ละบริษัทจะมีความแตกต่างกันไปในลักษณะต่างๆของทีมผลิต โดยบ. กันตนาจะเป็น 5 ทีมผลิตที่เป็นพนักงานประจำเกือบทั้งหมดเช่นเดียวกับบ.เอ็กแซ็กท์ ในส่วนของทีมบ. บรอดคาสท์ฯ จะเป็นทีมผลิตที่ได้ันับรวมบุคลากรที่เป็นทีมส่วนกลางจากช่อง 3 และในส่วนของบริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จะเป็นทีมผลิตที่รวมการจ้างผลิตแบบฟรี

แลนซ์ จึงพบว่าในส่วนของปัจจัยการผลิตเกี่ยวกับบุคลากรนั้น บ. กันตนาเป็นบริษัทที่มีปัจจัยในส่วนนี้ได้เปรียบกว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างอีก 3 บริษัท

- สถานภาพของงบประมาณ

ตารางที่ 4.45 แสดงการเปรียบเทียบสถานภาพของงบประมาณการผลิตละครโทรทัศน์ของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	งบประมาณละครช่วงเวลา ก่อนข่าว(บาท/ตอน)	งบประมาณละครช่วงเวลา หลังข่าว(บาท/ตอน)
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	ไม่เกิน 800,000	ไม่เกิน 750,000
เอ็กแซ็กท์	ไม่เกิน 900,000	-
บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด(มหาชน)	ไม่เกิน 1,000,000	ไม่เกิน 900,000
บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น	ไม่เกิน 1,500,000 *	ไม่เกิน 1,000,000

* คำนวณจาก 20 ล้านบาท/เฉลี่ย 15-30 ตอน

- สถานภาพของเทคโนโลยี/จุดเด่นในการผลิต

ตารางที่ 4.46 แสดงการเปรียบเทียบจุดเด่นในการผลิตของบริษัทผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	จุดเด่นในการผลิต
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นเจ้าของบทประพันธ์กว่า 300 เรื่อง - การมีชื่อเสียงสั่งสมยาวนาน - การมีบุคลากรมืออาชีพที่มีประสบการณ์สูง - การมีความสัมพันธ์ที่ดีตลอดมากับทางสถานีโทรทัศน์ - การมีดารานักแสดงในสังกัด - การมีโรงเรียนสอนการแสดง
เอ็กแซ็กท์	<ul style="list-style-type: none"> - การมีทีมสร้างสรรค์บทละครเป็นพนักงานประจำมายาวนาน - การมีดารานักแสดงในสังกัดซึ่งส่วนหนึ่งมาจากศิลปินเพลง

ตารางที่ 4.46 (ต่อ) แสดงการเปรียบเทียบจุดเด่นในการผลิตของบริษัทผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง

บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด(มหาชน)	- การมีนักแสดงนำและกลุ่มนักแสดงทั้งหมดมาจากศิลปินเพลง
บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	- ระบบการทำงานจากทางสถานีที่ให้เวลาในการสร้างสรรค์ - การมีนักแสดงในสังกัด โดยเฉพาะนักแสดงนำหญิงที่มีชื่อเสียง

4.3.5.3 สถานภาพลักษณะการดำเนินงานกับสถานีโทรทัศน์

ตารางที่ 4.47 แสดงการเปรียบเทียบการดำเนินงานกับสถานีโทรทัศน์ของบริษัทผู้ผลิตละครกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	สถานีโทรทัศน์ที่ผลิตละครไพรม์ไทม์ออกอากาศ	ระบบการดำเนินการกับสถานีโทรทัศน์ในการผลิตละครไพรม์ไทม์	คิดเป็นส่วนแบ่งร้อยละจากละครไพรม์ไทม์ที่ผลิตทั้งหมด
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	รับจ้างผลิต	86.26
	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	เช่าเวลาผลิต	11.68
	สถานีโทรทัศน์ไอทีวี	รับจ้างผลิต	2.05
เอ็กแซ็กท์	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	เช่าเวลาผลิต	84.23
	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	รับจ้างผลิต	9.52
	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	รับจ้างผลิต	-6.25
บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด. (มหาชน)	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	รับจ้างผลิต	59.04
	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	รับจ้างผลิต	29.79
	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	เช่าเวลาผลิต	3.72
	สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์	เช่าเวลาผลิต	7.45
บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	รับจ้างผลิต	100.00

จากตารางข้างต้นอาจสรุปได้ว่าในระบบการดำเนินการกับทางสถานี โทรทัศน์ในการผลิตละครในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาประกอบด้วย 2 ลักษณะคือการรับจ้างผลิตและการเช่าเวลาผลิต โดยเมื่อพิจารณารายบริษัทพบว่า บ. กันตนาจะผลิตแบบรับจ้างผลิตเป็นหลักทางช่อง 7, บ. เอ็กแซ็กท์มีการผลิตแบบเช่าเวลาผลิตทางช่อง 5 เป็นหลัก, บริษัทผลิตละครในเครือ บ. อาร์เอสรับจ้างผลิตทางช่อง 3 เป็นส่วนใหญ่และ บ. บรอดคาซท์ฯ เป็นการรับจ้างผลิตทางช่อง 3 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงสถานีโทรทัศน์พบว่าสถานีโทรทัศน์ที่เป็นสถานีที่ดำเนินการโดยเอกชนเช่าสัมปทานคือช่อง 7 และช่อง 3 จะเป็นระบบการว่าจ้างผลิตทั้งหมดรวมถึงช่องไอทีวี และยังพบว่าสถานีที่ดำเนินการว่าจ้างผลิตละครจะเป็นสถานีที่สร้างรายได้สูงที่สุดในการให้เช่าเวลาโฆษณาช่วงละคร

4.3.5.4 สถานภาพของกำลังการผลิต

ตารางที่ 4.48 แสดงการเปรียบเทียบกำลังการผลิตเฉลี่ยต่อปีรวมจากละครไพรม์ไทม์ทุกช่องของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	กำลังการผลิตเฉลี่ยต่อปี (ชั่วโมง/ปี)
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	167
เอ็กแซ็กท์	144
บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)	120
บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	90

4.3.5.5 สถานภาพลักษณะของผลผลิต

ตารางที่ 4.49 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะของผลผลิตของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	แนวเรื่องจากละครปี พ.ศ. 2546-2550
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	แนวเรื่องที่ผลิตส่วนใหญ่คือ แนวรัก-ตลก รัก-ชีวิต และผี
บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	แนวรัก และ รัก-ตลก
เอ็กแซ็กท์	แนวรัก และ รัก-ชีวิต
บริษัทผลิตละครในเครือบริษัท อาร์ เอส	แนวรัก และ รัก-ตลก

4.3.5.6 สถานภาพของคุณภาพและความสำเร็จของผลผลิต

ตารางที่ 4.50 แสดงการเปรียบเทียบรางวัลที่ได้จากผลผลิตของบริษัทผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่าง

บริษัท	รางวัลที่ได้รับ	จำนวน (รางวัล)
กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	- รางวัลเรตติ้งสูงสุด	2
	- รางวัลเทคนิคพิเศษ	1
	- รางวัลเกี่ยวกับสังคม	2
เอ็กแซ็กท์	- รางวัลละครยอดเยี่ยม	1
	- รางวัลด้านการแสดง (นักแสดงนำ)	3
	- รางวัลเกี่ยวกับสังคม	1
บริษัทผลิตละครใน เครือบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)	- รางวัลบทโทรทัศน์ยอดเยี่ยม	1
	- รางวัลด้านการแสดง (นักแสดงดาวรุ่ง)	2
	- รางวัลเกี่ยวกับสังคม	1
บรรดาศาหิ์ไทย เทเลวิชั่น	- รางวัลละครแนวรักแห่งปี	1
	- รางวัลเกี่ยวกับสังคม	2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

ในบทนี้จะกล่าวถึงสถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยในมิติเกี่ยวกับการส่งออกสู่ต่างประเทศ โดยจะศึกษาและเปรียบเทียบถึงภาพรวมในการส่งออกรายการโทรทัศน์ที่เป็นการส่งออกในรูปแบบต่างๆ

5.1 สถานภาพการส่งออกรายการละครโทรทัศน์ของไทย

ข้อมูลต่อไปนี้จะเป็นการส่งออกรายการประเภทละครโทรทัศน์ของไทยจากบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 บริษัท อันได้แก่ บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002), บ. เอ็กแซ็กท์, บ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น และบริษัทผลิตละครในเครือบ.อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) โดยพบว่ามี การส่งออกละครโทรทัศน์ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

5.1.1 สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด

เนื่องจากบริษัทกันตนา ได้ดำเนินการผลิตละครออกอากาศทั้ง 2 สถานี (ช่อง 7 และช่อง ITV) ที่ทำให้เกิดสถานภาพใน 2 ลักษณะ คือ การเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ สำหรับละครทางช่อง ITV และการมิได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ สำหรับละครทางช่อง 7 ดังนั้นจึงทำให้เกิดรูปแบบการส่งออกต่างๆ ดังนี้

- การส่งออกทั้งตัวเรื่อง: สามารถเกิดขึ้นได้สำหรับละครลิขสิทธิ์ที่ออกอากาศทางช่อง ITV และนอกจากนี้ บ. กันตนา ยังได้มีการผลิตละครออกอากาศทางช่อง 5 ในช่วงหลังข่าวต่อเนื่องก่อนปีพ.ศ. 2543 ที่เป็นลักษณะการเช่าเวลาเช่นกัน ดังนั้นละครที่ออกอากาศจากทั้งสองสถานีนี้จึงเป็นลิขสิทธิ์ของบ. กันตนาซึ่งสามารถส่งออกไปต่างประเทศได้

ทั้งนี้จากข้อมูลการส่งออกละครทั้งเรื่อง จากการสัมภาษณ์คุณศศิกร จันท์เศรษฐ์ กรรมการบริหาร บ. กันตนา กรู๊ป พบว่าละครเรื่องที่เคยส่งออกลักษณะดังกล่าว จะทำการส่งออกในประเทศแถบคาบสมุทรอินโดจีน ที่มีลักษณะวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน โดยเริ่มต้นจากทางบริษัทได้รับการติดต่อขอซื้อลิขสิทธิ์จากทางต่างประเทศ เนื่องจากมีความสนใจในผลงานของกันตนาที่ผ่านมา โดยในการตกลงซื้อขายนั้น บ.กันตนาจะให้ผู้สนใจทำการคัดเลือกเรื่องเอง ซึ่งจากประวัติการส่งออกในประเทศต่างๆ ทำให้ได้ทราบถึงข้อจำกัดทางวัฒนธรรม หรือข้อกฎหมายที่มีผลต่อการคัดเลือกละคร เช่น ประเทศเวียดนามมีกฎหมายห้ามเสนอความรุนแรงในละครโทรทัศน์ หาก

เป็นแนวมีก็ไม่ควรมีภาพสยองขวัญมากนัก หรือกรณีเกี่ยวกับข้อจำกัดทางศาสนาที่ทำให้ละครแนวนี้ไม่ได้รับความสนใจจากทางประเทศมาเลเซีย

- การส่งออกในลักษณะขายลิขสิทธิ์ของโครงเรื่อง: ในการส่งออกลักษณะนี้สามารถทำได้ในละครที่ทางบริษัทเป็นเจ้าของบทประพันธ์ และตกลงซื้อขายกันเพียงโครงเรื่องและบทละครโดยประเทศผู้ซื้อจะไปดำเนินการผลิตและใช้ตัวแสดงที่เป็นดาราในประเทศต่อไป ซึ่งยังคงเป็นกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเช่นเดียวกัน

- การช่วยผลิต/การเป็นผู้ให้คำปรึกษา/สอนการผลิต: มีจุดเริ่มต้นมาจากทางบริษัทกันตนา เริ่มไปเปิดตลาดเอง โดยประเทศที่ไป. กันตนาได้ร่วมงานในลักษณะนี้ ได้แก่ เวียดนาม, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์และกัมพูชา

- การร่วมผลิต (Co-Production): ในอดีตที่ผ่านมา. กันตนา มีการร่วมผลิตกับต่างประเทศ คือ ประเทศเวียดนาม เรื่อง "รักไร้พรหมแดน" นำแสดงโดย อธิภาณุ เหลืองสุนทร นักแสดงนำชายของไทย และ ทิ พู เฮียง นักแสดงนำหญิงจากเวียดนาม ออกอากาศทางช่อง ITV ในขณะนั้น เมื่อปีพ.ศ. 2550 โดยเป็นการร่วมทุนและร่วมผลิตในส่วนต่างๆ ได้แก่ การเขียนบทจากนักเขียนบทละครของไทยและเวียดนาม การกำกับของผู้กำกับจากไทยจากบ.กันตนาคือคุณนิติศัย กัลย์จาฤกและเวียดนามคือคุณ วู เทื่อง ควา และสถานที่ถ่ายทำในสองประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องราวความรักอันลึกซึ้งต่างเชื้อชาติต่างภาษาระหว่างหนุ่มไทยกับสาวเวียดนามเชื่อมโยงโดยศิลปวัฒนธรรมประจำชาติของสองประเทศ (บ้านเมือง, 2553 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ระหว่างการถ่ายทำ คือเรื่อง "Admiral Zheng He" (Laksamana Cheng Ho) หรือ "แม่ทัพเรือเจิ้งเหอ" เป็นการร่วมผลิตระหว่างบริษัทกันตนา กับบริษัทจูปีเตอร์ โกลเบิล พิล์ม จำกัด ของประเทศอินโดนีเซีย โดยมีที่มาจากการ์ตูนที่ได้รับ การติดต่อจากประเทศอินโดนีเซียหลังจากขึ้นขอผลงานละครเรื่องกษัตริยา โดยนักแสดงนำของเรื่องคือ Prof. Dr. Yusril Ihza Mahendra อดีตเลขาธิการสำนักประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ที่มารับบทเจิ้งเหอ และคุณนิติศัย กัลย์จาฤกจากทางบริษัทกันตนาเป็นผู้กำกับการแสดง โดยเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือประเทศจีนแห่งราชวงศ์หมิง ที่เดินทางสร้างสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ นำเสนอเรื่องราวผ่านอดีตชีวิตประวัติของ "GHENG HO" แม่ทัพผู้วางแผนการเดินทางเรืออันเก่งกาจของจีนเดินทางท่องมหาสมุทรแปซิฟิกอันยาวไกลกว่า 50,000 กิโลเมตร ตลอดระยะเวลากว่า 28 ปี (ไอเคเนชั่น, 2553 : ออนไลน์)

จากการส่งออกทั้ง 3 รูปแบบและร่วมงานกับต่างประเทศที่ผ่านมา พบว่าบริษัทกันตนาได้ทำการส่งออกในลักษณะที่สอง คือการขายลิขสิทธิ์ส่วนของแนวเรื่องและบทละครมากที่สุด อาจเพราะผู้แสดงเป็นนักแสดงที่ได้รับความนิยมของผู้คนในประเทศนั่นเองเป็นสำคัญ และ

การมีแหล่งบดละครจำนวนมหาศาลตั้งที่คุนจิตรลดา ดิชยนันท์ หนึ่งในกรรมการบริหารได้ให้ทัศนะในการส่งออกละครลักษณะนี้ว่า

"...เผอิญเราถือว่ามีโชคดี พ่อแม่ทำไว้ดี เรามีบดละครที่สามารถนำมาใช้ได้อยู่เสมอ เป็นคลังที่ที่อื่นไม่มี และเราก็สามารถต่อยอดต่างๆ ตรงนี้ได้อยู่เสมอ ..."

ทั้งนี้ในส่วนของ การตกลงเรื่องมูลค่าการซื้อขายของแต่ละเรื่องนั้น จะนำไปตามวาระที่ตกลงกัน ดังที่คุนจิตกร ได้ให้ความข้อมูลในส่วนนี้ว่า ได้ให้ความข้อมูลในส่วนนี้ว่า

"...เรื่องของราคาในการส่งออกจะไม่แน่นอนเลยในแต่ละเรื่อง ขึ้นอยู่กับระบบที่ถือว่าเป็นระบบไหน ถ้าเป็นระบบเคเบิลนี้ราคาก็จะถูกกว่าช่องหลักหรือฟรีทีวี ... และความไม่แน่นอนอาจเป็นเหตุผลในส่วนของ การทำการตกลงกันในส่วนอื่นต่อไป เช่น ราคาเท่านี้เราจะได้เป็น connection อื่นๆ ในประเทศของเขาเพิ่ม อะไรแบบนี้..." (ศศิกร ฉันทเศรษฐ์, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2552)

นอกจากนี้ บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ยังได้รุกตลาดโทรทัศน์ในต่างประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึง 3 ประเทศด้วยกัน คือ ประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย และกัมพูชา ซึ่งมีทั้งลักษณะของการร่วมทุนและการลงทุนเอง โดยการลงทุนในประเทศกัมพูชา จะมีทั้งลักษณะของการร่วมทุนและการลงทุนเอง สำหรับการร่วมทุนนั้น จะเป็นการร่วมทุนระหว่าง บ. กันตนา กรุ๊ป กับ บ. ไทยนครพัฒนา จำกัด (กิจการยาทิฟฟ์) ซึ่งเป็นธุรกิจไทยด้วยกัน และยังถือเป็นครั้งแรกของ บ. กันตนา กรุ๊ป ที่เข้าไปรับสัมปทานบริหารกิจการโทรทัศน์ในต่างประเทศ โดยเข้าบริหารสถานีทีวีช่อง 5 ของกัมพูชา มีระยะเวลาสัมปทานนาน 30 ปี ทั้งนี้ บ.กันตนาสามารถเข้าไปสร้างกระแสและการตื่นตัวให้กับธุรกิจทีวีในกัมพูชาได้อย่างดี โดยในแง่ของความนิยมจากประชาชนต่อช่อง 5 ในกัมพูชา นั้น ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างสูง และถือเป็นผู้นำอันดับหนึ่งครองส่วนแบ่งการตลาดสูงสุด 42% ของสถานีทีวีทั้งหมดในกัมพูชา เนื่องจากการออกอากาศของทีวีช่อง 5 ครอบคลุม พื้นที่ในกัมพูชามากถึง 95% ของพื้นที่ทั้งประเทศ

ส่วนที่ประเทศเวียดนามนั้นได้ตั้งสำนักงานตัวแทนขึ้นเพื่อเป็นช่องทางในการวิเคราะห์และทำธุรกิจ ซึ่งกิจการที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้คือ การผลิตรายการโทรทัศน์ร่วมกับบริษัทท้องถิ่นและยังมีการรับจ้างผลิตหนังโฆษณา เช่นเดียวกับที่ประเทศอินโดนีเซีย ได้ตั้งสำนักงานตัวแทนขึ้นมา และรับงานทางด้านผลิตโฆษณา โดยการลงทุนในเวียดนามและอินโดนีเซียจะแตกต่างจากที่ทำในกัมพูชา โดยจะเป็นไปในลักษณะของการเป็นที่ปรึกษาหรือรับบริหารสถานีโทรทัศน์ให้กับผู้ที่ได้รับสัมปทานอยู่แล้ว

นอกจากนี้ บ. กันตนา ก็ยังสามารถดำเนินธุรกิจการผลิตโทรทัศน์ที่อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเชียงไฮ้ โดยที่เชียงไฮ้ได้ร่วมมือกับ ซีพี หรือเครือเจริญโภคภัณฑ์ เปิดบริษัทเพื่อทำ โพลท์โปรดักชั่น (post-production) (ฐานนิวส์, 10 มีนาคม 2553)

5.1.2 สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด การส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท บรอดคาซท์ ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือตั้งแต่พ.ศ. 2546-2550 พบว่าละครหลังข่าวที่สร้างสรรค์โดย บ. บรอดคาซท์ มิได้เป็นลิขสิทธิ์ของทางบริษัท จากเหตุผลในระบบการทำงานที่รับจ้างผลิตให้แก่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จึงทำให้ความเป็นเจ้าของนั้นตกอยู่ที่สถานี บริษัทจึงไม่สามารถส่งออกด้วยเหตุผลดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์คุณปิยะฉัตร อรรถวรรณ ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปของบริษัท ทีวียี ทรี เน็ตเวิร์ค จำกัด (บริษัทในเครือของช่อง 3 และเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างช่อง 3 และ สถานีโทรทัศน์ทีวียี ฮองกง) พบว่าสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ได้มีการนำละครเรื่องยาว (Serial Drama) ในช่วงเวลาหลังข่าวไปออกอากาศยังต่างประเทศด้วยกัน 3 ช่องทาง คือ

1. ขายลิขสิทธิ์รายการของสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมช่อง BEC3 ให้แก่ สถานีโทรทัศน์ในประเทศญี่ปุ่นออกอากาศในระบบ direct-to-home (ผู้ชมต้องจ่ายค่าบริการ) โดย สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ได้รับการติดต่อจากประเทศญี่ปุ่น เพื่อออกอากาศรายการของช่อง 3 จาก ประเทศไทยให้ผู้ชมที่ประเทศญี่ปุ่นรับชม (มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้ชมชาวไทย) เริ่มออกอากาศ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 โดยออกอากาศเฉลี่ย 6 ชั่วโมง/วัน และจะทำการฉายซ้ำ (re-run) อีก 3 รอบ ซึ่งรายการต่างๆจะประกอบไปด้วยข่าวสถานการณ์ประจำวัน, รายการสี่สັນบันเทิง และรายการละคร โดยผู้ชมจะได้รับชมรายการดังกล่าวช้ากว่าประเทศไทยประมาณ 2 ชั่วโมง

2. ขายลิขสิทธิ์รายการและออกอากาศทางระบบ TV-on-demand ในประเทศ แคนาดาอเมริกาเหนือ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้ชมชาวไทยในต่างประเทศเช่นกัน

อย่างไรก็ตามที่ผ่านมา ทางสถานียังมีได้รับทราบถึงกระแสความนิยมละครไทย จากผู้ชมต่างประเทศจากการออกอากาศใน 2 ลักษณะข้างต้นแต่อย่างไรก็ตาม อาจเป็นเพราะ กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเพียงผู้ชมชาวไทยในประเทศท้องถิ่นดังกล่าวเท่านั้น

3. ได้รับการติดต่อจากทางสถานีโทรทัศน์ฮ่องกง เพื่อขอซื้อลิขสิทธิ์ในการนำ ละครและรายการต่างๆ ไปออกอากาศ แต่อยู่ระหว่างการพิจารณาต่อไป

นอกจากการส่งออก ในรูปแบบการนำไปออกอากาศสู่ต่างประเทศแล้ว ยังมีละครเรื่องที่เป็นการทำงานร่วมกันกับต่างประเทศหรือที่เรียกว่า co-production คือเรื่อง "ข้ามฟ้าเขื่อนคม" ซึ่ง

เป็นการทำงานร่วมกันกับทีมนักคนจากประเทศจีน-ฮ่องกง โดยในส่วนนี้ คุณอรุณชาได้ให้ข้อมูลว่า

"...เป็นการได้รับความไว้วางใจจากทางช่อง 3 ที่ให้บรรดาคาซท์ได้ทำโปรเจกต์นี้ แรกคือทางโน้นเขาสนใจอยากทำละครร่วมกันกับทางช่อง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการ co (-production) กันหมดเลยคะ ทั้งทุน, ทีมงาน, ดารานักแสดง, สถานที่แต่ผู้กำกับฯจะเป็นของทางเขา และในการทำงาน ก็คือ อย่างถ้ามาถ่ายบ้านเราก็จะใช้ทีมของเรา ถ่ายที่เขาจะใช้ของเขา อะไรแบบนี้ ซึ่งเป็นอะไรที่ยากมากๆคะ ต้องทำงานกัน 3 ภาษาด้วยกัน อย่างไรก็ตามก็ต้องขอขอบคุณทางช่อง ที่ทำให้บรรดาคาซท์ได้ประสบการณ์การทำงานในครั้งนี้คะ..." (อรุณชา ภาณุพันธุ์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2552)

อย่างไรก็ตาม คุณอรุณชา ได้พูดถึงการติดต่อร่วมผลิตกับทางต่างประเทศว่า

"...จริงๆ แล้วมีการติดต่อมาจากทางผู้กำกับละครโทรทัศน์ชื่อดังของเกาหลี แต่พียังไม่สามารถเปิดเผยได้ แต่บอกได้แค่ว่า เป็นที่คนไทยรู้จักแน่นอนสำหรับเรื่องที่เขากำกับที่ผ่านๆ มา ซึ่งเขาสนใจอยากจะทำร่วมกับเรา ซึ่งตอนนี้ก็อยู่ในช่วงพิจารณาในหลายๆ ส่วน ..." (อรุณชา ภาณุพันธุ์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2552)

5.1.3 สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด

เนื่องจากการได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของละครหลังข่าวช่อง 5 ทุกเรื่องที่ออกอากาศ เพราะเป็นการเช่าเวลาออกอากาศ ทำให้บริษัทเอ็กแซ็กท์สามารถนำละครที่มุ่งสร้างสรรค์เพื่อกลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้ชมในประเทศเป็นหลัก ไปเพิ่มมูลค่าโดยการขายลิขสิทธิ์ส่งออกสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ชมต่างประเทศต่อไปได้

"...เอ็กแซ็กท์เราถือเป็น pioneer ในการส่งออกละคร เพราะว่าเราทำได้ เราเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่เราไม่ได้บุกเอง ไม่ใช่ในลักษณะตั้งบูธตามงาน จะเป็นผู้ที่สนใจมาติดต่อที่เรา และค่อยมาเจรจา และจากนั้นค่อยเสนอต่อไปเรื่อยๆ โดยที่จะเลือกรายการที่คาดว่าจะได้รับความนิยมและเขาสนใจ อย่างน้อย 3-5 เรื่องจะเอาไปให้เขาลองดูแล้วค่อยตัดสินใจเลือก จะเป็นลักษณะนี้..." (สมศรี ยามามูระ, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

ในการขายลิขสิทธ์นั้นจะดำเนินการขายในรูปแบบต่อตอนหรือ per episode ซึ่งมูลค่าการซื้อขายอยู่ที่ประมาณ 500 – 700 เหรียญสหรัฐต่อตอนในการนำไปฉาย และนอกจากนี้ในการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัทนั้นจะมีทั้งในลักษณะที่ขายลิขสิทธ์ในการนำออกฉาย และ/หรือขายลิขสิทธ์ในการผลิตเป็นรูปแบบสิ่งบันทึกเพื่อรับชมส่วนตัว (VCD/DVD Box Set)

ตารางที่ 5.1 แสดงรายชื่อละครของบริษัท เอ็กแซ็กท์ ที่ขายลิขสิทธิ์ไปต่างประเทศ

ที่	เรื่อง (แนวเรื่อง)	ประเทศที่ซื้อลิขสิทธิ์ไปออกอากาศ
1	เลือดชัตติยา (รัก) 	จีน มาเลเซีย ฮ่องกง ไต้หวัน
2	สายลมกับแสงดาว (รัก) 	กัมพูชา จีน มาเลเซีย
3	สาวใช้หัวใจคาถา (รัก-ตลก) 	จีน มาเลเซีย
4	โซดากับชาเย็น (รัก-ตลก) 	จีน มาเลเซีย
5	เลือดหงส์ (ชีวิต-รัก) 	มาเลเซีย * เวียดนาม
6	ร้อยเล่ห์เสน่ห์ร้าย (รัก) 	กัมพูชา มาเลเซีย

7	<p>เจ้าแม่จำเป็น (รัก-ตลก)</p> 	กัมพูชา
8	<p>รัน...รักอันตราย (รัก-ตลก-บู๊)</p> 	กัมพูชา
9	<p>คนสองคม (รัก-ชีวิต-บู๊)</p> 	กัมพูชา
10	<p>ดารายัน (ผีสยองขวัญ-รัก)</p> 	อินโดนีเซีย
11	<p>พินัยกรรม (รัก)</p> 	กัมพูชา
12	<p>แผ่นดินของเรา (รัก-ชีวิต)</p> 	มาเลเซีย
13	<p>ชีวิตเพื่อมาหัวใจเพื่อเธอ (รัก-บู๊)</p> 	มาเลเซีย

14	<p>รอยรักรอยอดีต (รัก)</p> 	มาเลเชีย
15	<p>นางสาวไม่จำกัคนามสกุล (รัก-ตลก)</p> 	มาเลเชีย
16	<p>เมืองมยา (รัก)</p> 	มาเลเชีย
17	<p>แก้วลืมคอน (ชีวิต-รัก)</p> 	มาเลเชีย
18	<p>ตะวันตดบูรพา (บู๊)</p> 	มาเลเชีย
19	<p>สงครามนางฟ้า (รัก-ชีวิต)</p> 	ญี่ปุ่น
20	<p>รอยอดีตแห่งรัก (รัก)</p> 	บรูไน

21	<p>ทะเลริษยา (ชีวิต)</p> 	<p>บรูไน</p>
----	--	--------------

ที่มา: บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด

* คือ เรื่องที่ซื้อลิขสิทธิ์ไปทำออกอากาศและจัดทำเป็น Box Set

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าจากจำนวนเรื่องทั้งหมดที่ส่งออก 21 เรื่อง และมีประเทศผู้ซื้อ 9 ประเทศ โดยมีประเทศมาเลเซียเป็นผู้ซื้อหลัก จำนวน 13 เรื่อง รองลงมาคือประเทศกัมพูชา จำนวน 6 เรื่อง และลำดับต่อมาคือประเทศจีน จำนวน 4 เรื่อง

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงประเทศผู้ซื้อทั้งหมด พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ซื้อจากประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน 5 ประเทศ และจากประเทศเอเชียตะวันออก 4 ประเทศ

เรื่องที่ส่งออกไปหลายประเทศที่สุด คือเรื่อง "เลือดชัตติยา" ที่เป็นเนื้อเรื่องของความรักต่างชนชั้นของเจ้าหญิงกับองครักษ์ที่มีตอนจบแบบไม่สุขสมหวัง นำแสดงโดย เจษฎาภรณ์ ผลดี และพิยดา อัครเศรณี โดยได้ส่งออกไปถึง 4 ประเทศจากทั้งหมด 9 ประเทศผู้ซื้อและเมื่อพิจารณาต่อไปถึงแนวเรื่องที่ได้ส่งออกมากที่สุด คือแนวเรื่องรัก จำนวน 7 เรื่อง และรองลงมาคือแนวรัก-ตลก จำนวน 4 เรื่อง

5.1.4 สถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ของบริษัทผลิตละครในกลุ่มบ.อาร์ เอส จำกัด (มหาชน)

แม้จุดประสงค์หลักในการดำเนินการรับจ้างผลิตละครของกลุ่มอาร์ เอส คือการเป็นธุรกิจต่อเนื่องจากธุรกิจเพลง และต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานละครให้ประสบความสำเร็จเพียงผู้ชมในประเทศเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์คุณองอาจ สิงห์ลำพอง ตำแหน่งปัจจุบันคือผู้บริหารฝ่ายผลิตละครบ. อาร์เอส พบว่าในช่วงอดีตที่ผ่านมาทางบริษัทได้เคยขายลิขสิทธิ์ละครแก่ทางประเทศเพื่อนบ้านบ้าง แต่มิได้เป็นการซื้อขายที่ต่อเนื่อง การซื้อขายกระทำเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

"...ต่างประเทศก็เคยมีคนมาซื้อนะ แต่เราที่ขายได้มันไม่ใช่ละครหลังข่าว เพราะอันนั้นเรารับจ้างผลิต มันเป็นของช่อง แต่ไม่เยอะหรอก เป็นประเทศในขวานทองเท่านั้น และแป็บเดียวจริงๆ ไม่ได้เป็นรายได้หลัก พี่ว่าเป็นเหมือนค่าขนม หรืออย่างบางที่เรามีทีมมารักเกิดขึ้นที่ไปเสนอผลงาน

ของเราตามงานต่างๆ เช่น งานฮ่องกงฟิล์มฯ เราก็จะนำไปขายพร้อมกับหนัง หรืออะไรทำนองนี้..." (องอาจ สิงห์ลำพอง, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2551)

นอกจากนี้ ในส่วนของการร่วมงานกับต่างประเทศในรูปแบบอื่นๆ คุณองอาจได้ให้ข้อมูลว่าทางกลุ่มอาร์ เอสเคยมีการเจรจาในการร่วมทุนเพื่อผลิตละครกับทางประเทศมาเลเซีย หากแต่ภายหลังมิได้ดำเนินการต่อ เนื่องจากมีความไม่ลงตัวในส่วนของงบประมาณการผลิต

"... เคยจะทำ แต่สุดท้ายก็ล้มเหลว ...กับมาเลเซีย คือมันจบทิ้งงบประมาณ สรุปไม่ลง เพราะเหมือนกับว่าเขาอมรับว่าของเขาช้าหลัง แต่การลงทุนที่จะจ้างเรามันเป็นจำนวนเงินที่เยอะ เราใช้เยอะ และเขาก็ยังมาสู้เราไม่ได้ตรงนี้ และอีกอย่างที่สำคัญคือเขาไม่มีเงินมากพอที่จะมาจ้างเรา ... ส่วนที่มาของเขานี้เพราะเขาไปเห็นงานของพีทีทีเคยไปถ่ายต่างประเทศ เขาก็เลยสนใจคิดว่าน่าจะร่วมงานกับต่างประเทศได้ อะไรแบบนี้ เขาเลยอยากให้เราไปถ่ายทำที่เขา..." (องอาจ สิงห์ลำพอง, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2551)

5.1.5 สรุปสถานภาพการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

จากข้อมูลการส่งออกละครในรูปแบบต่างๆของบริษัทผลิตละครกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 บริษัท พบว่าการส่งออกละครโทรทัศน์ของไทยที่ผ่านมามิใช่เพียงการส่งออกตัวเรื่องในรูปแบบการขายลิขสิทธิ์ไปออกอากาศต่างประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ สามารถสรุปและรวบรวมได้ดังตาราง

ตารางที่ 5.2 แสดงรูปแบบการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยในรูปแบบต่างๆของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

ที่	รูปแบบการส่งออก	บริษัท	ประเทศคู่ค้า	การดำเนินการ
1.	การส่งออกทั้งตัวเรื่อง	- กันตนา มูฟวี่ ทาวน์ (2002)	- ประเทศแถบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- ทางประเทศคู่ค้าเป็นผู้สนใจ และดำเนินการติดต่อเพื่อขอซื้อลิขสิทธิ์ไปออกอากาศ
		- เอ็กแซ็กท์	- แถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชีย ตะวันออก	- ทางประเทศคู่ค้าเป็นผู้สนใจ และดำเนินการติดต่อเพื่อขอซื้อลิขสิทธิ์ไปออกอากาศ
2.	รูปแบบอื่น 2.1 ร่วมผลิต	- กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	- เวียดนาม	- ร่วมทุน, ร่วมแสดง, ผู้เขียนบทและผู้กำกับกับการแสดงจากทั้งสองประเทศ, สถานที่ถ่ายทำในทั้งสองประเทศ

			- อินโดนีเซีย	- ร่วมทุน, นักแสดงนำชาวอินโดนีเซียและนักแสดงหลักอีก 6 ประเทศในอาเซียน, กำกับ การแสดงโดยคนไทย
		-บรรดาศาสน์ไทย เทเลวิชั่น	- ฮองกง	- ร่วมทุน, นักแสดงนำ, ผู้กำกับฮ่องกง, ถ่ายทำในสอง ประเทศ
2.2 ขายบทประพันธ์	- กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	- แถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	- ซือชายโครงเรื่องและบทละคร แล้วนำไปผลิตและใช้ ตัวแสดงที่เป็นดาราวิน ประเทศ	
2.3 ช่วยผลิต / ที่ปรึกษาการผลิต	- กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	- เวียดนาม, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, กัมพูชา	- บริษัทริเริ่มบุกตลาดเอง	
2.4 รับจ้างผลิตรายการ/โฆษณา	- กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	- เวียดนาม, อินโดนีเซีย	- จัดตั้งเป็นบริษัทท้องถิ่นเพื่อ ขยายตลาด	
2.5 ลงทุนกิจการโทรทัศน์	- กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) (ร่วมกับบริษัทไทย)	- กัมพูชา	- รับสัมปทานบริหาร สถานีโทรทัศน์	
		- เวียดนาม, อินโดนีเซีย	- เป็นที่ปรึกษาการบริหาร ดำเนินการสถานีโทรทัศน์	
2.6 รับจ้างบริการ post-production	- กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) (ร่วมกับบริษัทไทย)	- จีน	- รับจ้างดำเนินการงาน post-production	

จากตารางข้างต้น จะพบว่า การส่งออกละครโทรทัศน์ไทยช่วงโพรมีไทม์ได้เกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ โดยในรูปการซื้อขายตัวเรื่อนั้นจะเกิดได้กับละครที่เป็นการเช่าเวลาผลิตจาก สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ซึ่งในขณะที่ทำการศึกษาคพบการส่งออกเพียงบ. เอ็กแซ็กท์ และ เมื่อพิจารณาต่อไปถึงแนวเรื่องที่ส่งออกสู่ต่างประเทศนั้นพบว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก

ในส่วนของละครไพรม์ไทม์ระบบรับจ้างผลิตทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จะเป็นการส่งออกหรือร่วมดำเนินการกับต่างประเทศในรูปแบบอื่น โดยรูปแบบที่เคยเกิดขึ้นในเกือบทุกบริษัทกลุ่มตัวอย่าง คือ การร่วมทุนผลิต (co-production) โดยในการดำเนินงานของการร่วมทุนผลิต ยังจะมีการร่วมแสดง ร่วมกำกับกับการแสดง หรือร่วมประสานงานของทีมงานจากแต่ละประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบการร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับละครโทรทัศน์กับต่างประเทศอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการผลิตของบริษัท ซึ่งคือ บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) ที่นอกจากจะเป็นผู้นำในการผลิตละครในประเทศแล้ว ยังมีศักยภาพการผลิตในต่างประเทศ ในการรับฝึกรอบรมและรับปรึกษาการผลิตต่างๆ

อย่างไรก็ตาม สำหรับการส่งออกในรูปแบบทั้งตัวเรื่องและบทประพันธ์ ยังคงเป็นการส่งออกไปยังประเทศแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ และมีเพียงส่วนน้อยที่ส่งไปประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเห็นได้ว่าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเข้าใจในละครไทย และนอกจากนี้ จากข้อมูลข้างต้นยังพบว่าผู้ผลิตละครของไทยมีศักยภาพการผลิตเหนือกว่าผู้ผลิตในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางประเทศ

5.2 ศักยภาพและแนวโน้มในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

5.2.1 ศักยภาพในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

จากข้อมูลสถานภาพการผลิตในบทที่ 4 และสถานภาพการส่งออกในข้อ 5.1 พบว่าผู้ผลิตทั้ง 4 รายมีศักยภาพในการส่งออกสู่ต่างประเทศ ดังนี้

- กำลังในการผลิตต่อปีในปริมาณที่สูง สามารถผลิตในเวลาเดียวกันได้กว่า 2 เรื่องขึ้นไป ต่อเนื่องกันตลอดปี นับรวมเพียงเฉพาะละครช่วงเวลาไพรม์ไทม์

- ปัจจัยการผลิตพื้นฐานที่พร้อมสรรพ ทั้งในส่วนของอุปกรณ์/เทคโนโลยีการผลิต และทีมบุคลากรที่มีประสบการณ์การผลิตที่ยาวนานมากกว่า 12 ปีขึ้นไป สามารถอบรม ฝึกสอนหรือเป็นที่ปรึกษาการผลิตได้ในประเทศเพื่อนบ้านภูมิภาคอาเซียน

- มีบุคลากรส่วนสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ กล่าวคือ มีดารานักแสดงที่มีชื่อเสียง ภาพลักษณ์และความสามารถที่เป็นที่ยอมรับของผู้ชมประเทศเพื่อนบ้าน สามารถสร้างกลุ่มผู้ชมที่ชื่นชอบ นักแสดงนำ หรือร่วมแสดงกับนักแสดงของประเทศคู่ค้า

- มีคลังบทละครอันเป็นหัวใจของการผลิตละครโทรทัศน์ ทำให้สามารถนำบทประพันธ์หรือโครงเรื่องไปขายให้แก่ผู้ผลิตในต่างประเทศเพื่อนำไปผลิตเป็นละครของแต่ละประเทศผู้ซื้อได้

โดยแนวเรื่องของละครไทยโดยรวมจะเป็นแนวรัก แต่เมื่อพิจารณาต่อไปจะพบถึงความจำเพาะที่เป็นตราสัญลักษณ์ของแต่ละผู้ผลิต ซึ่งเป็นทางเลือกที่หลากหลายของประเทศผู้ซื้อ

5.2.2 แนวโน้มการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

จากข้อมูลการส่งออกละครโทรทัศน์ในรูปแบบต่างๆข้างต้น จะพบว่าการส่งออกละครโทรทัศน์ของแต่ละบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งสี่บริษัท มีการดำเนินไปตามลักษณะเด่นหรือนโยบายหลักของบริษัท ซึ่งอาจเป็นนโยบายที่สำคัญในการตัดสินใจในการส่งออกสู่ต่างประเทศอย่างเต็มตัวต่อไปในอนาคต ดังนี้

ตารางที่ 5.3 แสดงลักษณะเด่นของการผลิตในประเทศและรูปแบบในการส่งออกละครของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

ที่	บริษัท	ลักษณะเด่นในสถานการณ์การผลิตในประเทศ	รูปแบบที่ทำการส่งออกสู่ต่างประเทศ
1	กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002)	- เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีการผลิตรูปแบบใหม่ๆ - มีคลังบทประพันธ์ของตนเอง - ก้าวเข้าสู่แวดวงการศึกษา	- มีการรับสอนหรือฝึกการใช้อุปกรณ์การผลิต - ขายลิขสิทธิ์บทประพันธ์ - รับจ้างและเป็นที่ปรึกษาด้านการผลิต
2	เอ็กแซ็กท์	- เป็นบริษัทในเครือของบริษัทค่ายเพลงที่มีนโยบายการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ	- การขายลิขสิทธิ์แบบนำตัวเรื่องไปออกอากาศ
3	บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น	- เป็นทีมย่อยของสถานีโทรทัศน์ที่มีการร่วมทุนกับสถานีโทรทัศน์ต่างประเทศ	- การร่วมทุนผลิตและร่วมแสดงนำระหว่างสองประเทศ

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของบริษัทผลิตละครที่มีการผลิตละครออกอากาศอย่างต่อเนื่องทั้ง 4 บริษัท พบว่าความเป็นไปได้ของการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยมีสูงในแง่ของศักยภาพการผลิตในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกำลังการผลิตหรือทักษะการผลิตสร้างสรรค์ของบุคลากร เพียงแต่ในอนาคตอันใกล้อาจจะยังไม่สามารถทำได้ จากทัศนคติที่ต่างกัน ดังนี้

1. การไม่ได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของผลงานละคร เนื่องจากการรับจ้างผลิตจากทางสถานี

ตามความเห็นของคุณอรุณชา ภาณุพันธ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด ว่า

“...จริงๆเราก็เคยร่วมงานกับต่างประเทศมาแล้ว ตรงนี้ก็พอจะบอกได้ว่า เราก็ทำได้นะคะ แต่ที่ว่า ณ ตอนนี้การร่วมงานกับต่างประเทศของเราอาจจะไม่ใช่การส่งออก จะเป็นประมาณนี้ คือ ร่วมงานกับต่างประเทศ หรืออะไรแบบนี้มากกว่า เพราะที่เข้าใจในส่วนนี้ว่า เราจะต้องเป็นเจ้าของละคร เราจึงสามารถทำได้ อย่างเช่นเอ็กแซ็กท์ที่เขาทำได้อย่างจริงจัง เพราะสถานะต่างกัน เขาเป็นผู้เช่าเวลา เป็นเจ้าของละคร และหากจะเป็นขายกับทางต่างประเทศของบรอดคาสท์ ณ ตอนนี้ที่ว่าก็อาจจะทำไม่ได้ หากทำได้ก็ต้องมีช่องทางที่เป็นในส่วนของรัฐเข้ามาบ้าง ประมาณนี้ เหมือนที่ประเทศเกาหลีได้ทำมา...” (อรุณชา ภาณุพันธ์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2552)

2. ความแตกต่างของทางวัฒนธรรมและภาษาของแต่ละประเทศ ทำให้ละครที่ผู้ผลิตทุกรายซึ่งให้ความสำคัญในการผลิตแก่ผู้ชมในประเทศเป็นหลักนั้น ไม่สามารถส่งออกได้ทันที โดยคุณองอาจ สิงห์ลำพอง เป็นผู้ให้ทรรศนะในส่วนนี้ว่า

“...เรื่องส่งออกปัญหามันคือเราทำไม่ได้ เพราะเราไม่ใช่เจ้าของเรื่อง เราเป็นแค่ผู้ถูกจ้างให้ทำละคร หากเราจะเอาไปส่งออกเองโดยพลการ ก็จะเป็นการผิดกฎหมาย ...ถ้าถามที่ว่าส่งออกได้ไหม ถ้าไม่มองเรื่องลิขสิทธิ์ ที่ว่าทำได้แน่นอนอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องยาก เพราะอย่างอาร์ เอสเราก็เคยทำกันที่หลายเรื่อง ผู้จัดรายอื่นๆ ก็มีกอง (ละคร) กันมากกว่า 1 กองอยู่แล้ว และอย่างที่บอกไปว่า เราส่งออกได้ แต่ถ้าเรื่องประมาณที่เป็นๆอยู่นี้ ที่ว่าคงไม่เกินขวานทอง ไม่เกินคาบสมุทรอินโดจีนหรอกนะ เพราะเนื้อเรื่องมันไม่น่าจะได้สำหรับสากลมันมีวัฒนธรรมมีอะไรอีกหลายอย่างที่อาจจะต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับเปลี่ยน...” (องอาจ สิงห์ลำพอง, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2551)

3. การเป็นเพียงหน่วยอุตสาหกรรมบันเทิงในประเทศ ที่รัฐบาลยังมีความไม่ชัดเจนในการผลักดันและสนับสนุนให้เกิดการส่งออก จากทัศนคติของคุณสมศรี ยามามูระ ผู้จัดการทั่วไป บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด ซึ่งกล่าวว่า

“...ที่ว่าเราผลิตได้อยู่แล้ว เพราะเราก็เคยส่งออกอยู่ นี่คือการนี้เอ็กแซ็กท์ และถ้าประเทศไทยจะผลิตก็ผลิตส่งออกได้อยู่แล้ว ผู้จัดเก่งๆ มีอยู่มากมาย แต่ค่อนข้างลำบากตรงที่มันมิใช่ลิขสิทธิ์ของเขาที่จะเอาไปขายต่อได้อย่างเรา หากรัฐจะช่วยในส่วนนี้ ที่ว่าก็ต้องพิจารณาตรงนี้ แต่ที่ว่าก็น่าจะยากพอสมควร เพราะภาวะเรื่องส่งออกต่างๆ ของรัฐบาลก็มีมากมาย และสินค้าที่เป็นไทยๆ อย่างอื่น ก็รัฐผลักดันอยู่เช่นกัน ที่ว่าพวกเรานี้ก็ทำเท่าที่จะสามารถทำกันได้อยู่...” (สมศรี ยามามูระ, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

การขาดแคลนเงินทุนสนับสนุนในส่วนบุคลากรในฝ่ายสร้างสรรค์ที่ จะทำให้ละครเกิดความแปลกใหม่ น่าสนใจ และเกิดการพัฒนาต่อไป โดยคุณศศิกร ฉันท์เศรษฐ์ กรรมการผู้บริหาร บ. กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ให้ทัศนะในส่วนนี้ว่า

"...บทละครเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดที่ทำให้มีความน่าติดตาม เป็นหัวใจสำคัญเลยก็ว่าได้ ตอนนี้ผู้ผลิตแต่ละเจ้าที่ผลิตกันอยู่นั้นได้ผลิตเป็นอุตสาหกรรม คือมันไม่ได้ผลิตแบบศิลปะเท่าไรนัก ละเมียดได้ในส่วนไหนก็จะทำ ดังนั้นถ้ารัฐจะเข้ามาช่วย พี่ว่าช่วยเรื่องพัฒนาบทดีกว่า ซึ่งถ้าถามว่าให้พัฒนาอย่างไร จริงๆ คนเขียนบทในเมืองไทยเก่งๆนั้นหาไม่ยาก เพียงแต่ที่ผ่านมาเราไม่ได้พบแบบที่เด่นๆขนาดนั้น เพราะพวกเขาไม่มีเวลานั่งละเมียดกับบท เขาต้องทำงานแข่งกับเวลาในระบบอุตสาหกรรม คือละครมันต้องออกอากาศทุกวัน ไม่เหมือนหนังที่จบเป็นงานๆ ไป ถ้าหากผู้จัดเขามีทุนในส่วนนี้ คนเขียนบทก็จะมีเวลานั่งคิด เรื่องก็จะสนุกแปลกใหม่มากขึ้น พี่เชื่อว่าบ้านเรานั้นมีช้างเผือกในส่วนของบริษัทละครนะ..." (ศศิกร ฉันท์เศรษฐ์, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2552)

นอกจากในมุมมองของผู้ผลิตละครเกี่ยวกับอุปสรรคของการส่งออกละครไทย คุณปราโมช โชคศิริสกุลชัย นายกสมาคมอุตสาหกรรมบันเทิงไทย ได้เพิ่มเติมทรรศนะในประเด็นเดียวกันนี้ว่า อุปสรรคหลักของการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยคือ การไม่มีช่องทางหรือโอกาสในการส่งออกอย่างต่อเนื่อง แม้ที่ผ่านมาจะมีการจัดงานหรือกิจกรรมการส่งเสริมการส่งออกต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ แต่ก็ได้ครอบคลุมอย่างทั่วถึงในบรรดาผู้ผลิตและสร้างสรรค์ผลงานบันเทิงทั้งหมด โดยเฉพาะผู้ผลิตทุนน้อย

"...อย่างงาน expo ต่างๆ ที่ประเทศนั้นประเทศนี้ จริงๆแล้วมันก็ช่วยได้ส่วนหนึ่ง แต่ไม่มาก คือรัฐก็ช่วยได้ประมาณลดค่าเช่าพื้นที่จัดบูธหรืออำนวยความสะดวกอะไรประมาณนี้ ซึ่งหากเป็นบริษัทใหญ่ที่มีทุนมากก็สบายเขากันอยู่แล้ว เขามีของเขາหลายเรื่องหลายกิจการ แต่พวกทุนเล็กๆ นี่สิ งบในส่วนนี้เขาจำกัดแถมบางทีทำน้อยด้วย ยิ่งถ้าจะมาให้บินไปการตลาดที่เมืองนอกนี้ ไม่ต้องพูดถึง เขาไม่มีทุนอะไรตรงนี้นักหรอก แล้วจริงๆ นี่พวกทุนน้อยนี่น่าสนใจกว่านะ เพราะพวกทุนหนาส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตแบบอุตสาหกรรม มีตลาดใหญ่คือผู้คนวงกว้างทั่วไป เขามีตลาดของเขาชัดเจนอยู่แล้ว เขารู้ว่าเขาจะได้เงินจากตรงไหนก็เลยไม่เดือดร้อนที่จะสร้างสรรค์อะไรแบบเดิมๆ ที่เป็นอยู่เท่าไร พวกตัวเล็กๆ นี่ ก็คือพวก SME นั่นเอง ที่รัฐจะต้องมาเข้าใจ มาดูให้ในทุกด้าน เหมือนที่เกาหลีเขาทำกัน..." (ปราโมช โชคศิริสกุลชัย, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

ทั้งนี้ ในการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของทางสมาคมอุตสาหกรรมบันเทิงไทย อันเป็นสมาคมภายใต้การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งนำโดยนายกสมาคม

คุณปราโมช โชคศิริสกุลชัย ที่ได้เสนอแก่รัฐบาล เพื่อให้การส่งออกละครโทรทัศน์ ส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมบันเทิงไทยมีความเป็นไปได้และประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางดังนี้

1. เสนอให้มีการเพิ่มช่องทางการออกอากาศละครโทรทัศน์ในสถานีที่จะมีกลุ่มผู้ชมต่างประเทศ เช่น จะทำการชักชวนประเทศที่สนใจในภูมิภาคใกล้เคียง จัดตั้งช่อง Asian Channel ที่นำเสนอรายการต่างๆของประเทศที่เข้าร่วม เพื่อให้รายการละครโทรทัศน์ของไทยได้เริ่มมีพื้นที่ออกอากาศสู่ชาวต่างประเทศ เสมือนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ชม

2. ริเริ่มทำการจัดตั้งสมาคมสมาพันธ์รายการบันเทิงในรูปแบบ digital content หรือ Thailand's Digital Entertainment Content Federation โดยเป็นการรวบรวมสมาคมอุตสาหกรรมบันเทิงแขนงต่างๆ อาทิ สมาคมแอนิเมชัน สมาพันธ์ภาพยนตร์ สมาคมซอฟต์แวร์ และสมาคมที่เกี่ยวข้องอื่นอีกในอนาคต เพื่อจัดตั้ง Thai Entertainment Channel ในสถานีโทรทัศน์ระบบเคเบิล และทำการจัดสรรช่วงเวลาออกอากาศของแต่ละสมาคม เพื่อก่อให้เกิดโอกาสในการสั่งซื้อสินค้าบันเทิงของไทยในอนาคตต่อไป

3. ชักชวนประเทศภูมิภาคใกล้เคียงจัดมหกรรมเพื่อดำเนินการตลาดของอุตสาหกรรมรายการบันเทิงแห่งภูมิภาค "Asian Entertainment Expo" เพื่อดึงดูดให้ต่างชาติภูมิภาคอื่นมีความตื่นตัวที่จะมาร่วมงาน เนื่องจากประเทศในแถบอาเซียนนั้นอาจจะมีได้เป็นผู้ผลิตรายการบันเทิงที่น่าจับตามองเท่าใดนัก ดังนั้น การรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคจะทำให้เป็นที่ดึงดูดผู้มาชมยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ได้มีการริเริ่มการจัดงานมหกรรม Thailand Entertainment Expo ขึ้น ซึ่งจะมีการจัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี โดยภาครัฐนำโดยกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มธุรกิจบันเทิงภาคเอกชน อาทิ สมาคมอุตสาหกรรมบันเทิงไทย, สมาคมผู้กำกับภาพยนตร์ไทย, สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งประเทศไทย, สมาคมแอนิเมชัน และคอมพิวเตอร์กราฟฟิกแห่งประเทศไทย (TACGA) มีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ศักยภาพของอุตสาหกรรมบันเทิงไทยในการเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมบันเทิงในเอเชีย รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้ซื้อหรือผู้ลงทุนจากนานาชาติเกิดความสนใจในธุรกิจบันเทิงของประเทศไทยให้มากขึ้นทั้งงานด้านภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ งานโฆษณา มัลติมีเดีย และการ์ตูนแอนิเมชัน พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดการซื้อขายลิขสิทธิ์ต่างๆ ขยายไปยังตลาดต่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นแหล่งถ่ายทำภาพยนตร์ระดับโลก นอกจากนี้ยังต้องการผลักดันให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างประเทศเอเชีย อาทิ มาเลเซีย ฮังกง จีนไต้หวัน เวียดนาม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน และเกิดอำนาจต่อรองเทียบเท่ายุโรปและอเมริกาในรูปแบบของ "ดัมย้าเอเชีย" โดยจะต้องพยายามสร้างงานให้มีความแข็งแกร่งและมีศักยภาพที่เข้มข้นพร้อมที่จะ

เข้าร่วมกับประเทศพันธมิตรในภูมิภาคเพื่อผลักดันให้ผล งานบันเทิงของเอเชียเป็นที่ยอมรับของ ตลาดโลกได้ไม่แพ้เกาหลีใต้และญี่ปุ่น (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2553 : ออนไลน์)

4. ให้อำนาจสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ลงทุนรายเล็กเพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรครายการ บันเทิงรูปแบบใหม่ๆ โดยคุณปราโมช ได้เพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า

"... ที่ละครไทยยังเป็นแบบนี้ก็เพราะมันเป็นระบบเอเจนซีไง มันไม่อิสระ ทำอะไรก็ต้อง อิงเอเจนซีตลอด จะต้องมีการขายสินค้ากันในละครบ้างละ นางเอกอมลูกอมยี่ห้อไหน พระเอกขี่ มอเตอร์ไซด์ยี่ห้อไหน เรื่องต้องจำกัดอยู่แค่นั้นแค่นี้ ช่องบอกบ้าง เอเจนซีบอกบ้าง ถ้าไม่มีหรือลดใน ส่วนนี้หน่อยก็จะได้สบายขึ้น อิสระขึ้น..." (ปราโมช โชคศิริสกุลชัย, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

ทั้งนี้ ในอนาคต กำลังจะมีการจัดตั้ง "องค์กรมหาชนธุรกิจบันเทิง" เพื่อระดมเงินทุนและ สนับสนุนในกิจการอุตสาหกรรมบันเทิงต่างๆ

5. ในส่วนของปัญหาการมีได้มีสภาพเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ละคร สำหรับผู้จัดที่เป็นผู้ถูก จำบากทางสถานีนั้น คุณปราโมช ได้ให้ทัศนะว่า

"... เรื่องลิขสิทธิ์ ผมว่าในอนาคตอันใกล้จะเริ่มเปลี่ยนไป ผมเริ่มมองเห็นศักยภาพของผู้ จัดรายต่างๆ ที่ผลิตละครกันเก่งๆ ว่า อีกไม่นานพวกเขาจะอยู่ตัวและแทบไม่ต้องง้อช่อง ช่องนี้ละที่ จะต้องง้อผู้จัด อย่างเช่น ในการทำสัญญาจ้างทำละคร ผู้จัดเก่งๆ อาจจะทำให้ช่องต้องคิดหนัก บ้าง มีการต่อรองการแชร์ส่วนแบ่งเพิ่มจากการนำไปออกอากาศซ้ำ หรือแชร์ส่วนแบ่งจากการ ส่งออก หรืออะไรก็ว่าไป ซึ่งมันเป็นไปได้แน่ๆ..." (ปราโมช โชคศิริสกุลชัย, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

6. ในส่วนของอุปสรรคจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จะมีได้เป็นปัญหามากนัก ทั้งนี้ มี แนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้น คือ

6.1 ดำเนินการเล่าเรื่องให้มีความเป็นสากล มีการวางแผนที่ดี ทั้งนี้ อาจจะเริ่ม จากการผลิตหรือ co-production เพื่อเพิ่มกลุ่มผู้ชมต่างชาติโดยเฉพาะชาติที่ร่วมผลิต และยัง จะเป็นการเริ่มแนะนำให้ชาวต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทยก่อนที่จะรับชมละครไทยทั้งเรื่อง

6.2 หากกลุ่มเป้าหมายผู้ชมที่ชัดเจน หากต้องการผลิตเพื่อส่งออกนั้น ควรจะ ตั้งเป้าหมายและทำแผนการผลิตเพื่อการออกอากาศสู่ต่างประเทศเป็นหลัก

5.3 ปัญหาหรืออุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

จากการศึกษาในส่วนนี้พบว่าปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ

5.3.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในระบบอุตสาหกรรม ประกอบไปด้วย

- สถานีโทรทัศน์

สืบเนื่องมาจากการดำเนินการของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ได้เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้หลักของสถานีโทรทัศน์ โดยสถานีโทรทัศน์สองลำดับแรกที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “ช่องละคร” มีการออกอากาศละครไพรม์ไทม์ต่อเนื่องคือ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้มีสถานภาพเป็นเจ้าของผลงานละครโทรทัศน์ที่จ้างบริษัทผลิตเพื่อบริหารรายได้โฆษณาเอง ทำให้การส่งออกละครโทรทัศน์โดยผู้ผลิตโดยตรงนั้นไม่สามารถทำได้ด้วยปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ หรืออาจทำการส่งออกได้โดยสถานีโทรทัศน์ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ในส่วนของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 พบว่าทางสถานีได้ทดลองเริ่มต้นส่งออกสู่ต่างประเทศบ้างแล้ว แต่ยังคงเน้นหลักสำหรับผู้ชมชาวไทยในต่างประเทศ

จากอุปสรรคในส่วนนี้ เมื่อพิจารณาพบว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญในลำดับต้นของการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย เนื่องจากผู้ผลิตในอุตสาหกรรมกว่า 40 บริษัทได้ดำเนินการรับจ้างผลิตละครทางสองสถานีดังกล่าว มีเพียงผู้ผลิตสองรายที่สามารถส่งออกได้ คือ บ. เอ็กแซ็กท์ และ บ. กันตนาเท่านั้นที่ดำเนินการผลิตละครแบบเช่าเวลาผลิต สถานะจึงเป็นทั้งผู้ผลิตและเจ้าของผลงานที่จะดำเนินการส่งออกต่อไปได้

- บริษัทผู้ผลิต

นโยบายหลักของบริษัทผู้ผลิตถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการส่งออกละครหรือเป็นอุปสรรคในการส่งออกละครต่อไปได้ ดังนี้

1. บ. กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) มีนโยบายในการดำเนินการสู่ต่างประเทศ จึงมีการส่งออกละครเรื่องที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ตลอดจนได้พบรูปแบบอื่นในการส่งออกละครที่มีได้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์จากทางสถานีโทรทัศน์ต่างๆ

2. บ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด แม้จะมีได้มีนโยบายการส่งออกจากบริษัท แต่จากการเป็นเสมือนที่มผลิตที่ใหญ่ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ที่มีนโยบายการดำเนินการสู่ต่างประเทศ ทำให้ได้เป็นตัวแทนในการร่วมผลิตกับต่างประเทศที่ผ่านมา

3. บ. เอ็กแซ็กท์ จำกัด มีนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการส่งออกสู่ต่างประเทศ ทั้งจากทางบริษัทเองและจากนโยบายการดำเนินการสู่ต่างประเทศของบริษัทแม่ คือ บริษัท จีเอ็ม เอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

4. บริษัทผลิตละครในเครือ บ. อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) มีได้มีนโยบายชัดเจนในการส่งออกละครโทรทัศน์ในช่วงที่ทำการศึกษา (พ.ศ. 2546-2550) กอปรกับนโยบายในส่วนของ การผลิตละครปัจจุบันได้ปรับขนาดหน่วยผลิตละครเหลือเพียงฝ่ายผลิตละคร ทำให้การส่งออก น่าจะยังมีได้เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

5.3.2 ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของรัฐ

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกละครข้างต้น พบว่าหากรัฐได้เข้ามา มีบทบาทในการผลักดันน่าจะสามารถส่งออกละครโทรทัศน์ไทยได้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์พบว่าประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- กระทรวงวัฒนธรรม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีภารกิจคือ อนุรักษ์ สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ตึงาม และพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และในส่วนของส่งเสริมการส่งออกสินค้าวัฒนธรรม ได้ดำเนินโดยเริ่มที่ โครงการส่งเสริมภาพยนตร์ไทย ณ เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศสอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดนิทรรศการ เพื่อประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ และเผยแพร่ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศไทย ให้กับนักลงทุน และผู้ประกอบการ แต่ยังไม่พบรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสนับสนุนอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะในด้านการส่งออก

- กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ภารกิจคือ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการภายในประเทศโดยเฉพาะ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก แต่ยังไม่พบรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาในอุตสาหกรรมบันเทิงโดยเฉพาะ ละครโทรทัศน์

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้แก่ กองกิจการภาพยนตร์ ภารกิจคือ การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการถ่ายทำภาพยนตร์และอุตสาหกรรมบันเทิงอื่นๆ เพื่อส่งเสริม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศต่อไป โดยที่ผ่านมาได้จัดตั้งเป็นระบบ one stop service เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานในส่วนของสถานที่ถ่ายทำ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในส่วนของที่พักที่ทีมงาน

- กระทรวงพาณิชย์ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก ภารกิจคือ ช่วยส่งเสริมการค้าส่งออก และจัดวางแผนการค้าส่งออก และจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมบันเทิงไทย เพื่อสนับสนุนและผลักดันอุตสาหกรรมและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์ให้มีการสนับสนุนต่อไป โดยที่ผ่านมาได้จัดงาน Thailand Entertainment Expo เพื่อทำการเปิดตลาดให้ต่างชาติมาทำการซื้อขายและเยี่ยมชมสินค้าบริการบันเทิงของไทย

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์บริษัทผู้ผลิตที่ผ่านมา พบว่ายังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐอย่างชัดเจนในการส่งออกละคร ที่ผ่านมาเป็น การบุกตลาดเองหรือเป็นการได้รับการติดต่อจากประเทศผู้ซื้อโดยตรงที่มีได้ผ่านหน่วยงานรัฐบาลแต่อย่างใด อาจเรียกได้ว่าอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย คือการขาดหน่วยงานที่จะเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบโดยตรงในการผลักดัน และส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2546-2550" มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาสถานภาพของอุตสาหกรรมการผลิตละครโทรทัศน์ของไทย
2. เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มและอุปสรรคในการส่งออกละครโทรทัศน์ไทย

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยถึงสถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2546-2550 สามารถสรุปผลกาวิจัยแบ่งเป็น สถานภาพภายในประเทศและสถานภาพในการส่งออกสู่ต่างประเทศ

6.1.1 สถานภาพของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ในประเทศ

สถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยภายในประเทศพ.ศ. 2546-2550 พบว่าโดยภาพรวมนั้นยังคงมีลักษณะคงเดิมจากยุคเริ่มต้น กล่าวคือ ยังคงเป็นอุตสาหกรรมที่ดำเนินอยู่เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการแพร่ภาพและกระจายเสียงโทรทัศน์และวิทยุของไทย มีสถานภาพเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มูลค่าสูงที่สุดแก่อุตสาหกรรมโทรทัศน์มาโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการ โดยมีรายได้หล่อเลี้ยงภายในอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อไปยังอุตสาหกรรมหลักคือ อุตสาหกรรมการแพร่ภาพและกระจายเสียงโทรทัศน์และวิทยุจากอุตสาหกรรมโฆษณา

จากรายได้มูลค่าสูงสุด อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์จึงถือเป็นรายการที่จำเป็นจะต้องมีอยู่ในผังรายการ การผลิตและการแสดงจะมีวิวัฒนาการเริ่มจากเจ้าหน้าที่ภายในสถานี จนกระทั่งได้รับความนิยมจากผู้ชมอย่างแพร่หลาย เกิดเป็นคณะละครต่างๆ รับจ้างผลิตแก่ทางสถานีในเวลาต่อมา ซึ่งได้เป็นรากฐานของสถานภาพระบบการผลิตละครโทรทัศน์ในยุคปัจจุบันที่มี 2 ประเภทของการดำเนินการ คือ การรับจ้างผลิตจากทางสถานี ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และการเช่าเวลาผลิตจากทางสถานีโดยตรงของคณะละคร ได้แก่ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5

ทั้งนี้ ในความแตกต่างกันของการว่าจ้างผลิตคณะละครของทั้งสองสถานี คือ สถานะของคณะละครหรือผู้ผลิต โดยช่อง 7 จะเป็นลักษณะของการว่าจ้างผู้ผลิตที่เป็นคณะหรือบริษัทที่ทำการผลิตละครหรือภาพยนตร์อยู่ก่อนแล้วในยุคแรกเริ่ม ในขณะที่ช่อง 3 จะเป็นลักษณะของคณะที่

มีเจ้าหน้าที่หรือนักแสดงในสังกัดของสถานีเป็นหัวหน้าคณะผลิต โดยทางสถานีเป็นผู้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนทุนจัดตั้งและอุปกรณ์การผลิตส่วนหนึ่ง จึงพบว่าบริษัทผู้ผลิตละครที่ผลิตทางช่อง 3 มีจำนวนมากกว่าช่องอื่นๆ และเกือบทั้งหมดจะดำเนินการผลิตแก่เพียงช่อง 3 เท่านั้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาภาพรวมของตลาดการผลิตละครภายในของแต่ละสถานีกลุ่มตัวอย่างจะเป็นดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 แสดงสถานภาพของตลาดผู้ผลิตละครโทรทัศน์พรีเมียมทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7, ช่อง 3 และช่อง 5

สถานี	ลักษณะตลาด	รายละเอียด
สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	- ก่อนพ.ศ. 2541 "แบบผูกขาด"	- มีผู้ผลิตเพียง 2 ราย คือ บ. ดาราวิดีโอ จก. และบ. กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จก. (ขณะนั้น)
	- หลังพ.ศ. 2541 "แบบกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด"	- สถานีเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายอื่นเข้ามารับจ้างผลิต แต่ส่วนใหญ่การผลิตต่อปี ยังคงมาจากบ. ดารา-วิดีโอ และบ. กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จก.
สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	"กึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด"	แม้ทางสถานีจะมีผู้ผลิตจำนวนมาก แต่เมื่อพิจารณาจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นบุคลากรจากทางสถานี และเมื่อเทียบสัดส่วนจำนวนละครเฉลี่ยต่อปี จะพบว่าบริษัทภายนอกจะมีสัดส่วนที่น้อยกว่าบริษัทที่เป็นผู้จัดภายในสถานี
สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	- ก่อนพ.ศ. 2543 "แบบกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด"	- มีผู้จัดละครจำนวนมากที่เช่าเวลาผลิตทางสถานี โดยมีผู้ผลิตประจำคือบ. อัครมีเดีย, บ. กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น และบ. เอ็กแซ็กท์
	- หลังพ.ศ. 2543 "แบบผูกขาด"	- ละครพรีเมียมที่ยังคงอยู่ต่อเนื่องในผังของสถานีคือละครช่วงหลังข่าวโดยบ. เอ็กแซ็กท์ และในส่วนของช่วงก่อนข่าว จะเป็นละครหรือรายการประเภทอื่นของ บ. กันตนา

ในส่วนของละครระบบเช่าเวลาผลิตทางช่อง 5 ในยุคปัจจุบัน พบว่าคงเหลือแต่เพียงบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มีการดำเนินการธุรกิจอื่นร่วมอยู่ด้วย คือ บ. เอ็กแซ็กท์ , บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) และบ. อาร์ เอส เทเลวิชั่น จำกัด ทั้งนี้ เนื่องจากระบบการเช่าเวลาผลิตนั้นถือเป็นระบบที่มีความเสี่ยงสูงสำหรับผู้ผลิต ที่จะต้องดำเนินการผลิตเองทั้งหมดและจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนจัดหาผู้สนับสนุนรายการเองทั้งหมดเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงบริษัทผู้ผลิตแต่ละราย พบว่าประกอบไปด้วยผู้ผลิต 3 ประเภท คือ

1. บริษัทผู้ผลิตขนาดเล็ก: เป็นลักษณะของผู้ผลิตส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย โดยเป็นบุคลากรทางด้านละครหรือภาพยนตร์จากทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังที่ผันตัวเองมาตั้งเป็นคณะละคร โดยมีการผลิตเฉลี่ยต่อปีประมาณไม่เกิน 2 เรื่อง และ/หรือมิได้ผลิตต่อเนื่องทุกปี และในลักษณะการดำเนินงานของผู้ผลิตประเภทนี้จะเป็นการผลิตแก่ทางสถานีใดสถานีหนึ่งเท่านั้น ได้แก่ ผู้ผลิตเกือบทั้งหมดของช่อง 3

2. ผู้ผลิตขนาดกลาง: เป็นผู้ผลิตที่มีการผลิตต่อเนื่องเฉลี่ยปีละประมาณ 2-3 เรื่อง และ/หรือมีการผลิตต่อเนื่องทุกปี ได้แก่ บ. ฮูแอนด์ยู จำกัด, บ. ทีวีซีน จำกัด และบางรายมีลักษณะเด่นคือ มีการผลิตออกอากาศทั้งทางช่อง 7 และช่อง 3 คือบ. โพลีพลัส จำกัด นอกจากนี้ยังได้ขยายสายงานเป็นบริษัทผลิตละครในเครือเดียวกัน ได้แก่ บ. เป้า จิน จง จำกัด และบ. อั้ง มโนแก้ว จำกัด ผู้บริหารหลักคือ คุณนพพล โกมารชุน, บ. โพลีพลัส จำกัด และบริษัทในเครือ ได้แก่ บ. หนูกหนาน จำกัด, บ. บ้านละคอน จำกัด, บ. ทูอินวัน จำกัด ผู้บริหารหลักคือ คุณอรพรรณ วัชรพล

3. บริษัทผู้ผลิตขนาดใหญ่: ผู้ผลิตละครในประเภทนี้ เป็นผู้ผลิตในลักษณะเดียวกับผู้ผลิตกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 บริษัท ที่พบว่านอกจากจะมีทุนจดทะเบียนสูง มูลค่ามากกว่า 15 ล้านบาท และมีกำลังการผลิตเฉลี่ยต่อปีกว่า 90 ชั่วโมงขึ้นไป และส่วนใหญ่จะดำเนินการผลิตละครออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์มากกว่า 1 สถานี ยกเว้นบ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จก. (ดำเนินการเฉพาะช่อง 3) และบ. ดาราวิดีโอ จก. (ดำเนินการเฉพาะช่อง 7) บริษัทผู้ผลิตประเภทนี้ยังเป็นบริษัทที่มีการดำเนินการธุรกิจอื่น รวมถึงได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นบริษัทมหาชน ยกเว้น บ. บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จก. และบ. ดาราวิดีโอ จก. ได้แก่

- บ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002): เป็นบริษัทในเครือบ. กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินธุรกิจบันเทิงครบวงจร ทั้งการผลิตภาพยนตร์และบริการ film lab ขนาดใหญ่ บริการให้เช่าอุปกรณ์และสถานที่ถ่ายทำ ธุรกิจการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์

- บ. เอ็กแซ็กท์ จำกัด: เป็นบริษัทในเครือของบ. จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินการธุรกิจเพลงเป็นธุรกิจแรกเริ่มและยังคงเป็นธุรกิจหลักของบริษัท

- บริษัทผลิตละครในเครือบ. อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) : บ. อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ดำเนินการธุรกิจเพลงเป็นหลักและแรกเริ่มเช่นเดียวกับบ.จีเอ็มเอ็มแกรมมี่ จำกัด (มหาชน) และถือเป็นบริษัทค่ายเพลงขนาดใหญ่ที่มีการดำเนินการลักษณะคล้ายกันเพื่อชิงส่วนแบ่งกลุ่มลูกค้าในธุรกิจต่างๆ จากกัน

ในส่วนของบริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จก. นั้น แม้ว่าจะมีการดำเนินการผลิตละครต่อเนื่องมากกว่า 4 เรื่องต่อปี มีการดำเนินการธุรกิจอื่นๆ คือ ผลิตรายการโทรทัศน์และโฆษณา และรับจ้างจัดงานประชาสัมพันธ์ และมีทุนจดทะเบียนกว่า 90 ล้านบาท แต่ในลักษณะการดำเนินการนั้นมีความคล้ายกับผู้ผลิตขนาดเล็ก กล่าวคือ เป็นบริษัทที่ผู้บริหารมาจากการเป็นเจ้าของที่สถานีและได้รับทุนสนับสนุนส่วนหนึ่งจากทางสถานีในการก่อตั้ง จึงดำเนินการผลิตแก่เพียงสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เพียงช่องเดียว คล้ายกับผู้ผลิตรายเล็กอื่นๆ ของช่อง 3

ในส่วนของลักษณะของผลผลิตหรือละครโทรทัศน์โดยรวมนั้น พบว่าแนวเรื่องของละครโทรทัศน์ไทย ยังคงเป็นแนวเรื่องเกี่ยวกับความรัก ทั้งนี้พบว่านอกจากแนวเรื่องจะไม่แตกต่างกันมากนักตลอดระยะเวลากว่า 50 ปีที่อุตสาหกรรมละครได้ถือกำเนิดขึ้น ยังคงมีการผลิตแบบสร้างใหม่หรือรีเมค remake แต่ก็ยังคงได้รับความนิยมจากผู้ชมอย่างสูงเช่นเคย เห็นได้จากการนำมาผลิตมาแล้วหลายครั้งในช่วงเวลาห่างกันเพียงไม่นาน โดยในส่วนของละครก่อนข่าวจะมีลักษณะเด่นที่พบคือเป็นละครรักแบบเบาสมอง หรือ รัก-ตลก (romantic comedy) และในส่วนของละครหลังข่าวจะเป็นละครแนวรักเช่นกัน แต่จะมีการดำเนินเรื่องที่เข้มข้นมากกว่าในช่วงแรก และจะมีฉากหรือนักแสดงที่ต้องใช้ต้นทุนสูงกว่าเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องมาจากเป็นละครช่วงเวลาทองคำดับที่หนึ่งที่สร้างรายได้สูงที่สุดแก่สถานี

6.1.2 สถานภาพในการส่งออกต่างประเทศ

หากการส่งออกละครโทรทัศน์ หมายถึงเพียงการขายลิขสิทธิ์ทั้งตัวเรื่องแก่ต่างประเทศแล้ว สถานภาพการผลิตละครโทรทัศน์ไทยเพื่อการส่งออกนั้นยังจะไม่มี ความชัดเจนในการมุ่งเน้นในส่วนนี้จากสถานีและผู้ผลิต เนื่องจากมีนโยบายการผลิตเพื่อรองรับผู้ชมในประเทศเป็นหลัก และต้องการสร้างรายได้จากการรับจ้างผลิตหรือให้เช่าเวลาโฆษณาจากการออกอากาศในประเทศเป็นหลัก และอีกเหตุผลหนึ่งคือลักษณะการดำเนินการกับทางสถานีที่สร้างสถานภาพของผู้ผลิตให้เป็นผู้รับจ้างและสถานีโทรทัศน์คือเจ้าของลิขสิทธิ์ในตัวเรื่อง แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับการส่งออกจะเกิดขึ้นได้ในลักษณะของการเช่าเวลาผลิตในระบบการดำเนินการกับสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 คือบ. เอ็กแซ็กท์ ที่ได้ดำเนินการส่งออกละครที่ผลิตออกอากาศทางช่อง 5 และนอกจากนี้ทางผู้ผลิตได้พบโอกาสในการส่งออกรูปแบบอื่นๆ ที่มีได้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ การส่งออก

เฉพาะบทประพันธ์ที่บริษัทเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยบ. กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) และยังมี การส่งออกบริการเกี่ยวกับการผลิตละครให้แก่ต่างประเทศ คือ การรับจ้างผลิต การเป็นที่ปรึกษาผลิต การอบรมและฝึกสอนการผลิต

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาและวิเคราะห์ถึงสถานภาพภายในประเทศของบริษัทผู้ผลิต และโอกาสหรือแนวโน้มในการผลิตละครเพื่อการส่งออก จะพบว่าทั้งสี่บริษัทกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น บริษัทขนาดใหญ่ต่างมีศักยภาพทางการผลิตเพื่อการส่งออกในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตาม ลักษณะเด่นในการผลิตในประเทศประกอบกับนโยบายของบริษัทโดยรวม

จากสถานภาพและโอกาสข้างต้น พบว่าการส่งออกละครโทรทัศน์ไทยน่าจะมีแนวโน้มใน ลักษณะเช่นนี้ต่อไป เนื่องจากสร้างรายได้ในลักษณะเป็นรายได้เสริมของบริษัท ทั้งนี้ หากเป็นการ มุ่งเน้นการผลิตเพื่อส่งออกโดยตรงจากทางบริษัทผู้ผลิตเองนั้น น่าจะยังเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุผล จากการเป็นเพียงผู้รับจ้างผลิต หรือทั้งนี้ อาจจะเป็นการส่งออกเองจากทางสถานี (แต่ในการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนนี้จากสถานีโทรทัศน์) หรือสามารถส่งออกได้ใน อนาคตหากเป็นการสนับสนุนจากรัฐบาลโดยวิธีต่างๆ เช่น การสนับสนุนเงินทุนเพื่อการผลิตละคร ส่งออกสู่ต่างประเทศโดยเฉพาะ เพื่อให้ผลผลิตออกมามีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในคุณภาพ ของนานาประเทศ มิใช่การผลิตเพื่อแข่งขันกับเวลาออกอากาศที่มีจำนวนหลายชั่วโมงต่อวันตลอด ปีดังเช่นสถานภาพในยุคปัจจุบัน

6.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องสถานภาพอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2546-2550 มีข้อค้นพบ ซึ่งเป็นประเด็นสำหรับการอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ละครโทรทัศน์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นอุตสาหกรรมสื่อที่มีการเติบโต และมีความสำคัญด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยมีกำลังการผลิตเฉลี่ยต่อปีใน ปริมาณสูง จากตัวอย่างบริษัทผู้ผลิตขนาดใหญ่และกลางที่ทำการศึกษาค้นพบว่าตลอดระยะเวลา 5 ปีสามารถผลิตผลงานออกอากาศละครไพรม์ไทม์รวมกว่า 521 ชั่วโมงหรือเฉลี่ยกว่า 100 ชั่วโมง/ปี

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีบริษัทผู้ผลิตรวม 49 ราย แต่เนื่องจากมีสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่ นำเสนอรายการละครที่ผลิตในประเทศในเวลาไพรม์ไทม์เพียง 3 สถานี ทำให้มีเวลาออกอากาศ ค่อนข้างจำกัดส่งผลให้บริษัทผู้ผลิตจำนวนมากไม่สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ สถานีโทรทัศน์ทั้ง 3 แห่งไม่มีนโยบายในการเปิดให้บริษัทใหม่ ๆ นำเสนอผลงานทาง สถานีของตน ตลาดของผู้ผลิตจึงมีแนวโน้มเป็นตลาดที่มีการแข่งขันอย่างจำกัดหรือกึ่งผูกขาดใน บางสถานี

2. อุตสาหกรรมโฆษณาเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตควบคู่มากับอุตสาหกรรมโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครโทรทัศน์ ซึ่งออกอากาศในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ทุกวัน วันละ 3 ชั่วโมงในปัจจุบัน ช่วงเวลาละครคือช่วงเวลาที่นำรายได้หลักมาสู่สถานีโทรทัศน์และเป็นช่วงที่มีอัตราค่าโฆษณาสูงสุดของวันในแต่ละสถานี ระหว่างพ.ศ. 2546-2550 พบว่าสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีรายได้จากการโฆษณารวมกว่า 40,000 ล้านบาท และอัตราค่าโฆษณาได้ปรับ 125,000 บาท/นาที เป็น 450,000 บาท/นาที จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมโฆษณามีอิทธิพลต่อการผลิตละครโทรทัศน์เป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นที่มาของรายได้จำนวนมาก นอกจากนี้ อุตสาหกรรมโฆษณายังมีอิทธิพลในด้านการกำหนดทิศทางของละคร ดังจะเห็นได้จากการขยายช่วงเวลาของละครไพรม์ไทม์ซึ่งทำให้เวลาในการโฆษณาเพิ่มขึ้นด้วย

3. ในส่วนของศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ การวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยมีศักยภาพในหลายด้าน และได้ทดสอบความพร้อมจากการนำผลงานส่งออกสู่ตลาดประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย จีน กัมพูชา เป็นต้น จึงอาจสรุปได้ว่าหากพิจารณาจากศักยภาพในด้านกำลังการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยมีแนวโน้มที่ดีในการส่งออก รวมทั้งผลงานเหล่านี้ยังได้รับความนิยมจากประเทศเพื่อนบ้าน

อย่างไรก็ดี อุปสรรคสำคัญที่พบเกี่ยวกับการส่งละครโทรทัศน์ออกสู่ตลาดต่างประเทศอยู่ที่ปัญหาเรื่องระบบลิขสิทธิ์ซึ่งสถานีโทรทัศน์ผูกขาดในฐานะเป็นผู้ว่าจ้างบริษัทผู้ผลิต กล่าวคือ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีฐานะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ผลงานละครโทรทัศน์ที่ตนว่าจ้างและนำออกอากาศ สถานีโทรทัศน์ทั้งสองแห่งไม่มีนโยบายในการส่งออกละคร ดังนั้น ผลงานเกือบทั้งหมดจึงยังคงเป็นผลงานที่ตอบสนองต่อตลาดผู้ชมในประเทศเท่านั้น

4. จากการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายและหน่วยงานของรัฐ พบว่ารัฐบาลไม่มีนโยบายในการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์แต่อย่างใด แม้รัฐบาลจะประกาศนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในปี 2552 อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ก็ไม่ได้ได้รับความสนใจและยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านการผลักดันให้มีการส่งออก

5. การศึกษาด้านผลผลิตของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ พบว่าผู้ผลิตละครโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตละครแนวรักและแนวชีวิต รวมทั้งละครแนวสยองขวัญ (ผี) และแนวตลก สำหรับละครแนวอื่น ๆ เช่น แนวแฟนตาซี แนวบู๊ หรือแนวสืบสวนสอบสวน มีผลงานไม่มากนัก สาเหตุสำคัญมาจากเรื่องของการวัดความนิยมในระบบเรตติ้งละครที่พบว่าละครแนวรักและแนวชีวิตได้รับความนิยมอย่างสูงมาโดยตลอด นอกจากนี้ การผลิตละครแนวบู๊หรือแนวแฟนตาซี จะต้องใช้งบประมาณในการผลิตสูง ผู้ผลิตต้องมีความมั่นใจในการลงทุนผลิตและต้องมั่นใจ

ว่าจะได้รับความนิยมจากผู้ชม เมื่อเรตติ้งของละครแนวนี้ไม่สูงมากนักผู้ผลิตจึงมักผลิตสู่สายตาผู้ชมเป็นครั้งคราว ทำให้แนวละครขาดความหลากหลาย

6.3 ข้อจำกัดที่พบในการวิจัย

1. ผู้วิจัยยังเข้าไม่ถึงข้อมูลได้อย่างละเอียด เนื่องจากข้อมูลบางส่วนถือเป็นข้อมูลสำคัญจัดเป็นความลับของแต่ละบริษัทผู้ผลิต

2. เนื่องจากละครโทรทัศน์หลังข่าวเป็นลิขสิทธิ์ของช่อง 3 และ 7 จำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องทำการค้นคว้าข้อมูลต่อ และจำเป็นที่จะต้องสอบถามหรือสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานีผู้เกี่ยวข้องในประเด็นเกี่ยวกับการเคยส่งออกละครจากทางสถานีสู่ต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือดังกล่าวเพียงเจ้าหน้าที่จากสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เท่านั้น โดยได้รับการปฏิเสธให้ข้อมูลจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

6.4 ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากรฝ่ายเทคนิค ผู้กำกับ นักเขียนบท นักแสดง เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ของรัฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. มายาพิณิจ การเมืองทางเพศของละครโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร. เจนเดอร์เพรส, 2547.
- จอห์น ธีรจิตต์ ศรีสุชา. ปัจจัยของความล้มเหลวทางธุรกิจของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ขนาดเล็กในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- จิตรลดา ดิษยพันธ์. กลยุทธ์ในการผลิตรายการละครโทรทัศน์ของบริษัท กันตนา วิดีโอโปรดักชั่น จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- จิตรลดา ดิษยพันธ์. ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละคร บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด. สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2552.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ. สื่อมวลชนบนเส้นทางทุนนิยม. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์ จำกัด, 2548.
- ชนิดา วิบูลย์กิจวรกุล. การศึกษาเอกลักษณ์ของตราสินค้าของผู้ผลิตละครโทรทัศน์หลังข่าว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- ปนัดดา ธนสถิตย์. ละครโทรทัศน์ไทย. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2531.
- ปัทมาวรัทย์ ภักทรภูผาพงษ์. นักเขียนบทละครโทรทัศน์อิสระ. สัมภาษณ์ 10 กรกฎาคม 2552.
- ปราโมช โชคศิริสกุลชัย. นายกสมาคมอุตสาหกรรมบันเทิงไทย. สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552.
- ปิยะฉัตร อรรถวรรณ; ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป บริษัท ทีวี่บีที เน็ตเวิร์ค จำกัด. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2551.
- ผู้จัดการ . กันตนาชும்บริหารทีวีดิจิตอลนาม-อินโดฯ. (ออนไลน์).2546. แหล่งที่มา: <http://www.gotomanager.com/news/printnews.aspx?id=8228> (2551, สิงหาคม 15)

โพสิชั่นนิ่ง. "Hallyu" คลื่นความมั่งคั่งของเกาหลี . (ออนไลน์). 2549. แหล่งที่มา:

<http://www.positioningmag.com/Magazine/Details.aspx?id=45405> (2550, กุมภาพันธ์ 9)

เพาวิภา ภมรสถิตย์. ความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์กับสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชาการสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

วรวิมล ทัดบรรทม. ผู้จัดการฝ่ายผลิต บริษัท กันตนา มูฟวี่ทาวน์ (2002) จำกัด. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2551.

วีระ สุภะ. กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์หลังข่าว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชา การสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สมศรี ยามามูระ. ผู้จัดการทั่วไป บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด. สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551.

ศศิกร ฉันทเศรษฐ์; กรรมการบริหาร บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2552.

องอาจ สิงห์ลำพอง. ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละครโทรทัศน์ บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2551.

องอาจ สิงห์ลำพอง. ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละครโทรทัศน์ บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2552.

อรุณชา ภาณุพันธุ์. กรรมการผู้จัดการ บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด. สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2552.

อาทิตย์ โกวิทวรารังกูร. โครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์หลังข่าว.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. ระบบวิทยุและโทรทัศน์ไทย : โครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ. สื่อมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Australian Film Commission. Australian TV Industry. (online) 2008. Available from: www.afc.gov.au. (2550, มกราคม 5)

Hesmondhalgh, David. The Cultural Industries. Great Britain: Sage Publications Ltd., 2007.

Picart, Robert G. Media Economics : Concepts and Issues. United States of America: Sage Publications Inc., 1989.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรวิภา พงศ์ประศาสน์ เกิดเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2526 ที่จังหวัดนนทบุรี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรติคุณอันดับสอง) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2547 และเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาโทศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย